

ספר ויקרא

תוכן העניינים

v	Introduction
1	פרשת ויקרא
19	פרשת צו
33	פרשת שמיני
48	פרשת תזריע
58	פרשת מצרע
70	פרשת אחרי מות
82	פרשת קדשים
93	פרשת אמור
112	פרשת בהר
121	פרשת בחקתי
135	פרשת במדבר
137	הפטרות
137	הפטרת שמות
139	הפטרת וארא
141	הפטרת בא
142	הפטרת בשלח
147	הפטרת יתרו
149	הפטרת משפטים
151	הפטרת תרומה
153	הפטרת תצוה
155	הפטרת כי תשא
159	הפטרת ויקהל
160	הפטרת פקודי
163	מפטיר לשבת ראש חודש
163	הפטרת שבת ראש חודש
166	הפטרת שבת מחר חודש

168	מפטיר לפרשת זכור
168	הפטרת פרשת זכור
171	מפטיר לפרשת פרה
173	הפטרת פרשת פרה
175	מפטיר לפרשת החודש
177	הפטרת פרשת החודש
180	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metzudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum.

I hope this text will be helpful to those who use it.

<p>And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:</p>	<p>ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר: ויקרא למֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עָמִיה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימַר:</p>	<p>ויקרא ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר:</p>
<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה יְיָ מִן־בְּעִירָא מִן־תּוֹרֵי וּמִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָנְכֶם:</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה יְיָ מִן־בְּעִירָא מִן־תּוֹרֵי וּמִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָנְכֶם:</p>
<p>If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.</p>	<p>אם־עֹלָה קָרְבָנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>אם־עֹלָה קָרְבָנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר, וַיִּקְרָא יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה (ישעיה ו, ג), אבל לנביאי האומות עב"ס נגלה אליהן בשלשן עראי וטומאה, שנאמר וַיִּקְרָא אֵלָהֶם אֶל־בָּלָעַם (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להחזונו צין פרשה לפרשה וצין ענין לענין, קל וחומר להדיט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו במשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואלו הן י"ג מיעוטין לְדָבָר אֹתוֹ (במדבר ז, פט), מְדַבֵּר אֵלָיו (שם), וַיְדַבֵּר אֵלָיו, וְנוֹעַדְתִּי לָךְ (שמות כה, כג), כולן דברות כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר אֶת־הַקּוֹל (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' צפח, קול ה' צִהָרָר, קול ה' שִׁבַּר הַרְזִים (תהלים כט ד, ה), אס כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיצא בו וקול פִּגְמֵי הַבְּרָזִים נִשְׁמַע עַד הַקֶּזֶר הַסִּינָיָה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קָוֹל אֶל־שָׂדֵי צִדְדָּו (שם), אס כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הבית, תלמוד לומר מֵעַל הַפֶּתַח (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מִצֵּין שְׁנֵי הַבְּרָזִים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבושים, בשבילכם הוא נדבר עמי, שכן מציון שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר וַיְהִי פֶּאֶשֶׁר שָׁמוּ כָּל־אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה קְמוּת. וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו לֵאמֹר (דברים ז טו, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אס יקבלום, כמו שנאמר וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶת־דְּבָרֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, צקרבנות נדבה דָּבָר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אס לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר דָּבָר וצאן: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרוצח ואת הנרצע: מן הבקר. להוציא את הנעצד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד שְׁשָׁנִים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולה קיץ המזבח הצאה מן המותרות (שבועות יב):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (בכורות מא:): תמים. בלא מוס: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתרצה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והיה הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתרצה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבו: יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו.ו): לפני ה' וסמך. אין סמיכה צְבָחָה:

- 4 And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְיָסְמוּךְ יָדֶיךָ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לְיָהּ לְכַפֵּרָא עָלֶיךָ:
- 5 And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting. וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּמִים אֶת־הַדָּמִים וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּמִים עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְיִבְחַשׁ יֵת בֶּן תֹּרִי קֶדֶם יְיָ וְיִקְרְבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֹנִיִּם יֵת דָּמָא וְיִזְרְקוּ יֵת דָּמָא עַל מִדְבַּחָא סְחוּר דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
- 6 And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces. וְהַפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֹתָהּ לְנִתְחֶיהָ: וְיִשְׁלַח יֵת עֲלֵתָא וְיִפְלִיג יֵתָה לְאַבְרָהָא:
- 7 And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire. וְנִתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ: וְיִתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֹנִיִּם אֵשְׁתָּא עַל מִדְבַּחָא וְיִסְדְּרוּן אֵעִיָּא עַל אֵשְׁתָּא:
- 8 And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar; וְעָרְכוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנִּתְחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּהָר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וְיִסְדְּרוּן בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֹנִיִּם יֵת אֲבִרְיָא יֵת רִישָׁא וְיֵת תְּרַבָּא עַל אֵעִיָּא דְּעַל אֵשְׁתָּא דְּעַל מִדְבַּחָא:
- 9 but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD. וְקִרְבּוֹ וּכְרָעָיו יִרְחֹץ בַּמַּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עָלֶיהָ אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס) וְגִיּוּה וּכְרָעוּהִי יַחֲלִיל בְּמֵיָא וְיִסִּיק כְּהֹנֵן יֵת כּוֹלָא לְמִדְבַּחָא עֲלֵתָא קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיָא קֶדֶם יְיָ:

(4) על ראש העולה. להציא עולת חובה לסמיכה, ולהציא עולת האזן: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות ד', או מיתה בידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילן מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה זור: לפני ה'. צעורה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתיין (ס"א ששתיין) צבני אהרן (חגיגה יא.). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם צ' פעמים, להציא את שנתערב צמינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החזוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר קָת דָּמוּ (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שהיא הדם נחת צד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרצות את כל העולות להפשיט ונתות: אותה לנתחיה. ולא נחמיה לנחמים (חולין יא.):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מזה להציא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא זכיהונו, הא אם עזד צבגדי כהן הדיוט, עזודתו פסולה:

(8) בני אהרן הכהנים. כשהם זכיהונם, הא כהן הדיוט שעזד צמונה צגדים, עזודתו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש כולל הפשט, שכבר הותו צשחיטה, לפיכך הוצרך לנמותו לעצמו (חולין כו.). ואת הפדר. למה נאמר, ללמד שמעלהו עם הראש ומכסה בו את צית השחיטה, והו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הגזירין יולאין חוץ למערכה:

10 And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.	וְאִם מִן עֹזָא קוֹרְבָנִיהָ מִן אִמְרִיא אוֹ מִן בְּנֵי עִזִּיא לְעֹלֹתָ דְּכַר שְׁלִים יִקְרִיבֶנָּה:	וְאִם־מִן־הַצֹּאן מִן־הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לְעֹלֹת זֶכֶר תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:	ישראל
11 And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.	וְיִכּוּס יָתִיהָ עַל שְׂדָא דְּמִדְבָּחָא צְפוּנָא קֳדָם יי וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אֶהְרֹן כְּהֻנִּיא יְת דְּמִיהָ עַל מִדְבָּחָא סְחוּר:	וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וַיִּזְרְקוּ בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	11
12 And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.	וַיַּפְלִיג יָתִיהָ לְאַבְרוּהִי וַיִּשִׁיָּהּ וַיִּתְּ תַרְבִּיָּה וַיִּסְדֵּר כְּהֻנָּא יְתֵהוֹן עַל אֵעִיא דְּעַל אִישָׁתָא דְּעַל מִדְבָּחָא:	וַנִּתַּח אֹתוֹ לִנְתָחוֹ וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פָּדְרוֹ וְעֶרְךָ הַכֶּהֶן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:	12
13 But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וַנִּנָּא וּבְרַעֲיָא יְחַלִּיל בְּמִיא וַיִּקְרִיב כְּהֻנָּא יְת כּוֹלָא וַיִּסִּיק לְמִדְבָּחָא עֹלֹתָא הוּא קוֹרְבֵן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעֲיָא קֳדָם יי:	וְהִקְרִיב וְהַכְרִיעַ יְרֵתָן בְּמִים וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַתָּה עֹלָה הִוא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחַח לַיהוָה: (פ)	13
14 And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.	וְאִם מִן עוֹפָא עֹלֹתָא קוֹרְבָנִיהָ קֳדָם יי וַיִּקְרִיב מִן שְׁפִינִיָּא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה יְת קוֹרְבָנִיהָ:	וְאִם מִן־הָעוֹף עֹלָה קֹרְבָנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתֹּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה אֶת־קֹרְבָנוֹ:	שני
15 And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.	וַיִּקְרִיבֶנָּה כְּהֻנָּא לְמִדְבָּחָא וַיִּמְלֹק יְת רִישִׁיהָ וַיִּסִּיק לְמִדְבָּחָא וַיִּתְמַצֵּי דְּמִיהָ עַל כּוֹתֵל מִדְבָּחָא:	וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּמְלֹק אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַתָּה וַנִּמְצָה דָּמֹו עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:	15

(9) עולה. לשם עולה יקטירנו: אשה. כשישחטנו יהא שוחטו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושי"ר בלע"ז: ניהודה. נחת רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני:

(10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמוזהה:

(11) על ירך המזבח. על 77 המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צדמה:

(14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר קמים וְכָר צִדְקָר צִפְּצִים וְעֵזִים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צדמה, ואין תמות וזכרות צדפות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת ההיזב, שזוה ושזוה שהוא פסול, שהוא גדול אצל בני יונה וקטן אצל תורים:

(15) והקריבו. אפילו פרייה אחת יציא: הכהן ומלק. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן, קוצץ בצפרו ממול העורף וחותך מפרקת עד שמגיע לסימנין וקוצץ: ונמצה דמו. לשון מין אפים (משלי ל, ג), פי אָסם הַמֶּץ (ישעיה טז, ד), כובש בית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמזה ויורד: ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מוצה, אלא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלק והקטיר, וקודם הקטרה ונמצה דמו כזר:

- 16 And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes. וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנִצְתָּהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלֵי הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל־מִקְוֵם הָדָשׁ׃ יִרְמִי יְתֵה בִּסְטֵר מִדְּבָחָא קִדְמָה בְּאַתֵּר דְּמִקְרִין קִטְמָה׃
- 17 And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD. וְשָׁסַע אֹתוֹ בְּכַנְפֵּי־וֹ לֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַהּ עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הִוא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃ (ס)
- II And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon. וְנָפֶשׁ כִּי־תִקְרִיב קֶרְבָּן מִנְחָה לַיהוָה סֵלֶת יִהְיֶה קֶרְבָּנוֹ וַיִּצֶק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבָנָה׃ מֵאִנֶּשׁ אֲרִי יִקְרִיב קֶרְבָּן מִנְחָתָא קִדְמָה יִי סִלְתָּא יְהִי קֶרְבָּנִיהּ וִירִיק עֲלֶה מִשְׁחָא וַיִּתֵּן עֲלֶה לְבֹנְתָא׃
- 2 And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD. וְהִבִּיֵּאתָ אֶל־בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מִלֵּא קִמְצוֹ מִסֵּלְתָהּ וּמִשְׁמֶנָּהּ עַל כָּל־לְבִנְתָּהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִקְרָתָהּ הַמִּזְבֵּחַהּ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃ וַיִּתְּנֶה לְוֹת בְּנֵי אַהֲרֹן כְּהֵנִיא וַיִּקְמֹץ מִתִּמֶן מִלֵּי קִוּמְצִיהּ מִסֵּלְתָהּ וּמִשְׁחָהּ עַל כָּל לְבֹנְתָהּ וַיִּסִּיק כְּהֵנִיא יְת אֲזִקְרָתָהּ לְמִדְּבָחָא קֶרְבָּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיָא קִדְמָה יִי׃

(16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זכאים סד); ונוצה לשון דבר המאוס, כמו כי קָנוּ גֵסָעוּ (איכה ד, טו), וזהו שתרגסו אונקלוס באוקליה, וזה מדרכו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארוצה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זכאים סה). בעולת צהמה שאינה אוכלת אלא בצאצא בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שנזון מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. צמורו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל זוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא):

(17) ושסע. אין שיסוע אלא ציד, וכן הוא אומר בשמשון וַיִּשְׁפָּעוּהוּ קָשָׁע הַגָּדִי (שופטים יד, ו) זכאים סה: בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוחת: בכנפיו. נוצה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קלה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שָׁצַע ומבודד בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לז' חתיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר בצהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרצה ואחד הממעט ובלבד שיכוין את לבו לשמים:

(1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא צמנחה, מי דרכו להסתדב מנחה, עני, אמר הקצ"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו (מנחות קד): סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת, שהיא הראשונה שצמנחות (שם) ונקמט כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפיוות קודם קמיצה חוץ מזו, לכן קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סֵלֶת חֲטִים (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר וַעֲשֶׂרֶן סֵלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא), עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לזכר אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי בתורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמט עמה, שנאמר על כל לבונה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שייקה וציליה כשרים בזר:

(2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מלות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמד שהקמיצה

<p>But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי קֹדֶשִׁין מִקֹּדֶשׁ בְּנֵי־אֵלֹהִים:</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי קֹדֶשִׁין מִקֹּדֶשׁ בְּנֵי־אֵלֹהִים: (ס)</p>
<p>And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.</p>	<p>וְכִי תִקְרֹב קָרְבָּן מִנְחָה מֵאֲפֶה תִנּוֹר סֶלֶת גִּרִּיצָן פִּטִּירָן דְּפִילָן בִּמְשַׁח וְאַסְפּוּגִין פִּטִּירִין דְּמִשְׁחִין בִּמְשַׁח:</p>	<p>וְכִי תִקְרֹב קָרְבָּן מִנְחָה מֵאֲפֶה תִנּוֹר סֶלֶת חֲלוֹת מִצֹּת בְּלוּלֹת בִּשְׁמֶן וְרִיקִיקִי מִצֹּת מִשְׁחִים בִּשְׁמֶן: (ס)</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.</p>	<p>וְאִם מִנְחָתָה עַל־הַמַּחְבֶּת קֹרְבָּנָהּ סֶלֶתָּא דְּפִילָא בִּמְשַׁח פִּטִּיר תְּהִי:</p>	<p>וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחְבֶּת קֹרְבָּנָהּ סֶלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֶן מִצֹּתָהּ תִּהְיֶה:</p>
<p>Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>בָּצַע יְתֵהּ בְּצוּעִין וְתָרִיק עֲלֶיהָ מִשְׁחָא מִנְחָתָהּ הִיא:</p>	<p>פָּתוּת אֶתְהּ פָּתִים וַיִּצְקֶת עָלֶיהָ שְׁמֶן מִנְחָה הִוא: (ס)</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.</p>	<p>וְאִם מִנְחָתָה רִדְתָּא קֹרְבָּנָהּ סֶלֶת בִּמְשַׁח תִּתְעַבֵּיד:</p>	<p>וְאִם־מִנְחָת מִרְחֶשֶׁת קֹרְבָּנָהּ סֶלֶת בִּשְׁמֶן תִּעֲשֶׂה:</p>
<p>And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.</p>	<p>וְהִבֵּאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה לְקָהֵן וּלְקָרְבָּנָהּ לְמִדְבָּחָהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>וְהִבֵּאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה לְקָהֵן וּלְקָרְבָּנָהּ לְמִדְבָּחָהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>

כשרה בכל מקום בעזרה, אף צ"א אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טז:). מלא קמחו. יכול מצדק, מצדק ויוצא לכל כד, תלמוד לומר במקום אחר וְהָרִים מִמֶּנּוּ צִקְמָנוּ (להלן ו, ח), לא יהא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי צקמנו יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא), וזה קומץ במשמע, לשון העברית: על כל לבונה. לזד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונה והקשר. אף הלבונה בהקטרה: מלא קמחו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה צידו אגריר מלא או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שזו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, והעדיף במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ד'. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האישים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיצא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחין וחוזקין ומושחין עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחין כמין כף יוגית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן ששמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלש' היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנאמר צו וך. ושנינו במנחות (עו). כל המנחות האפיות לפני קמיתן ונקמזות על ידי פחיתת כולן באות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין בא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המזבח. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא כף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא צפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מתנות' שמן יציקה, וכלילה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שצוללן בעודן סלת:

(6) פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפחיתתה (שם עה.): ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרבות כל המנחות ליציקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אולי את החלות ולא אולי את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:

(7) מרחשת. כלי הוא שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה שְׁמָנָה לְצֹר וְאִין קָאור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין לתוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:

<p>And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהַלִּים הַכֶּתֶן מִן־הַמִּנְחָה וַיִּפְרֹשׂ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יֵת אֶת־אֲזִכְרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה אֵשָׁה רֵיחַ נִיחָח קִדְשׁ יְיָ:</p>	<p>9 וְהַלִּים הַכֶּתֶן מִן־הַמִּנְחָה וַיִּפְרֹשׂ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יֵת אֶת־אֲזִכְרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה אֵשָׁה רֵיחַ נִיחָח קִדְשׁ יְיָ:</p>
<p>But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קִדְשׁ קִדְשִׁים מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ יְיָ:</p>	<p>10 וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קִדְשׁ קִדְשִׁים מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ יְיָ:</p>
<p>No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>כָּל־מִנְחָתָא דְתִקְרְבוּן קִדְשׁ יְיָ לֹא תַתְעִבִיד חֲמִיעַ אֲרִי כָל חֲמִיר וְכָל דְּבִשׁ לֹא תִסְקֹן מִנִּיהּ קֹרְבָנָא קִדְשׁ יְיָ:</p>	<p>11 כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֲמֵץ כִּי כָל־שֶׂאֱר' וְכָל־דְּבִשׁ לֹא־תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אֵשָׁה לַיהוָה:</p>
<p>As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.</p>	<p>קֹרְבָנ קִדְמָא תִקְרְבוּן יִתְחִו קִדְשׁ יְיָ וְלֹא־מִדְּבַחָא לֹא יִתְסָקֹן לְאַתְקַבְּלָא בְרַעָא:</p>	<p>12 קֹרְבָנ רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֲתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחָח:</p>
<p>And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.</p>	<p>וְכָל קֹרְבָנ מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח וְלֹא תִבְטִיל מֶלַח קִים אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל קֹרְבָנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח:</p>	<p>13 וְכָל־קֹרְבָנ מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קֹרְבָנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (ס)</p>
<p>And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.</p>	<p>וְאִם תִּקְרִיב מִנְחָת בִּכּוּרִין קִדְשׁ יְיָ אֲבִיב קִלִּי בִּנּוּר פִּירִיכָן רִכִּיכָן תִּקְרִיב יֵת מִנְחָת בִּכּוּרֶיךָ:</p>	<p>14 וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחָת בִּכּוּרִים לַיהוָה אֲבִיב קִלִּי בָאֵשׁ גֵּרֶשׁ בְּרָמָל תִּקְרִיב אֵת מִנְחָת בִּכּוּרֶיךָ:</p>

(8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. צעליה אל הכהן: והגישו. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג):

(9) את אזכרתה. הוא הקומץ:

(11) וכל דבש. כל מחיקת פרי קרוי דבש:

(12) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שמי הלחם של עזרת הצאים מן השאור, שנאמר קִמֶץ פֶּאֶקִינָה (להלן כג, יז), וזכורים מן הדבש, כמו זכורי תאנים ותמרים (מנחות נח):

(13) מלח ברית. שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית שהזבחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח, וניסוך המים צחג: על כל קרבנך. על עולת צהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ):

(14) ואם תקריב. הרי אם משמש בלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי במנחת העומר הכחוז מדבר שהיא חובה, וכן ואם יִהְיֶה הַיּוֹצֵל וגו' (במדבר לו, ז): מנחת בכורים. במנחת העומר הכחוז מדבר, שהיא צאה אביב צשעת צישול התצואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אביב, ונאמר להלן כי השעורה אביב (מנחות סח): קלוי באש. שמיצין אותו על האור בצבצ של קלאים, (פירש"י במנחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נמנחת בריחים לפי שהיא לחה: גרש ברמל. גרוסה צעודה לחה: גרש. לשון שצירה וטחינה גורסה בריחים

<p>15 And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָה עָלֶיהָ וְנָתַתָּ מִנְחָתָא מִנְחָתָא הִיא:</p>	<p>15 וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָה עָלֶיהָ לְבִנְיָה מִנְחָה הִוא:</p>
<p>16 And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִכְרֹתָהּ מִגֶּרְשָׁהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־כֶּל־לְבִנְיָתָהּ אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)</p>	<p>16 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִכְרֹתָהּ מִגֶּרְשָׁהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־כֶּל־לְבִנְיָתָהּ אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)</p>
<p>III And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.</p>	<p>וְאִם־נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא קוֹרְבָנִיה אִם מִן תּוֹרִי הוּא מִקְרִיב אִם דָּכָר אִם נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרִיבֶנּוּ קֹדֶם יי:</p>	<p>וְאִם־נִזְבַּח שְׁלָמִים קֹרְבָנוֹ אִם מִן־הַבָּקָר הוּא מִקְרִיב אִם־זָכָר אִם־נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>2 And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.</p>	<p>וְיָסְמוֹד יָדֵיהָ עַל רִישׁ קוֹרְבָנִיה וְיִכְסִינָה בְּתַרְעָה מִשְׁכָּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן כְּהֻנָּא יָת דָּמָא עַל מִדְּבָחָא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>2 וְיָסְמוֹד יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קֹרְבָנוֹ וְשִׁחְטֹו פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>3 And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְיִקְרִיב מִנִּכְסֵת קוֹדֶשִׁיא קוֹרְבָנָא קֹדֶם יי יָת תַּרְבָּא דְּחִפִּי יָת גִּנָּא וְיָת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גִּנָּא:</p>	<p>3 וְהִקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶב הַמְכֻסָּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>4 and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.</p>	<p>וְיָת תַּרְתֵּין כּוֹלֵין וְיָת תַּרְבָּא דְּעַל־יְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיא וְיָת חֲצָא דְּעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>4 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַפְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יִסִּירֶנָּה:</p>
<p>5 And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְיִסְקוּן יְתִיה בְּנֵי אַהֲרֹן לְמִדְּבָחָא עַל עֲלֹתָא דְּעַל אֵשׁ דְּעַל אִישָׁתָא קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיָא קֹדֶם יי:</p>	<p>5 וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אַהֲרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>

של גרוסות, כמו וַיִּגְרַס בְּשֶׁטֶן (איכה ג, טז), וכן גִּרְסָה נִפְשִׁי (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלא (מנחות סו:), שהצואה לחה ומלאה צקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פָּרְקַל בְּצִקְלוֹ (מלכים ב' ד, מז):

(1) שלמים. שמטילים שלום צעולם. דבר אחר שלמים שיש צהם שלום למזבח ולכהנים ולצעלים:

(2) ואת כל החלב וגו'. להביא חֶלֶב שעל קצוה, רבי עקיבא אומר, להביא חֶלֶב שעל הדקין:

(3) הכסלים. (פלגין"ן צלע"ו) שהחלב שעל הכליות כשהצהמה חיה הוא בגזזה הכסלים, והם מלמטה, וזהו החלב שחמת המתנים שקורין צלע"ו לונצילו"ש, לוצן הגראה למעלה בגזזה הכסלים, וצמחיתו הצער חופה: היותה.

היא דופן המסך שקורין איצרי"ש, וצלשון ארמי תִּקְרָא דְּכָבֵד: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, וצמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיֹּתֶרֶת מִן הַכָּבֵד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו:

(5) על העולה. מלצד העולה, למדנו שמקדים עולת תמיד לכל קרבן, על המערכה:

<p>And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֹזָא קוֹרְבָנִיהָ לְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת קָדָם יְיָ דָּכַר אוֹ נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֶנָהּ:</p>	<p>וְאִם־מִן־הַצֹּאן קֹרְבָנוֹ לְזִבְחַ שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ נִקְבָּה תָמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>
<p>If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.</p>	<p>אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב קוֹרְבָנִיהָ וַיִּקְרִיב יָתִידָהּ קָדָם יְיָ:</p>	<p>אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֶת־קֹרְבָנוֹ וַהֲקָרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וְסָמַךְ יָת יְדִיהָ עַל רִישׁ קוֹרְבָנִיהָ וַיַּכּוּס יָתִידָהּ קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן יָת דְּמִיהָ עַל מִדְבַּחַ סָחוֹר סָחוֹר:</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קֹרְבָנוֹ וַשְׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אֹהֶל אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַהֲקָרִיב מִזִּבְחַ שְׁלָמִים קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ תְּרִיבִיהָ אֲלִיתָא שְׁלֵמָתָא לְקָבִיל שְׁזִרְתָּא יַעֲדִינָהּ וַיִּתְּ תִרְבָּא דַּחֲפִי יָת גִּזָּא וַיִּתְּ כָּל תִּרְבָּא דְּעַל גִּזָּא:</p>	<p>וַהֲקָרִיב מִזִּבְחַ שְׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה חִלְבּוֹ הָאֲלִיָּה תְּמִימָה לַעֲמַת הָעֶצֶה יִסְרֶנָּה וְאֶת־הַחֵלֶב הַמִּכְסֶּה אֶת־הַקָּרֵב וְאֶת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֵב:</p>
<p>and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.</p>	<p>וַיִּתְּ תִרְתִּין כּוֹלֵין וַיִּתְּ תִרְבָּא דְּעַל־יְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וַיִּתְּ חֲצָרָא דְּעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָהּ:</p>	<p>וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יִסְרֶנָּה:</p>
<p>And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּסְקַנִּיהָ כֹהֵנָא לְמִדְבַּחַ לַחִים קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ:</p>	<p>וַהֲקִטִּירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לָחֶם אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)</p>
<p>And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.</p>	<p>וְאִם מִן בְּנֵי עֹזָא קוֹרְבָנִיהָ וַיִּקְרְבֶנָהּ קָדָם יְיָ:</p>	<p>וְאִם עִז קֹרְבָנוֹ וַהֲקָרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וְסָמַךְ יָת יְדִיהָ עַל רִישֶׁיהָ וַיַּכּוּס יָתִידָהּ קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן יָת דְּמִיהָ עַל מִדְבַּחַ סָחוֹר סָחוֹר:</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וַשְׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אֹהֶל אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>

(7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכשז מה שאין צאימורי העז, שהכשז אליהו קריצה, לכן נחלקו שתי פרשיות:

(8) וזרקו. שתי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן צאצא אלא בחטאת:

(9) חלבו. המוצמר שזו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצה. למעלה מן הכליות היועזות (חולין יא.).

(11) לחם אשה לח'. לחמו של אש לשם גזוה: לחם. לשון מאכל, וכן נשחקה עץ בלחמו (ירמיה יא, יט), עבד

לקס רב (דניאל ה, א), לשחוק עשים לקס (קהלת י, יט):

14	And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וַיִּקְרִיב מִנִּיהָ קֹרְבָנִיהָ קֹרְבָנֶא קָדָם יי ית תִּרְבָּא דְּחָפִי ית גִּזָּא וְיִת כָּל תִּרְבָּא דְּעַל גִּזָּא:	וַיִּקְרִיב מִמֶּנּוּ קָרְבָּנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶב הַמִּכֶּסֶה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:	14
15	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְיִת תִּרְתִּין כּוֹלֵין וְיִת תִּרְבָּא דְּעַל־יְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיִת חֲצָרָא דְּעַל כְּבָדָא עַל כוֹלֵיתָא יַעֲדִינָה:	וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֶד עַל־הַכְּלָיֹת יִסִּירֶנָּה:	15
16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD'S.	וַיְסִיקֵנּוּ כֹהֵנָא לְמִדְבַּחַא לְחִים קֹרְבָנֶא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְיָא כָּל תִּרְבָּא קָדָם יי:	וַיִּקְטִירֵם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַח לֶחֶם אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחֹחַ כָּל־חֹלֶב לַיהוָה:	16
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם כָּל־חֹלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)	חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם כָּל־חֹלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)	17
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּמְלִל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	חמישי
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אֲנִשׁ אֲרִי יְחֹב בְּשָׁלוּ מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי דְּלֹא כְּשָׁרִין לְאַתְעֲבָדָא וַיַּעֲבִיד מִן חַד מִנְהוֹן:	דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: נֹפֵשׁ כִּי־תַחֲטָא בְּשָׁגָה מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וַעֲשֵׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:	2
3	if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.	אִם כֹּהֵנָא רַבָּא יְחֹב לְחֹבֶת עֲמָא וַיִּקְרִיב עַל חֻבְתִּיהָ דְּחַב תּוֹר בֶּר תּוֹרֵי שְׁלִים קָדָם יי לְחַטָּאת:	אִם הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחֲטָא לְאַשְׁמַת הָעָם וַיִּקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לְחַטָּאת:	3

(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

(2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וזכרת ושגגתו חטאת (שבת סט.).

מאחת מזהנה. ממקלט אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דין מדינאל:

(3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא צהעלם דבר עם שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין צו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: פיר. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טון, תלמוד לומר פיר, הא כיצד, זה פיר בן ג'.

<p>4 And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.</p>	<p>וַיָּבִיֹא אֶת־הַפָּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפָּר וַשְׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>4 וַיָּבִיֹא אֶת־הַפָּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפָּר וַשְׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>5 And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּסַּב כֹּהֵנָא רַבָּא מִדְּמַא דְּתוֹרָא וַיַּעֲלֵל יְתִיה לְמִשְׁכָּן זִמְנָא:</p>	<p>5 וַלְקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדָּם הַפָּר וַיִּבְיֵא אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>6 And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כֹּהֵנָא יָת אֶצְבָּעִיה בְּדָמָא וַיִּדִּי מִן דְּמָא שִׁבְעַ זְמִינִן קָדָם יְיָ קָדָם פְּרוֹכְתָא דְּקוֹדֶשָׁא:</p>	<p>6 וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּהְיֶה מִן־הַדָּם שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פְּנֵי פֶרֶכֶת הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>7 And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּתֵּן כֹּהֵנָא מִן דְּמָא עַל קַרְנֵת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת בְּסִמָּא קָדָם יְיָ דְּבִמְשָׁכָן זִמְנָא וַיִּתְּ כָּל דְּמָא דְּתוֹרָא יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא דְּעֻלְתָּא דְּבִתְרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא:</p>	<p>7 וַנִּתֵּן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת הַסִּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֹתוֹ כָּל־דָּם הַפָּר יִשְׁפּוֹךְ אֶל־יִסּוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>8 And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַיִּתְּ כָּל תְּרֵב תוֹרָא דְּחֻטָּאת יִפְרִישׁ מִמֶּיהָ יְת תְּרֵבָא דְּחֻפִּי עַל גִּזָּא וַיִּתְּ כָּל תְּרֵבָא דְּעַל גִּזָּא:</p>	<p>8 וְאֶת־כָּל־חֵלֶב פֶּר הַחֻטָּאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב הַמְכֻסֶּה עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>9 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,</p>	<p>וַיִּתְּ תַרְתֵּין כּוּלִין וַיִּתְּ תְּרֵבָא דְּעַל־יְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וַיִּתְּ חֶצְרָא דְּעַל כְּבָדָא עַל כּוּלֵיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>9 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַפְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּלָיִת יִסִּירָנָה:</p>
<p>10 as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.</p>	<p>כְּמָא דְּמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא וַיִּסִּיקֶנּוּ כֹהֵנָא עַל מִדְּבָחָא דְּעֻלְתָּא:</p>	<p>10 כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וַהֲקִטִּירֵם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>

(5) אל אהל מועד. למשכן. וצזית עולמים להיכל:

(6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כוון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים בפרכת, ואם נגעו נגעו (יומא נז).

(7) ואת כל דם. שירי הדם:

(8) ואת כל חלב פר. חלבו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרצות פר של יום הכפורים לכליות ולחלצים ויומרת: החטאת. להביא שעירי עבודה אלילים לכליות ולחלצים ויומרת: ירים ממנו. מן המחובר, שלא יתחמו קודם הסרת חלבו (ת"כ פרק ד, ח):

<p>But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,</p>	<p>וְיָת מִשַּׁךְ תֹּרֶא וְיָת כָּל בְּסָרְיָה עַל רִישָׁהּ וְעַל כְּרַעְוָהּ וְגִוְיָהּ וְאוֹכְלֶיהָ:</p>	<p>וְאֶת־עֹר הַפָּר וְאֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כְּרַעָיו וְקֶרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:</p>	<p>11</p>
<p>even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.</p>	<p>וַיִּפִּיק יָת כָּל תֹּרֶא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִישַׁד קִטְמָא וַיִּקְיַד יְתִיה עַל אֶעִיָּא בְּאִישְׁתָּא עַל אֶתֵּר בֵּית מִישַׁד קִטְמָא יְתִוְקַד:</p>	<p>וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הָפָר אֶל־מַחוּץ לְמַחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טָהוֹר אֶל־שַׁפַּךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בְּאֵשׁ עַל־שַׁפַּךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף: (פ)</p>	<p>12</p>
<p>And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:</p>	<p>וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּלּוּן וַיְהִי מְכֻסָּא פְתִגְמָא מֵעֵינֵי קְהֵלָא וַיַּעֲבֹדוּן חַד מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי דְלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָא וַיַּחֲבוּבוּ:</p>	<p>וְאִם כָּל־עַדַּת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלָם דְּבָר מֵעֵינֵי הַקֹּהֶל וַעֲשׂוּ אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשְׁמוּ:</p>	<p>13</p>
<p>when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.</p>	<p>וְתַתִּידַע חֻבְתָּא דְחָבּוּ עֲלֶיהָ וַיִּקְרְבוּן קְהֵלָא תוֹר פֶּר תוֹרִי לְחַטָּאת וַיִּיתוֹן יְתִיה לְקֹדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְנוֹדַעַה הַחַטָּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקֹּהֶל פֶּר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>14</p>
<p>And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.</p>	<p>וְיִסְמְכוּן סְבִי כְנִשְׁתָּא יָת יְדֵיהוֹן עַל רִישׁ תֹּרֶא קֹדֶם יְיָ וַיִּכּוּס יָת תֹּרֶא קֹדֶם יְיָ:</p>	<p>וְיִסְמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>15</p>
<p>And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.</p>	<p>וַיַּעֲלֵל כְּהֵנָא רַבָּא מִדָּמָא דְתֹרֶא לְמִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְהֵבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּמֵם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>16</p>
<p>And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.</p>	<p>וַיִּטְבּוֹל כְּהֵנָא אֶצְבָּעִיהּ מִן דָּמָא וַיִּדִּי שִׁבְעַ זְמַנִּין קֹדֶם יְיָ קֹדֶם פְּרוֹכְתָּא:</p>	<p>וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וַהֲזָה שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפָּרֹכֶת:</p>	<p>17</p>

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין צשור וצח השלמים, וכי מה פירש צזח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. וצחית קדשים (וצחים מט): מזריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, צפרק איזהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון חוספת הן, כמו מלצד: (12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולצית הקצרות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, וצצית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשהו רבותינו צמס' יומא (סח.) וצסנהדרין (מצ:). אל שפך הדשן. מקום ששופכין צו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר וְהוֹלִיֵא אֶת הַדָּשָׁן אֶל מַחוּץ לַמִּטְנֶה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא תלמד שאפילו אין שם דשן: (13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות צאחת מכל כריתות צצמורה שהוא מותר (הוריות ו:): הקהל ועשו. שעשו צצור על פיהם:

<p>And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>18</p>
<p>And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.</p>	<p>וְאֵת כָּל־חֲלָבֹו יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ: וְיִסִּיק לַמִּדְבָּחַהּ:</p>	<p>19</p>
<p>Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד לְתוֹרָא כְּמָא דְעַבֵּד לְתוֹרָא דְחַטָּאת כֵּן יַעֲבִיד לִיהּ וַיְכַפֵּר עֲלֵיהוֹן כְּהֵנָּא וַיִּשְׁתַּבֵּי לְהוֹן:</p>	<p>20</p>
<p>And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.</p>	<p>וַיִּפְּקֵי יֵת תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמַשְׁרִיתָא וַיִּקְרִיד יִתְיָה כְּמָא דְאֻקְרִיד יֵת תּוֹרָא קְדָמָא חַטָּאת קַהֲלָא הוּא:</p>	<p>21</p>
<p>When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:</p>	<p>אִם רֹבֵא יַחֲוֵב וַיַּעֲבִיד חַד מִכָּל פְּקוּדֵי דֵינִי אֱלֹהֵיהּ דְּלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָּא בְּשָׁלוּ וַיַּחֲוֵב:</p>	<p>22</p>
<p>if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.</p>	<p>אִז אֲתִידַע לִיהּ חֻבַּתְיָה דְּחָב בֵּיהּ וַיָּנִיתִי יֵת קוֹרְבָּנִיהּ צִפִּיר בֵּר עֲזִין דְּכַר שְׁלִים:</p>	<p>23</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָדֹוּ עַל־רֹאשׁ הַשְּׁעִיר וַיִּשְׁחַט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חַטָּאת הוּא:</p>	<p>24</p>

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרח עליו מדינה, אם מעוטה סרח פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אינ פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זבחים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח: (19) ואת כל חלבו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מן־עֶשֶׂה לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נפרשו צו, תנא דבי ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אוהבו, ומיעט בסרחונו מפני חיבתו (ס:): (20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שמפורש צפר כהן משיח, להציא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול צמזמות העבדות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו צניתינן על המזבח החיצון שנמתן צמזמה אחת כפר, הוצרך לומר כאן שמחנה אחת מהן מעכבת:

(22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לצ להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:

(23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרבה או יש שמשמשין בלשון אם, ואם במקום או, וכן אז נודע פי שזר נָגַח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכאן נודע לו שאיסור היה:

<p>And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הַחֲטָאתָא בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל-קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-דָּמּוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל-יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>	<p>25 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הַחֲטָאתָא בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל-קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-דָּמּוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל-יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>
<p>And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֶת-כָּל-חֲלָבּוֹ יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ כְּחֶלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֲטָאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>	<p>26 וְאֶת-כָּל-חֲלָבּוֹ יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ כְּחֶלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֲטָאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>
<p>And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:</p>	<p>וְאִם אִישׁ חָדָד יַחֲוֹב בְּשָׁלוֹ מִמַּעֲמַל דְּאֶרְעָא בְּמַעֲבָדִיהּ חָדָד מִפְּקוּדֵי דִּי דְלֹא כְּשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָא וְיַחֲוֹב:</p>	<p>שט וְאִם-נִפְשׁ אִתָּת תִּחְטָא בְּשִׁגְגָה מִעַם הָאָרֶץ בְּעִשְׂתָּהּ אִתָּת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשֶׂינָהּ וְאָשָׁם:</p>
<p>if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.</p>	<p>אִם אֶתִּידַע לִיה חֻבַּתִּיהּ דְּחַב וְיִיְתִי קוֹרְבָנִיהּ צִפִּירַת עִזִּי שְׁלֵמָא נְיֻקְבָא עַל חֻבַּתִּיהּ דְּחַב:</p>	<p>28 אִם הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהָבִיא קֹרְבָנוֹ שְׁעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נְקִיָּה עַל-חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.</p>	<p>וְיִסְמֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רִישׁ חֲטָאתָא וְיִכּוֹס יָת חֲטָאתָא בְּאַתְרָא דְּעֹלָתָא:</p>	<p>29 וְסָמַךְ אֶת-יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאתָא וְשָׁחַט אֶת-תַּחֲטָאתָא בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:</p>
<p>And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וְיִסַּב כְּהֵנָּא מִדָּמָה בְּאֶצְבָּעֵיהּ וְיִתִּין עַל קַרְנֹת מִדְּבַחָא דְּעֹלָתָא וְיָת כָּל דָּמָה יִשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא:</p>	<p>30 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָה בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל-קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-כָּל-דָּמָה יִשְׁפֹּךְ אֶל-יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְיָת כָּל תַּרְפֻּה יַעֲדִי כְּמַא דְּאַתְעֵדָא תִּרְבַּ מִעַל נִכְסַת קוֹדֶשִׁיא וְיִסִּיק כְּהֵנָּא לְמִדְּבַחָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרִעְוָא קָדָם יְיָ וְיִכְפֹּר עָלָיו כְּהֵנָּא וְיִשְׁתַּבֵּי לִיה:</p>	<p>31 וְאֶת-כָּל-חֲלָבָהּ יֹסִיר כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֶלֶב מִעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַהּ לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>

(24) במקום אשר ישחט את העולה. צנפן שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:

(25) ואת דמו. שירי הדם:

(26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים בעז, האמור אלל שלמים:

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאימורי עז האמורים בשלמים:

<p>And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.</p>	<p>וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ לַחֲטָאתָה תְּמִימָה נְקִיבָה וְיִתִּינָהּ:</p>	<p>וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ לַחֲטָאתָה תְּמִימָה נְקִיבָה וְיִתִּינָהּ: 32</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.</p>	<p>וְיָסֻמוֹד יָת יָדָיו עַל־רִישׁ הַחֲטָאתָה וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאתָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָט אֶת־הָעֹלָה:</p>	<p>וְיָסֻמוֹד אֶת־יָדָיו עַל־רִישׁ הַחֲטָאתָה וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאתָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָט אֶת־הָעֹלָה: 33</p>
<p>And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וְיֹסֵב כָּהֵנָּה מִדָּמָא דַּחֲטָאתָה בְּאַצְבָּעֵיהּ וְיִתֵּן עַל־קַרְנֵת מִדָּבָהּ דְּעֹלָתָהּ וְיִתֵּן כָּל דָּמָהּ יִשְׁפּוֹד לִיסוּדָהּ דְּמִדָּבָהּ:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמֵי הַחֲטָאתָה בְּאַצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפּוֹד אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ: 34</p>
<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְיִתֵּן כָּל תְּרִיבָהּ יַעֲדֵי כָמָא דְּמִתְעַדָּא תִּרְבִּי אָמַר מִנְכַּסְתָּ קוּדְשִׁיא וְיִסִּיק כָּהֵנָּה יִתְהוֹן לְמִדָּבָהּ עַל קוּרְבָּנָא דִּי וְיִכַּפֵּר עֲלוּהִי כָהֵנָּה עַל חוֹבָתֶיהּ דְּחָב וְיִשְׁתַּבֵּי לִיהּ:</p>	<p>וְאֶת־כָּל־חֵלְבֶהּ יֹסִיר כַּאֲשֶׁר יוֹסִיר חֵלֶב־הַפֶּשֶׁבֶט מִזֶּבֶח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>
<p>And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;</p>	<p>וְאִנְשׁ אֲרִי יְחִיב וְיִשְׁמַע קוֹל מוֹמִי וְהוּא סְהִיד אוֹ חֵזָא אוֹ יָדַע אִם לֹא יְחִי וְיִקְבִּיל חוֹבִיָּהּ:</p>	<p>וְנִפְשׁ כִּי־תִחָטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אוֹ רֹאֶה אוֹ יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ: V</p>
<p>or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean cattle, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;</p>	<p>אוֹ אִנְשׁ דִּיקְרַב בְּכָל מַדְעָם מִסָּאב אוֹ בְּנִבְלַת חִיתָא מִסָּאבָתָא אוֹ בְּנִבְלַת בְּעִירָא מִסָּאבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחִישׁ מִסָּאב וְיַחֲי מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהוּא מִסָּאב וְחָב:</p>	<p>אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל־דָּבָר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חִיָּה טָמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת שָׂרִץ טָמֵא וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשָׁם: 2</p>
<p>or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;</p>	<p>אוֹ אֲרִי יִקְרַב בְּסוֹאֵבַת אִנְשָׁא לְכָל סְאוֹבְתִיהּ דִּיקְסָאב בֵּהּ וְיַחֲי מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחָב:</p>	<p>אוֹ כִי יִגַּע בְּטִמְאָת אָדָם לְכָל טִמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בֵּהּ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם: 3</p>

(33) ושחט אותה לחטאת. שמהא שחיטתה לשם חטאת:

(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנתרצו אמורין ואלֵה, אף חטאת כשהיא צאה כצעה טעונה אֵלֶיהָ עם האמורין:

על אשי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואילי"ש צלע"ז:

(1) ושמעה קול אלה. צדצר שהוא עד צו, שהשזיעוהו שזועה שאם יודע לו צעדות שיעיד לו:

(2) או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת

שזועות (ז). נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:

<p>or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;</p>	<p>או אָנֹכִי אֲשָׁרִי יָקִים לְפָרָשָׁא בְּשִׁפְתָּיו לְאִבְיָשָׁא או לְאִיטְבָּא לְכָל דִּיפְרִישׁ אָנֹכִי בְּקִיּוּם וְיִהִי מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחָב לְחַדָּא מֵאֵלֵין:</p>	<p>או נָפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בְּשִׁפְתָּיִם לְהַרְעוֹ או לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטֹא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם לְאֶתֶת מֵאֵלָה:</p>
<p>and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;</p>	<p>וְיִהִי אָרִי יְחֹב לְחַדָּא מֵאֵלֵין וְיִנְדִּי דְחָב עָלָה:</p>	<p>וְיִהִי כִּי־יֵאָשֵׁם לְאֶתֶת מֵאֵלָה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:</p>
<p>and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.</p>	<p>וְיָבִיִּיתִי יְת אֲשָׁמִיהּ לְקָדָם יי על חֻבַּתֶּיהָ דְחָב נִקְבָּא מִן עֵזָא אִמְרָתָא או צִפִּירַת עֵזִי לְחַטָּאת וּכְפָר עֲלוּהִי כְהֵנָּא מִחֻבַּתֶּיהָ:</p>	<p>וְהָבִיִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לִיהוָה על חֻטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הַצֹּאֵן כֶּשֶׁבֶה או־שְׂעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ:</p>
<p>And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצִי יָדֶיהָ כְּמִסַּת סִיחָא וְיָבִיִּיתִי יְת חֻבַּתֶּיהָ דְחָב תְּרִין שְׂפָנִינִין או תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה לְקָדָם יי חֵד לְחַטָּאת וְחֵד לְעֹלָתָא:</p>	<p>וְאִם־לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ הֵי שֶׁהָ וְהָבִיִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תְרִים או־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לִיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.</p>	<p>וְיָבִיִּיתִי יְתֵיהֶן לְיָת כְּהֵנָּא וְיִקְרִיב יְת דְלַחַטָּאת קְדָמוּתָא וּמִלּוֹק יְת רִישֶׁיהָ מִקְבִּיל קְדָלֶיהָ וְלֹא יִפְרִישׁ:</p>	<p>וְהָבִיִּיא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת רִאשֹׁנָה וּמִלֶּק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יִבְדִּיל:</p>
<p>And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיִנְדִּי מִדָּמָא דְחַטָּאתָא על כְּתֹל מִדְּבָחָא וּדְיִשְׁתָּאֵר בְּדָמָא יְתִמְצִי לִיסוּדָא דְמִדְּבָחָא חַטָּאתָא הוּא:</p>	<p>וְהִזָּה מִדָּם הַחַטָּאת על־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהִנְשָׂאֵר בָּדָם יִמָּצֶה אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא:</p>

- (3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרצות טומאת מגע זצין וזכות: אשר ישמא. לרצות הנוגע בצוועל נדה: בה. לרצות צולע נצלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. באכילת קודש או צביאת מקדש:
- (4) בשפתיים. ולא צלז: להרע. לעצמו: או להיטיב. לעצמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרצות לשעצר (שצועות כו.). ונעלם ממנו. ועצר על שצועתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שצועה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא באשם:
- (8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרצות, ריזה פרקליט נכנס דורון אחריו (זכאים ז:). ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא:). עורף. הוא גוצה הראש המשופע לזד הזואר: מול עורף. מול הרואה את העורף, והוא אורך כל אחורי הזואר:
- (9) והזה מדם החטאת. צוולה לא הטעין אלא מזוי, ובחטאת הזאה ומזוי, אוחז בעורף ומזוי, והדס ניתז והולך למזבח (זכאים סד:). חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:

<p>And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֶת־הַשְּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לּוֹ: (ס)</p>
<p>But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.</p>	<p>וְאִם־לֹא תִשָּׂיג יָדוֹ לְשֵׁנִי תֹרִים אוֹ לְשֵׁנִי בְנֵי־יוֹנָה וְהָבִיא אֶת־קֶרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירֵת הָאֵפָה סֵלֶת לְחֻטָּאת לֹא־יִשִּׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לִבְנָה כִּי חֻטָּאת הוּא:</p>
<p>And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.</p>	<p>וְהָבִיאוֹהָ אֶל־הַכֹּהֵן וּקְמָץ הִכֵּתָן מִמֶּנָּה מְלֹא קִמְצוֹ אֶת־אֲזִכְרֹתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה חֻטָּאת הוּא:</p>
<p>And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.</p>	<p>וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא מֵאֲחַת מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח לּוֹ וְהִיְתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: (ס)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמֵלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לַלַּיְלָה:</p>

- (10) כַּמִּשְׁפָּט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה בראש הפרשה:
 (11) כי חטאת הוא. ואין דגין שיהא קרָבָנוּ מִהֶדָּר (מנחות ו.):
 (12) חטאת הוא. נקמצה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:
 (13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות ודלות נאמר מחטאתו, וכאן בדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כז:) מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יביא ממקלָתו שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יביא ממקלָתו עשירית האיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויביא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות, או בדלות, או בדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול הקטורים שזהם יהיו כשזה או שעירה, והקלין יהיו צעוף, והקלין שצקלין יהיו בעשירית האיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה ידו, ואח החמורין לקלין לעשירית האיפה בדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאלקין, וזה לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא קָלִיל תְּהִיָּה לֹא תִקָּבֵל (ויקרא ו, טז):

<p>If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.</p>	<p>נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחִטָּאָהּ בְּשִׁגְגָה מִקֹּדֶשׁ יְהוָה וְהִבִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף־שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם:</p>	<p>15</p>
<p>And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֵת אֲשֶׁר חִטָּא מִן־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלֹם וְאֶת־חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֶף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַפְחֵן יְכַפֵּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>	<p>16</p>
<p>And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.</p>	<p>וְאִם־נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטֹא וְעִשְׂתָּה אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְלֹא־יָדַע וְאֲשָׁם וְנָשָׂא עֹנָו:</p>	<p>17</p>

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יז), וכן הוא אומר וימנעו באלהי מצותיהם ויזנו חטאי עליהם עמי הארץ (דברי הימים-ה, ה, כה), וכן הוא אומר במוטא ומעלה זו מעל (במדבר ה, יז): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בחרומה ולא יגאלו עליהם חטא (ויקרא כז, ט), מה להלן הזהיר אף כאן הזהיר, אי מה להלן לא הזהיר אלא על האוכל אף כאן לא הזהיר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל ריבה (מעילה יח): מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יגאלו קדשים קלים: איל. לי קשה, כמו ואת אליהם הארץ לקח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה בן שתי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא שזה שתי סלעים:

(16) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו):
(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר דמי שזא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לא, כגון חלבו ושומן לפניו, וכסבור ששתיהן היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חלב היתה, ולא ידע אם זו של חלב אכל, הרי זה מביא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שזדאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יביא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יז, ז), הרי הכחוז ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, לא ולמד מאדם הראשון, שלא נטוה אלא על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדה פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ציוס הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיוכח לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי ב' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכחוז ב', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דיו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכחוז לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי תקצור קציקה צצקה (דברים כד, יט) ופסקת עומר צצקה (שם יג), הרי הוא אומר למען יצרכך וגו', קצב הכחוז ברכה למי שזאת על ידו מזהיר בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע נרורה בכנפיו, ונפלה הימנו, ומנחה העני ונתפרנס בה, הרי הקצב"ה קוצב לו ברכה:

<p>And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְהָבִיא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךָ לְאִשָּׁם אֶל־הַכֹּהֵן וְכֹפֶר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגָגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לוֹ:</p>
<p>It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.</p>	<p>אִשָּׁם הוּא אִשָּׁם אִשָּׁם אֲשָׁמָא הוּא עַל חֻבַּתִּיהָ דְּחָב אֲשָׁמָא יִקְרִיב קָדָם יי: לִיהוָה: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאמֹר:</p>
<p>If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;</p>	<p>נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא וּמַעַלָּה מַעַל בִּיהוָה וּכְחָשׁ בַּעֲמִיתוֹ בְּפִקְדוֹן אוֹ־בְתְּשׁוּמַת יָד אוֹ בְּגִזְלָה אוֹ עֲשָׂק יֵת חֲבֵרִיהָ:</p>
<p>or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;</p>	<p>אוֹ־מֵצָא אֲבֵדָה וּכְחָשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שֹׁקֶר עַל־אֲחֵת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בְּהֵנָּה:</p>
<p>then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,</p>	<p>וְהָיָה כִּי־יַחֲטָא וְאִשָּׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגִּזְלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֲשָׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפִּקְדוֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:</p>

(18) בערךך לאשם. צורך האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נתכפר לו באשם זה, עד שיציא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה יהרג (ח"כ פרק כא, 3):

(19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לצורך הוא, כבר נדרש הוא צח"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להציא אשם שפחה חרופה שיהא חיל (בן שמי שנים) [שזה שמי סלעים]. יכול שאני מרצה אשם נזיר ואשם מזרע תלמוד לומר, הוא:

(21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל זה, לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים ובשטר, לפיכך בזמן שהיא מכחש, מכחש צעדים ובשטר, אבל המפקיד אלא חזירו ואינו רוצה שחזר צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת יד. ששם צידו ממון להתעסק, או במלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

(22) וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון:

(23) כי יחטא ואשם. כשיכיר צעמו לשוץ בשוזה, ולדעת ולהתודות כי יחטא (ג"ס"א) וצדעתו להתודות כי חטא ואשם:

- 24 or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.
- 25 And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.
- 26 And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.
- או מכל אשר-ישבע עליו לשקור ושלם אתו בראשו וחמשתיו יסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו: או מכולא דישתבע עלוהי לשקרא וישלים יתיה ברישיה וחמשהו יוסיף עלוהי לדהוא דיליה יתנניה ביומא דחובתיה:
- ואת-אשמו יביא ליהנה איל תמים מן-הצאן בערבך לאשם אל-הכהן:
- וכפר עליו הכהן לפני יהנה ונסלח לו על-אחת מכל אשר-יעשה לאשמה בה: (פ)
- מפטיר
- קיא פסוקים

The Haftarah is Isaiah 43: 21-44: 23 on page ???. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 175.

- VI And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 2 Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.
- 3 And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.
- וידבר יהנה אל-משה לאמור: ומליל יי עם משה למימר: צו את-אהרן ואת-בניו לאמור זאת תזרת העלה הוא העלה על מוקדה (בספרי תימן מוקדה במים רגילה) על-המזבח כל-הלילה עד-הפקר ואש המזבח תוקד בו:
- וילבש הכהן מדו בד ומכנסי-בד ילבש על-בשרו והקים את-הדשן אשר תאכל האש את-העלה על-המזבח ושמם אצל המזבח:
- פקיד ית אהרן וית בנוהי למימר דא אורייתא דעלתא היא עלתא דמתוקדא על מדבחא כל ליליא עד צפרא ואישתא דמדבחא תהי יקדא ביה:
- וילבש כהנא לבושין דבויץ ומכנסין דבויץ ילבש על בסריה ויפריש ית דשנא דתיכול אישתא ית עלתא על מדבחא וישויניה בסטר מדבחא:

(24) בראשו. הוא הקרן ראש הממון: וחמשתיו. (צ"ק קח). רצתה תורה חמסיות הרצה לקרן אחת, שאם כפר בחומש וגשע והודה חוזר ומציא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיתמעט הקרן שנשעב עליו פחות משה פרוטה: לאשר הוא לו. (לאפוקי צנו ושלוחות ט"כ) למי שהממון שלו:

(2) צו את אהרן. אין לו אלה לשון זרז מיד ולדורות אר"ש ביותר זריך הכתוב לזרז במקום שיש צו חסרון כיס: זאת תורת העולה וגו'. הרי הענין הזה צא ללמד על הקטר חלצים ואיצרים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא.), וללמד על הפסולין איזה אש עלה ירד, ואיזה אש עלה לא ירד, שכל תורה לרצות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרובע ואת הנרבע, וכיוצא בהן, שלא היה פסולין נקדש שנפסלו קודם שצאו לעזרה (כל הענין צ"כ (פרשתא א, ח) וזבחים פ"ג ופ"ד):

<p>And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.</p>	<p>וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וּלְבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדָּשָׁן אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר:</p>	<p>וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וּלְבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדָּשָׁן אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר: לוי</p>
<p>And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.</p>	<p>וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּח־בּוֹ לֹא תִכָּבֶה וּבֹעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֲצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וָעֶרְבַּי עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֲלִבֵי הַשְּׁלָמִים:</p>	<p>וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּח־בּוֹ לֹא תִכָּבֶה וּבֹעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֲצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וָעֶרְבַּי עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֲלִבֵי הַשְּׁלָמִים: 5</p>
<p>Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.</p>	<p>אֵשׁ תָּמִיד תִּקְדַּח עַל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֶה: (ס)</p>	<p>אֵשׁ תָּמִיד תִּקְדַּח עַל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֶה: (ס) 6</p>
<p>And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.</p>	<p>וְזֹאת תֹרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>וְזֹאת תֹרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ: ישראל</p>
<p>And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיִּפְרֹשׁ מִנָּה בְּקַמְצִיהָ מִסַּלְתָּהּ דְּמִנְחָתָהּ וּמִשְׁמַחָהּ וְיֵת כָּל לְבוֹנָתָהּ דָּעַל מִנְחָתָהּ וַיִּסִּיק לְמִדְּבַחָהּ לְאַחַבְקָלָהּ בְּרֵעָה אֲדָכְרָתָהּ קֹדֶם יי:</p>	<p>וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקַמְצוֹ מִסַּלְתָּ הַמִּנְחָהּ וּמִשְׁמַחָהּ וְאֵת כָּל־חִלְבֹּתָהּ אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְּרָתָהּ לִיהוָה: 8</p>

(3) מדו בד. היא הכתובה, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדמו (ת"כ פרק ז, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ
זנמים (ערכיג): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש
(תמיד כח): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל
המזבח. (על המזבח. מלא אברים שעדיין לא נתאכלו, מחזיקין על המזבח לאחר שחתה גחלים אילך ואילך ונטל מן
הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה.)):

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך בהולאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד,
בגדים שזשל בהן קדרה לרבו אל ימוגו בהן כוס לרבו, לכך ולבש בגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג): והוציא
את הדשן. הַצָּבוֹר צִפְפוֹת כשהוא קָצֶה ואין מקום למערכה, מוציאו משם (תמיד כח), ואין זה חובה בכל יום, אצל
התרומה חובה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח
תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו במס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו בזמנין המערכות שהיו סס:
וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח). (צ"י ומנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד
של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אם יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט). למדו
מכאן עליה, על עולת הצוקר השלם כל הקרצנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של בין הערבים:
(6) אש תמיד. אש שנאמר זה תמיד היא שמדליקין זה את האש הנרות שנאמר זה לְהַעֲלֹת גַּר תָּמִיד (שמות כז, כ), אף
היא מעל המזבח החיון תוקד (יומא מה): לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

(7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין בענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה
אלא מנחת ישראל שהיא נקמטת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה
צקן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא לזל אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא
פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הרוח:

(8) (והרים ממונו. מהמחומר, שהיה עשרון שלם צבת אחת בשעת קמיצה. צ"י) בקמצו. שלא יעשה מדה

<p>9 And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.</p>	<p>וְיִשְׁתָּאֵר מִנֶּה יִכְלוּן אֹהֶרֶן וּבְנָוָיו פֶּטִיר תִּתְּאָכִיל בְּאֹתֶר קֹדֶשׁ בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זִמְנָא יִכְלוּנָהּ:</p>	<p>9 וְהַנּוֹתֶרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֹהֶרֶן וּבְנָיו מִצֹּת תֹּאכֹל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>
<p>10 It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.</p>	<p>לֹא תִתְּאָפִי חֲמִיעַ חוֹלְקָהוֹן יִתְּהּ מִקּוֹרְבָנֵי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא כַּחַטָּאת וְכַאֲשָׁמָא:</p>	<p>10 לֹא תֹאפֶה חֲמִץ חֶלְקֶם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכַאֲשָׁם:</p>
<p>11 Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.</p>	<p>כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֹהֶרֶן יֹאכְלֶנָה יִכְלֶנָה קָיָם עָלֶם לְדֹרֵיכּוֹן מִקּוֹרְבָנֵי דִין כָּל דִּיקָרָב בְּהוֹן יִתְקַדֵּשׁ:</p>	<p>11 כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֹהֶרֶן יֹאכְלֶנָה חֶק-עוֹלָם לְדֹרֵיתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יִהְיֶה כָּל אֲשֶׁר-יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>
<p>12 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּמַימָר:</p>	<p>שני וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:</p>
<p>13 This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.</p>	<p>דִּין קוֹרְבָנָא דְאֹהֶרֶן וּבְנָוָיו דִּיקָרְבוּן קָדָם יְיָ בְּיוֹמָא דִּירְבוּן יִתְּיָה חֹד מִן עֶסְרָא בְּתַלְתְּ סָאִין סוּלְתָא מִנְחָתָא תְּדִירָא פְּלִגּוּתָהּ בַּצִּפְרָא וּפְלִגּוּתָהּ בְּרִמְשָׁא:</p>	<p>13 זֶה קָרְבַּן אֹהֶרֶן וּבְנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ עֲשִׂירֶת הָאֵפָה סֵלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>
<p>14 On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>עַל מִסְרִיתָא בְּמִשַּׁח תַּחְעָבִיד רַבִּיכָא תִּיתִינָה תּוֹפִינִי מִנְחַת בְּצוּעִין תִּקְרִיב לְאֹתִקְבֵּלָא בְּרַעְוָא קָדָם יְיָ:</p>	<p>14 עַל-מִחְבֹּת בִּשְׁמֶן תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תְּבִיאֶנָּה תְּפִינִי מִנְחַת פִּתִּים תִּקְרִיב רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>

לְקוֹמֶן (יומא מו.): מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמִנָּהּ. מִכָּאן שְׂקוּמָן מִמָּקוֹם שְׁנֵתִרְצָה שְׁמִנָּה (סוטה יד.): הַמִּנְחָה. שֶׁלֹא תִהְיֶה מֵעוֹרֶצֶת בְּאַחֶרֶת (ת"כ פֶּרֶשׁתָא ז, ה): וְאֵת כָּל הַלְּבֹנָה אֲשֶׁר עַל הַמִּנְחָה וְהַקִּטְיֹר. שְׂמֵלֶקֶט אֵת לְבוֹנָה לְאַחַר קִמְיָנָהּ וּמִקְטִירוֹ, (ת"כ שס) וּלְפִי שֶׁלֹא פִירַשׁ כֵּן אֵלֶּא בִּצְחַת מִן הַמִּנְחוֹת צוִּיקָרָא (לעיל ז, ב), הוֹרֵךְ לִשְׁנוֹת פֶּרֶשָׁה זוֹ לִכְלוֹל כָּל הַמִּנְחוֹת כַּמִּשְׁפָּט.

(9) בְּמִקּוֹם קֹדֶשׁ. וְאִיזוֹ, בְּחֹצֵר אֹהֶל מוֹעֵד:

(10) לֹא תֹאפֶה חֲמִץ חֶלְקֶם. אֵף הַשִּׁירִים אֲסוּרִים בְּחֶמֶץ (מִנְחוֹת נה.): כַּחַטָּאת וְכַאֲשָׁם. מִנְחַת חוֹטָא הִרִי הִיא כַּחַטָּאת, לְפִיכָךְ קִמְיָנָהּ שֶׁלֹא לִשְׁמָה פְּסוּלָה, מִנְחַת נִדְבָּה הִרִי הִיא כַּאֲשָׁם, לְפִיכָךְ קִמְיָנָהּ שֶׁלֹא לִשְׁמָה כִּשְׁרָה (ת"כ פֶּרֶק ג, ד):

(11) כָּל זָכָר. אֲפִילוֹ זַעַל מוֹס. לִמָּה נֶאֱמַר, אִם לֹאכִילָה, הִרִי כִּזְר אִמּוֹר לָקֶם לָלֶקְיוֹ מִקְדָּשֵׁי הַקְּדָשִׁים וְגו' (ויקרא כא, כז), אֵלֶּא לְרִצּוֹת זַעֲלֵי מוֹמִין לְמַחְלוּקַת (זִכְרִים קז.). כָּל אֲשֶׁר יִגַּע וְגו'. קִדְשִׁים קָלִים אִם חוֹלִין שִׁיגְעוּ זֶה וַיִּזְלְעוּ מִמֶּנָּה (ת"כ שסו): יִקְדָּשׁ. לִהְיוֹת כְּמוֹה, שֶׁאִם פְּסוּלָה יִפְסְלוּ, וְאִם כִּשְׁרָה יֹאכְלוּ כְּחוֹמֶר הַמִּנְחָה (שם זִכְרִים לו:):

(13) זֶה קָרְבַּן אֹהֶרֶן וּבְנָיו. אֵף הַהִדְיוֹטוֹת מִקְרִיצִין עֲשִׂירִית הָאִיפָה צִיּוֹם שֶׁהֵן מִתְחַנְנִין לַעֲבֹדָה, אֲזַל כֵּהֵן גְּדוֹל כָּל יוֹם, שְׁנֵאֲמַר מִנְחָה תָמִיד וְגו', וְהִכְהֵן הַמִּשִּׁיחַ תַּחֲתֵי מִזְבֵּחוֹ וְגו' חֶק חֶקֶת עוֹלָם וְגו' (מִנְחוֹת נא):

(14) מִרְבֶּכֶת. חֲלוּטָה בְּרוֹתְחִין כָּל לִרְכָּה (ת"כ פֶּרֶק ד, ה): תְּפִינִי. אֲפוּיָה אֲפוּיָה הִרְצָה, שֶׁאִם חֲלוּטָה אֲפוּיָה בְּתַנּוּר, וְחוֹזֵר וּמִתְּגַנֵּה בְּמִנְחָתוֹ (מִנְחוֹת נ:): מִנְחַת פִּתִּים. מִלֵּמַד שֶׁטַעֲוֹנָה פָּתִיתָה:

15	And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.	וְהִכְהִין הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו וְכֹהֵנָּה דִּיתַרְבָּא תַּחֲתוֹהִי מִבְּנֵיהִי יַעֲבִיד יְתָה קָדְשׁ עֲלֵם קָדָם יי גְּמִיר תַּתְּסַק: כָּלִיל תִּקְטָר:	15
16	And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.	וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה וְכָל מִנְחָתָא דְכֹהֵנָּה גְּמִיר תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל: (פ)	16
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאמֹר:	17
18	Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering: in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאָת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִשְׁחַט הַחֲטָאָת לִפְנֵי יְהוָה קָדֵשׁ קָדָשִׁים הוּא:	18
19	The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.	הַכֹּהֵן הַמֹּחֲטָא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בַּמָּקוֹם קָדֵשׁ תֵּאָכֵל בַּחֲצֵר אֹהֶל מוֹעֵד:	19
20	Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.	כָּל אֲשֶׁר־יִגַע בַּבֶּשֶׂרָה יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִיָּה מִדָּמָה עַל־הַבְּגָד אֲשֶׁר יִיָּה עָלֶיהָ תִכְבֵּס בַּמָּקוֹם קָדֵשׁ:	20
21	But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.	וְכָל־יְתֵרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל־בּוֹ יִשָּׁבֵר וְאִם־בְּכֵלִי נִחְשַׁת בְּשֻׁלָּה וּמִרְק וְשֻׁטָף בַּמַּיִם:	21
22	Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.	כָּל־זָכָר בִּכְהֹנִים יֹאכְל אֹתָהּ קָדֵשׁ קָדָשִׁים הוּא:	22

(15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטר. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדבה כליל תהיה:

(16) כליל. כולה שזה לגזרה:

(19) המחטא אותה. העוזד עצודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא' טמא צעט זריקת דמים שאינו חולק צדש (וצחים נט), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה:

(20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויצלע ממנה: יקדש. להיות כמזה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שס'ז): ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד אותו מקום דם (הבגד אשר יזה עליה) תכבס בחוץ העזרה (ת"כ פרק ו, י): אשר יזה. יזה נזה כמו וְלֹא יִטֶּה לְאָרֶץ מְגָלָם (איוב טו, כט), יזה נטוי:

(21) ישבר. לפי שהזליעה שנצלת צו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון פמרוקיה הקשים (אסתר ג, יז) אשקורי"ר צלע"ז: ומרק ושטף. לפלוט את זליעתו, אצל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ל:):

23 And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לִכְפֹּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכְלָה בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: (פ)	23 וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לִכְפֹּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכְלָה בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: (פ)
VII And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְזֹאת תֹּרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ וְדָא אוֹרִיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים הוּא:	VII וְזֹאת תֹּרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ וְדָא אוֹרִיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים הוּא:
2 In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָטוּ אֶת-הָעֹלָה יִשְׁחָטוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמָּו יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	2 בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָטוּ אֶת-הָעֹלָה יִשְׁחָטוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמָּו יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
3 And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְאֵת כָּל-חֲלָבֹו יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאֵלִיָּה וְאֶת-הַחֲלָב וְהַמִּכְסָה אֶת-הַקֶּרֶב:	3 וְאֵת כָּל-חֲלָבֹו יִקְרִיב מִמֶּנּוּ וְאֵת הָאֵלִיָּה וְאֶת-הַחֲלָב וְהַמִּכְסָה אֶת-הַקֶּרֶב:
4 and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת-הַחֲלָב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-הַיִּתְּרֹת עַל-הַכֶּבֶד עַל-הַכְּלָיִת יִסִּירֶנָּה:	4 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת-הַחֲלָב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-הַיִּתְּרֹת עַל-הַכֶּבֶד עַל-הַכְּלָיִת יִסִּירֶנָּה:
5 And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ אֲשָׁה לַיהוָה אֲשָׁם הוּא:	5 וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ אֲשָׁה לַיהוָה אֲשָׁם הוּא:
6 Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.	כָּל-זָכָר בִּפְּהֵגִים יֹאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכְל קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים הוּא:	6 כָּל-זָכָר בִּפְּהֵגִים יֹאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכְל קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים הוּא:
7 As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.	כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תֹּרַת אֶחָת לָהֶם הִכְהֵן אֲשֶׁר יִכְפֹּר-בּוֹ לֹו יִהְיֶה:	7 כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תֹּרַת אֶחָת לָהֶם הִכְהֵן אֲשֶׁר יִכְפֹּר-בּוֹ לֹו יִהְיֶה:

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שהמטעם אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לחטו:

(23) וכל חטאת וגור. שאם הכניס מדם חטאת החיונה לפני פסולה (זכחים פ.3): וכל. לרבות שאר קדשים:

(1) קדש קדשים הוא. הוא קרבו ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: ח"כ פרש"א ד, 3):

(2) ישחטו. ריבה לנו שחטות הרבה, לפי שמצינו אשם בצור נאמר ישחטו, רבים, ותלאו בעולה להציא עולת צור לנפון:

(3) ואת כל חלבו וגור. עד כאן לא נתפרשו אמורין באשם לכך הוצרך לפרשם כאן, אבל חטאת כבר נתפרשו בה בפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו בא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נתרצו באליה:

(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ המזבח, אם שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו בא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב בחטאת, לפי שאשם לא נאמר בו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (זכחים ה: וע"ש ב"רש"י):

(6) קדש קדשים הוא. בתורת כהנים הוא נדרש (פרש"א ה, י):

<p>8 And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.</p>	<p>8 וְהִכְהֵן הַמִּקְרִיב אֶת-עֹלֹת אִישׁ עֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִכְהֵן לוֹ יִהְיֶה:</p>
<p>9 And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.</p>	<p>9 וְכָל-מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֹּנֹר וְכָל-נֶעֱשֶׂה בַּמִּדְחָשֶׁת וְעַל-מַחֲבֹת לִכְהֵן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִהְיֶה:</p>
<p>10 And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.</p>	<p>10 וְכָל-מִנְחָה בְּלוּלָה-בְּשֶׁמֶן וְחֶרֶבָה לְכָל-בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו: (פ)</p>
<p>11 And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.</p>	<p>שלישי 11 וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה: וְדָא אוֹרִיתָא דְנִכְסַת קוּדְשִׁיא דִּיקְרִיב קָדָם יי:</p>
<p>12 If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.</p>	<p>12 אִם עַל-תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל-זֶבַח הַתּוֹדָה חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֹלֶת מִרְבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן: אִם עַל תּוֹדָתָא יִקְרִיבֵיהּ וְיִקְרִיב עַל נִכְסַת תּוֹדָתָא גְרִיצָן פְּטִירָן דְּפִילָן בְּמִשַּׁח וְאַסְפּוּגִין פְּטִירִין דְּמִשְׁחִין בְּמִשַּׁח וְסֹלֶת רְבִיכָא גְרִיצָן דְּפִילָן בְּמִשַּׁח:</p>
<p>13 With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.</p>	<p>13 עַל-חֲלֹת לֶחֶם חֲמֵץ יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ עַל-זֶבַח תּוֹדָתָא שְׁלָמָיו: עַל גְּרִיצָן דְּלֶחִים חֲמֵץ יִקְרִיב קוּרְבָּנֵיהּ עַל נִכְסַת תּוֹדָתָא קוּדְשׁוֹתָי:</p>

- (7) תורה אחת להם. דצד זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק בו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן;
- (8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאינן חולקים בעורות (זכאים קג:);
- (9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכולן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לבית אב של אותו יוס שמקריבין אותו (ת"כ פרק י, ג);
- (10) בלולה בשמן. וזו מנחת נדבה. וחרבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן;
- (12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחבושי בית האסורים, וחולה שנמרפא, שהם צריכין להודות שכתוב בהן יודו לה' סקדו ונפלאו קצו לנגי אדם. וינצחו וזכאי מודה (תהלים קז, כא-כג), אם על אמת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני מנה, וכתיב על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עז.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן ו' מדצירות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט צרותחין כל צרכו;
- (13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח:); ליפסל ביוצא וטבול יוס, ומלצא לחולין בפדיון עד שיטעם הזבח:

14	And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.	וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל־קֶרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לַפֶּהֱן הַזֶּרֶק אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִהְיֶה׃	14
15	And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.	וּבֶשֶׂר זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמִיו בַּיּוֹם קִרְבָּנוֹ יֹאכֵל לֹא־יִנָּח מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר׃	15
16	But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten.	וְאִם־נִדְרָו אוֹ נִדְבָה זֶבַח קִרְבָּנוֹ בַּיּוֹם הַקְרִיבוֹ יִתְּנָה נִכְסֶיהָ יִתְּאָכִיל וּבַיּוֹמָא דְּבִתְרוֹהִי וְדִישְׁתָּאֵר מִנֶּיהָ יִתְּאָכִיל׃	16
17	But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.	וְהַנּוֹתֵר מִבֶּשֶׂר הַזֶּבַח בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשָּׂרֶף׃	17
18	And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.	וְאִם־הֹאכֵל יֹאכֵל מִבֶּשֶׂר־זֶבַח שְׁלָמִיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחַשֵׁב לוֹ כְּגִוֹל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִשָּׂא׃	18
19	And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.	וּבֶשֶׂר קִדְּשָׁא דִּיקְרַב בְּכָל מְסָאב לֹא יִתְּאָכִיל בְּנוֹרָא יִתּוּקֵד וּבֶשֶׂר קִדְּשָׁא כָּל דִּידְכִי לְקִדְּשָׁא יִיכּוֹל בֶּשֶׂר קִדְּשָׁא׃	19

(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העוזד עצודתו והשאר נאכל לזעלים (מנחות עו:), וצשרה לזעלים חוץ מחזה ושוק שצה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק בשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זכחים 7):

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצויין הרצה, לרצות חטאת ואשם, ואיל מזיר, וחגיגת י"ד, שיהיו נאכלין ליום ולילה (זכחים לו. ת"כ פרק יז, א): ביום קרבנו יאכל. וכזמן צשרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אצל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (זכרות 3):

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הביאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לז' ימים, כמו שמפורש צענין: וממחרת והנותר ממנו. צראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו זו יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון ואלה גני צעון ואלה וצעה (צראשית לו, כד) פת וקדש וקדש וקדש (דניאל ח, יג):

(18) ואם האכל יאכל וגו'. צמחש צמחש לאכלו צמחשית הכתוב מדבר יכול אם אכל ממנו צמחשית יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, צמחשית הקרצה הוא נפסל, ואינו נפסל צמחשית (ת"כ פרשת ח, א). וכן פירשו צמחשית הקרצתו לא תעלה זאת צמחשית, ואם חשב פיגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו צמחשית הזמן, עונה תשא:

(19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אבר שיצא מקדשו, שהפנימי מותר:

<p>20 But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְשָׂמְאָתוֹ עָלָיו וּנְכַרְתָּהּ הִנֵּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיהֶּ:</p>	<p>20 וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְשָׂמְאָתוֹ עָלָיו וּנְכַרְתָּהּ הִנֵּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיהֶּ:</p>
<p>21 And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְאִישׁ אֲרִי יִקְרַב בְּכָל מִסָּאֵב בְּסוּאָתָהּ אֲנָשָׁא אוֹ בְּבִעֲרָא מִסָּאֵבָא אוֹ בְּכָל שְׂקִין מִסָּאֵב וְיִיכּוֹל מִבָּשָׂר נִכְסַת קוֹדֶשִׁיא דְקָדָם יְיָ וְיִשְׁתִּיצִי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמִּיהֶּ:</p>	<p>21 וְנִפְשׁ כִּי-תִגַּע בְּכָל-טָמֵא בְּטִמְאָתָא אָדָם אוֹ בְּבִהְמָה טָמְאָה אוֹ בְּכָל-שְׂקִין טָמֵא וְאָכַל מִבָּשָׂר-זָבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וּנְכַרְתָּהּ הִנֵּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיהֶּ: (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)</p>
<p>22 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּמִימֶר: לְאֹמֶר:</p>	<p>22 וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּמִימֶר: לְאֹמֶר:</p>
<p>23 Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.</p>	<p>מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵמִימֶר כָּל תֶּרֶב תּוֹר וְאֹמֶר וְעִז לֹא תִכְלֹן:</p>	<p>23 דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל-חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ:</p>
<p>24 And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.</p>	<p>וְתֶרֶב נָבִילָא וְתֶרֶב תְּבִירָא יִתְעַבִּיד לְכָל עֲבִידָא וּמִכָּל לֹא תִכְלֹנוּ:</p>	<p>24 וְחֵלֶב נָבִילָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלָאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלוּ:</p>
<p>25 For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people.</p>	<p>אֲרִי כָל דִּיכּוֹל תֶּרֶבָּא מִן בִּעֲרָא דִּיקָרִיב מִנָּה קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ וְיִשְׁתִּיצִי אֲנָשָׁא דִּיכּוֹל מֵעַמִּיהֶּ:</p>	<p>25 כִּי כָל-אָכַל חֵלֶב מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וּנְכַרְתָּהּ הִנֵּפֶשׁ הָאָכַלֶת מֵעַמִּיהֶּ:</p>
<p>26 And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings.</p>	<p>וְכָל דָּמָא לֹא תִכְלֹן בְּכָל מוֹתְבִנְיֹכּוֹן דְּעוֹפֹת וְדְבִעֲרָא:</p>	<p>26 וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם לְעוֹף וּלְבִהְמָה:</p>

כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר וְדָם יִשְׁפֹךְ וְהַצֵּר תֹאכַל (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל צפר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך בחטאת ואשם שאם יאכלו חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב צחר צחר אהל מועד יאכלוהו, צפר זה אני אומר לך כל טהור יאכל צפר, אפילו צל העיר):

(20) ושמאתו עליו. צטומאת הגוף הכתוב מדבר (צחיים מג:), אזל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והצפר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בתורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שזה (ת"כ יד, ג. מכות יד:). ג' כריתות אמורות צאכלי קדשים צטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו צצבעות (ז), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

(24) יעשה לכל מלאכה. צא ולימד על החלצ שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשת א, ח): ואכל לא תאכלוהו. אמרה תורה יצא איסור נבילה וטרפה ויחול על איסור חלצ, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבילה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור (חולין לז):

(26) לעוף ולבהמה. פרט לזם דגים וחגזים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע

<p>27 Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>כָּל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל אִנֶּשׁ דִּי־יִכּוֹל כָּל דָּם וְיִשְׁתִּיץ אִנְשָׁא תְּהִיָּא מֵעַמּוּיָהּ:</p>	<p>27 כָּל־נֶפֶשׁ וְנִכְרְתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמּוּיָהּ: (פ) (אין פרשה בספרי תימן)</p>
<p>28 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:</p>	<p>28 וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: לְאמֹר:</p>
<p>29 Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings.</p>	<p>דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֶר דְּמִקְרִיב יֵת נִכְסֵת קוֹדְשׁוּיָהּ קָדָם יְיָ יִתִּי יֵת קוֹרְבָנִיהָ לְקָדָם יְיָ מִנִּכְסֵת קוֹדְשׁוּיָהּ:</p>	<p>29 דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת־זֶבַח שְׁלָמֹו לַיהוָה יָבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזֶּבַח שְׁלָמֹו:</p>
<p>30 His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>יָדָיו תְּבִיאִינָה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת־הַחֶלֶב עַל־הַחֹזֶה וְיִבְאֲנוּ אֶת הַחֹזֶה לְהִנִּיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>30 יָדָיו תְּבִיאִינָה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת־הַחֶלֶב עַל־הַחֹזֶה וְיִבְאֲנוּ אֶת הַחֹזֶה לְהִנִּיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>31 And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons'.</p>	<p>וַיִּסִּיךְ כֹּהֵנָא יֵת תְּרֵבָא לְמַדְבְּחָא וַיְהִי חֲדָיא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:</p>	<p>31 וַהֲקִטִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַחֶלֶב הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:</p>
<p>32 And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.</p>	<p>וַיֵּת שְׂקָא דִּימִינָא תַתְּנוּן אַפְרָשׁוּתָא לְכֹהֵנָא מִנִּכְסֵת קוֹדְשׁוּיָהּ:</p>	<p>32 וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין תַּתְּנוּ תְּרוּמָה לִפְתָּן מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם:</p>
<p>33 He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.</p>	<p>דְּמִקְרִיב יֵת דָּם נִכְסֵת קוֹדְשׁוּיָא וַיֵּת תְּרֵבָא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילִיָּה תְּהִי שְׂקָא דִּימִינָא לְחֶלֶק:</p>	<p>33 הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֶלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לֹא תִהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנָּה:</p>

נוהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צפ"א (לו:): מפרש למה הוצרך לומר:

(30) ידיו תביאנה וגו'. שמהם יד הצעלים מלמעלה והחלז והחזות נחונין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא:): את אשיו ה'. ומה הן האשים, את החלז על החזה: יביאנו. כשמציאו מצית המטבחים נותן החלז על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמלא החזה למעלה והחלז למטה, וזהו האמור במקום אחר שוק הבקומה וזהו הפנופה על אשיו העלזים יציאו להניף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמלא החזה למטה, וזהו שנאמר וישמו את העלזים על הקזות ויקטר העלזים המצקה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סז:): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מציא, להניף אותו הוא מציאו, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשיו ה' את החלז על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

(31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הבשר נאכל בעוד שהאימורים למטה מן המזבח (ת"כ פרק טז, ז):

(32) שוק. מן הפרק של ארכובה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סובך של ירך (חולין קלד:):

(33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלזיו, ילא טמא בשעת זריקת דמים או בשעת הקטר חלזים שאינו חולק בבשר:

<p>For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.</p>	<p>כִּי אֶת־חֵזֶה הַתְּנוּפָה וְאֶת־שׁוֹק הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתֶּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃</p>	<p>34</p>
<p>This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;</p>	<p>זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הִקְרִיב אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה׃</p>	<p>35</p>
<p>which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.</p>	<p>אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לִתֵּת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחָו אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם׃</p>	<p>36</p>
<p>This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;</p>	<p>זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וּלְחֻטָּאת וּלְאֲשָׁם וּלְמִלֻּאִים וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים׃</p>	<p>37</p>
<p>which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.</p>	<p>אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בְּיוֹם צִוּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת־קֶרְבָּנֵיהֶם בַּמִּדְבָּר סִינַי׃ (פ)</p>	<p>38</p>
<p>VIII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרוֹ׃</p>	<p>רציעי</p>
<p>2 'Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;</p>	<p>קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־פֶּר הַחֻטָּאת וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת כֹּל הַמִּצֹּת׃</p>	<p>2</p>

(34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לז):

(37) ולמלואים. ליום חינוך הכהונה:

(2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שזעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר צתורה: קח את אהרן. קחנו צדכרים ומסכה: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים צענין נוואת המלואים צואתה תלזה (שמות כט) ועכשיו ציוס ראשון למלואים חזר וזרו צשעת מעשה:

3	and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.'	וְאֵת כָּל-הָעֵדָה הִקְהֵל אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיַּת כָּל כְּנֹשְׁתָּא כְנוֹש לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
4	And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.	וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּמֹא דְפִקִּיד יְיָ יְתִיה וְאַתְכְּנִישַׁת כְּנֹשְׁתָּא לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
5	And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָעֵדָה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת: וַאֲמַר מֹשֶׁה לְכֹנְשְׁתָּא דִין פִּתְגָמָא דְפִקִּיד יְיָ לְמַעֲבַד:
6	And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת-אַהֲרֹן וְאֶת-בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם: וְקָרִיב מֹשֶׁה יֵת אַהֲרֹן וְיֵת בְּנוֹהֵי וְאַסְחִי יְתִיהוֹן בְּמֵיָא:
7	And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.	וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת-הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׂ אֹתוֹ אֶת-הַמְעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת-הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֵּאָפֶד לוֹ בּוֹ: וַיִּהְיֶה עָלוּהֵי יֵת כֶּתוּנָא וְזָרִיז יְתִיה בְּהַמִּינָא וְאַלְבִּישׁ יְתִיה יֵת מְעִילָא וַיִּהְיֶה עָלוּהֵי יֵת אֶפֶדָא וְזָרִיז יְתִיה בְּהַמִּנּוּן אֶפֶדָא וְאַתְקִין לִיה בֵּיה:
8	And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.	וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת-הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל-הַחֹשֶׁן אֶת-הָאוּרִים וְאֶת-הַתֻּמִּיִּם: וְשׂוּי עָלוּהֵי יֵת חוּשְׁנָא וַיִּהְיֶה בְּחוּשְׁנָא יֵת אוּרִיָא וְיֵת תוּמִיָא:
9	And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.	וַיִּשֶׂם עַל-רֹאשׁוֹ אֶת-הַמִּצְנֶפֶת וַיִּשֶׂם עַל-הַמִּצְנֶפֶת אֶל-מוֹל פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב גִּזְר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: וְשׂוּי יֵת מִצְנֶפֶתָא עַל רִישִׁיה וְשׂוּי עַל מִצְנֶפֶתָא לְקַבִּיל אַפּוּהֵי יֵת צִיצָא דְדִּהֶבָא כְּמֹא דְפִקִּיד יְיָ יֵת מֹשֶׁה:
10	And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת-הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם: וְנָסִיב מֹשֶׁה יֵת מִשְׁחָא דְרַבּוּתָא וְרַבִּי יֵת מִשְׁכָּנָא וְיֵת כָּל דְּבִיה וְקַדִּישׁ יְתִיהוֹן:

- (3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרוצה:
 (5) זה הדבר. דברים שתרמו שאני עושה לפניכם זוני הקצ"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה.
 כל הענין הזה צפרשת המלואים פירשתי בואתה חלוא (סס):
 (8) את האורים. כמז של שם המפורש:
 (9) וישם על המצנפת. פחילי תכלת הקצועים ציץ נתן על המצנפת נמלא הציץ תלוי במצנפת:

<p>11 And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.</p>	<p>וַיִּזְקֹף מִמֶּנּוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע זִמְנִין וְרִבִּי יֵת מִדְּבַחָא וְיֵת כָּל מְנוּחֵי וְיֵת כִּיּוֹרָא וְיֵת בְּסִיסֵיהּ לְקִדְשׁוֹתֵיהוֹן:</p>	<p>11 וַיִּזְז מִמֶּנּוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמָּשַׁח אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-כָּל-כֵּלָיו וְאֶת-הַכִּיּוֹר וְאֶת-כַּנּוֹ לְקִדְשָׁם:</p>
<p>12 And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.</p>	<p>וַיִּצֹק מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רִישָׁא אַהֲרֹן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ לְקִדְשׁוֹ:</p>	<p>12 וַיִּצֹק מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רִאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ לְקִדְשׁוֹ:</p>
<p>13 And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת-בְּנֵי אַהֲרֹן וְאֶלְבִּישָׁנָם כִּתְנֹת וַיַּגִּידָם יִתְחֹן הַמִּנִּין וְאֶתְקִין לָהֶן קוֹבְעִין כְּמָא דְּפָקִיד יִי יֵת מֹשֶׁה:</p>	<p>13 וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת-בְּנֵי אַהֲרֹן וַיִּלְבָּשֵׁם כִּתְנֹת וַיַּחְגֵּר אֹתָם אֲבָנֹת וַיַּחְבֵּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:</p>
<p>14 And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.</p>	<p>וַיִּגִּשׁ אֵת פֶּר הַחַטָּאת וַיִּסְמְדוּ אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רִישׁ הַחַטָּאת:</p>	<p>חמישי 14 וַיִּגִּשׁ אֵת פֶּר הַחַטָּאת וַיִּסְמְדוּ אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רִאשׁ פֶּר הַחַטָּאת:</p>
<p>15 And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.</p>	<p>וַיִּשָּׁחֵט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-הַדָּם וַיִּתֵּן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יִצֹק אֶל-יֶסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:</p>	<p>15 וַיִּשָּׁחֵט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-הַדָּם וַיִּתֵּן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יִצֹק אֶל-יֶסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:</p>
<p>16 And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.</p>	<p>וַיִּקַּח אֶת-כָּל-הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרֹת הַכֹּבֵד וְאֶת-שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת-חֲלִבֵתָן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>16 וַיִּקַּח אֶת-כָּל-הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרֹת הַכֹּבֵד וְאֶת-שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת-חֲלִבֵתָן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>17 But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וְיֵת תּוֹרָא וְיֵת מִשְׁפִּיָּה וְיֵת בְּשָׂרָהּ וְיֵת אוֹכְלֶיהָ אוֹקִיד בְּנוֹרָא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא כְּמָא דְּפָקִיד יִי יֵת מֹשֶׁה:</p>	<p>17 וְאֶת-הַפָּר וְאֶת-בְּשָׂרוֹ וְאֶת-פֶּרְשׁוֹ שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:</p>

- (11) וַיִּז מִמֶּנּוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ. לֹא יִדְעָמִי הֵיכָן נִטְוֶה זֵהוּאֹת הַלָּלוּ:
 (12) וַיִּצֹק. וַיִּמָּשַׁח. זַמְחֵלָה יִזְקֵק עַל רִאשׁוֹ, וְאִחֲ"כ נֹתֵן בֵּין רִיסֵי עֵינָיו, וּמוֹשָׁךְ זֶאֱצַעוּ מִזֶּה לִזֶּה (כְּרִיתוֹת ה:):
 (13) וַיַּחְבֵּשׁ. לְשׁוֹן קְשִׁירָה:
 (14) וַיַּחַטֵּא אֶת הַמִּזְבֵּחַ. חֲטָאוֹ וְטִפְּרוֹ מִזְרוֹת לִיכְנֵס לְקֹדֶשׁ: וַיְקַדְּשֵׁהוּ. זַעֲזֹדָהּ: לְכַפֵּר עָלָיו. מַעֲמָה כָּל הַכִּפּוּרוֹת:
 (15) וְאֶת-הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרֹת הַכֹּבֵד וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת-חֲלִיבֵתָן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ. לִזְד הַכֹּזֵד, שֶׁהִיא נוֹטֵל מִעַט מִן הַכֹּזֵד עִמָּה:

18	And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרֹב יֵת דְּכָרָא דְעֹלָתָא וַיִּסְמְכוּ אֶהָרֹן וּבְנָיו יְדִיהוֹן עַל רִישׁ דְּכָרָא:	וַיִּקְרֹב אֵת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֶהָרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:	18
19	And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּנְסַח וַיִּזְרֹק מִדָּמָא יֵת דְּמָא עַל מִדְּבָחָא סָחֹר סָחֹר:	וַיִּשְׁחֹט וַיִּזְרֹק מִדָּמָא אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	19
20	And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.	וַיֵּת דְּכָרָא פְּלִיג לְאַבְרוּהִי וַאֲסִיק מִשֶּׁה יֵת רִישָׁא וַיֵּת אֲבָרָא וַיֵּת תְּרַבָּא:	וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לְנִתְחָיו וַיִּקְטֹר מִשֶּׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנִּתְחִים וְאֶת־הַפֶּדֶר:	20
21	And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.	וַיֵּת גִּנָּא וַיֵּת כְּרַעֲיָא חֲלִיל בְּמִיָּא וַאֲסִיק מִשֶּׁה יֵת כָּל דְּכָרָא לְמִדְּבָחָא עֲלִתָּא הוּא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעֲוָא קוֹרְבָּנָא הוּא קָדָם יְיָ כְּמָא דְּפִשְׁדִּי יְיָ יֵת מִשֶּׁה:	וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים רָתַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מִשֶּׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לְרִיח־נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה כַּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	21
22	And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרֹב יֵת דְּכָרָא תַנְיָנָא דְּכַר קוֹרְבָּנָא וַיִּסְמְכוּ אֶהָרֹן וּבְנָיו יְדִיהוֹן עַל רִישׁ דְּכָרָא:	וַיִּקְרֹב אֶת־הָאֵיל הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֶהָרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:	22
23	And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וַיִּנְסַח וַיִּנְסִיב מִשֶּׁה מִדְּמִיָּה וַיִּתֵּב עַל רוֹם אוֹדְנָא דְּאֶהָרֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא:	וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מִשֶּׁה מִדָּמֹו וַיִּתֵּן עַל־תְּנוּפֹד אֶזְנו־אֶהָרֹן הַיְּמִנִית וְעַל־בִּהֶן יָדֹו הַיְּמִנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלֹו הַיְּמִנִית:	23
24	And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּקְרֹב יֵת בְּנֵי אֶהָרֹן וַיִּתֵּב מִשֶּׁה מִן דָּמָא עַל רוֹם אוֹדְנָהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלָהוֹן דִּימִינָא וַיִּזְרֹק מִשֶּׁה יֵת דָּמָא עַל מִדְּבָחָא סָחֹר סָחֹר:	וַיִּקְרֹב אֶת־בְּנֵי אֶהָרֹן וַיִּתֵּן מִשֶּׁה מִן־הַדָּם עַל־תְּנוּפֹד אָזְנָם הַיְּמִנִית וְעַל־בִּהֶן יָדָם הַיְּמִנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלָם הַיְּמִנִית וַיִּזְרֹק מִשֶּׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	24
25	And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.	וַיִּנְסִיב יֵת תְּרַבָּא וַיֵּת אֲלִיתָא וַיֵּת כָּל תְּרַבָּא דְּעַל גִּנָּא וַיֵּת חֲצֵר כְּבִדָּא וַיֵּת תְּרִתִּין כּוֹלִין וַיֵּת תְּרַבְּהוֹן וַיֵּת שְׂקָא דִּימִינָא:	וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הָאֲלִיָּה וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת יִתְרַת הַכֹּבֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חִלְבֵּהֶן וְאֶת שׁוֹק הַיְּמִין:	25

(22) איל המלאים. איל השלמים שמלואים לשון שלמים שממלאים ומשלימים את הכהנים זכהונתם:

<p>26 And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.</p>	<p>וּמִסֵּל הַמִּצֹּת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חֲלֹת מִצָּה אַחַת וְחֲלֹת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרָקִיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־תְּחֻלָּבִים וְעַל שׁוֹךְ הַיָּמִין:</p>	<p>26 וּמִסֵּל הַמִּצֹּת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חֲלֹת מִצָּה אַחַת וְחֲלֹת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרָקִיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־תְּחֻלָּבִים וְעַל שׁוֹךְ הַיָּמִין:</p>
<p>27 And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיָּהֵב יָת כּוֹלָא עַל יְדֵי אַהֲרֹן וְעַל יְדֵי בְנוֹהֵי וְאַרְיִם יְתַהוֹן אֲרָמָא קָדָם יי:</p>	<p>27 וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּגִּף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>28 And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלְאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה:</p>	<p>28 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלְאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה:</p>
<p>29 And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה יֵת חֲדָא וַאֲרִימָה אֲרָמָא קָדָם יי מְדַבֵּר קוֹרְבָנָא לְמֹשֶׁה הָיָה לְחֶלֶק כְּמָא דְפִקִּיד יי יֵת מֹשֶׁה:</p>	<p>29 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־תְּחֻזָּה וַיַּנִּיפָהּ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים לְמֹשֶׁה הָיָה לְמִנָּה כַּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>30 And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשְׁחָה דְרַבּוּתָא וּמִן דָּמָא דְעַל מִדְבָּחָא וְאָדִי עַל אַהֲרֹן עַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי וְעַל לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עֲמִיה וְקִדִּישׁ יֵת אַהֲרֹן יֵת לְבוּשׁוֹהִי וְיֵת בְּנוֹהִי וְיֵת לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עֲמִיה:</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְּ עַל־אַהֲרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בָּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדֹּשׁ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ:</p>
<p>31 And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו בְּשִׁלּוֹ יֵת בִּשְׂרָא בְתַרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא וְתִמְן תִּיכְלוּן יְתִיה וְיֵת לְחֶמָא דְבִסֵּל קוֹרְבָנָא כְּמָא דְפִקִּידִית לְמִימַר אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יִיכְלֻנְיָה:</p>	<p>31 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו בְּשִׁלּוֹ אֶת־הַבֶּשֶׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשָׁם תֹּאכְלוּן אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בְּסֵל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צֻוִּיתִי לֵאמֹר אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ:</p>
<p>32 And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.</p>	<p>וְדִישְׁתָּאֵר בְּבִשְׂרָא וּבְלֶחֶמָא בְּנוֹרָא תִיִּקְדּוּן:</p>	<p>32 וְהַנּוֹתָר בְּבִשְׂרָא וּבְלֶחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:</p>

(26) וחלות לחם שמן. היא רצוה, שהיה מרצה זה שמן כנגד החלות והרקיקין, כך מפורש בזמנחות (ע.ח).
(28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שבעת ימי המלוואים בחלוק לזן (עבודה זרה ל.ד): על העולה. אחר העולה ולא מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

<p>33 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.</p>	<p>ומתדע משכן זמנא לא תפקון שבועא יומין עד יום משלם יומי קורבנכון ארי שבועא יומין ותקרב קורבנכון:</p>	<p>ומפתח אהל מועד לא תצאו שבועת ימים עד נום מלאת ימי מלאיכם פי שבועת ימים ימלא את ידכם:</p> <p>מפטיר</p>
<p>34 As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you.</p>	<p>כמא דעבד ביומא הדין פקיד יי למעבד לכפרא עליכון:</p>	<p>34 כאשר עשה ביום הזה צוה יהוה לעשות לכפר עליכם:</p>
<p>35 And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.</p>	<p>ובתדע משכן זמנא תתבון יימם ולילי שבועא יומין ותטרוני ית מטרת מימרא דיין ולא תמותון ארי כן אתפקדי:</p>	<p>35 ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבועת ימים ושמרתם את משמרת יהוה ולא תמותו כירכן צויתי:</p>
<p>36 And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses.</p>	<p>ועבד אהרן ובנוי ית כל פתגמיא דפקיד יי בידא דמשה:</p>	<p>15 ויעש אהרן ובנוי את כל תדבורים אשר צוה יהוה ביד משה: (ס)</p> <p>פסוקים</p>

The Haftarah is Jeremiah 7:21-8:3; 9:22-9:23 on page ?? . For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 168. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 171. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 180.

<p>IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;</p>	<p>והנה ביומא תמינא קרא משה לאהרן ולבנוי ולסבי ישראל:</p>	<p>שמיי ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבנוי ולזקני ישראל:</p>
<p>2 and he said unto Aaron: 'Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.</p>	<p>ואמר לאהרן סב לך עיגל בר תזרי לחטאת ודבר לעלתא שלמין וקריב קדם יי:</p>	<p>2 ויאמר אל-אהרן קח-לך עגל בן-בקר לחטאת ואיל לעלה תמימם ודקרב לפני יהוה:</p>
<p>3 And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;</p>	<p>ועם בני ישראל תמליל למימר סבו צפיר בר עזין לחטאת ועיגל ואמר בני שגא שלמין לעלתא:</p>	<p>3 ואל-בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר-עזים לחטאת ועגל וכבש בני-שנה תמימם לעלה:</p>

(34) צוה ה' לעשות. כל שזעת הימים ורז"ל דרשו (יומא 3:) לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יום הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יום הכפורים שזעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:

(35) ולא תמותו. הא אם לא תעשו כן, רי אחס חייבים מיתה:

(36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שזמן שלא הטו ימין ושמאל:

(1) ויהי ביום השמיני. שמיי למלאים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל י' עטרות השנויות בקדר עולם (פרק 1): ולזקני ישראל. להשמיעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש ככהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:

(2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקצ"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל ששה:

4	and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.	וְשׁוֹר וְאַיִל לְשָׁלָמִים לְזִבְחֹךָ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בְּלוֹלָה בְּשֶׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֵלֵיכֶם: וְתֹר וְדָבָר לְנִכְסֹת קֹדֶשׁ לְדִבְחָא קָדָם יי וּמִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח אֲרִי יוֹמָא דִּין יִקְרָא דִּי מִתְגַּלִּי לְכוּן:	4
5	And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.	וַיָּקִחוּ אֹתָא אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל-פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל-הָעֵדָה וַיַּעֲמְדוּ לִפְנֵי יְהוָה: וְקָרְבוּ יְת דְּפָקִיד מֹשֶׁה לְקָדָם מִשְׁכַּן זְמָנָא וְקָרְבוּ כָּל כְּנִשְׁתָּא וְקָמוּ קָדָם יי:	5
6	And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֵלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה: וַאֲמַר מֹשֶׁה דִּין פְּתִגְמָא דְּפָקִיד יי תַּעֲבִדוּן וַיִּתְגַּלִּי לְכוּן יִקְרָא דִּי:	6
7	And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קָרֵב אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֵדְךָ וּבְעֵד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קָרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֵדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן קָרֵב לְמִדְּבַחַת וַעֲבִיד יְת חַטָּאתְךָ וְיִת עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר עָלְךָ וְעַל עַמָּא וַעֲבִיד יְת קֹרְבַן עַמָּא וְכַפֵּר עֲלֵיהוֹן כְּמָא דְּפָקִיד יי:	7
8	So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.	וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת-עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לוֹ: וְקָרִיב אַהֲרֹן לְמִדְּבַחַת וַיַּכֵּס יְת עֹגֶלָא דְּחַטָּאת דִּילִיָּה:	8
9	And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.	וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶת-הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּתֵּן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יָצַק אֶל-יֶסוּד הַמִּזְבֵּחַ: וְקָרְבוּ בְנֵי אַהֲרֹן יְת דָּמָא לִיָּה וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעִיה בְּדָמָא וַיִּתֵּב עַל קַרְנֹת מִדְּבַחַת וַיִּת דָּמָא אֲרִיק לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחַת:	9
10	But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת-הַחֵלֶב וְאֶת-הַכִּלְיֹת וְאֶת-הַיֹּתֶרֶת מִן-הַכֹּבֵד מִן-תַּחַטָּאת הַקִּטִּיר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: וַיִּת תְּרֵבָא וַיִּת תְּרֵבָא מִן וַיִּת חֲצָרָא מִן כְּבִדָּא מִן חַטָּאת אֲסִיק לְמִדְּבַחַת כְּמָא דְּפָקִיד יי יְת מֹשֶׁה:	10
11	And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.	וְאֶת-הַבָּשָׂר וְאֶת-הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: וַיִּת בָּשָׂרָא וַיִּת מִשְׁכָּא אוֹקִיד בְּנוֹרָא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא:	ישראל

(4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו צמעה ידיכם, לכן קרצנות הללו צאין חוצה ליום זה:
(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן צוה וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה צוה, לכן נצחרת (ת"כ פרשת א, ח):
את חטאתך. עגל צן צקר: ואת עולתך. איל: קרבן העם. שעיר עזים ועגל וכזב. כל מקום שנאמר עגל
צן שנה הוא, ומכאן אתה למד:

<p>12 And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.</p>	<p>וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	<p>12 וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>13 And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.</p>	<p>וַיָּתַתְּ עֲלֵתָא אֲמָטִיאוּ לִיה לְאִבְרָהָא וַיֵּת רִישָׁא וְאָסִיק עַל מִדְבָּחָא:</p>	<p>13 וְאֶת־הָעֹלָה הִמְצִיאוּ אֵלָיו לִנְתָחֶיהָ וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>14 And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.</p>	<p>וַיְחַלִּיל יֵת גְּזָא וַיֵּת כְּרַעֲיָא וְאָסִיק עַל עֲלֵתָא לְמִדְבָּחָא:</p>	<p>14 וַיִּרְחֹץ וְאֶת־הַכְּרַעִים אֶת־הַקֶּרֶב וַיִּקְטֹּר עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>15 And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.</p>	<p>וַקְרִיב יֵת קֹרְבַּן עֲמָא וַנְּסִיב יֵת צִפְיָא דְחַטָּאת דְּלַעֲמָא וַנְּכַסִּיה וַכֹּפֵר בְּדַמִּיהָ כְּקַדְמָאָה:</p>	<p>15 וַיִּקְרֹב אֶת קֹרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחַטְהוּ וַיַּחַטְּאֵהוּ כְּרֹאשֹׁן:</p>
<p>16 And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.</p>	<p>וַקְרִיב יֵת עֲלֵתָא וְעִבְדָּה כְּדָחוּי:</p>	<p>16 וַיִּקְרֹב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂה כְּמִשְׁפָּט:</p>
<p>17 And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.</p>	<p>וַקְרִיב יֵת מִנְחָתָא וּמְלָא יְדֵיהָ מִנָּה וְאָסִיק עַל מִדְבָּחָא בְּרַמְעֵלָת צִפְיָא:</p>	<p>שני 17 וַיִּקְרֹב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּף מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלֶּבֶד עֲלֵת הַבֶּקֶר:</p>
<p>18 He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,</p>	<p>וַנְּכַס יֵת תּוֹרָא וַיֵּת דְּכָרָא וַנְּכַסֵּת קֹדֶשִׁיָּא דְּלַעֲמָא וְאֲמָטִיאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן יֵת דָּמָא לִיה וַיִּזְרְקוּהוּ עַל מִדְבָּחָא סָחֹר סָחֹר:</p>	<p>18 וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵילָן וַיִּזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמְצְאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֵלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>19 and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.</p>	<p>וַיֵּת תְּרַבִּיָּא מִן תּוֹרָא וּמִן דְּכָרָא אֲלִיתָא וַחֲפִי גְזָא וְכֹלִיתָא וַחֲצֵר כְּבִדָּא:</p>	<p>19 וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵילָן הָאֲלִיָּה וְהַמְכַסֶּה וְהַכְּלִית וַיִּתֶּרֶת הַכְּבֵד:</p>
<p>20 And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.</p>	<p>וַשְׂוִיאוּ יֵת תְּרַבִּיָּא עַל חֲדָתָא וְאָסִיק תְּרַבִּיָּא לְמִדְבָּחָא:</p>	<p>20 וַיִּשְׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹּר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ:</p>

(11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מצינו חטאת חילונו נשרפת אלא זו, ושל מלואים, וכולן על פי הדבור:

(12) וימצאו. לשון הושטה והזמנה:

(15) ויחטאו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:

(16) ויעשה כמשפט. המפורש בעולת נדבה צויקרא (ציה כ):

(17) וימלא כפו. היא קמינה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:

(19) והמכסה. חלז המכסה את הקרב:

(20) וישמו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתן כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים

<p>21 And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.</p>	<p>וְיָתֵן אֶהָרֹן וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין אֶתֶּרֶן אֶהָרֹן תַּנּוּפָה לִפְנֵי יְהוָה פֶּאֶשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה:</p>	<p>21 וְיָתֵן אֶהָרֹן וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין אֶתֶּרֶן אֶהָרֹן תַּנּוּפָה לִפְנֵי יְהוָה פֶּאֶשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה:</p>
<p>22 And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.</p>	<p>וַיִּשָּׂא אֶהָרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרֲכֵם וַיֵּרָד מֵעֹשֶׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:</p>	<p>22 וַיִּשָּׂא אֶהָרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרֲכֵם וַיֵּרָד מֵעֹשֶׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:</p>
<p>23 And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.</p>	<p>וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם:</p>	<p>23 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם:</p>
<p>24 And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל־הָעָם וַיִּרְגְּזוּ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם:</p>	<p>24 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל־הָעָם וַיִּרְגְּזוּ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם:</p>
<p>X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.</p>	<p>וַיִּקְחוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּנֵי־אַהֲרֹן נֹדֶב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֲתָתוֹ וַיִּתְּנוּ בָּהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמִימוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:</p>	<p>X וַיִּקְחוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּנֵי־אַהֲרֹן נֹדֶב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֲתָתוֹ וַיִּתְּנוּ בָּהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמִימוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:</p>
<p>2 And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>2 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>

למטה (מנחות סז):

(22) ויברכם. זרחת כהנים, יזרכך, יאר, ישא: וירד. מעל המזבח:

(23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מלאכי זפרשת מלואים צברייתא הנוספת על חורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וזיאה טעונות זרכה, מה ירידה מעין עצודה, אף זיאה מעין עצודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן למדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרצו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מטער ואומר, יודע אני שכעס הקב"ה עלי, ושבזילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונחזייתני, מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' אלהינו עלינו (תהלים 5, יז), יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלוואים שהעמידו משה למשכן ושמשו בו, ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנחכר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר לוא ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, וחדעו שהמקום בחר בו:

(24) וירגזו. כתרומו:

(2) ותצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר שחיי יין נכנסו למקדש. חדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שחיי יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאימא בויקרא רבה (יב, א):

<p>Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, 3 saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדָּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָּל־הָעָם אֶכְבֹּד וַיֵּדֶם אַהֲרֹן:</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדָּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָּל־הָעָם אֶכְבֹּד וַיֵּדֶם אַהֲרֹן:</p>
<p>And Moses called Mishael and 4 Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'</p>	<p>וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְמִישָׁאֵל וְלֵאלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזֶל אֲחֵיבְהֵי דָאֲהֲרֹן וַיֹּאמֶר לָהֶוּן קְרֹבּוּ טוּלוּ יָת אֲחֵיכֶם מִן קֹדֶם קֹדֶשׁ לַמִּבְרָא לְמִשְׁרִיתָא:</p>	<p>וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־מִישָׁאֵל וְאֶל אֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזֶל דִּד אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קְרִבּוּ שְׂאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>
<p>So they drew near, and carried 5 them in their tunics out of the camp, as Moses had said.</p>	<p>וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֻם בְּכַתְנֵתָם אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>	<p>וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֻם בְּכַתְנֵתָם אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>
<p>And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, 6 his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וְלֵאלְעָזָר וְלִאִיתְמָר בְּנֵיהֵי רִישִׁיכֹן לֹא תִרְבּוּן פִּירֹעַ וּלְבוּשִׁיכֹן לֹא תִבְזְעוּ וְלֹא תִמּוּתוּן וְעַל כָּל כְּנֻשְׁתָּא יְהִי רוּגָא וְאֲחֵיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּן יָת יְקִידָתָא דְּאִיקִּיד יְיָ:</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְלֵאלְעָזָר וְלִאִיתְמָר בְּנָיו רִאשִׁיכֶם אַל־תִּפְרְעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרְמוּ וְלֹא תִמּוּתוּ וְעַל כָּל־הַעֲדָה יִקְצֹף וְאֲחֵיכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־הַשִּׁרְפָּה אֲשֶׁר שָׂרְף יְהוָה:</p>
<p>And ye shall not go out from the 7 door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.</p>	<p>וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶן־תָּמוּתוּ כִּי־שָׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כְּדִבַּר מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶן־תָּמוּתוּ כִּי־שָׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כְּדִבַּר מֹשֶׁה: (פ)</p>

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעדרתי שמה לגבי ישראלי ונקדש בקצדי (שמות כט, מג), אל תקרי בכבודי אלא במכובדי (זכאים קטו). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית צמידועיו של מקום, והייתי סבור או צי או צד, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג. ויקרא רבה יב, ב). וידום אהרן. קבל שחר על שחיקתו, ומה שחר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמר לו לצדו פרשת שמויי יין (ת"כ שם לו. ויק"ר שם). בקרובי. צנחירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקב"ה עושה דין צדדיקים מתיירא, ומחללה, ומתקלם, אם כן צאלו, כל שכן צרשעים, וכן הוא אומר נורא אלהים ממקדשך (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקודשך:

(4) דד אהרן. עזיאל אחי עמרם היה, שנאמר וצני קהת וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאדם האומר לחצירו, העזר את המת מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:

(5) בכתנתם. של מחס, מלמד, שלא נשרפו צגדיהם, אלא נשמחם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לחוך חוטמיהם (סנהדרין נב, שם כג):

(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שצביל אסור בתספורת (מועד קטן יד:), אבל אתם אל תערצבו שמחתו של מקום: ולא תמותו. הא אם תעשו כן, מותו: ואחיכם כל בית ישראל. מכאן, שצרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל צה:

8 And the LORD spoke unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-אַהֲרֹן וַיֹּמַר לֵאמֹר:	8 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-אַהֲרֹן וַיֹּמַר לֵאמֹר:
9 'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.	וַיֵּן וְשָׁכַר אֶל-תַּשְׁתּוֹ אֶתְהוּ וּבְנֵיךָ אִתְּךָ בְּכַאֲכֶם אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמָּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:	9 וַיֵּן וְשָׁכַר אֶל-תַּשְׁתּוֹ אֶתְהוּ וּבְנֵיךָ אִתְּךָ בְּכַאֲכֶם אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמָּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:
10 And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;	וְלִהְבִּדִיל בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין חֹל וּבֵין טָמֵא וּבֵין טָהוֹר:	10 וְלִהְבִּדִיל בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין חֹל וּבֵין טָמֵא וּבֵין טָהוֹר:
11 and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.	וְלִהְיוֹת אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל-הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד-מֹשֶׁה:	11 וְלִהְיוֹת אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל-הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד-מֹשֶׁה:
12 And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-עֲלֶזָר וְאֶל-אִיתָמָר בְּנֵי הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת-הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרֶת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאָכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא:	12 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-עֲלֶזָר וְאֶל-אִיתָמָר בְּנֵי הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת-הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרֶת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאָכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא:
13 And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.	וְאָכַלְתֶּם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי חֻקְךָ וְחֻקְ בְּנֵיךָ הוּא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי-כֵן צֻוֵּיתִי:	13 וְאָכַלְתֶּם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי חֻקְךָ וְחֻקְ בְּנֵיךָ הוּא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי-כֵן צֻוֵּיתִי:

- (9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאכם אל אהל מועד. אין לי אלא צבואם להיכל, צגשתם למזבח מנין, נאמר כאן צבואת אהל מועד, ונאמר צבואת ידים ורגלים צבואת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישת מזבח כצבואת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח כצבואת אהל מועד (ת"כ פרשתא א, ד):
- (10) ולהבדיל. כדי שתצדילו בין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד עבודתו פסולה (שם ח. זבחים יז):
- (11) ולהורת. למד, שאסור שיכור צהוראה (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אתה וצניך אשך ולא תמותו, כהנים בעבודתם מיתה, ואין חכמים צהוראה צמיתה:
- (12) הנותרים. מן המיתה, תלמוד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וצניך אשך וצניך אשך ה' מאד להשמידו (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא כלוי צנים, שנאמר ואשמיד פקדו ממעל (עמוס ב, ט), ותפלו של משה בטלה מחנה, שנאמר ואשפלו גם צעד אלהן צעתי והוא (דברים טז): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוניין, וקדשים אסורים לאונין (זבחים קא): את המנחה. זו מנחת שמיי ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש בה דין שאר מנחות:
- (13) וחק בניך. אין לצנות חק צדקים: כי כן צויתי. צאנינות יאכלוה (ת"כ פרק א, ח זבחים קא):

14 And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.

וְאֵת חֻזָּה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אַתָּה וּבְנֶיךָ וּבָנֹתֶיךָ אִתְּךָ כִּי־חֶקֶךָ וְחֶקֶךָ בְּנֵי־נָתַנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

15 The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.

שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֻזָּה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהִנִּיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ וּלְבְנֶיךָ אִתְּךָ לְחֶקֶד־עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה:

16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:

וְאֵתוֹ שְׁעִיר הַחַטָּאת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהָיָה שָׂרָף וַיִּקְצָף עַל־אֶלְעָזָר וְעַל־אִיתָמָר בְּנֵי אֹהֲרֹן הַנּוֹתָרִים לֵאמֹר:

17 'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?

מָדוּעַ לֹא־אָכַלְתֶּם אֶת־הַחַטָּאת בְּמָקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא וְאַתֶּה נָתַן לָכֶם לְשַׂאת אֶת־עוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:

(14) ואת חזה התנופה ואת שוק התרומה של שלמי צור: תאכלו במקום טהור. וכי את הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוזקק אכילתם במקום קדוש, אבל אלו אין צריכים תוך הקלעים, אבל צריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזרעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה): אתה ובניך ובנותיך. אמה ובניך בחלק, אבל צוטיך לא בחלק, אלא אם חתנו להם מתנות רשאות הן לאכול צחזה ושוק, או אינו אלא אף הצנות בחלק, תלמוד לומר כי חקך וחקך בניך נתנו, חק לבנים, ואין חק לצנות (ת"כ ש"י):

(15) שוק התרומה וחזה התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורם. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכחוצ תרומה בשוק ותנופה צחזה. לא ידענו. ששניהם בהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת תנופה, וישוצ המקראות שלא יכחישו זה את זה כזר פרשמי שלשון צחזה את אהרן (לעיל ז, ל):

(16) שעיר החטאת. שעיר מוספי ראש חודש. ושלושה שעירי חטאות קרבו צו ציום שעיר עזים, ושעיר נחשון, ושעיר ראש חודש, ומכאן לא נשרף אלא זה, ונחלקו בדבר חכמי ישראל, (בת"כ פרק ז, ח"י) יש אומרים מפני טומאה שנגעה בו נשרף, ויש אומרים מפני אניות נשרף, לפי שהוא קדשי דורות, אבל בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם צמנחה ואכלוה מנחת: דרוש דרש. שמי דרישות הללו, מפני מה נשרף זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא צחזה כהנים (פרק ז, ז) על אלעזר ועל איתמר. צחזה צחזה של אהרן הפך פניו כנגד הצנים וכעס: לאמר. אמר להם השיצוני על דברי:

(17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוה, והלא שרפוה, ומהו אומר במקום הקדש, אלא אמר להם שמה חוץ לקלעים יצאה ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת צינא, והם אמרו לו לאו, אמר להם הואיל וצמנחה הקדש היתה, מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת וגו'. שהכנים אוכלים ובעליהם מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששעיר ראש חודש היה, שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמייני וחטאת נחשון לא לכפרה צחזה:

- 18 Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'
הֵן לֹא-הוּבָא אֶת-דָּמָהּ הָאֵל לֹא אֲתַעַל מִדָּמָהּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אָכֹל לְבֵית קֹדֶשׁא גְּנוּאָה מִכָּל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי: דְּפִקִּידִית:
- 19 And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?'
וַיִּדְבֹּר אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת-חַטָּאתָם וְאֶת-עֹלֹתָם לִפְנֵי יְהוָה וַתִּקְרָאנִי אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאִכְלֹתִי חַטָּאת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינֵי יְהוָה: וּמִלִּיל אֶהֱרֹן עִם מֹשֶׁה הָאֵל יוֹמָא דִּין קָרִיבוּ יֵת חַטּוֹתֵהוֹן וְיֵת עֹלּוֹתֵהוֹן קָדָם יְיָ וְעָרְעָא יֵתִי עֵקֶן כְּאֵלֶּיךָ אֵלֹי פֻּון אֲכִלִית חַטָּאת יוֹמָא דִּין הִתְקִין קָדָם יְיָ:
- 20 And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.
וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֵב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַשֹּׁפֵר בְּעֵינֹהֵי:
- XI And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:
וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמִימַר לְהוֹן:
- 2 Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.
דִּבְרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ: מִלִּילֹה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר דָּא חַיָּתָא דְּתִיכְלוּן מִכָּל בְּעִירָא דְּעַל אֶרְעָא:

(18) הֵן לֹא הוּבָא וגו'. שאילו הוצא היה לכס לשרפה, כמו שנאמר וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוֹצֵא מִדָּמָהּ וגו' (ויקרא ו, כג): אָכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ. היה לכס ללכלל אף על פי שאתם אוגנים: כאשר צוית. לכס צמנחה: (19) וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עז, שנאמר וַיִּדְבֹּר הָעָם וגו' (צמדבר כא, ה). אפשר משה קָפָץ על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אינו צדין שיהא אצינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו צדין שיהא תלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה צלעזר להשיב, תלמוד לומר וַיִּאֱמָר אֶלְעָזָר הִפֵּהוּ אֶל אֲנָשֵׁי הָעָם וגו' (שם לא, כה), הרי כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מנאחזי צספרי של פנים שני: הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אוגנים, שהאוגן שעבד חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדיוטות, אני הקרצתי, שאני כהן גדול, ומקריב אוגן (זבחים קא): ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו המחים צני, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות אוגן עליהם כאלו, כגון כל האמורים צפרשת כהנים שהכען מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, הייטצ וגו': הַיּוֹם. אבל אנינות לילה מותר, שאין אוגן אלא יום קצורה (שם ק:): הייטב בעיני ד'. אם שמעת צקדשי שעה, אין לך להקל צקדשי דורות: (20) וייטב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ב, יצ):

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לצניו, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים צדור זה, לפי שהשוו צדמימה וקצלו עליהם גזירת המקום מאהצה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישראל צדוקים צמקום וראויין להיות חיים, לפיכך הצדילים מן הטומאה וגזר עליהם מזה, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא צמדש רבי תנחומא (פ"ו, ויקרא רבה יג, צ): זאת החיה. מלמד שהיה משה אוחז צחיה ומראה אותה לישראל וזאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף צשרצי המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן צעוף ואת אלה תשקלו מן העוף, וכן צשרצים וזה לכס הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהצהמה צכלל חיה (חולין עא.):

- 3 Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat.
- 3 כָּלֹּ מִפְּרֹסֶת פְּרֹסָה וְשֹׁסְעַת שֹׁסֵעַ פְּרֹסֶת מַעֲלַת גֶּרֶה בִּבְהֶמְתָּה אֹתָהּ תֹאכְלוּ:
- 4 Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.
- 4 אֲךְ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֶּרֶה וּמִמְּפָרְסֵי הַפְּרֹסָה אֶת־הַגִּמְלָה כִּי־מַעֲלָה גֶּרֶה הוּא וּפְרֹסָה אֵינָנּוּ מִפְּרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:
- 5 And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.
- 5 וְאֶת־הַשָּׁפָן כִּי־מַעֲלָה גֶּרֶה הוּא וּפְרֹסָה לֹא יִפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:
- 6 And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you.
- 6 וְאֶת־הָאֲרֶנְבַת כִּי־מַעֲלַת גֶּרֶה הוּא וּפְרֹסָה לֹא הַפְּרִיסָה טָמֵאָה הוּא לָכֶם:
- 7 And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.
- 7 וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מִפְּרִיס פְּרֹסָה הוּא וְשֹׁסֵעַ שֹׁסֵעַ פְּרֹסָה וְהוּא גֶּרֶה לֹא־יִגְרַ טָמֵא הוּא לָכֶם:
- 8 Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.
- 8 מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טָמְאִים הֵם לָכֶם:

(3) מפרסת. כתרגומו סדיקא: פרסה. פלאנט"ה צלע"ז: ושסעת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה צסתי צפרנין, כתרגומו ומטלפא טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואין שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוצרות: מעלת גרה. מעלה ומקיא האוכל ממעה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת פיס הפגרים (שמואל-צ יד, יד), שהוא נגרר אחר הפה, ותרגומו פשקא, שעי הגרה האוכל נפטר ונמוח: בבחמה. תיצה זו יתירה היא לדרשה, להחיר את השליל הנמצא צמעי אמו: אתה תאכלו. ולא צהמה טמאה, והלא באזהרה היא, אלא לעצור עליה צעשה ולא צעשה (צחיס לד):

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר צהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין צט"כ פרק ג, צ): מבשרם. על צשרם באזהרה, ולא על עצמות וגידין וקרנים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר לא תגעו (ויקרא כא, א), כהנים מזהרין, ואין ישראל מזהרין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר צה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, צרגל (ראש השנה טז:). (זהו שאמרו חייז אדם לטהר עצמו צרגל):

- 9 These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them may ye eat.
- 10 And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,
- 11 and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.
- 12 Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.
- 13 And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the ospray;
- 14 and the kite, and the falcon after its kinds;
- 15 every raven after its kinds;
- 16 and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;
- 17 and the little owl, and the cormorant, and the great owl;
- 9 אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סָנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׁת בַּמַּיִם וּבַנְּחָלִים אֹתָם תֹאכְלוּ:
- 10 וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סָנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׁת בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים מִכָּל שֶׁרֶץ הַמַּיִם וּמִכָּל גִּפְשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם:
- 11 וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ לָכֶם מִבְשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׂקֹצוּ:
- 12 כָּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סָנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׁת בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:
- 13 וְאֶת־אֵלֶּה תִּשְׂקֹצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֹאכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַעֲזָנִיָּה:
- 14 וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָּה וְדִיתָא וְטִרְפִּיתָא לְזֵנָה: לְמִינָהּ:
- 15 אֶת כָּל־עוֹרֵב לְמִינוֹ: יֵת כָּל עוֹרֵבָא לְזֵנִיה: לְמִינָהּ:
- 16 וְאֶת בֵּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתְּחֻמָּס וְאֶת־הַשֶּׁחַף וְאֶת־הַנֶּגֶץ לְמִינָהּ:
- 17 וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשְּׂלָד וְקִדְיָא וְשְׁלִינּוֹנָא וְקַפּוֹפָא: לְמִינָהּ:

(9) סנפיר. אלו ששט בהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים צו (חולין נט.), כמו שנאמר וְשֶׁרֶץ הַמַּיִם קָשָׁקֶשֶׁת הוּא לְבֹשׁ (שמואל א יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוחש ונד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש צו צנותן טעם (חולין נט.). מבשרם. אינו מזהר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרבות יצחושין שסינן (חולין סז.), יצחושין מושיילוני"ש בלע"ז:

(12) אשר אין לו גוף. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירן צמים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת צמים, הא אם היו לו צמים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייב את המאכלין לקטנים (יצמות קיד.). שכן משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסור בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יב), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר צו למינה, למינו, למינהו, יש באותו המין שאין דומין זה לזה לא במראהם ולא בשמותם, וכולן מין אחד:

(16) הנץ. אישפרו"ר:

18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתְּנִשְׁמֹת וְאֶת־הַקָּאֵת וּבֹתָא וְקָתָא וִירְקָרִיקָא: וְאֶת־הָרָחִם:	18
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת־הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה וְחִזְרִיתָא וְאִבּוֹ לִזְנֵה וְנִגְדָּר לְמִינָהּ וְאֶת־הַדּוֹכִיפֹת טוֹרָא וְעֵטְלִיפָא: וְאֶת־הָעֵטְלָף:	19
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל־שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם: כָּל־רֶחֶשׂא דְּעוֹפָא דְּמַהֲלֵיךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶצָא הוּא לְכוּן:	20
21	Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;	אֲךְ אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל־שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־[כ' לא] [ק' לון] כְּרָעִים מִמֶּעַל לְרַגְלָיו לְנִתָּר בָּהֶן עַל־הָאָרֶץ: בָּרֶם יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל־רֶחֶשׂא דְּעוֹפָא דְּמַהֲלֵיךְ עַל־אַרְבַּע דְּלִיה קָרְסוּלִין מִעֲלֵי רַגְלֵהּ לְקַפְצָא בְּהוֹן עַל־אַרְעָא:	21
22	even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.	אֶת־אַלְהָ מַהֵם תֹאכְלוּ יֵת אֲלִין מִנְהוֹן תִּיכְלוּן אֶת־הָאֲרָבָה לְמִינּוֹ יֵת גּוֹבָא לִזְנִיה וְיֵת רְשׁוֹנָא וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינָהּ לִזְנֵהוּ וְיֵת חֲרָגָלָא לִזְנֵהוּ וְאֶת־הַחֲרָגָל לְמִינָהּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינָהּ:	22
23	But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.	וְכָל־שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ וְכָל־רֶחֶשׂא דְּעוֹפָא דְּלִיה אַרְבַּע רַגְלִים שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם: אַרְבַּע רַגְלִין שֶׁקֶצָא הוּא לְכוּן:	23
24	And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.	וְלֹאֲלֵה תִטְמָאוּ כָּל־הַנִּגַּע וְלֹאֲלֵין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל־דִּיקָרֵב בְּנִכִּילְתָּהוֹן יְהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׂא:	24

- (17) השלך. פירשו רבותינו (חולין סג.) זה השולה (פי' מגציה) דגים מן הים, וזהו שחרגס אונקלוס וְשֶׁלִינְגָא: כוס וינשוף. הם לואיטי"ש הזועקים כלילה, ויש להם לסתות כאדם, ועוד אחר דומה לו שקורין ייז"ך:
- (18) התנשמת. היא קלז"א שורי"ץ, ודומה לעכבר ופורחת כלילה, ותנשמת האמורה בשרצים היא דומה לה, ואין לה עיניים, וקורין לה טלפ"א:
- (19) החסידה. זו דיה לזנה, ליגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חזרותיה במזונות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירון": הדוכיפת. תרגול הזר, וְכַרְצָלְתוּ כפולה, וכלעז הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרצלח, וְנִגְדָּר טוֹרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו במס' גיטין בפרק מי שאלחו (דף סח:):
- (20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרושין על הארץ, כגון זבובים וזרעין ויתושין וחגבים:
- (21) על ארבע. על ד' רגלים: ממועל לרגליו. סמוך לזארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרואה לעוף ולקפץ מן הארץ מתחזק באותן שתי כרעים ופורת, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגוט"א, אבל אין אנו בקיאין בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרוסולין אלו כרעים הכחוצים כאן, וכנפיו חופין את רובו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מציין באותן שצנחתינו, אבל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), ונריך שיהא שמו חגב, וזהו אין אנו יודעים להצדיל ביניהם:
- (23) וכל שרץ העוף וגו'. צא ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):
- (24) ולא לה. (ת"כ) העמידין להאמר למטה בענין: תטמאו. כלומר בנגיעתם יש טומאה:

- 25 And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even. וְכָל-הַנֶּשֶׂא מִגְבֻּלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: וְכָל דִּישׁוּל מִגְבֻּלָתָהוֹן יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִהְיִי מִסָּאב עַד רִמְשָׁא:
- 26 Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean. לְכָל-חֲבֵה־מָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרִסַּת פֶּרֶסָה וְשִׁסְעוֹ אֵינָנָה שִׁסְעַת וְגִרָה אֵינָנָה מֵעֵלָה טָמְאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנִּגָּע בָּהֶם וְטָמֵא:
- 27 And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even. וְכָל הַחֵלֶד עַל-כַּפָּיו בְּכָל-הַחִיָּה הַהֹלֶכֶת עַל-אַרְבַּע טָמְאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנִּגָּע בְּגֻבֻּלָתָם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:
- 28 And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you. וְהַנֶּשֶׂא אֶת-גְּבֻלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב טָמְאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)
- 29 And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds, וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בַּשָּׂרָץ וְדִין לָכֹון דְּמִסָּאב בְּרַחֲשָׁא הַשָּׂרָץ עַל-הָאָרֶץ הַחֵלֶד וְהַעֲכָבֵר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ:
- 30 and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon. וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְטָאָה וְהַחֲמַט וְהַתַּנְשֵׁמֶת: וְיֵלֵא וְכֹחָא וְהַלְטָתָא וְחֹמְטָא וְאַשְׁתָּא:
- 31 These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even. אֵלֶּה הַטָּמְאִים לָכֶם בְּכָל-הַשָּׂרָץ כָּל-הַנִּגָּע בָּהֶם בְּמָתָם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:

(25) וכל הנשא מגבולתם. כל מקום שנאמרה טומאת משא, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כזוס בגדים (שם פרשתא 7, 1):

(26) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת. כגון גמל שפרסתו סדוקה למעלה, אצל למטה היא מחוצרת. כאן למדך שנזלת צהמה טמאה מטמאה, ובענין שצסוף הפרשה פירש על צהמה טהורה:

(27) על כפיו. כגון כלב ודודו וחמול: טמאים הם לכם. למגע:

(29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא צמגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, ולכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פויי"ט, שדומה לצפרדע:

(30) אנקה. הרינון: הלשאה. לשרד"ה: החמט. לימנ"א: הנשמת. טלפ"א:

And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.

And every earthen vessel wherewith any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.

All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.

And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.

Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.

וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל-עָלָיו מֵהֶם בְּמָוֶתָם יִטְמָא מִכָּל-כֵּל-עֵץ א֥וֹ בָגֵד א֥וֹ-עוֹר א֥וֹ שֶׁקַּבְלָה-כָּל-כֵּל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה מְלָאכָה בָּהֶם בְּמַיִם יוֹבֵא וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב וְשָׁהָר:

וְכָל-כֵּל-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִפֹּל מֵהֶם אֶל-תּוֹכּוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא וְאֵתוֹ תִּשְׁבְּרוּ:

מִכָּל-הָאֹכֵל אֲשֶׁר יֹאכֹל אֲשֶׁר יִבּוֹא עָלָיו מֵיִם יִטְמָא וְכָל-מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל-כֵּל יִטְמָא:

וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנְּבִילָתָם עָלָיו יִטְמָא תַּנּוּר וְכִירָיִם יִתֵּן טִמְאִים הֵם וְטִמְאִים יִהְיוּ לָכֶם:

אֲדָּמָה מְעֵין וּבֹר מִקְנוֹה-מַיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא:

(32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך ושהר. זהערב השמש (יצמות עה.):

(33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד:). כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאוירו (ס"א ז"ל בתוכו): ואתו תשבורו. למד שאין לו טהרה במקוה (ת"כ פרשתא. יג.):

(34) מכל האכל אשר יאכל. מוסב על מקרא העליון כל אשר בתוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, והוא צחוק כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישתה בכל כלי והוא צחוק כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיבא עליו מים פעם אחת, ומשבו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגז, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר וזעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יבוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ:). יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אינו הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שבתוכו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת צחוק ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ומהא הפת תחילה, שאם אתה אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגזן. ולמדנו עוד, על ביאת מים שאינה מכשרת וזעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אתה אומר מקבלין הכשר במחזור, אין לך שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר יבוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ). שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושיערו חכמים אין צית הצליעה מחזיק יותר מביצת תרנגולת:

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדרה על נקצ החלל, ושניהם פיהם למעלה: יתן. שאין לכלי חרס טהרה בטבילה: וטמאים יהיו לכם. שלא תאמר מלווה אני לטומאם, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

<p>37 And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.</p>	<p>וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם וְאֵרִי יִפֹּל מִנִּבְלַתְהוֹן עַל עַל-כָּל-זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר כָּל בֶּר זֶרַע זֶרַע דִּיזְדָּרַע דְּכִי הוּא:</p>	<p>37 וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם וְאֵרִי יִפֹּל מִנִּבְלַתְהוֹן עַל עַל-כָּל-זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר כָּל בֶּר זֶרַע זֶרַע דִּיזְדָּרַע דְּכִי הוּא:</p>
<p>38 But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.</p>	<p>וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל-זֶרַע וְנִפֹּל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא עַל-זֶרַע וְנִפֹּל מִנִּבְלַתְהוֹן עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֵם: (ס)</p>	<p>38 וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל-זֶרַע וְנִפֹּל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא עַל-זֶרַע וְנִפֹּל מִנִּבְלַתְהוֹן עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֵם: (ס)</p>
<p>39 And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.</p>	<p>וְכִי יָמוּת מִן-הַבְּהֵמָה וְאֵרִי יָמוּת מִן בְּעִירָא דְּהִיא לָכֵם לְמִיכָל דִּיקָרָב בְּנִבְלָתָהּ יְהִי מִסָּאב עַד עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>39 וְכִי יָמוּת מִן-הַבְּהֵמָה וְאֵרִי יָמוּת מִן בְּעִירָא דְּהִיא לָכֵם לְמִיכָל דִּיקָרָב בְּנִבְלָתָהּ יְהִי מִסָּאב עַד עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>40 And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֶת-נִבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: עַד-יִכְבֹּשׁ לְבוּשׁוֹ וְיְהִי מִסָּאב עַד רִמְשָׁא:</p>	<p>40 וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֶת-נִבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: עַד-יִכְבֹּשׁ לְבוּשׁוֹ וְיְהִי מִסָּאב עַד רִמְשָׁא:</p>
<p>41 And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.</p>	<p>וְכָל-הַשֶּׁרֶץ הַשֶּׁרֶץ וְכָל רֶחֶשׂא דְּרַחֲשִׁישׁ עַל עַל-הָאָרֶץ שֶׁרֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:</p>	<p>41 וְכָל-הַשֶּׁרֶץ הַשֶּׁרֶץ וְכָל רֶחֶשׂא דְּרַחֲשִׁישׁ עַל עַל-הָאָרֶץ שֶׁרֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:</p>

(36) אך מעין ובור מקודה מים. המחוברים לקרקע, אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל זהם מטומאתם: ונוגע בנבלתם יטמא, (ת"כ פרשתא ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטמא את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיעל את הטהור מליטמא, לכן נאמר ונוגע בנבלתם יטמא:

(37) זרע זרע. זריעה של מיני זרעונים. זרע שם דבר הוא, כמו ויטנו לנו מן הזרעים (דניאל א, יז): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיבואו עליו מים:

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנחלש, שאם תאמר יש הכשר במחוצר אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח:): מים על זרע. בין מים, בין שאר משקין, בין הם על הזרע, בין הזרע נפל לתוכן, הכל נדרש בתורת כהנים (פרק יא, ו): ונפל מנבלתם עליו. אף משנגז מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא צענמות וגידים, ולא צקרנים וטלפים, ולא צעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח):

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנושא מטמא בגדים, והנוגע אין טמאין, שלא נאמר צריך יכבס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול מטמאנו אכילתו, כשהוא אומר בנבלת עוף טהור נבלתה ויטמא לא יאכל לטמאָהָה (ויקרא כז, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת זהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחזה לו חצירו צדית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (נדה מז:): וטמא עד הערב. אף על פי שטבל, צריך הערב שמש:

(41) השורץ על הארץ. להוציא את היתושין שצבליטין וצבולין, ואת הזיזין שצעדשים (חולין סז): שהרי לא שרצו על הארץ אלא בתוך האוכל, אבל משינאו לאויר ושרצו הרי נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:

<p>Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.</p>	<p>כל הולך על-גחון וכל הולך על-ארבע עד כל סגיות רגלין בכל רחשא דרחיש על ארעא לא תיכלונונון ארי שקצא אנון:</p>	<p>כל הולך על-גחון וכל הולך על-ארבע עד כל-מרבבה רגלים לכל-השרץ על-הארץ לא תאכלום כי-שקץ הם:</p>
<p>Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.</p>	<p>לא תשקצו ית נפשתכון בכל רחשא דרחיש ולא תסתאבו ביהון ותסתאבו פון בהון:</p>	<p>אל-תשקצו את-נפשתיכם בכל-השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם:</p>
<p>For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.</p>	<p>ארי אנא יי אלהכון ותתקדשון ותהיו קדישין ארי קדיש אנא ולא תסאבו ית נפשתכון בכל רחשא דרחיש על ארעא:</p>	<p>כי אני יהוה אלהיכם והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני ולא תטמאו את-נפשתיכם בכל-השרץ הרמש על-הארץ:</p>
<p>For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy. .</p>	<p>ארי אנא יי דאסיק יתכון מארעא דמצרים למהני לכון לאלה ותהיו קדישין ארי קדיש אנא:</p>	<p>כיו אני יהוה המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים והייתם קדשים כי קדוש אני:</p>
<p>This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;</p>	<p>דא אורייתא דבעירא ודעופא ולכל נפשא חיתא דרחשא במי' ולכל נפשא דרחשא על ארעא:</p>	<p>זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל-נפש השרצת על-הארץ:</p>
<p>to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.</p>	<p>לאפרשא בין מסאבא ובין דכיא ובין חיתא דמתאכלא ובין חיתא דלא מתאכלא:</p>	<p>להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל: (פ)</p>

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שחיה, שהולך שם ונופל על מעיו: כל הולך. להציא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב. כל. להציא את החפושית, אשקרבית צלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרבבה רגלים. זה נדל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן, וקורין צינטיפיד"ש: (43) אל תשקצו. באכילתם, שהרי כחיצ נפשותיכם, ואין שקוץ נפש צמגע, וכן ולא תטמאו באכילתם: ונטמתם בהם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הזה, ובישיבת מעלה: (44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הזה: ולא תטמאו וגו'. לעבור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזהו שאמרו בגמ' (מכות טז:): אכל פוטיסא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, זרעה לוקה שש: (45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מנתי העלית אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, יכולין כחצי הוואחתי, וכאן כחצי המעלה, חנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דייס, ומעליותא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (צ"מ סא:)):

XII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לְמֹשֶׁה: תְּדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּי־יָמִי נִדְתָּ דִּוְתָהּ תִּטְמָא:
2	Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.	מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה אָמַר יְהוָה וְתִלֵּיד דָּבָר וְתָהִי מְסֻבָּא שִׁבְעָא יוֹמִין רִיחֻק סְאֻבָּתָהּ תִּהְיֶי מְסֻבָּא:
3	And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised.	וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בָּשָׂר עָרְלָתוֹ: וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִתְגַּזֵּר בָּשָׂרָא דְּעוֹר לְתִיָּה:
4	And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.	וּשְׁלָשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדָמֶי טְהָרָה בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגַּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מִלֵּאת יָמֶי טְהָרָה:
5	But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.	וְאִם־נִקְבָּה תֵּלֵד וְטָמְאָה שִׁבְעָיִם כְּנִדְתָּהּ וּשְׁלָשִׁים יוֹם וּשְׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל־דָּמֶי טְהָרָה:
6	And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.	וּבְמִלֵּאתָּ יָמֶי טְהָרָה לְבֵן אֹו לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ לַעֲלֹה וּבֶן־יוֹנָה אוֹ־תֹר לְחַטָּאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן:

(47) להבדיל. לא בלצד השונה אלא שמהא יודע ומכיר וצקי צהן: בין השמא ובין הטחור. צריך לומר צין חמור לפרה, והלא כזר מפורשים הם, אלא צין טמאה לך, לטהורה לך, צין נשחט חזיו של קנה, לנשחט רוצו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר צין צדי לערוד, והלא כזר מפורשים הם, אלא צין שגולדו צה סימני טרפה כשרה, לגולדו צה סימני טרפה פסולה:

(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצירתו של אדם אחר כל צהמה חיה ועוף צמעשה צראשית, כך תורתו נמפרשה אחר תורת צהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרצות שאפי' ילדמו מחויר, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז:). כימי נדת דותה השמא. כסדר כל טומאה האמורה צנדה, מטמאה צטומאה לידה, ואפילו נפתח הקצר בלא דס: דותה. לשון דצר הוצ מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דס שלא תחלה ראשה ואצריה כדצין עליה:

(4) תשב. אין תשב אלא לשון עכבה, כמו וטשבו צקדש (דברים א, מו), וישב צאלגי ממרא (צראשית יג, יח): בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהורה: בדמי טהרה. לא מפיק ה"א, והוא שם דצר, כמו טוהר: ימי טהרה. מפיק ה"א, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו ששנויה ציצמות (דף עה:). בכל קדש וגר. לרצות את התרומה (מכות יד: יצמות שס), לפי שזו טבולת יום ארוך שטבולה לקוף שבעה ואין שמה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תצא את כפרת טהרתה:

<p>And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.</p>	<p>וַיִּקְרַבְנֶיהָ לְקֹדֶם יְיָ וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ וַתִּדְּכֵי מִסֹּאֶבֶת דָּמָהּ דָּא אוֹרֵיתָא דִּילִידָתָא לְדִכְרִי אוֹ לְנוֹקְבָא:</p>	<p>וַהֲקִרְיָבוּ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ וַתִּהְיֶה מִמְקַר דָּמֶיהָ זֹאת תִּזְכֹּר לְזִכָּר אוֹ לְנוֹקְבָה:</p>	<p>7</p>
<p>And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.</p>	<p>וְאִם לֹא תִשָּׁכַח יָדָהּ כְּמִסַּת אֶמְרָא וְתִסְבִּי תִרְיִן שְׁפִינִיִין אוֹ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה חֵד לַעֲלֹתָא וְחֵד לַחֲטָאתָא וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ כְּהֵנָּה וַתִּדְּכֵי:</p>	<p>וְאִם-לֹא תִמָּצֵא יָדָהּ בֵּי שֵׁה וְלִקְחָהּ שְׁתֵּי-תִרְיִם אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לַעֲלֹה וְאֶחָד לַחֲטָאתָא וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וַתִּהְיֶה: (פ)</p>	<p>8</p>
<p>XIII And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמִימְרָא:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאַל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>	<p>ישראל</p>
<p>When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.</p>	<p>אִנְשׁ אֲדָרִי יְהִי בְּמִשְׁחַ בְּשָׂרִיהָ עֲמֻקָּא אוֹ עֲדִיא אוֹ בִּהְרָא וַיְהִי בְּמִשְׁחַ בְּסַרְיָה לְמַכְתָּשׁ סָגִירוֹ וַיְבִיטֵי לְזֹת אַהֲרֹן כְּהֵנָּה אוֹ לְזֹת חֵד מִבְּנוֹהֵי כְּהֵנָּא:</p>	<p>אָדָם כִּי-יְהִיָּה בְּעוֹר-בָּשָׂרוֹ שֹׁאֵת אוֹ-סִפְחָת אוֹ בִּהְרָת וַיְהִיָּה בְּעוֹר-בָּשָׂרוֹ לְנִגַּע צָרַעַת וַהֲבֹא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל-אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:</p>	<p>2</p>
<p>And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.</p>	<p>וַיַּחְזִי כְּהֵנָּה יָת מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁחַ בְּשָׂרִיהָ וְשַׁעֲרָא בְּמַכְתָּשָׁא אֶתְהַפִּיף לְמַחְזֹר וַיַּחְזִי מַכְתָּשָׁא עֲמִיק מִמִּשְׁחַ בְּסַרְיָה מַכְתָּשׁ סָגִירוֹתָא הוּא וַיַּחְזִינֶיהָ כְּהֵנָּה וַיִּסְאִיב יָתִיהָ:</p>	<p>וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנִּגַּע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשַׁעֲרָ בִנְיָנָה הַפֶּה לְבָן וּמִרְאָה הַנִּגַּע עֲמִיק מִעוֹר בָּשָׂרוֹ נִגַּע צָרַעַת הוּא וּרְאֵהוּ תִכְתֵּן וְטִמָּא אֹתוֹ:</p>	<p>3</p>
<p>And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.</p>	<p>וְאִם בִּהְרָא חֹרָא הִיא בְּמִשְׁחַ בְּסַרְיָה וְעֲמִיק לִית מַחְזָהּ מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרָא לֹא אֶתְהַפִּיף לְמַחְזֹר וַיִּסְגֹּר כְּהֵנָּה יָת מַכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>וְאִם-בִּהְרָת לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בָּשָׂרוֹ וְעֲמִיק אֵין-מִרְאָה מִן-הַעוֹר וְשַׁעֲרָה לֹא-תִהְיֶה לְבָן וְהַסָּגִיר הַכֹּהֵן אֶת-הַנִּגַּע שִׁבְעַת יָמִים:</p>	<p>4</p>

(7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכזה לאכול בקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צא לכפר, צו הטרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (וצחים יט: סנהדרין פג:):

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל להקריבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו צוצחים (5). צפ"ל המדרי:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולצנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצרורות טי"א ר"ל צלע"ז, וכן צהיר הוא צִשְׁקִים (איז לו, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא א, ט):

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן בחוץ הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ב, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הצל (שזעו"ו): ושמא אותו. יאמר לו טמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:

<p>And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.</p>	<p>וַיַּחְזִינֶיהָ כְּהֵנָּה בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מִכְתָּשָׁא קָם כִּד הִנָּה לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְגְּרֶנֶּיהָ כְּהֵנָּה שִׁבְעָא יוֹמִין תִּנְיָנוֹת:</p>	<p>וּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן בֵּינוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עִמָּד בְּעֵינָיו לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וַהֲסִגְּרוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית:</p>
<p>And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וַיַּחְזִי כְּהֵנָּה יְתִיה בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תִּנְיָנוֹת וְהָא עִמָּא מִכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּדְכִּינֶיהָ כְּהֵנָּה עֲדִיתָא הִיא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי:</p>	<p>וּרְאֵה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בֵּינוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִנֵּה כְּהָה הַנֶּגַע וְלֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וַיִּטְהֲרוּ הַכֹּהֵן מִסַּפַּחַת הוּא וַכִּבֵּס בְּגָדָיו וַיִּטְהַר:</p>
<p>But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.</p>	<p>וְאִם אוֹסַפָּא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּאַתְחֲזִי לְכְּהֵנָּה לְדִכּוּתֶיהָ וַיִּתְחַזֵּי תִנְיָנוֹת לְכְּהֵנָּה:</p>	<p>וְאִם־פָּשָׁה תַּפְשָׁה הַמִּסַּפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטַהֲרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.</p>	<p>וַיַּחְזִי כְּהֵנָּה וְהָא אוֹסִיפַת עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאֲבֶנֶיהָ כְּהֵנָּה סְגִירוּתָא הִיא:</p>	<p>וּרְאֵה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָשְׁתָּה הַמִּסַּפַּחַת בְּעוֹר וַטְמְאוּ הַכֹּהֵן צָרַעַת הוּא: (פ)</p>
<p>When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.</p>	<p>מִכְתָּשׁ סְגִירוּ אוֹרִי תְּהִי בְּאַנְשָׁא וַיִּתִּיתִי לָתֵת כְּהֵנָּה:</p>	<p>נִגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וַהֲבֵא אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,</p>	<p>וַיַּחְזִי כְּהֵנָּה וְהָא עִמָּקָא חוֹרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא הַפֶּכֶת שַׁעֲרָא לְמַחֲוֹר וְרִשָּׁם בָּשָׂר חַי בְּעַמִּיקְתָּא:</p>	<p>וּרְאֵה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׁאֵת־לִבְנָה בְּעוֹר וְהִיא הַפֶּכֶת שַׁעַר לִבָּן וּמַחֲוִית בָּשָׂר חַי בְּשְׁאֵת:</p>
<p>it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.</p>	<p>סְגִירוֹת עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרֶיהָ וַיִּסְאֲבֶנֶיהָ כְּהֵנָּה לֹא יִסְגְּרֶנֶּיהָ אֲרִי מְסָאב הוּא:</p>	<p>צָרַעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וַטְמְאוּ הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרֶנּוּ כִּי טָמֵא הוּא:</p>

(4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צנית אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:

(5) בעיניו. צמראו וצשיעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה בשבוע ראשון טמא מוחלט: (6) כהה. הוכחה מראיתו, הא אם עמד צמראיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל ונזקק להסגר נקרא טמא, ואריך טבילה:

(8) וטמאו הכהן. ומשטמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לצפרים ולתגלחת ולקרצן האמור בפרשת זאת תהיה: צרעת הוא. המספחת הזאת: צרעת. לשון נקזה. נגע לשון זכר:

(10) ומחית. שנימינ"ט צלע", שנהפך מקצת הלוצן שצמח השאת למראה בשר אף הוא סימן טומאה, שער לבן בלא מחיה, ומחיה בלא שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא בשאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:

(11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחצורה זו נראית צריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לחה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטהרנה:

12	And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;	וְאִם־פָּרוּחַ תִּפְרָח הַצִּלְעֹת בָּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּלְעֹת אֶת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד־רַגְלָיו לְכָל־מְרָאֶה עֵינֵי הַכֹּהֵן:
13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְתָּהּ הַצִּלְעֹת אֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ וְיִדְכִי יֵת מִכְתָּשָׁא קָלִיָּה אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר דְּכִי הוּא:
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	וּבְיוֹמָ דִּיתְחַזִּי בֵּיהּ בָּשָׂרָא חֵיָא יְהִי מְסֻבָּ:
15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַבָּשָׂר הַחֵי וְטָמְאָו הַבָּשָׂר הַחֵי טָמֵא הוּא צָרַעַת הוּא:
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	אֹו כִי יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחֵי וְיִתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר וְיִיָּתִי לִנְת כֹּהֵנָא:
17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִתְהַפִּיד הַנֶּגַע לְלָבָן וְיִתְרַ וְטָהֵר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וּבָשָׂר כִּי־יִהְיֶה בּוֹ־בַעֲרוֹ שְׁחִין וְנִרְפָּא:
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשְּׁחִין שְׂאֵת לְבָנָה אֹו בִּהְרֹת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן:

- (12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שמשך מאורו:
 (14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמחה צו מקיפה הרי כבר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צה' מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע אילן ואילן, וחזר ראש האבר ומתגלה שפועו ע"י שומן, כגון שהצריא ונעשה רחצ ונראית צו המחיה, למדנו הכחוצ שחטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה צו, ויש יום שאין אתה רואה צו, מכאן אמרו חסן נותנין לו כל שבעת ימי המשה, לו ולאטליתו ולכסותו ולביתו, וכן צרגל נותנין לו כל ימי הרגל:
 (15) צרעת הוא. הצער ההוא, צער לשון זכר:
 (18) שחין. לשון חמוס, שנתחמם הצער צלקתי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ט). ונרפא. השחין העלה ארוכה וצמקומו העלה נגע אחר:
 (19) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לבן חלק, אלא פתוף ומעורב בשתי מראות לובן ואודם:

<p>And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof 20 be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.</p>	<p>וַיַּחְזֵי כֹהֵן וְהָא מִחוּץ מִפִּיךָ מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרָה אֶתְהַפִּיךְ לְמַחֲנֹר וְיִסְאֲבִיָּה כֹהֵן מִכְתֹּשׁ סִגְרוּתָא הִיא בְּשַׁחֲנָא סִגְיָאִת:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה מִרְאָה שְׁפֹל מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה הַפֶּה לָבָן וְטִמְאָו הַכֹּהֵן נִגַּע־צָרַעַת הוּא בְּשָׁחִין פְּרָחָה: 20</p>
<p>But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>וְאִם יַחְזִינָה כֹהֵן וְהָא לִית בֵּה שַׁעַר חֲנֹר וּמִכִּיָּא לִיתָהָא מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיא וְיִסְגְּרִינָה כֹהֵן שְׁבַע יוֹמִין:</p>	<p>וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־בֵּה שַׁעַר לָבָן וְשַׁפְּלָה אֵינְנָה מִן־הָעוֹר וְהִיא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים: 21</p>
<p>And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.</p>	<p>וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כֹהֵן יִתִּיה מִכְתֹּשָׁא הִיא:</p>	<p>וְאִם־פִּשְׁה תַּפְשָׁה בְּעוֹר וְטִמְאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַּע הוּא: 22</p>
<p>But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>וְאִם בְּאַתְרָה קִמַּת בְּהִרְתָּא לֹא אוֹסִיפַת רֶשֶׁם שַׁחֲנָא הִיא וַיִּדְכִּינָה כֹהֵן:</p>	<p>וְאִם־תַּחֲתִיָּה תַעֲמֹד תְּבַהֲרַת לֹא פִשְׁתָּה צָרַבַת הַשָּׁחִין הוּא וְשִׁתְּרוּ הַכֹּהֵן: (ס) 23</p>
<p>Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;</p>	<p>אוֹ אִנְשׁ אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁכִּיָּה כְּבֹאֵה דְנֹר וְיְהִי רֶשֶׁם כְּבֹאֵה בְּהִרָא חֲנֹרָא סְמָקָא אוֹ חֲנֹרָא:</p>	<p>אוֹ בֶּשֶׂר כִּי־יִתֵּנָה בְּעוֹר מִכּוֹת־אֵשׁ וְהִיתָה מִחֲיַת הַמִּכּוֹה בְּהִרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אוֹ לְבָנָה: רציעי (שני) 24</p>
<p>then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.</p>	<p>וַיַּחְזֵי יִתֵּה כֹהֵן וְהָא אֶתְהַפִּיךְ שַׁעֲרָא לְמַחֲנֹר בְּבִהְרָתָא וּמִחוּץ עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא סִגְרוּתָא הִיא בְּכֹאֵה סִגְיָאִת וְיִסְאִיב יִתִּיה כֹהֵן מִכְתֹּשׁ סִגְרוּתָא הִיא:</p>	<p>וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִהְפֶּךְ שַׁעַר לָבָן בְּבִהְרַת וּמִרְאָה עֲמִיק מִן־הָעוֹר צָרַעַת הוּא בְּמִכּוֹה פְּרָחָה וְטִמְאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִגַּע צָרַעַת הוּא: 25</p>
<p>But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>וְאִם יַחְזִינָה כֹהֵן וְהָא לִית בְּבִהְרָתָא סַעַר חֲנֹר וּמִכִּיָּא לִיתָהָא מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיא וְיִסְגְּרִינָה כֹהֵן שְׁבַע יוֹמִין:</p>	<p>וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־בְּבִהְרַת שַׁעַר לָבָן וְשַׁפְּלָה אֵינְנָה מִן־הָעוֹר וְהוּא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים: 26</p>

(20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מחוך לצנינותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הנל:

(22) נגע הוא. השאת הזאת או הזהרת:

(23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כתרומתו רשם שפלא, אינו אלא רשם החמום הניכר בצער. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חמום, כמו וְנִקְרְבוּ צָהָל פְּקִים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד זלע"ו: צרבת. רייטרי"ש מענט זלע"ו:

(24) מחית המכוח. שנימני"ט זלע"ו, כשחיתה המכוח נהפכה לזהרת פתוכה או לבנה חלקה. וסימני מכוח וסימני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מאטרפין זה עם זה, נולד חזי גרים בשחין וחזי גרים במכוח, לא ידונו כגרים (חולין שס):

27 And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.

וַיִּחְזִינֶיהָ בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאִיב כְּהֵנָּא יִתִּיה מִכְתָּש סְגִירוֹתָא הִיא:

27 וּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם-פִּשָּׁה תִפְשֶׁה בְּעוֹר וְטֹמֵא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַּע צִרְעַת הוּא:

27

28 And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.

וְאִם בְּאַתְרָהּ קָמַת בְּתַרְתָּא לֹא אוֹסִיפַת בְּמִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיא עוֹמֵק כְּנֹאֶה הִיא וַיִּדְכִּינֶיהָ כְּהֵנָּא אֲרִי רוֹשֶׁם כְּנֹאֶה הִיא:

28 וְאִם-תִּחְזֶינָהּ תַעֲמֹד תִּבְהָרַת לֹא-פִשָּׁתָהּ בְּעוֹר וְהוּא כְּהֵה שְׁאֵת הַמִּכּוֹה הוּא וְשִׁתְרוֹ הַכֹּהֵן כִּי-צִרְבֶּת הַמִּכּוֹה הוּא: (פ)

28

29 And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,

וַגִּבֹּר אוֹ אֶתָּא אֲרִי יְהִי בִיה מִכְתָּשָׁא בְרִישׁ אוֹ בְדָקֵן:

חמישי וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי-יִהְיֶה בּוֹ נִגַּע בְּרֹאשׁ אוֹ בְּזָקֵן:

חמישי

30 then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.

וַיִּחְזִי כְּהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהֵה מַחְזוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וּבִיה שְׁעַר סוּמָק דַּעְדֵּק וַיִּסְאִיב יִתִּיה כְּהֵנָּא נִתְקָא הוּא סְגִירוֹת רִישָׁא אוֹ דְקָנָא הוּא:

30 וּרְאֵה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע וְהֵנָּה מִרְאֵהוּ עֲמִיק מִן-הָעוֹר וּבּוֹ שְׁעַר צָהָב דֵּק וְטֹמֵא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִתַּק הוּא צִרְעַת הָרֹאשׁ אוֹ הַזָּקֵן הוּא:

30

31 And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.

וְאֲרִי יִחְזִי כְּהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא וְהֵה לִית מַחְזוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וּשְׁעַר אוּכָם לִית בִּיה וַיִּסְגֹּר כְּהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא שְׁבַע יוֹמִין:

31 וְכִי-יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת-נִגַּע הַנֶּתֶק וְהֵנָּה אֵין-מִרְאֵהוּ עֲמִיק מִן-הָעוֹר וּשְׁעַר שָׁחַר אֵין בּוֹ וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת-נִגַּע הַנֶּתֶק שְׁבַעַת יָמִים:

31

32 And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,

וַיִּחְזִי כְּהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהֵה לֹא אוֹסִיף נִתְקָא וְלֹא הָיָה בִיה שְׁעַר סוּמָק וּמַחְזוּ נִתְקָא לִית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא:

32 וּרְאֵה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהֵנָּה לֹא-פִשָּׁה הַנֶּתֶק וְלֹא-יִהְיֶה בּוֹ שְׁעַר צָהָב וּמִרְאֵה הַנֶּתֶק אֵין עֲמִיק מִן-הָעוֹר:

32

33 then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.

וַיִּגְלַח סִחְרָנִי נִתְקָא וְדַעַם נִתְקָא לֹא יִגְלַח וַיִּסְגֹּר כְּהֵנָּא יֵת נִתְקָא שְׁבַע יוֹמִין תְּנִיבוֹת:

33 וְהַתְּגַלַּח וְאֶת-הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּתֶק שְׁבַעַת יָמִים שְׁנִית:

33

(29) בראש או בזקן. זא הכחוז לחלק צין נגע שצמקום שער לנגע שצמקום זשר, שזה סימנו ששער לצן, וזה סימנו ששער להזב (ת"כ פרשתא ה, ה):

(30) ובו שער שחור. שנהפך שער שחור שזו לזהב: נתק הוא. כך שמו של נגע שצמקום שער:

(31) ושער שחור אין בו. הא אם היה בו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא צמקום, כמו שנאמר ושער שחור צמח בו וגו':

(32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה בו שער להזב, טמא:

(33) והתגלח. סגינות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שמי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעזור השערות ויאל למקום הגילוח:

<p>And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וַיִּחְזִי כֹהֵן יֵת נִתְקָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא וּמַחְזִיחִי לִיתְהִי עֵמִיק מִן מִשְׁכָּא וַיִּדְבִּי יְתִיה כֹּהֵן וַיִּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְבִּי:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנָה לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר וּמִרְאֵהוּ אֵינֶנּוּ עֵמֶק מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַכְּבֹּס בְּגָדָיו וְטָהַר:</p>
<p>But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,</p>	<p>וְאִם אוֹסִיפָא יוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּכֻתִּיחָא:</p>	<p>וְאִם־פֶּשֶׁה יִפֹּשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר אַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ:</p>
<p>then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.</p>	<p>וַיִּחְזִינִיחָא כֹהֵן וְהָא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא לֹא יִבְקַר כֹּהֵן לְשַׁעַר סוּמָק מְסָאב הוּא:</p>	<p>וְרָאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהָנָה פֶּשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר לֹא־יִבְקַר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר הַצֹּהֵב טָמֵא הוּא:</p>
<p>But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>וְאִם כִּד הוּנָה קָם נִתְקָא וְסַעַר אוֹיָם צִמַּח בֵּיהּ אֶתְסִי נִתְקָא דְּכִי הוּא וַיִּדְבִּינִיחָא כֹּהֵן:</p>	<p>וְאִם־בְּעִינָיו עֹמֵד הַנֶּתֶק וְשַׁעַר שָׁחַר צִמַּח־בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְטָהַרוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>
<p>And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;</p>	<p>וְגִבַּר אִו אֶתְא אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרְהוֹן בְּהָרֵן בְּהָרֵן חוֹרֵן:</p>	<p>וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרֵת בְּהָרֵת לְבָנֹת:</p>
<p>then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.</p>	<p>וַיִּחְזִי כֹהֵן וְהָא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרְהוֹן בְּהָרֵן עֵמִין חוֹרֵן בְּהָקָא הוּא סִי בְּמִשְׁכָּא דְּכִי הוּא:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָנָה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרֵת כֶּתוֹת לְבָנֹת בְּהֶק הוּא פָּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)</p>
<p>And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.</p>	<p>וְגִבַּר אֲרִי יֵתֵר שַׁעַר רִישִׁיחָא קְרִיחַ הוּא דְּכִי הוּא:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קְרַח הוּא טָהוֹר הוּא:</p>
<p>And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.</p>	<p>וְאִם מִקְבִּיל אַפּוֹהִי יֵתֵר שַׁעַר רִישִׁיחָא גִלִּישׁ הוּא דְּכִי הוּא:</p>	<p>וְאִם מִפְּאֵת פָּנָיו יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ גִּבְתָּהּ הוּא טָהוֹר הוּא:</p>

(35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פוסה לאחר הפטור, מניין אף בסוף שזוע ראשון ובסוף שזוע שני, תלמוד לומר פשה יפשה:

(37) ושער שחר. מניין אף הירוק והאדום שאינו זהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון זהוב, דומה לתצניית הזהב. זהוב כמו זהוב, אור"ל צלל צלע"ו: טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ו:): (38) בהרת. מצרצורות:

(39) כהות לבנות. שאין לזון שלהן עז אלא כהה: בהק. כמין לזון, הנראה בצער אדם, אדום שקורין רוס"ו בין מצרצורות אדמימותו קרויה צהק, כאיש עדשן שצין עדשה לעדשה מזהיק הצער בלזון צח:

(40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נחשקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור צער, צשער לזון ומחיה ופשיזן:

(41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גצחת, ואף הזדעין שמכאן ומכאן בכלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

<p>42 But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.</p>	<p>וְאִי־יְהִי בְקַרְחֹתָא אוֹ בְּגִלְיוֹתָא מִכְתָּשׁ חִיּוֹר סָמוֹק סִגִּירוֹת סִגִּיא הִיא בְּקַרְחֹתֶיהָ אוֹ בְּגִלְיוֹתֶיהָ:</p>	<p>42 וְכִי־יִהְיֶה בְקַרְחָתוֹ אוֹ בַּגִּבַּת נִגַע לְבָן אֲדָמָה צֹרַעַת פִּרְחָתוֹ הוּא בְקַרְחָתוֹ אוֹ בַּגִּבַּתוֹ:</p>
<p>43 Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,</p>	<p>וַיַּחְזֵי יְתִיבָה כֹהֵנָה וְהָא עוֹמֵק מִכְתָּשָׁא חִיּוֹר סָמוֹק בְּקַרְחֹתֶיהָ אוֹ בְּגִלְיוֹתֶיהָ כַּמִּחְזֵי סִגִּירוֹת מִשְׁךְ בְּשָׂרָא:</p>	<p>43 וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַתֵּהָא שְׂאֵת־הַנִּגַּע לְבָנָה אֲדָמָה בְּקַרְחָתוֹ אוֹ בַּגִּבַּתוֹ כַּמֶּרְאָה צֹרַעַת עוֹר בָּשָׂר:</p>
<p>44 he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head. .</p>	<p>גִּבֹר סִגִּיר הוּא מְסֻאָב הוּא סֻאָבָא יְסֻאָבְנִיהָ כֹהֵנָה בְּרִישִׁיהָ מִכְתָּשִׁיהָ:</p>	<p>44 אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא וְטָמְאָנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ:</p>
<p>45 And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'</p>	<p>וְסִגִּירָא דְּבִיָּה מִכְתָּשָׁא לְבוּשׁוֹתֵי יֵהוֹן מְבוֹעֵין וְרִישִׁיהָ יְהִי פְרִיעַ וְעַל שִׁפְם כְּאֵבִילָא יִתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתַּאֲבוּ וְלֹא תִסְתַּאֲבוּ יִקְרִי:</p>	<p>45 וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנִּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִתֵּהּ פָּרוּעַ וְעַל־שִׁפְם יַעֲטֶה וְטָמֵא וְטָמֵא יִקְרָא:</p>
<p>46 All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.</p>	<p>כָּל יְמֵי־דְּמִכְתָּשָׁא בִיָּה יְהִי מְסֻאָב מְסֻאָב הוּא בְּלַחֲדוּתֵי יִתִּיב מִבָּרָא לְמִשְׁרִיתָא מוֹתְבִיָּה:</p>	<p>46 כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר הַנִּגַע בּוֹ יִטָּמֵא טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבּוֹ: (ס)</p>
<p>47 And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אֲרִי יְהִי בִיָּה מִכְתָּשׁ סִגִּירוֹ בְּלָבוּשׁ עֹמֵר אוֹ בְּלָבוּשׁ כֶּתֶן:</p>	<p>47 וְהַבִּגְד כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נִגַע צֹרַעַת בְּבִגְד צֹמֵר אוֹ בְּבִגְד פִּשְׁתִּים:</p>
<p>48 or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.</p>	<p>אוֹ בְּשִׂתֵּי אוֹ בְּעֶרְבָא לְכֹתֵנָה וּלְעִמְרָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁךְ:</p>	<p>48 אוֹ בְּשִׂתֵּי אוֹ בְּעֶרְבָא לְפִשְׁתִּים וְלְצֹמֵר אוֹ בְּעוֹר אוֹ בְּכָל־מְלֹאכֶת עוֹר:</p>

(42) נגע לבן אדמדם. פתוך. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה צרעת עור צער, כמראה הצרעת האמור צפרשת עור צער, אדם כי יהיה צער צער, ומהו אמור צו, שמטמא צרעת מראות, ונדון צו צצועות, ולא כמראה צרעת האמור צמחין ומכזה שהוא נדון צצוע א', ולא כמראה נחקין של מקום שער שאין מטמאין צרעת מראות, שאת ותולדתה, צהרת ותולדתה:

(44) בראשו נגעו. אין לי אלא נחקין, מנין לרבות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולן. על כולן הוא אומר בגדיו יהיו פרומים וגו':

(45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.). פרוע. מְגָדָל שָׁעַר: ועל שפם יעטה. כאכל: שפם. שער השפמים, גרינון צלע"ו: וטמא טמא יקרא. משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.).

(46) בדד יושב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמר רבותינו (ערכין טו.), מה נשתנה משאר טמאים לישב בדד, הואיל והוא הצדיל בלשון הרע צין איש לאשמו וצין איש לרעהו, אף הוא יצדל: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (פסחים קי.).

(48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:

<p>49 If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.</p>	<p>וְהָיָה הַנֶּגַע יִרְקָקוֹ אֹדֶמֶת בַּבֶּגֶד אֹדֶמֶת בְּבֹשֶׁת אֹדֶמֶת בְּשֵׂתִי אֹדֶמֶת בְּכָל-כְּלִי-עֹר נֹגַע צֹרַעַת הוּא וְהִרְאָה אֶת-הַכֹּהֵן:</p>
<p>50 And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר אֶת-הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>51 And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.</p>	<p>וְרָאָה אֶת-הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי כִּי-פָשָׁה הַנֶּגַע בַּבֶּגֶד אֹדֶמֶת בְּשֵׂתִי אֹדֶמֶת בְּכָל-כְּלִי-עֹר לְכָל אֲשֶׁר-יִעֲשֶׂה הָעֹר לְמַלְאכָה צֹרַעַת מִמָּאֶרֶת הַנֶּגַע טָמֵא הוּא:</p>
<p>52 And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.</p>	<p>וְשָׂרַף אֶת-הַבֶּגֶד אֹדֶמֶת בְּשֵׂתִי אֹדֶמֶת בְּכָל-כְּלִי-עֹר אֹדֶמֶת בְּכָל-כְּלִי-עֹר אֲשֶׁר-יִהְיֶה בּוֹ הַנֶּגַע כִּי-צֹרַעַת מִמָּאֶרֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:</p>
<p>53 And if the priest shall look, and behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;</p>	<p>וְאִם יִרְאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה לֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע בַּבֶּגֶד אֹדֶמֶת בְּשֵׂתִי אֹדֶמֶת בְּכָל-כְּלִי-עֹר:</p>
<p>54 then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.</p>	<p>וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּלְבָסוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוּ שִׁבְעַת-יָמִים שְׁנִית:</p>

(49) יררק. ירוק שצירוקין; אדמדם. אדום שצאדומים;
(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כה, כד), פויי"נטש צלע"ו. ומדרשו חן צו מארה שלא תהנה הימנו;
(52) בצמר או בפשתים. של צמר או של פשתים, זהו פשוטו. ומדרשו יכול יציא גיזי צמר ואניצי פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא צאש תשרף, אינה צריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר צמר או צפשתים, להוציא את הצימריות שבו שהן ממין אחר אימריית לשון שפה, כמו אימרא;
(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלבד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הבגד כולו טעון כבוס, תלמוד לומר הנגע, הא כיצד, יכבס מן הבגד עמו:

<p>And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.</p>	<p>וַיִּחַזֵּי כֹהֵנָא בְּתַר דְּחִנּוּרֵי יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא לֹא שֵׁנָא מִכְתָּשָׁא מִן כַּד תִּהְיֶה וּמִכְתָּשָׁא לֹא אוֹסִיף מִסָּבָב הוּא בְּנוּרָא תִּיקְדִּינִיה תִּבְרָא הִיא בְּשִׁחִיקוּתֶיהָ אוֹ בְּחִדְתוּתֶיהָ:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּבֶס אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא־הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת־עֵינֹו וְהַנֶּגַע לֹא־פָשָׁה טִמָּא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפֶנּוּ פִּחְחַת הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ:</p>	<p>שזיעי (רביעי)</p>
<p>And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.</p>	<p>וְאִם חִזָּא כֹהֵנָא וְהָא עֲמָא מִכְתָּשָׁא בְּתַר דְּחִנּוּרֵי יֵתִיה וַיִּבְזֹעַ יֵתִיה מִן לְבוּשָׁא אוֹ מִן מִשְׁכָּא אוֹ מִן שִׁתָּא אוֹ מִן עֲרֵבָא:</p>	<p>וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כְּתֵה הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּבֶס אֹתוֹ וַקֵּרַע אֹתוֹ מִן־הַבִּגְדֹו אוֹ מִן־הָעוֹר אוֹ מִן־הַשֹּׁטִי אוֹ מִן־הָעֵרֶב:</p>	<p>56</p>
<p>And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.</p>	<p>וְאִם תִּתְחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשִׁתָּא אוֹ בְּעֲרֵבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ סָגִיא הִיא בְּנוּרָא תִּיקְדִּינִיה יֵת דְּבִיה מִכְתָּשָׁא:</p>	<p>וְאִם־תִּתְרָאָה עוֹד בְּבִגְדֹו אוֹ־בְשִׁתִּי אוֹ־בְעֲרֵב אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר פִּרְחַת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפֶנּוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אוֹ שִׁתָּא אוֹ עֲרֵבָא אוֹ כָּל מֵאן דְּמִשְׁדָּ דְּתַחֲנוּר וַיְעַדִּי מִנְהוֹן מִכְתָּשָׁא וַיִּצְטַבַּע תְּנִינֹות וַיִּדְכִּי:</p>	<p>וְהַבִּגְדֹו אוֹ־הַשֹּׁטִי אוֹ־הָעֵרֶב אוֹ־כָל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכִבֹּס שֵׁנִית וְשָׁהָר:</p>	<p>58</p>
<p>This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.</p>	<p>דָּא אוֹרִיתָא דְּמִכְתָּשָׁא סָגִירוּ לְבוּשׁ עֲמָר אוֹ כִּתְנָא אוֹ שִׁתָּא אוֹ עֲרֵבָא אוֹ כָּל מֵאן דְּמִשְׁדָּ לְדִכְּאוּתִיהָ אוֹ לְסִאֲבוּתִיהָ:</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת נֶגַע־צִרְעַת בִּגְדֹו הַצֹּמֵר אוֹ הַפְּשֻׁטִים אוֹ הַשֹּׁטִי אוֹ הָעֵרֶב אוֹ כָּל־כְּלִי־עוֹר לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטִמְּאוֹ: (פ)</p>	<p>סז פסוקים</p>

The Haftarah is II Kings 4: 42-5:19 on page ?? . For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 175.

(55) אחרי הכבס. לשון העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיחא צתורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזתיה כאן לישב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צלחת הפקקים (שמואל-ז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרגומו גשמיקופא או צקצתופא: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהוצרך לגזרה שזה, מניין לפריחה בצגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגזחת באדם, ונאמרה קרחת וגזחת. ולענין פירשו ותרגומו זה משמעו, קרחת לשון ישנים, וגזחת לשון חדשים, כאלו נכתב באחריתו או בקדמותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגזחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש צתורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקרא אותו. יקרא מקום הנגע מן הצגד, וישרפנו:

(57) פרחת הוא. דבר החוזר ולומח: באש תשרפנו. את כל הצגד:

(58) וסר מהם הנגע. אם כשכצסוהו צתחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. מרגום של כבוסין שצפרשה זו לשון לבון, ויטפור, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו ויטבע, וכן כל כבוסין צגדים שהן לטבילה מתורגמין ויטבע:

XIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לֵאמֹר:	מצרע
2	This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.	זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמְצֻרֵעַ בְּיוֹם טְהוֹרָתוֹ וְהוֹבֵא אֶל־הַכֹּהֵן:	2
3	And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה נִגַע־הַצֹּרֶעַת מִן־הַצֹּרֵעַ:	3
4	then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּלְקַח לַמְטַהֵר שְׁתֵּי־צִפְּרִים חַיִּים טְהוֹרִים וְעֵץ אֶרֶז וְשֵׁנִי תוֹלַעַת וְאַזְבִּי:	4
5	And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר אֶל־כְּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים:	5
6	As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.	וְאֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת־שֵׁנִי הַתוֹלַעַת וְאֶת־הָאֲזָבִי וְטָבַל אוֹתָם וְאֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדָם הַצִּפּוֹר הַשָּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים:	נ"ו
7	And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.	וְהִזָּה עַל הַמְטַהֵר מִן־הַצֹּרֶעַת שֶׁבַע פְּעָמִים וְטָהָרוּ וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה:	7

- (2) זאת תהיה תורת וגו'. מלמד שאין מטהרין אותו בזילה (מגילה כא):
- (3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשתלש שם צימי חלוטיו:
- (4) חיות. פרט לטורפות (חולין קמ). טהרות. פרט לעוף טמא (שס). לפי שהנגעים צאים על לשון הרע, שהוא מעשה פטפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו דברים, שמפטפטין תמיד בצלפוף קול (ערכין טז): ועץ ארז. לפי שהנגעים צאין על גסות הרוח (שס): ושני תולעת ואזב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כחולעת וכאזב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של צמר צבוע זהורית (ב"מ כא):
- (5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם כפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז):
- (6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזב כרוכים יחד בלשון הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזב, קיחה אחת לשלשתן, יכול כשם שאינה בכלל אוגדה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

<p>8 And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.</p>	<p>וַיִּצְבֹּעַ דְּמִדְּכִי יֵת לְבוּשׁוֹהִי וַיְגַלַּח יֵת כָּל שַׁעְרֵיהִי וַיִּסְחִי בַמַּיָּא וַיִּדְּכִי וּבָתַר כֵּן יֵיעוֹל לְמִשְׁרֵיתָא וַיִּתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁכְּנֵיהִי שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>8 וְכַבֵּס הַמִּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו וְגַלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר וְאַחֵר יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֶל־שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>9 And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.</p>	<p>וַיְהִי בַיּוֹמָא שִׁבְעֵאָה וַיְגַלַּח יֵת כָּל שַׁעְרֵיהִי יֵת רִישִׁיהִי וַיִּתְּ דְּקַנְיָה וַיִּתְּ גְּבִינֵי עֵינוֹהִי וַיִּתְּ כָּל שַׁעְרֵיהִי וַיִּצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי יֵת בְּשָׂרֵיהִי בַמַּיָּא וַיִּדְּכִי:</p>	<p>9 וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וַיְגַלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֶת גִּבַּת עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וַיְגַלַּח וְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר:</p>
<p>10 And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.</p>	<p>וּבַיּוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב תְּרִין אִמְרִין שְׁלָמִין וְאַמְרָתָא חֲדָא בֵּת שִׁתָּה שְׁלָמָתָא וְתִלְתָּא עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח וְלוֹגָא חֵד דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>ישראל וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׁים תְּמִימִם וְכִבְשָׁה אֶחָת בֵּת־שָׁנָתָה תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְלוֹג אֶחָד שֶׁמֶן:</p>
<p>11 And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּקִּים כֹּהֵנָא דְּמִדְּכִי יֵת גּוֹבְרָא דְּמִדְּכִי וַיִּתְּהוֹן קֳדָם יי בַּתְּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>11 וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן הַמִּטְהָר אֶת הָאִישׁ הַמִּטְהָר וְאֵתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>12 And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּסֵּב כֹּהֵנָא יֵת אִמְרָא חֲדָא וַיִּקְרִיב יִתִּיהָ לְאַשְׁמָא וַיִּתְּ לוֹגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרִים יִתְּהוֹן אֲרָמָא קֳדָם יי:</p>	<p>12 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכִּבְשֹׁם הָאֶחָד וַיִּקְרִיב אֹתוֹ לְאַשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וַהֲנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>13 And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וַיַּכּוּס יֵת אִמְרָא בְּאַתְרָא דְּיַכּוּס יֵת חֲטָאתָא וַיִּתְּ עֲלִיתָא בְּאַתְר קוֹדֶשָׁא אֲרִי כִּחְטָאתָא אֲשָׁמָא הוּא לְכֹהֵנָא קוֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא:</p>	<p>שני וַשְּׁחַט אֶת־הַכִּבְשֹׁם בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָא וְאֶת־הַעֲלָה בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כִּחְטָאת הָאִשָּׁם הוּא לִפְתָּן קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הוּא:</p>

(8) וישב מחוץ לאהל. מלמד שאסור צחשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא):

(9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער וגרסה (סוטה טז):

(10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזשים הללו, שחטאחו ואשמו של מזרע טעונין

נסכים (מנחות נא): ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו לתוך אזנו ומתן בהזות:

(11) לפני ה'. צער נקור, ולא צעורה עצמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה ז):

(12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את

האשם ואת הלוג:

(13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח צלפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר בתורת אשם בפרשת

<p>14 And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וְיִסַּב כְּהֵנָּה מִדָּמָא דְאִשְׁמָא וַיִּתֵּן כְּהֵנָּה עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא:</p>	<p>14 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמֵם הָאֵשֶׁם וַיָּתֵן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:</p>
<p>15 And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.</p>	<p>וְיִסַּב כְּהֵנָּה מִלֹּחֶה דְמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל יְדָא דְכְהֵנָּה דְשִׁמְאָלָא:</p>	<p>15 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצַק עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית:</p>
<p>16 And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כְּהֵנָּה יָת אֶצְבָּעִיה דִימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה דְשִׁמְאָלָא וַיִּדֶּי מִן מִשְׁחָא בְּאֶצְבָּעִיה שִׁבְעַ זְמַנִּין קֳדָם יי:</p>	<p>16 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת-אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשְּׂמָאלִית וַיִּהְיֶה מִן-הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שִׁבְעַ פַּעֲמִים לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>17 And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וּמִשְׁאֵר מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה וַיִּתֵּן כְּהֵנָּה עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא עַל דָּמָא דְאִשְׁמָא:</p>	<p>17 וּמִיִּתֵּר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ יָתֵן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאֵשֶׁם:</p>
<p>18 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וַיִּדְּשֵׁתָאָר בְּמִשְׁחָא דְעַל יְדָא דְכְהֵנָּה וַיִּתֵּן עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי וַיַּכְפֹּר עֲלוּהִי כְהֵנָּה קֳדָם יי:</p>	<p>18 וַהֲנוֹתָר בְּשֶׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל-רֹאשׁ הַמִּטְהָר וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>19 And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד כְּהֵנָּה יָת חַטָּאת וַיַּכְפֹּר עַל דְּמַדְכִּי מִסְּאוּבְתִּיה וַיַּבְתֵּר כֵּן יָפוּס יָת עֲלֹתָא:</p>	<p>19 וַעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶת-חַטָּאת וַיַּכְפֹּר עַל-הַמִּטְהָר מִטְּמֵאָתוֹ וְאַחֲרַיִם יִשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה:</p>
<p>20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.</p>	<p>וַיִּסִּיק כְּהֵנָּה יָת עֲלֹתָא וַיַּנְחֵתָא לְמִדְבָּחָא וַיַּכְפֹּר עֲלוּהִי כְהֵנָּה וַיִּדְּכִי:</p>	<p>20 וַהֲעֹלָה הַכֹּהֵן אֶת-הָעֹלָה וְאֶת-הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַ וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְשָׁהָר: (ס)</p>

15 אם אהרן שהאשם טעון שחיטה צנפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדה, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (וצחים מט.) כי בחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הוזה: הוא לכהן. ככל עבודות החלויות ככהן הוזה אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על חנוך ובהונות, לא יחא טעון מתן דמים ואימורים לגזי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יהא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', בתורת כהנים (פרק ג, א):

(14) חנוך. גדר אמעזי שבאזון, ולשון חנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גדול:

(16) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים (ת"כ שס ט):

שלישי
(חמישי)

21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;

וְאִם-דָּל הוּא וְאִין יָדוֹ מִשְׁגָּת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתִנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֶשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בְּלוּל בַּשֶּׁמֶן לַמִּנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן:

22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.

וּשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁגֶּי יָדוֹ וְהָיָה אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה:

23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.

וְהָבִיא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל-הַכֹּהֵן וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:

24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.

וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת-כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְאֶת-לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:

25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.

וּשְׁחַט אֶת-כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשֶׁם וְנָתַן עַל-תְּנוּדָה אָזְן-הַמִּטְהָר הַיְּמָנִית וְעַל-בֶּהֶן יָדוֹ הַיְּמָנִית וְעַל-בֶּהֶן רַגְלוֹ הַיְּמָנִית:

26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.

וּמִן מִשְׁחָא יִרִיק כֶּהֱנָא עַל יְדָא דְכֶהֱנָא דְשִׁמְאָלָא:

27 And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.

וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְּמָנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפּוֹ הַשִּׁמְאָלִית שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:

(21) ועשרון סלת אחד. לכבש, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהונות,

ושמן של נסכי המנחה לא הוזקק הכתוב לפרש:

(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפריס ולהזאת עץ ארז ואזוב ושני תולעת:

<p>And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטְהַר הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מָקוֹם דָּם הָאֵשָׁם:</p>	<p>28</p>
<p>And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וְהַנּוֹתָר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתַן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהַר לְכַפֵּר עָלָיו לַפָּנִי יְהוָה:</p>	<p>29</p>
<p>And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;</p>	<p>וַיַּעֲבִיד יֵת חֵד מִן שְׁפָנִינִיא אוֹ מִן־בְּנֵי יוֹנָה מִדְּתֻבִּיק יָדִיהָ:</p>	<p>30</p>
<p>even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.</p>	<p>יֵת דְּתֻבִּיק יָדִיהָ יֵת חֵד חֲטָאָה וְיֵת חֵד עֲלֹתָהּ עַל מִנְחָתָהּ וַיַּכְפֵּר כֹּהֵנָּה עַל דְּמִדְּכֵי קָדָם יְיָ:</p>	<p>31</p>
<p>This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.</p>	<p>זֹאת תוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַּע צָרַעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשָּׂי יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)</p>	<p>32</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>	<p>רציעי (שעי) 33</p>
<p>When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;</p>	<p>כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נָתַן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּתִי נִגַּע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:</p>	<p>34</p>
<p>then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'</p>	<p>וּבֹא אֲשֶׁר־לּוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנָּגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:</p>	<p>35</p>

(28) על מקום דם האשם. אפי' נתקנה הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.). אלא המקום גורם: (34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות צמיהם כל ארצעים שנה שהיו ישראל צמדצר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומואלץ: (35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שזודע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר צרור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה, י נגעים פי"ב מ"ה):

36	<p>And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.</p>	<p>וַצִּוֶה הַכֹּהֵן וּפָנּוּ כֹהֵן וּפָנּוּ יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יִיעוֹל כֹּהֵן לְמַחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְלֹא יִסְתָּאב כָּל דְּבֵיתָא וּבְתֵר כֵּן יִיעוֹל כֹּהֵן לְמַחְזִי יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>וַצִּוֶה הַכֹּהֵן וּפָנּוּ אֶת־הַבֵּית בְּטָרֵם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל־אֲשֶׁר בַּבֵּית וְאַחֵר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַבֵּית:</p>	36
37	<p>And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;</p>	<p>וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבֵּית שְׁקֵעֵרוֹתָ יִרְקָקֶת אוֹ אֲדָמָדָמָת וּמִרְאִיתָן שְׁפָל מִן־הַקִּיר:</p>	<p>וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבֵּית שְׁקֵעֵרוֹתָ יִרְקָקֶת אוֹ אֲדָמָדָמָת וּמִרְאִיתָן שְׁפָל מִן־הַקִּיר:</p>	37
38	<p>then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.</p>	<p>וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבֵּית אֶל־פֶּתַח הַבֵּית וַהֲסָגִיר אֶת־הַבֵּית שִׁבְעַת יָמִים:</p>	<p>וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבֵּית אֶל־פֶּתַח הַבֵּית וַהֲסָגִיר אֶת־הַבֵּית שִׁבְעַת יָמִים:</p>	38
39	<p>And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;</p>	<p>וַיָּחֹב כֹּהֵן בְּיוֹמָא שְׁבִיעָא וַיִּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּכֹתְלֵי בֵיתָא:</p>	<p>וַיָּחֹב הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וַרְאָה וְהִנֵּה פָשָׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבֵּית:</p>	39
40	<p>then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.</p>	<p>וַיִּפְקִיד כֹּהֵן וַיִּשְׁלֹפוּן יֵת אֲבָנֵי דְּבֵהוֹן מִכְתָּשָׁא וַיִּרְמֹזוּן יִתְהוֹן לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מִסָּאב:</p>	<p>וַצִּוֶה הַכֹּהֵן וַיַּחְלֲצוּ אֶת־הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַהֲשִׁיכוּ אֶתְהֵן אֶל־מַחְזֵי לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:</p>	40
41	<p>And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.</p>	<p>וַיִּת בֵּיתָא יִקְלֹפוּן מְגִי סְחוֹר סְחוֹר וַיִּרְמֹזוּן יֵת עֲפָרָא דְּקִלְפוּ לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מִסָּאב:</p>	<p>וְאֶת־הַבֵּית יִקְצַע מִבֵּית סָבִיב וַשְּׁפָכוּ אֶת־הָעֶפֶר אֲשֶׁר הִקְצִי אֶל־מַחְזֵי לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:</p>	41
42	<p>And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.</p>	<p>וַיִּסְבוּ אֲבָנִין אֲחֵרִין וַיַּעֲלוּן בְּאַתֵּר אֲבָנֵי וַעֲפָר אֲחֵרָן יִסֵּב וַיִּשׁוּעַ יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>וְלָקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וַהֲבִיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וַעֲפָר אֲחֵר יִקַּח וַיִּטַּח אֶת־הַבֵּית:</p>	42

(36) בשרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא יטמא כל אשר בבית. שאם לא יפנהו ויבא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שבתוכו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם דימי טומאתו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה זמקה (ת"כ שם יז):

(37) שקערוורת. שוקעות זמראיהן (ת"כ פרשתא, ה):

(40) וחלצו את האבנים. כמרגמו וישלפו, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן בעודן זו (ת"כ פרק 7, 7):

(41) יקצע. (דריג'ר זלע"ז), וזלשון משנה יש הרצה: מבית. מזפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, בת"כ נדרש כן, שיקלוף הטיח שסביב אבני הנגע: הקצו. לשון קצה, אשר קצו בקצו הנגע סביב:

<p>And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;</p>	<p>וְאִם יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחֵר חֲלָץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַפִּשּׁוּחַ: וְאִם יָתוּב מִכְתָּשָׁא וְיִסְגִי בְּבֵיתָא בְּתֵר דְּשִׁלְיָפוּ יֵת אֲבָנָא וּבְתֵר דְּקִלְיָפוּ יֵת בֵּיתָא וּבְתֵר דְּאַתְשָׁע:</p>	<p>וְאִם יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחֵר חֲלָץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַפִּשּׁוּחַ: וְאִם יָתוּב מִכְתָּשָׁא וְיִסְגִי בְּבֵיתָא בְּתֵר דְּשִׁלְיָפוּ יֵת אֲבָנָא וּבְתֵר דְּקִלְיָפוּ יֵת בֵּיתָא וּבְתֵר דְּאַתְשָׁע:</p>
<p>then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.</p>	<p>וְיֵינְעוּל כְּהֵנָּא וְיַחְזִי וְהָא אִסְיָר מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא סִגִּירוֹת מְחֻסָּרָא הִיא בְּבֵיתָא מְסָאב הוּא:</p>	<p>וּבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הִנֵּגַע בַּבַּיִת צֹרַעַת מִמְאָרֶת הוּא בַּבַּיִת טָמֵא הוּא:</p>
<p>And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.</p>	<p>וְיִתְרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבָנֹהִי וְיֵת אֲעוּהִי וְיֵת כָּל עֵפֶר בֵּיתָא וְיַפִּיק לְמִבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסָאב:</p>	<p>וְנָתַן אֶת־הַבַּיִת אֶת־אֲבָנָיו וְאֶת־עֲצָיו וְאֶת כָּל־עֵפֶר הַבַּיִת וְהוֹצִיא אֶל־מִחוּץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:</p>
<p>Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.</p>	<p>וְדִי־יַעֲוֹל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּי־סִגֵּר יִתִּיה יְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׁא:</p>	<p>וְהָבֹא אֶל־הַבַּיִת כָּל־יְמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.</p>	<p>וְדִי־שָׁכַב בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי וְדִי־כֹלַל בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי:</p>	<p>וְהִשְׁכָּב בַּבַּיִת יִכְבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וְהֵאֱכַל בַּבַּיִת יִכְבֵּס אֶת־בְּגָדָיו:</p>

(43) הקצות. לשון העשיות, וכן הטוח. אבל חלץ את האבנים, מוסד הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כזר, כמו פָּרַח, דָּבַר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר צו ביום יאה טמא, תלמוד לומר ושז הכהן, ואם ישז, מה שיזה האמורה להלן, בסוף שבוע, אף שיזה האמורה כאן בסוף שבוע (שם פרשתא ז, ו):

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יאה החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר נרעת ממארת צבחים, ונאמר נרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישז הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון ובא בסוף שבוע שני ומלאו שפשה, שלא פירש צו הכתוב למעלה כלום בעומד בעיניו בשבוע ראשון, ולמדך כאן בפסוק זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתאנו כמו שסמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושז הכהן, ובא הכהן, נלמד ביאה משיצה, מה שיזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומניין שאם עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, תלמוד לומר (ובא), ואם בא יבא, במה הכתוב מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (ובא) ואם בא יבא, אלא את שזא בסוף שבוע ראשון ובא בסוף שבוע שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, דגמר לה זה שיזה זהו ביאה, אף בתחתונה כך וכי', כדאימא בתורת כהנים (פרשתא ז, י). גמרו של דבר, אין נתיזה אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החוזר כריך פשיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישז, ונתן, והבא אל הבית, והאוכל צבית, ובא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב בעומד בראשון שנותן לו שבוע שני להסגרו, ובסוף שבוע שני להסגרו בא וראה שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, חזר נותן, לא חזר טעון כפרים, שאין בנגעים יותר מג' שבועות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלק את נגעו, יכול שאני מוסיף המוחלט שקלק את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): ישמא עד הערב. מלמד שאין מטמא צבדים, יכול אפי' שהה כבדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל צבית יכבס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שם ה, ו, ז, ח צרכות מא. עירובין פז:):

<p>And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.</p>	<p>וְאִם מִיֶּעוֹל כָּהֵנָּה וַיֵּחֹזֶי וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא קִתְּרָא דְּאִתְשַׁע יֵת בֵּיתָא וַיִּדְכִּי כָהֵנָּה יֵת בֵּיתָא אֲרִי אִתְסִי מִכְתָּשָׁא:</p>	<p>וְאִם-בָּא יָבֹא הַכֹּהֵן וּרְאָה וְהָנִיחַ לֹא-פֶשֶׁה הִנֵּגַע בְּבֵית אַחֲרֵי הִטָּח אֶת-הַבֵּית וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת-הַבֵּית כִּי נִרְפָּא הִנֵּגַע:</p>	<p>48</p>
<p>And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.</p>	<p>וַיִּסֹּב לְדַכָּאָה יֵת בֵּיתָא תְּרֵתִין צִפְרִין וְאַעָא דְּאֶרְזָא וַצִּבְע וְהוֹרִי וְאִיזוּבָא:</p>	<p>וְלָקַח לְחַטָּא אֶת-הַבֵּית שְׁתֵּי צִפְרִים וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאַזָּב:</p>	<p>49</p>
<p>And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.</p>	<p>וַיַּכּוּס יֵת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסְףָּהּ עַל מֵי מְבוּעַ:</p>	<p>וְשָׁחַט אֶת-הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל-כָּלִי-חֶרֶשׁ עַל-מַיִם חַיִּים:</p>	<p>50</p>
<p>And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.</p>	<p>וַיִּסֹּב יֵת אֵעָא דְּאֶרְזָא וַיֵּת אִיזוּבָא וַיֵּת צִבְע וְהוֹרִי וַיֵּת צִפְרָא חַיָּתָא וַיִּטְבּוֹל יֵתָהוֹן בְּדָמָא דְּצִפְרָא דְּנִכְסְתָא וּבְמֵי מְבוּעַ וַיְדִי לְבֵיתָא שֶׁבַע זְמָנִין:</p>	<p>וְלָקַח אֶת-עֵץ-הָאֶרֶז וְאֶת-הָאִזָּב וְאֶתֹו שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בְּדָם הַצִּפֹּר הַשָּׁחוּטָה וּבְמַיִם הַחַיִּים וְהָנִיחַ אֶל-הַבֵּית שֶׁבַע פְּעָמִים:</p>	<p>51</p>
<p>And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.</p>	<p>וַיְדִכִּי יֵת בֵּיתָא בְּדָמָא דְּצִפְרָא וּבְמֵי מְבוּעַ וּבְצִפְרָא חַיָּתָא וּבְאַעָא דְּאֶרְזָא וּבְאִיזוּבָא וּבְצִבְע וְהוֹרִי:</p>	<p>וְחַטָּא אֶת-הַבֵּית בְּדָם הַצִּפֹּר וּבְמַיִם הַחַיִּים וּבְצִפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֶרֶז וּבְאַזָּב וּבְשְׁנֵי הַתּוֹלַעַת:</p>	<p>52</p>
<p>But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.</p>	<p>וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא חַיָּתָא לְמִבְרָא לְסַרְתָּא לְאַפִּי חֻקְלָא וַיְכַפֵּר עַל בֵּיתָא וַיִּדְכִּי:</p>	<p>וְשָׁלַח אֶת-הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל-מִחוּץ לְעִיר אֶל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַיְכַפֵּר עַל-הַבֵּית וְטָהַר:</p>	<p>53</p>
<p>This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;</p>	<p>דָּא אוֹרִיתָא לְכָל מִכְתָּשׁ סְגִירִיתָא וּלְנִתְקָא:</p>	<p>זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל-נִגַּע הַצָּרַעַת וּלְנִתְקָא:</p>	<p>חמניי 54</p>
<p>and for the leprosy of a garment, and for a house;</p>	<p>וּלְסְגִירֹת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא:</p>	<p>וּלְצָרַעַת הַבֶּגֶד וּלְבֵית:</p>	<p>55</p>
<p>and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;</p>	<p>וּלְעִמְקָא וּלְעִדָּא וּלְבִהָרָא:</p>	<p>וּלְשֹׂאֵת וּלְסַפְחַת וּלְבִהָרַת:</p>	<p>56</p>

(48) ואם בא יבא. לסוף שבוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה בא ללמד צעומד צעיניו צראשון ושבני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקצוי וטיחה ושבוע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם בא יבא בשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חלוץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השבוע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כבר פירש על החוזר שטעון נתינה:

57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	לְהוֹדִיֹת בֵּינוֹם הַטֹּמֵא לְאֵלֶּפָא בְּיוֹם מִסְאָבָא וּבְיוֹם הַטְּהוֹרָה זֹאת תּוֹרַת הַצָּרַעַת: (פ)	57
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לְמִימֹר:	XV
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.	דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זֹכּוֹ טֹמֵא הוּא:	2
3	And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.	וְזֹאת תְּהִיָּה טֹמְאָתוֹ בְּזֹכּוֹ הָרָב בְּשָׂרוֹ אֶת־זֹכּוֹ אוֹ־הַחֲתִים בְּשָׂרוֹ מִזֹּכּוֹ טֹמְאָתוֹ הוּא:	3
4	Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean. .	כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזָב יִטְמָא וְכָל־הַפְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא:	4
5	And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יַגֵּעַ בַּמִּשְׁכָּב יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	5
6	And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְהַיֹּשֵׁב עַל־הַפְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו הָזָב יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	6

(57) להורות בינום וגו'. איזה יום מטהרו, ואיזה יום מטמאו:
(2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרעו, ולא כל בשרו. (נדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין בשר לבשר זכיתי לדין טימא בזב וטימא בזבה, מה זבה ממקום שהיא מטמאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, וזבה, אף הזב ממקום שמתמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה וזבה (ת"כ זבים פרשתא א, ה): זובו טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. וזב דומה למי צק של שעורין ודחוי, ודומה ללובן ציפה המוורת, שכבת זרע קשור כלובן ציפה שאינה מוורת (נדה לה):
(3) רר. לשון ריר שזב את בשרו: את זובו. כמו ריר שיוצא ללול: או החתים. שיוצא עז וסותם את פי האמה, ונסתם בשרו מטפת זובו, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. נדה מג): מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב בשרו זובו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו טומאתו היא, הא כיצד, שמים לטומאה, והשלישית מזיקתו לקרבן:
(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יָשַׁב לא נאמר, אלא אשר יָשַׁב עליו, הזב, במיוחד תמיד לכך (שבת נט.):
(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא וולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:
(6) והישוב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן במשכב (ת"כ פרק ג, א):

<p>7 And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהִגָּעַ בְּבֶשֶׂר הָזֶבֶד יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>7 וְהִגָּעַ בְּבֶשֶׂר הָזֶבֶד יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>8 And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְאִרְי יֶרֶק דּוֹבְנָא בְּדִכְיָא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמִיָּא וַיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>8 וְכִי-יֶרֶק הָזֶבֶד בַּטְּהוֹר וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>9 And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.</p>	<p>וְכָל דִּיקְרָב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלָיו דּוֹבְנָא יְהִי מְסָאב:</p>	<p>9 וְכָל-הַמְרָכָב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלָיו הָזֶבֶד יִטָּמָא:</p>
<p>10 And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיקְרָב בְּכָל דִּיהִי תַחְתּוֹתָיו יְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא וְדִיטוּל יִתְהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמִיָּא וַיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>10 וְכָל-הַנִּגָּע בְּכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתּוֹ יִטָּמָא עַד-הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>11 And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיקְרָב בִּיה דּוֹבְנָא וַיְדוּחִי לֹא שְׂטִיף בְּמִיָּא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמִיָּא וַיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>11 וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע-בּוֹ הָזֶבֶד וַיִּדְּיו לֹא-שִׁטֵּף בַּמַּיִם וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>12 And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.</p>	<p>וּמֵאֵן דִּיחֶסֶף דִּיקְרָב בִּיה דּוֹבְנָא יִתְבַּר וְכָל מֵאֵן דְּאֶעֱיִשְׁתִּיף בְּמִיָּא:</p>	<p>12 וְכָל-יֵתֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הָזֶבֶד יִשָּׁבֵר וְכָל-כֵּל-עֵץ יִשְׁטֹף בַּמַּיִם:</p>
<p>13 And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.</p>	<p>וְאִרְי יֶדְכִּי דּוֹבְנָא מִדּוּבִיהִ וַיִּמְנִי לִיהִ שִׁבְעָא יוֹמִין לְדִכּוּתִיהִ וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּשָׂרִיהִ בְּמִי מְבוּעַ וַיִּדְכִּי:</p>	<p>13 וְכִי-יִטְהַר הָזֶבֶד מִזּוּבּוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם חַיִּים וְטָהַר:</p>

(8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע זו (שס ח) או נשאו שהרוק מטמא צמשא (גדה נה):

(9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הקפוס של סקנא שקורין ארנ"ן, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירוצין כו):

(10) וכל הנגע בכל אשר יהיה תחתיו. של זצ (ת"כ פרק ד, א), צא ולימד על המרכב שיהא הנוגע בו טמא ואין טעון כזבם צגדים, והוא חומר צמסכב צממכב. והנושא אותם. כל האמור בענין הזב, וזב ורוקן ושכבת זרעו ומימי רגליו והמסכב והמרכב, משאן מטמא אדם לטמא צגדים:

(11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מזובו וספר שצעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוציא הכתוב טבילת גופו של זצ בלשון שטיפת ידים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ביאת מים, אלא אצב הגלוי, כמו הידים (ת"כ שס ה גדה סו):

(12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע בו מאחוריו וכו', כדאימא בת"כ (פרשתא ג, א), עד איזה מגעו שהוא ככולו, הוי אומר זה היסטו:

(13) וכי יטהר. כשיפסוק (מגילה ח). שבעת ימים לטהרתו. שצעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זב, וכולן רגופין (גדה סח):

14	And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.	וּבַיּוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב לִיהּ תְּרִין שְׁפִינִין אוּ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וְיָבֹאוּ לְפָנֵי יְהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְנָתַנּוּם אֶל-הַכֹּהֵן:	14
15	And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.	וְעָשָׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וַיְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן לְפָנֵי יְהוָה מִזִּבְכוֹ: (ס)	15
16	And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ כִּי-תִצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת-זָרַע וְרִחֵץ בַּמַּיִם אֶת-כָּל-בָּשָׂרוֹ עַד-הָעֶרֶב:	ששי (שזיעי)
17	And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.	וְכָל-בְּגָד וְכָל-עוֹר אֲשֶׁר-יְהִיָּה עָלָיו שִׁכְבַּת-זָרַע וְכִבְס בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	17
18	The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.	וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שִׁכְבַּת-זָרַע וְרִחֲצוּ בַּמַּיִם וְטָמְאוּ עַד-הָעֶרֶב: (פ)	18
19	And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.	וְאִשָּׁה כִּי-תִהְיֶה זָכָה דָּם וְיְהִי זָכָה בְּבָשָׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל-הַנִּגַּע בָּהּ יִטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב:	19
20	And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.	וְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ יִטָּמֵא וְכָל אֲשֶׁר-תֵּשֵׁב עָלָיו יִטָּמֵא:	20
21	And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל-הַנִּגַּע בַּמִּשְׁכָּבָה יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	21

(18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שִׁטְטָמָא האשה צדיאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע בית הסתרים היא (גדה מא:):

(19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלתה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הצא מן המקור (ת"כ פרשתא ד, ז): דם יהיה זבה בבשרה. אין זונה קרוי וז לטמא אלא אם כן הוא אדום (גדה יע.). בנדתה. כמו ומפגל ונדתה (איוב יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדתה. אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה:

22	And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל-כְּלִי וְכָל-דִּיקְרָב בְּכָל מֵאֵנָה אֲשֶׁר-תֵּשֵׁב עָלָיו וַיִּכַּסּ בְּגָדָיו וַרְתֵּץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	22
23	And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.	וְאִם עַל-הַמִּשְׁכָּב הוּא אוֹ עַל-כְּלִי אֲשֶׁר-הוּא יִשְׁבֶּת-עָלָיו בְּנִגְעוֹ-בּוֹ וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	23
24	And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean. .	וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ וְתָהִי נֹדֶתָהּ עָלָיו וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב עָלָיו וְטָמֵא: (ס)	24
25	And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.	וְאִשָּׁה כִּי-יִזוּב זֹוֶב דְּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת-נֹדֶתָהּ אוֹ כִּי-תִזוּב עַל-נֹדֶתָהּ כָּל-יָמֶיהָ זֹוֶב טָמֵא אִתָּהּ כִּימֵי נֹדֶתָהּ תִּהְיֶה טָמֵאָה הוּא:	25
26	Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.	כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-תֵּשֵׁב עָלָיו כָּל-יָמֶיהָ זֹוֶבָה כַּמִּשְׁכָּב נֹדֶתָהּ יִהְיֶה-לָּהּ וְכָל-כְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטָמְאֵת נֹדֶתָהּ:	26
27	And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל-הַנּוֹגֵעַ בָּם וְטָמֵא וַיִּכַּסּ בְּגָדָיו וַרְתֵּץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	27

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושע על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא צדק טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כזוס בגדים: על הכלי. לרבות את המרכז: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכז שנחרצה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כזוס בגדים, שהמרכז אינן מגעו מטמא אדם לטמא בגדים:

(24) ותהי נדתה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה בחמישי לנדתה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדתה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדתה. אחר שיאלו שבעת ימי נדתה: או כי תזוב. את ג' הימים הללו: על נדתה. מופלג מנדתה יום אחד זו היא זבה, ומשפטה חרוץ צפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרבן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה צנדה, צין רואה צין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג). צפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה לחלול נדה, שכל שלשה רזופין שפראה צאחד עשר יום הללו תהא זבה:

28	But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.	וְאִם־טָהֳרָה מִזִּזְבָּהּ וְסִפְרָה וְאִם דְּכִיֹּאת מִדֹּבָהּ וְתִמְנֶי לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֲרָיִם לָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין וַיִּכְתֹּר כֵּן תִּטְהָר׃	28
29	And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.	וּבְיוֹמָא תִּמְנִינָא תִּסְבּ לָהּ תִּרְיִן שְׁפִינִיִן אוֹ תִּרְיִן בְּנֵי יוֹנָה וְתִיִּתִי יִתְהוֹן לְדֹת כְּהֵנָא לְתַרְע מִשְׁכָּן זִמְנָא׃	שניע
30	And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.	וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזִּבְּ טִמְאַתָּהּ׃	30
31	Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.	וְהִזְרֹתֶם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטִּמְאַתָּם וְלֹא יָמוּתוּ בְּטִמְאַתָּם בְּטִמְאַם אֶת־מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם׃	מפטי
32	This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;	זֹאת תּוֹרַת הַזֵּב וְאִשֶּׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זָרַע לְטִמְאַה־בָּהּ׃	32
33	and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.	וְהַדִּיָּהּ בְּגִדְתָּהּ וְהַזֵּב אֶת־זוּבּוֹ לְזָכָר וּלְנִקְבָּהּ וְלֹא־אִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם מְסֻבָּתָהּ׃	5 פסוקים

The Haftarah is II Kings 7:3-7:20 on page ?? . On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 180. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 163. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 166.

XVI	And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמָתוּ׃	אחרי מות
-----	---	---	----------

(31) והזרתם. אינ מזירה אלא פרישה, וכן נזרו אָחֹזר (ישעי' א, ד), וכן נזיר אחיו (צראשית מט, כו): ולא ימותו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:

(32) זאת תורת הזב. צעל ראיא אחת, ומהו תורמו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאת ערב:

(33) והזב את זובו. צעל שתי ראיות וצעל שלש ראיות, שחורתן מפורשת למעלה:

(1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אליו רופא, אמר לו אל תאכל לזון ואל תשכב בטמא, בא אחר ואמר לו אל תאכל לזון ואל תשכב בטמא, שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:

<p>and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה מִלִּיל עִם אֶהְרֹן אֲחִידָךְ וְלֹא יֵהִי עָלֶיךָ בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרֶכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בְּעֵנִן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת: כַּפֹּרֶי:</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אֶהְרֹן אֲחִידָךְ וְלֹא־יָבֹא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרֶכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בְּעֵנִן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת: כַּפֹּרֶי:</p>
<p>Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.</p>	<p>בָּזָאת יָבֹא אֶהְרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּפֶרֶ בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה:</p>	<p>בָּזָאת יָבֹא אֶהְרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּפֶרֶ בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה:</p>
<p>He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.</p>	<p>כִּתְּוֹנָא דְּבוּצָא דְּקוּדְשָׁא יִלְבֹּשׁ וּמִכְנָסִין דְּבוּצִין יִהְיוּ עַל בְּשָׂרִיהּ וְהִמָּנָא דְּבוּצָא יִיסַר וּמִצְנִפְתָּא דְּבוּצָא יַחֲתִי בְּרִישֵׁיהּ לְבוּשֵׁי קוּדְשָׁא אֲנֹן וְיִסְחִי בְּמֵאָה יָת בְּשָׂרִיהּ וְיִלְבָּשֶׁנּוּן: בְּשָׂרִיהּ וְיִלְבָּשֶׁנּוּן:</p>	<p>כִּתְּנֶת־בֹּד קֹדֶשׁ יִלְבֹּשׁ וּמִכְנָסִי־בֹד יִהְיוּ עַל־בְּשָׁרוֹ וּבִאֲבָנָט בֹּד יַחְגֹּר וּבִמְצַנֶּפֶת בֹּד יַצְגֹּף בְּגִד־קֹדֶשׁ הֵם וְרַחֵץ בַּמַּיִם אֶת־בְּשָׁרוֹ וְיִלְבָּשֶׁם:</p>
<p>And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.</p>	<p>וּמִן כְּנִשְׁתָּא דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל יִסַּב תְּרִין צִפִּירֵי עֹזִי לְחַטָּאת וּדְכָר חֹד לְעֹלָתָא:</p>	<p>וּמֵאֵת עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־שִׁעִירֵי עֹזִים לְחַטָּאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.</p>	<p>וַיִּקְרִיב אֶהְרֹן יָת תֹּזְרָא דְּחַטָּתָא דִּילִיָּהּ וַיִּכְפֹּר עַל־וְהִי וְעַל אֶנְשׁ בֵּיתִיהּ:</p>	<p>וַהֲקִרִיב אֶהְרֹן אֶת־פֶּרֶ הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לּוֹ וַיִּכְפֹּר בְּעַדּוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ:</p>
<p>And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּסַּב יָת תְּרִין צִפִּירִין וַיִּקִּים יָתְהוֹן קֳדָם יְיָ בְּתַרְעֵ מִשְׁכָּן זִמְנָא:</p>	<p>וַלְקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וַהֲעִמִּיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>

(2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו צניו: ולא ימות. שאם בא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לבא, וזה פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם בענן הקטרת ציוס הכיפורים (יומא נג.).

(3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לבית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא בכל עת כי אם ציוס הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה צדש השביעי צעשור לחודש:

(4) כתבת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו בשמונה צדדים שהוא משמש זהם בחוץ שיש זהם זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא צד' ככהן הדיוט, וכולן של צוץ: קדש ילבש. שהיו משל הקדש (מ"כ פרק א, י): יצנף. כתרומו יקח צריפה, ניח צראשו, כמו ותנח צדו (צראשית לט, טז), וְאֶתְקַטְּיָה: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפנים, ומשנה מצדדי זהב לצדדי לבן, ומצדדי לבן לצדדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא לב.).

(6) את פד החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא צא ולא משל צבור (שם ג.): וכפר בעדו ובעד ביתו. ממודה עליו עונותיו ועונות ביתו (שם לו: מ"כ פרשתא ב, ג):

8 And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.	וַיִּתֵּן אֶהָרֹן עַל הַתְּרִין צִפְרִיִּין עֹדֶבֶן עֹדֶבֶא חַד לְשֵׁמָא דִּי וְעֹדֶבֶא חַד לְעִזָּאזֵל:	8 וַנִּתֵּן אֶהָרֹן עַל-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלֹת גֹּזֶל אֶחָד לַיהוָה וְגֹזֶל אֶחָד לְעִזָּאזֵל:
9 And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.	9 וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת צִפְרִיא דְסָלִיק עֲלוּהִי עֹדֶבֶא לְשֵׁמָא דִּי וַיַּעֲבֹדֶיָּה חֲטָא:	9 וַהֲקָרִיב אֶהָרֹן אֶת-הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגֹּזֶל לַיהוָה וַעֲשֶׂהוּ חֲטָא:
10 But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.	10 וַצִּפְרִיא דְסָלִיק עֲלוּהִי עֹדֶבֶא לְעִזָּאזֵל יִתְקַם כַּד חַי קָדָם יְיָ לְכַפֵּר עֲלוּהִי לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאזֵל לַמִּדְבָּרָא:	10 וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגֹּזֶל לְעִזָּאזֵל יַעֲמֵד-חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאזֵל הַמִּדְבָּרָה:
11 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.	11 וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת תֹּרָא דְחֲטָא דִּילֵיהּ וַיַּכְפֵּר עֲלוּהִי וְעַל אֹנֶשׁ בֵּיתֵיהּ וַיַּכּוּס יֵת תֹּרָא דְחֲטָא דִּילֵיהּ:	11 וַהֲקָרִיב אֶהָרֹן אֶת-פֶּר הַחֲטָא אֲשֶׁר-לוֹ וַיַּכְפֵּר בְּעֻדּוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּשְׁתֵּט אֶת-פֶּר הַחֲטָא אֲשֶׁר-לוֹ:
12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.	12 וַיִּסַּב מְלִי מַחֲתִיתָא גּוֹמְרִין דְּאִישָׁא מַעֲלִין מִדְּבַח מִן קָדָם יְיָ וּמְלִי חוּפְנוֹהִי קִטְרֵת בּוֹסְמִין דְּקִיקִין וַיַּעֲלֵל מִגִּיּו לְפָרוּכָא:	12 וַלְקַח גִּחְלֵי-אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלְּפָנֵי יְהוָה וּמִלֵּא חֲפָנָיו קִטְרֵת סָמִים דְּקָה וַתְּבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת:
13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.	13 וַיִּתֵּן יֵת קִטְרֵת בּוֹסְמִיא עַל אִישָׁתָא קָדָם יְיָ וַיַּחֲפֵי עֲנַן קִטְרֵתָא יֵת כְּפוּרְתָא דְעַל סְהָדוּתָא וְלֹא יָמוּת:	13 וַנִּתֵּן אֶת-הַקִּטְרֵת עַל-הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּכְסֶּה עֲנַן הַקִּטְרֵת אֶת-הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל-הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:

(8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן ב' ידיו בקלפי, ונוטל גורל בימין וחצרו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם, הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט.): עזאזל. הוא הר עז וקשה, נוק גזזה (ת"כ פרק ז, ח יומא סז:), שנאמר אֶרֶץ גִּזְרָה, חמוכה:

(9) ועשהו חטא. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ סס ה):
(10) יעמוד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגמו וְקָסַם בְּדִי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (סס ו): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב וְהִתְוֹדָה עָלָיו וְגו':

(11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ביות (שם פרשת ג, א), שנאמר בְּיַת אֶהָרֹן וְזָכְרוּ אֶת ה' וְגו' (תהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתו אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וְכָפַר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֹּמְאֹת וְגו' (ת"כ פרק ד, ז):

(12) מעל המזבח. החינוך (יומא מה): מלפני ה'. מנד שלפני הפתח, והוא נד מערבי (שם): דקה. מה ח"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וְשָׂקָהּ מִמְּנֶה דָּקָה (שמות ל, לו), אלא שחאה דקה מן הדקה (יומא מג:), שמערב יום הכפורים היה מחזירה למכתשת:

(13) על האש. שנתוך המחתה: ולא ימות. הא אם לא עשאה כמקנה חייב מיתה (יומא נג.):

14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.

וַיִּסַּב מִדָּמָא דְתוֹרָא וַיִּיָּדֵי בְּאַצְבָּעֵיהּ עַל אָפִי קְפוּרְתָא קְדִימָא וּקְדָם קְפוּרְתָא יְדֵי שִׁבְעַ עֲמִינוּן מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהּ:

וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהִזָּה בְּאַצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכִּפֹּרֶת קִדְמָה וּלְפָנֵי הַכִּפֹּרֶת יִזָּה שִׁבְע־פְּעָמִים מִן־הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ: 14

15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.

וַיַּכּוּס יֵת צִפְרָא דְחַטָּאת דְּלַעֲמָא וַיַּעֲלֵל יֵת דְּמִיָּה לְמִנְיָו לְפָרוּכְתָא וַיַּעֲבִיד לְדְמִיָּה כְּמָא דַּעֲבִיד לְדָמָא דְתוֹרָא וַיִּיָּדֵי וַיִּתִּיָּה עַל קְפוּרְתָא וּקְדָם קְפוּרְתָא:

וַשְׁחֹט אֶת־שְׁעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וְהָבִיא אֶת־דָּמּוֹ אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲשֵׂה אֶת־דָּמּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־הַכִּפֹּרֶת וּלְפָנֵי הַכִּפֹּרֶת: 15

16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleannesses of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleannesses.

וַיַּכְפֹּר עַל קוּדְשָׁא מְסוּאַבֶּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתֵיהֶם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם:

וַיַּכְפֹּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאתָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשְׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם: 16

17 And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.

וְכָל אָנָּשׁ לֹא יִהְיֶה בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא בְּמִיעֲלִיָּה לְכַפֵּר בְּקוּדְשָׁא עַד מִפְקִיָּה וַיַּכְפֹּר עַל־וְהִי וְעַל אָנָּשׁ בֵּיתִיהּ וְעַל כָּל קְהָלָא דְיִשְׂרָאֵל:

וְכָל־אָדָם לֹא־יִהְיֶהוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וַיַּכְפֹּר בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל־קְהָל יִשְׂרָאֵל: 17

18 And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.

וַיִּפּוֹק לְמִדְבַּחָא דְקִדְּם יֵי וַיַּכְפֹּר עַל־וְהִי וַיִּסַּב מִדָּמָא דְתוֹרָא וּמִדָּמָא דְצִפְרָא וַיִּתֵּן עַל קִרְנֹת מִדְבַּחָא סָחוּר סָחוּר:

וַיֵּצֵא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לְפָנֵי־יְהוָה וַיַּכְפֹּר עָלָיו וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׁעִיר וַיָּתֵן עַל־קִרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: 18 שׁי

(14) והזה באצבעו. הוזה אחת צמסמע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יוםא נה):

(15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא): כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה):

(16) משמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל חטאתם, וחטאת היא שוגג (שצוועות יז: ת"כ פרק ד, ז): ומפשעיהם. אף הנכנסין מזיד צטומאה (שם ג): וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחוץ משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יוםא נו): השכן אתם בתוך טומארתם. אף על פי שהם טמאים, שכינה ציניהם:

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מוצח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר ויזא, לפי שהזה ההזאות על הפרוכת, ועמד מן המוצח ולפנים והזה, וצמחנות המוצח הזקיקו לזאת מן המוצח ולחוץ, ויתחיל מקרן מזרחית צפנית (יוםא נח): וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורצין זה לחוץ זה (יוםא נו):

- 19 And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleannesses of the children of Israel.
- 20 And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.
- 21 And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.
- 22 And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.
- 23 And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.
- וַיִּזְרֹק עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שִׁבְעַת פְּעָמִים וַיְטַהְרֵהוּ וַיְקַדְּשֵׁהוּ מִטִּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
- וְכִלְהוּ מִכְפָּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת־הַשְּׂעִיר הַחַי׃
- וְסָמַךְ אֶהֱרֹן אֶת־שְׁתֵּי יָדָיו עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהִתְנַחֵהוּ עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁלַח בְּיַד־אִישׁ עֹתִי הַמִּדְבָּרָה׃
- וַיִּטּוֹל צִפְרָא עָלוֹהִי יֵת כָּל חוֹבֵיהוֹן לְאֶרֶע דְּלָא יִתְבָּא וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא בְּמִדְבָּר׃
- וַיָּבֹא אֶהֱרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדֵי הַכֹּהֵן אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם׃
- וַיַּעֲזֹל אֶהֱרֹן לְמִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּשְׁלַח יֵת לְבוּשֵׁי בּוּצָא דְלָבַשׁ בְּמִיעֲלִיהּ לְקוֹדֶשׁא וַיַּצְנַעְמוֹן תַּמָּן׃

(19) והזה עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות צאצאיו על קרנותיו, מָהֵה ז' הזאות על גגו: וטהרו. ממה שעבר: וקדשו. לעמיד לבא (ת"כ פרק 7, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכך מיום אחמול (יומא סו:):

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לז.), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולתו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולבוש בגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר זה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבד. אחר שהוציאם ולבוש בגדי זהב לתמיד של צין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימים וקטרת של מחטה בצגדי לבן, ואילו ואיל העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והוצאת כף ומחטה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערבים וקטרתם שהיכל של מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, ושלח את השעיר במדבר, וקטן את צאצאיו במים וגו', וקטן ופשט את עלתו וגו', וקטן הסטאט וגו', וכל הפרשה עד וקטיר כן יצא אל המצבה, ואחר כך יצא אהרן: והניחם שם. מלמד שטעונון גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה בגדים ליום כפורים אחר (יומא יב:):

<p>And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on 24 his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.</p>	<p>וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְיָסַח יֵת בִּשְׂרִיָּה בְּמִיָּא בְּמִקְוֵם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וַיַּכְפֹּר בְּעֹדוֹ וּבְעֹד הָעָם:</p>	<p>24</p>
<p>And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.</p>	<p>וְאֵת חֵלֶב הַחֲטָאת יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>שלישי (שני)</p>
<p>And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וְהַמְשִׁלָּח אֶת־הַשְּׂעִיר לְעִזָּאֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:</p>	<p>26</p>
<p>And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.</p>	<p>וְאֵת פֶּרֶךְ הַחֲטָאת וְאֵת שְׂעִיר הַחֲטָאת אֲשֶׁר הוּבֵא אֶת־דָּמָם לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל־מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֹרָתָם וְאֶת־בָּשָׂרָם וְאֶת־פְּרָשָׁם:</p>	<p>27</p>
<p>And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וְהַשֹּׂרֵף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:</p>	<p>28</p>
<p>And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.</p>	<p>וְהִיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנֻוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזֻלָּח וְהַגֵּר תִּגְרַר בְּתוֹכְכֶם:</p>	<p>29</p>

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את צפרו ולבשם שששהוא מִשְׁנֶה מזגדי זהב לצגדי לָבֵן טעון טבילה, שזאותה טבילה פשט צגדי זהב שעצד צהן עצודת תמיד של שחר ולבש צגדי לָבֵן לעבודת היום וכאן למדנו שששהוא מִשְׁנֶה מזגדי לָבֵן לצגדי זהב טעון טבילה (שם ל.צ.): במקום קדוש. המקודש בקדושת עזרה, והיא היתה צגג בית הפִּקְרוֹה, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אבל הראשונה היתה בחיל (שם ל. ת"כ פרק י, ח): ולבש את בגדיו. שמנה צגדים שהוא עצוד צהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. חיל לעולה האמור למעלה צֹאֵת יֵצֵא אֶל־הָעֹלָה וגו': ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה וּמִקָּח טָמֵא דָגִי יִשְׂרָאֵל וגו':

(25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח החיטון, דאלו צפנימי כתיב לא תעלו עליו קטרת זרה ועלה ומנקה (שמות ל.):

(27) אשר הובא את דמם. להיכל לפני ולפנים:

<p>30 For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.</p>	<p>כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לַטָּהָר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:</p>	<p>כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לַטָּהָר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:</p>	<p>30</p>
<p>31 It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.</p>	<p>שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֵן וְעַנִּינוּן יֵת נַפְשֹׁתְכֶון קָיָם עֹלָם:</p>	<p>שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֵן וְעַנִּינוּן יֵת נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עֹלָם:</p>	<p>31</p>
<p>32 And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.</p>	<p>וַיִּכָּפֵר כַּהֲנָא דִירְבִי יְהוֹיָה וְדִיקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיהָ לְשִׁמְשָׁא תַחֲוֹת אָבוּהִי וְלִבְשָׁא יֵת לְבוּשֵׁי בֹצָא לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁ:</p>	<p>וַיִּכָּפֵר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֶת־יָדוֹ לַכֹּהֵן תַּחַת אָבִיו וְלִבְשָׁא אֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:</p>	<p>32</p>
<p>33 And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.</p>	<p>וַיִּכָּפֵר עַל מִקְדָּשׁ קֹדֶשׁא וְעַל מִשְׁכָּן זִמְנָא וְעַל מִדְבָּחָא וַיִּכָּפֵר וְעַל כַּהֲנָיָא וְעַל כָּל עַמָּא דִקְהֵלָא וַיִּכָּפֵר:</p>	<p>וַיִּכָּפֵר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּכָּפֵר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקְהָל וַיִּכָּפֵר:</p>	<p>33</p>
<p>34 And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וְהָיְתָה־זֹאת לָכֵם לְחֻקַּת עֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטֹּאתֵם אֶחָת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>וְהָיְתָה־זֹאת לָכֵם לְחֻקַּת עֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטֹּאתֵם אֶחָת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>34</p>
<p>XVII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>וַיֹּמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>רצעי</p>
<p>2 Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹתָיו וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לָהֶון דִּין פְּתִיחָא דְפִקִּיד יְיָ לְמִימַר:</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לְאָמֹר:</p>	<p>2</p>

(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא צהן גדול (יוםא עג. ת"כ פרק מ, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה צהן הוצרך לומר צהן גדול הצא אחריו שיהא כמוהו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה צהן מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ סס), והס כל הכהנים גדולים שעמדו מיאסיהו ואילך, שצימיו נגזזה כלוחית של שמן המשחה (יוםא נצ): לכהן תחת אביו. ללמד שאם צהן ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס ה):

(34) ויעש כאשר צוה ד' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שצחו של אהרן שלא היה לוצפן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך:

3 What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,

אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׂב אוֹ-עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:

4 and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.

וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוֹ לְהִקְרִיב קָרְבָן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יִחָשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:

5 To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.

לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה וְהֵבִיֵּאם לַיהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם:

6 And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.

וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת-הַדָּם עַל-מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַקְטִיר הַחֵלֶב לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

7 And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations.

וְלֹא-יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת-זִבְחֵיהֶם לְשַׁעִירִם אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם חֲקַת עוֹלָם תִּהְיֶה-זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם:

8 And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,

וְאָלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר אֲשֶׁר-יִגְוֹר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר-יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ-זִבַּח:

חמישי (שלישי)

9 and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people.

וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיֵּאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:

(3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכתוב מדצר, שנאמר להקריב קרבן: במחנה. חוץ לעזרה (זבחים קז:):

(4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים צמוץ (שם):

(5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזבוח:

(7) לשעירים. לשדים, כמו וַשְׁעִירִים יִקְדּוּ שָׁם (ישעיה יג, כא):

(8) אשר יעלה עלה. למייצג על המקטיר איזרים צמוץ, (עיי' צרא"ס) כשחט צמוץ, שאם שחט אחד והעלה חזירו, שניהם חייבין (ת"כ פרק י, ו חולין כט:):

<p>And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְגֵבֶר גֹּבֵר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיּוֹרֵיָא דִּיתְגִּירֹנָן בִּינִיחוֹן דִּיכּוּל כָּל דָּם וְאַתִּין רוּגְזִי בְּאַנְשָׁא דִּיכּוּל יֵת דְּמָא וְאַשְׂצִי יִתִּיה מְגו עֲמִיה:</p>	<p>וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בִּנְפֹשׁ הַאֲכֵלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.</p>	<p>אַרִּי נֶפֶשׁ בִּשְׂרָא בְּדָמָא הִיא וְאַנָּא יְהִבְתִּיהָ לְכוֹן עַל מִדְבָּחָא לְכַפֵּרָא עַל נַפְשָׁתְכוֹן אַרִּי דְּמָא הוּא עַל נַפְשָׁא מְכַפֵּר:</p>	<p>כִּי־נֶפֶשׁ הַבֶּשֶׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בִּנְפֹשׁ יְכַפֵּר:</p>
<p>Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.</p>	<p>עַל כֵּן אֲמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל אָנֶשׁ מִנְכוֹן לֹא יִכּוּל דָּם וְגֵיּוֹרֵיָא דִּיתְגִּירֹנָן בִּינִיכוֹן לֹא יִכְלוּן דָּם:</p>	<p>עַל־כֵּן אֲמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם:</p>
<p>And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.</p>	<p>וְגֵבֶר גֹּבֵר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיּוֹרֵיָא דִּיתְגִּירֹנָן בִּינִיחוֹן דִּי צִיד צִידָא חִיתָא אִו עוֹפָא דְּמִתְאַכִּיל וְיִישׁוּר יֵת דְּמִיה וְיִכְסִינִיה בְּעַפְרָא:</p>	<p>וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יִצִּיד צִיד חִית אִו־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בְּעָפָר:</p>
<p>For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.</p>	<p>אַרִּי נֶפֶשׁ כָּל בִּשְׂרָא דְּמִיה בִּנְפִשָּׂיהָ הוּא וְאַמְרִית לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בִּשְׂרָא לֹא תִכְלוּן אַרִּי נֶפֶשׁ כָּל בִּשְׂרָא דְּמִיה הִיא כָּל דִּיִּכְלִנִּיה יִשְׁתִּיצִי:</p>	<p>כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בֶּשֶׂר דָּמוֹ בִּנְפִשּׁוֹ הוּא וְאָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל־בֶּשֶׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בֶּשֶׂר דָּמוֹ הוּא כָּל־אֲכָלְיוֹ יִכְרֹת:</p>
<p>And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.</p>	<p>וְכָל אָנֶשׁ דִּיכּוּל גִּבְלָא וְתִבְרָא בְּצִיבִיָּא וּבְגֵיּוֹרֵיָא וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיִהִי מְסָאב עַד רְמֵשָׂא וְיִדְכִּי:</p>	<p>וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל גִּבְלָהּ וְטִרְפָּהּ בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וּכְבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהַר:</p>

- (9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.
 (10) כל דם. לפי שנאמר שנפס יכפר, יכול לא יהא חייב אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריתות ד:): ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו:
 (11) כי נפש הבשר. של כל צריה צדס היא תלויה, ולפיכך נתתיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תצוא נפש ותכפר על הנפש:
 (12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד).
 (13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אוזין ותרנגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל צמר אלא בהזמנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, ב): אשר יאכל. פרט לטמאים:
 (14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה צו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם ובשר לשון זכר, נפש לשון נקבה:

16	But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.	וְאִם לֹא יִכְבֹּס וּבִשְׂרוֹ לֹא יִרְחֹץ וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ: (פ)	וְאִם לֹא יִצְבֹּעַ וּבִשְׂרִיָּה לֹא יִסְחִי וְיִקְבִּיל חֻבִּיָּה:	16
XVIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּמַימֶר: לֵאמֹר:		XVIII
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.	דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמַּר לְהוֹן אָנָּה יְיָ אֱלֹהֵכֶן:	2
3	After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבֹּתֶם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֻתֵיהֶם לֹא תֵלְכוּ:	כַּעֲבָדֵי עַמָּא דְאַרְעָא דְמִצְרַיִם דִּיתִיבְתוֹן בָּהּ לֹא תַעֲבֹדוּן וּכַעֲבָדֵי עַמָּא דְאַרְעָא דְכְנַעַן דְאַנָּה מַעִיל יִתְכוּן לְתַמָּן לֹא תַעֲבֹדוּן וּבְנִמּוּסֵיהוֹן לֹא תִהְיוּן:	3
4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לְלַכֵּת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	יֵת דִּינֵי תַעֲבֹדוּן וְיֵת קִבְּמֵי תִשְׁרֹן לְהִלָּכָא בְּהוֹן אָנָּה יְיָ אֱלֹהֵכֶן:	4
5	Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.	וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)	וְתִשְׁרֹן יֵת קִבְּמֵי וְיֵת דִּינֵי דְאִם יַעֲבִיד יִתְּהוֹן אֲנִישָׁא יִיחִי בְּהוֹן בְּחַיֵּי עֲלֵמָא אָנָּה יְיָ:	5

(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. צנצלת עוף טהור דצר הכחוש, שאין לה טומאה אלא בשעה שנבלעת צבית הצליעה, ולמדך כאל שטמאה באכילתה, ואינה מטמאה צמגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא צנצלת עוף טמא מטמאה צבית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמינו טרפה, ילא עוף טמא שאין צמינו טרפה:

(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזוס בגדים צנצלת:

(2) אני ד' אלהיכם. אני הוא שאמרתי בסיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקצלתם עליכם מלכותי, מעתה קצלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנחק בעריות דימי עזרא, לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גוזר עליכם, דיין להפרע וגאמן לשלם שכר:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שיסבו צו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתייהם לא תלכו. מה הניח הכחוש שלא אמר, אלא אלו נמוקות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון עקטיות ואקטיות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים:

(4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים צמורה צמפט, שאלו לא צמרו היו כדאי לאומרן: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרן, ואומות העולם ע"א משיבין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אחס רשאים להפטר: ללכת בהם. אל תפטר מתוכם, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלא ולא למד חכמת המצריים והכשדים:

(5) ושמרתם את חקותי. לרצות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכחוש צה (ת"כ שם יא). דצר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשת ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הצא, שאם תאמר צעולם הזה, והלא סופו הוא מת: אני ד'. נאמן לשלם שכר:

<p>6 None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר גִּבֹר לְכָל קָרִיב בְּשֵׁרִיָּה לֹא תִקְרְבוּ לְגִלְעָה עֲרִיָא אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>	<p>אִישׁ אִישׁ אֶל-כָּל-שָׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלְעָה עֲרוּנָה אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>
<p>7 The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרוֹנָת אָבִיךָ וְעֲרוֹנָת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה תִגְלֶה אִמְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹנָתָה: (ס)</p>	<p>עֲרוֹנָת אָבִיךָ וְעֲרוֹנָת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה תִגְלֶה אִמְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹנָתָה: (ס)</p>
<p>8 The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.</p>	<p>עֲרוֹנָת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹנָת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>	<p>עֲרוֹנָת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹנָת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>9 The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover. .</p>	<p>עֲרוֹנָת אֲחוֹתְךָ בֵּת-אָבִיךָ אוֹ בֵּת-אִמְךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ מִן אִמְךָ אוֹתָהּ אֲחִירָא אוֹ מִן אִמְךָ מִן גִּבֹר אֲחִירָא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹנָתָהּ: (ס)</p>	<p>עֲרוֹנָת אֲחוֹתְךָ בֵּת-אָבִיךָ אוֹ בֵּת-אִמְךָ מוֹלֶדֶת בֵּית אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹנָתָהּ: (ס)</p>
<p>10 The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.</p>	<p>עֲרוֹנָת בֵּת-בְּנֶךָ אוֹ בֵּת-בְּתוּלָתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹנָתָהּ אֲדִי עֲרוֹנָתְךָ אֲנִי: (ס)</p>	<p>עֲרוֹנָת בֵּת-בְּנֶךָ אוֹ בֵּת-בְּתוּלָתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹנָתָהּ כִּי עֲרוֹנָתְךָ הִנֵּה: (ס)</p>
<p>11 The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרוֹנָת בֵּת אִשְׁת־אָבִיךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ אֲחִירָא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹנָתָהּ: (ס)</p>	<p>עֲרוֹנָת בֵּת-אִשְׁת־אָבִיךָ מוֹלֶדֶת אָבִיךָ אֲחִירָא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹנָתָהּ: (ס)</p>
<p>12 Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.</p>	<p>עֲרוֹנָת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹנָת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>	<p>עֲרוֹנָת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹנָת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>13 Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.</p>	<p>עֲרוֹנָת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹנָת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>	<p>עֲרוֹנָת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹנָת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>14 Thou shalt not uncover the nakedness of thy fathers brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.</p>	<p>עֲרוֹנָת אֲחִי-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל-אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרְבֶהָ דִדָּתְךָ אֲחִי: (ס)</p>	<p>עֲרוֹנָת אֲחִי-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל-אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרְבֶהָ דִדָּתְךָ אֲחִי: (ס)</p>

(6) לֹא תִקְרְבוּ. לזהיר הנקבה זכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
(7) ערוות אביך. זו אשת אבין (סנהדרין נד.), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערוות אבין, ונאמר להלן ערוות אביו וגלה (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביו, אף כאן אשת אביו: וערוות אבין. להביא אמו שאינה אשת אביו:
(8) ערוות אשת אביך. לרבות לאחר מימה:
(9) בת אביך. אף צמ אנוסה כמשמע: מולדת בית או מולדת חוץ. בין שאומרים לו לאבין קיים את אמה, ובין שאומרים לו הולא את אמה (יצמות כג.), כגון ממורת או נתינה:
(10) ערוות בת בנך וגו'. צמא מאנוסמו הכתוב מדבר (סנהדרין עו.), וצמא וצמא מאשמו או למדין מערוות אשה וצמא שנאמר צמא לא תגלה, בין שהיא ממנו בין שהיא מאיש אחר: ערוות בת בנך. קל וחומר לצמא, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדוע מגזרה שזה, (צמא כמא יצמות ג.):
(11) ערוות בת אשת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר צמא אשת אבין, צמאיה לקידושין (יצמות כג.):

<p>15 Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרֹנֹת כְּלִתָּךְ לֹא תִגְלֶה אִשֶּׁת בְּנֶךְ הוּא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָה: (ס) עֲרֹנֹת כְּלִתָּךְ לֹא תִגְלֶה בְּרֶךְ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָה:</p>	<p>15 עֲרֹנֹת כְּלִתָּךְ לֹא תִגְלֶה אִשֶּׁת בְּנֶךְ הוּא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָה: (ס)</p>
<p>16 Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.</p>	<p>עֲרֹנֹת אִשֶּׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָה דְּאָחוֹךְ הִיא: עֲרֹנֹת אִשֶּׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָה דְּאָחוֹךְ הִיא:</p>	<p>16 עֲרֹנֹת אִשֶּׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָה דְּאָחוֹךְ הִיא: (ס)</p>
<p>17 Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.</p>	<p>עֲרֹנֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה תִּגְלֶה יֵת בֵּת בְּרָה וְיֵת בֵּת בְּרָתָהּ לֹא תִסַּב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָה קְרִיבֹן אֲנִין עֵיצָת חֲטָאִין הִיא: עֲרֹנֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה תִּגְלֶה יֵת בֵּת בְּרָה וְיֵת בֵּת בְּרָתָהּ לֹא תִסַּב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָה קְרִיבֹן אֲנִין עֵיצָת חֲטָאִין הִיא:</p>	<p>17 עֲרֹנֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת־בֵּת־בָּנָהּ וְאֶת־בֵּת־בִּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגִלְעָתָה עֲרֹנָתָה שְׂאֵרָהּ הִנֵּה זִמָּה הוּא: עֲרֹנֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת־בֵּת־בָּנָהּ וְאֶת־בֵּת־בִּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגִלְעָתָה עֲרֹנָתָה שְׂאֵרָהּ הִנֵּה זִמָּה הוּא:</p>
<p>18 And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.</p>	<p>וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְצֹדֵר לְגִלְעָתָה עֲרֹנָתָה עֲלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ: וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְאֶעְקָא לָהּ לְגִלְעָה עֲרֹנָתָה עֲלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ:</p>	<p>18 וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְצֹדֵר לְגִלְעָתָה עֲרֹנָתָה עֲלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ: וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְאֶעְקָא לָהּ לְגִלְעָה עֲרֹנָתָה עֲלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ:</p>
<p>19 And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.</p>	<p>וְלֹא־תִקְרַב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָה: וְלֹא־תִקְרַב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָה: וְלֹא־תִקְרַב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָה: וְלֹא־תִקְרַב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָה:</p>	<p>19 וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִדְתָּהּ שְׂמֻמָּתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלְעָתָה עֲרֹנָתָה: וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִדְתָּהּ שְׂמֻמָּתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלְעָתָה עֲרֹנָתָה:</p>
<p>20 And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.</p>	<p>וּבִאֲתַת חֲבֶרְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכִיבְתָךְ לְזִרְעָה לְאִסְתַּמְאָבָּהּ: וּבִאֲתַת חֲבֶרְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכִיבְתָךְ לְזִרְעָה לְאִסְתַּמְאָבָּהּ: וּבִאֲתַת חֲבֶרְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכִיבְתָךְ לְזִרְעָה לְאִסְתַּמְאָבָּהּ:</p>	<p>20 וְאֶל־אִשֶּׁת עֲמִיתְךָ לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבְתָךְ לְזִרְעָה לְשְׂמֻמָּה־בָּהּ: וְאֶל־אִשֶּׁת עֲמִיתְךָ לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבְתָךְ לְזִרְעָה לְשְׂמֻמָּה־בָּהּ:</p>
<p>21 And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.</p>	<p>וּמִזְרַעְךָ לֹא תִתֵּן לְאֶעְבְּרָה לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחְלִיל יֵת שְׁמֵא דְּאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ: וּמִזְרַעְךָ לֹא תִתֵּן לְאֶעְבְּרָה לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחְלִיל יֵת שְׁמֵא דְּאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ:</p>	<p>21 וּמִזְרַעְךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחְלִיל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ: וּמִזְרַעְךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחְלִיל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ:</p>
<p>22 Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.</p>	<p>וְיֵת דְּכֹרָא לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכָּבִי אִתָּא תוֹעִיבָא הִיא: וְיֵת דְּכֹרָא לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכָּבִי אִתָּא תוֹעִיבָא הִיא:</p>	<p>22 וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעִבָהּ הוּא: וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעִבָהּ הוּא:</p>
<p>23 And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.</p>	<p>וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שְׂכִיבְתָךְ לְאִסְתַּמְאָבָּהּ בָּהּ וְאִתָּא לֹא תִקֹּם קֶדֶם בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בָּהּ תִּבְלָא הוּא: וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שְׂכִיבְתָךְ לְאִסְתַּמְאָבָּהּ בָּהּ וְאִתָּא לֹא תִקֹּם קֶדֶם בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בָּהּ תִּבְלָא הוּא:</p>	<p>23 וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבְתָךְ לְשְׂמֻמָּה־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִּבְלָהּ הוּא: וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבְתָךְ לְשְׂמֻמָּה־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִּבְלָהּ הוּא:</p>

שניע
(רביע)

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערותו, אל אשמו לא תקרב:
(15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא בשיש לבנך אישות זה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:
(17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכתוב אלא ע"י נשואי הראשונה (יצמות 15), לכך נאמר לא תקח, לשון קיסה,
וכן לענין העונש אשר יקח את אשה ואת אמה (ויקרא כ, יד), לשון קיסה, אבל אנס אשה מותר לישא בתה: שארה
הנה. קרובות הן זו לזו: זמה. ענה, כחרגומו ענת קטאין, שיכרך יועך לחטוא:
(18) אל אחותה. שתייהן כאחת (קידושין כ:). לצדד. לשון צרה, לעשות את זו צרה לזו: בחייה. למדך,
שם גרסה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא בחיים (יצמות ח:):
(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודתה, שמוסר בנו לכומרים ועושין שתי מדורות גדולות
ומעבירין את הבן ברגליו בין שתי מדורות האש (סנהדרין 77:). לא תתן. זו היא מסירתו לכומרים: להעביר
למלך. זו העצרת האש:

24	Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.	אֶל-תִּטְמְאוּ בְּכָל-אֱלֹהִי כִי בְּכָל-אֱלֹהִי נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-אֲנִי מַשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם: לֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּכָל אֱלֹהִין אֲרִי בְּכָל אֱלֹהִין אֲסִתְּאֲבוּ עִמָּמִיא דְּאִנָּא מִגְּלִי מִן קִדְמִיכוּן:	24
25	And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.	וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וַאֲפָקֵד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וַתִּקָּא הָאָרֶץ אֶת-יֹשְׁבֵיהָ: וַאֲסִתְּאֲבַת אֶרְעָא וַאֲסִעֲרִית חֻבָּה עָלֶיהָ וְרוֹקִינַת אֶרְעָא יֵת יִתְבָּהָא:	25
26	Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—	וּשְׁמַרְתֶּם אֹתָם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה הָאֲזָרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם: וְתִשְׁרֹן אֹתוֹן יֵת קִימִי וְיֵת דִּינִי וְלֹא תַעֲבְדוּן מִכָּל תּוֹעִיבְתָא הָאֵלִין יִצִּיבִיא וְגִיּוֹרִיא דִּי־תִגְיָרוּן בִּינִיכוּן:	26
27	for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—	כִּי אֶת-כָּל-הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל עָשׂוּ אַנְשֵׁי-הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ: אֲרִי יֵת כָּל תּוֹעִיבְתָא הָאֵלִין עֲבְדוּ אַנְשֵׁי אֶרְעָא דְּקִדְמִיכוּן וַאֲסִתְּאֲבַת אֶרְעָא:	27
28	that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.	וְלֹא-תִקָּא הָאָרֶץ אֹתְכֶם בְּטִמְאַתְכֶם אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם: וְלֹא תִרְוִקוּן אֶרְעָא יִתְכוּן בְּסִאֲוִיכוּן יִתָּה כָּמָא דְּרוֹקִינַת יֵת עִמָּמִיא דְּקִדְמִיכוּן:	מפטיר
29	For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.	כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם: אֲרִי כָל דִּיעִבִּיד מִכָּל תּוֹעִיבְתָא הָאֵלִין וְיִשְׁתִּיצוּן נַפְשָׁתָא דִּיעִבְדוּן מִגּוֹ עַמָּהוּן:	29
30	Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.	וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-מִשְׁמְרָתִי לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ) וְתִשְׁרֹן יֵת מִשְׁרַת מִימְרִי בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְד מִנְּמוּסִי תּוֹעִיבְתָא דְּאִתְעִבִּידָא קִדְמִיכוּן וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּהוּן אִנָּא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	פסוקים

The Haftarah is Ezekiel 22:1-22:19 on page ?? . Sepharadim read Ezekiel 22:1-22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 180.

XIX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: קִדְשִׁים וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לְאמֹר:
-----	--	---

(23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי על סגליס (ישעי' י, כה). דבר אחר תצל הוא, לשון זלילה וערצוב, זרע אדם וזרע זהמה:

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לזן מלך שהאכלוהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עזירה. ותרגומו ולא תרוקן, לשון ריקון, מריקה עזמה מהם:

(29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה במשמע (צ"ק לז):

(30) ושמרתם את משמרת. להזהיר בית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואם נפלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בכם, ואם מתחייבים כלייה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:

<p>Speak unto all the congregation 2 of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.</p>	<p>מִלֵּיל עִם כָּל כְּנֹשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימָר לְהוֹן קְדִישִׁין תְּהוֹן אֲרִי קְדִישׁ אֲנָא יי אֱלֹהֵינוּ:</p>	<p>דַּבֵּר בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>Ye shall fear every man his 3 mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.</p>	<p>גִּבְר מִן אֲמִיה וּמִן אָבוּהִי תְּהוֹן דְּחִלִין וְיַת יוֹמֵי שְׁבִיָּא דִּילִי תִשְׁרֹן אֲנָא יי אֱלֹהֵינוּ:</p>	<p>אִישׁ אָמּוֹ וְאָבִיו תִּירָא וְאֶת-שַׁבְּתָתִי תִשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>Turn ye not unto the idols, nor 4 make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.</p>	<p>לֹא תִתְּפֹנוּן בְּתַר טַעֲוֹן וְדַחֲלֵן דְּמִתְּכָא לֹא תַעֲבִדוּן לְכוּן אֲנָא יי אֱלֹהֵינוּ:</p>	<p>אֶל-תִּתְּפֹנוּ אֶל-הַגִּזְלִילִים וְאֱלֹהֵי מִסֻּכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>And when ye offer a sacrifice of 5 peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.</p>	<p>וְאֲרִי תַפְסוֹן נִכְסַת קוּדְשִׁין קָדָם יי לְרַעְוָא לְכוּן תַּפְסוּנִיָּה:</p>	<p>וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרֹצְנֵכֶם תִּזְבְּחֵהוּ:</p>
<p>It shall be eaten the same day ye 6 offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.</p>	<p>בְּיוֹמָא דִּיתְנַכִּיס וְתֵאכִיל וּבְיוֹמָא דְּבִתְרוּזֵי וּדְיִשְׁתְּאָר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתּוּקַד:</p>	<p>בְּיוֹם זִבְחֵכֶם יֹאכַל וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר עַד-יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשְׂרָף:</p>
<p>And if it be eaten at all on the 7 third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.</p>	<p>וְאִם אֶתְאָכְלָא וְתֵאכִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחַק הוּא לֹא יִהִי לְרַעְוָא:</p>	<p>וְאִם הֵאָכַל יֹאכַל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּגוֹל הוּא לֹא יִרְצָה:</p>

(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה (ויק"ר כז, ה): קדושים תהיו. הוּ פרושים מן העריות ומן העזירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אהה מוצא קדושה (ויק"ר ס"ו), אִשָּׁה וְזֶה וְחֵלְלָהּ וגו' (ויקרא כא, ז), אִנִּי ה' מִקְדָּשְׁכֶם. (ת"כ פרשתא, א, א) וְלֹא יִחַלְלֵנוּ זָרְעוֹ אִנִּי ה' מִקְדָּשְׁכוֹ (שם פסוק טו). קְדוּשִׁים יִהְיוּ (שם פסוק ו), אִשָּׁה וְזֶה וְחֵלְלָהּ וגו' (שם פסוק ז):

(3) אִישׁ אָמּוֹ וְאָבִיו תִּירָא. כל אחד מכם תיראו אביו ואמו, וזה פשוט. ומדרשו (ת"כ שם ג קידושין ל:): אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים א"כ לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו, וצָבָדוּד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמדלתו דצברים (קידושין לא:): ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתיך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (צ"מ לב:): אני ה' אלהיכם. אתה ואבך חייבים בצבודי (יצמות ה:), לפיכך לא תשמע לו לצטל את דברי (צ"מ לב:). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזהו צָבָדוּד, מאכיל ומסקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא:):

(4) אל תפנו אל האלילים. לעזדם. (ת"כ שם י) אלילים לשון אֵל, כלא הוא חשוּב: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אתה פונה אחריהם סופך לעשותם אלהות: לא תעשו להם. לא תעשו לאחרים, ולא אחריכם לכם. ואם תאמר לא תעשו לעזמכם אבל אחריכם עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יִהְיֶה לָךְ (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בתוך הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר וְאִם יָגֵד אִזְּךָ וְזֶה וְחֵלְלָהּ וגו' (ויקרא ז, טו): לְרֹצְנֵכֶם תִּזְבַּחְהוּ. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרנון, שאם תחשבו עליי מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לְרֹצְנֵכֶם. אנפיי' צימנטו, זהו לפי פשוט. ורבותינו למדו (חולין יג:): מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שצריך שימכין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחוהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:

<p>But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְדִיכְלִיָּה חֹבִיָּה יִקְבִּיל אֲרִי ית קודשִׁא דִּי אֲחִיל וְיִשְׁתִּיץ אֲנָשָׁא הֵהוּא מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>וְאָכְלוֹ עֹנֵו וְיִשָּׂא כִּי־אֶת־קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>8</p>
<p>And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest.</p>	<p>וּבְקַצְרְכֶם וּבְמַחְצְדְּכוֹן ית חֲצָדָא דְּאַרְעֵכוֹן לֹא תִשְׁיץ פִּתָּא דְּחֻקְלָךְ לְמַחְצַד וּלְקַטָּא לֹא תִלְקֹט:</p>	<p>וּבְקַצְרְכֶם אֶת־קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶתֶא שְׂדֵךְ לִקְצֹר וּלְקַט קִצִּירֶךָ לֹא תִלְקֹט:</p>	<p>9</p>
<p>And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>וּכְרֹמֶךָ לֹא תַעֲלִיל וְנִתְרָא דְּכְרֹמֶךָ לֹא תִלְקִיט לְעַנְי וּלְגִיּוֹרֵי תִשְׁבּוּק יְהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>וּכְרֹמֶךָ לֹא תַעֲלִיל וּפְרֹט כְּרֹמֶךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנְי וְלִגְרֵ תַעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>10</p>
<p>Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.</p>	<p>לֹא תִגְנֹב וְלֹא תִגְנֹבוּן וְלֹא תִכְדּוּבוֹן וְלֹא תִשְׁקְרוּן אִישׁ בְּחֻבְרִיהָ:</p>	<p>לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא־תִכְחֲשׂוּ וְלֹא־תִשְׁקְרוּ אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ:</p>	<p>ישראל</p>
<p>And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.</p>	<p>וְלֹא תִשְׁבַּעְנוּ בִּשְׁמִי בִשְׁמִי וְחָלַלְתָּ אֶת־שְׁמִי אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>וְלֹא־תִשְׁבַּעְנוּ בִּשְׁמִי לִשְׁקָר וְחָלַלְתָּ אֶת־שְׁמִי אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>12</p>
<p>Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.</p>	<p>לֹא תַעֲשׂוּק ית חֲבֵרְךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר דְּאִגְרָא לְוִתֶּךָ עַד צַפְרָא:</p>	<p>לֹא־תַעֲשֹׁק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אֶתְּךָ עַד־בֹּקֶר:</p>	<p>13</p>

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוץ, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מִדָּשָׁר וְצֹחַ שְׁלֵמִי וגו' (ויקרא טו, יח), תנהו ענין לחוץ למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר וְהִנֵּפֶשׁ הַדֹּחֶלֶת מִמֶּנּוּ עֹנֶה פֶּשַׁע (שם), ממנו ולא מחזירו, יא' הנשחט במחשבת חוץ למקומו (זכאים כט): פגול. מתועב, כמו ומרק פגולים קְלִיָּה (ישע' סה, ד):

(8) ואכליו עונו ישא. צנות גמור הכתוב מדבר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוץ למקומו, שכבר מיעט הכתוב, וזה צנות גמור מדבר (זכאים כח): וצמקת כריתות (ה). למדוהו מגזרה שזה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שנייה פאה בסוף שדהו (ת"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שְׂבָלִים הנושרים בשעת קצירה אחת או שנים, אבל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):

(10) לא תעורל. לא תטול עוללות שזה והן ניכרות. איזהו עוללות, כל שאין לה לא קֶחֶק ולא נֶטֶף (פאה פ"ו, מ"ד): ופרט ברמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת צלירה: אני ה' אלהיכם. דיין להפרע, ואינו גובה מכס אלא נפשות, שנאמר אל תגזל דל וגו', כי ה' ירִיב רִיבָם וגו' (משלי כב, כבג):

(11) לא תגנבו. אזהרה לגונב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגונב נפשות, דבר הלמד מענינו, דבר שחייבין עליו מיתת ד"ד (סנהדרין פו): ולא תבכשו. לפי שנאמר וְכָשָׁה (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תבכשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר וְנִשְׁבַּע עַל שָׁקֶר (שם), ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תבכשו ולא תשקרו ולא תשבֵּעוּ. אם גנבת סופך לכחש סופך לשקר סופך להשבע לשקר:

(12) ולא תשבֵּעוּ בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין, ת"ל ולא תשבֵּעוּ בשמי לשקר, כל שם שיש לו:

(13) לא תעשֶׂה. זה הכוזב שכר שכיר (ת"כ פרשתא ז): לא תלין. לשון נקזה, מוסב על הפעולה: עד בקר. בשכיר יום הכתוב מדבר, שניאיתו משעקעה חמה, לפיכך זמן גְּזִי שָׁכְרוֹ כָּל הַלַּיְלָה, וצמקוס אחר הוא אומר וְלֹא קָצוֹף עָלָיו הַשָּׁמֶשׁ (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (בצא מִזֵּיעָא קי:), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך

- 14 Thou shalt not curse the deaf,
nor put a stumbling-block
before the blind, but thou shalt
fear thy God: I am the LORD.
- 15 Ye shall do no unrighteousness
in judgment; thou shalt not
respect the person of the poor,
nor favour the person of the
mighty; but in righteousness
shalt thou judge thy neighbour.
- 16 Thou shalt not go up and down
as a talebearer among thy people;
neither shalt thou stand idly by
the blood of thy neighbour: I am
the LORD.
- 17 Thou shalt not hate thy brother
in thy heart; thou shalt surely
rebuke thy neighbour, and not
bear sin because of him.
- 14 לֹא-תִקְלַל חֵרֶשׁ וּלְפָנַי עֹוֹר
לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל וַיִּירָאתָ
מֵאלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:
- 15 לֹא-תַעֲשׂוּ עֹוֹל בְּמִשְׁפָּט
לֹא תִשָּׂא פָנֶי-דָל וְלֹא
תִהְדָּר פְּנֵי גָדוֹל בַּצֹּדֵק
תִּשְׁפֹּט עִמִּיתְךָ:
- 16 לֹא-תִלְךָ רֵכִיל בְּעַמִּיךָ לֹא
תַעֲמֹד עַל-דָּמֶם רֵעֶךָ אֲנִי
יְהוָה:
- 17 לֹא-תִשְׁנָא אֶת-אָחִיךָ בְּלִבְבְּךָ
הוֹכַח תוֹכִיחַ אֶת-עַמִּיתְךָ
וְלֹא-תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא:

זמן ג' צו שכתוב כל היום, לפי שנתנה תורה זמן לצעל הבית עונה, לצקש מעות:

(14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר דַּעֲמֹךָ לֹא תִאָּר (שמות כב, כז), אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא צדיק אף כל שהוא צדיק, יא המה שאינו צדיק (ת"כ שם יג): ולפני עור לא תתן מכשול. לפני הסומא דבצר לא תתן ענה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואחרי עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד): ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לבדיות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשמט ולומר לטובה נחכוונתי, לפיכך נאמר זו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו, ואין שאר הצדקות מכירות זו, נאמר זו ויראת מאלהיך:

(15) לא תעשו עול במשפט. מלמד שהדין המקלקל את הדין קרוי עול, שנאוי, ומשוקץ, חרס, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר כי תועבת ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טז), והתועבה קרויה שקץ וחרס, שנאמר ולא תביא תועבה אל ביתך וְהִייתָ חָרָם כְּמֵהוּ שֶׁקֶץ תִּשְׁקָעֶנּוּ וגו' (שם ז, כו): לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו אזכנו דין ונמלא מתפרנס צדקות (ת"כ פרק ד, ז): ולא תהדר פני גדול. שלא תאמר עשיר הוא זה, בן גדולים הוא זה, היאך אציישנו ואראה צדקותו, עונש יש בדבר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דבר אחר הו' דן את חצירך לכך זכות:

(16) לא תלך רכיל. אני אומר על שם שכל משלח מדנים ומספרי לשון הרע הולכים בצדק רעיהם לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט צלע"ז. וראה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כתוב בלשון הליכה. לא תלך רכיל, הלכי רכיל נחשת וצדק (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כתוב בו הליכה, מלשני בַּסֶּתֶר רַעֲהוּ (תהלים קא, ה), לָשׁוֹן רַמְיָהּ (שם קכ, ז), לָשׁוֹן מְדַבֵּר גְּלוּת (שם יב, ד), לָכֵן אני אומר, שהלשון הולך ומרגל, שהכ"ף נחלפת בגימל, שכל האותיות שמוציאיהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו, ב"ת צפ"א, וגימל"ב כ"ף וקו"ף, ונו"ן בלמ"ד, וזי"ן בלמ"ד, וכן וְיָרַגְלָה בַּעֲדָךָ (שמואל"ב ז, יט, כח), רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן לא רָגַל עַל לִשְׁנֹו (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להחשט בהם הנשים, על שם שמתמרמרים בעיירות נקרא רוכל, לשון רוגל. ותרגומו לא תיכול קורצין, כמו וְאֵלְכֶם קִרְצִיָּהוּ דִּי יְהוּדָאִי (דניאל ג, ח), אֵלְכֶם קִרְצִיָּהוּ דִּי מְלָכָא (דברכות נח), נראה בעיני שהיה משפטם לאכול בצית המקבל דבריהם שום הלעטה, והוא גמר חזק שדבריו מקיימים ומעמידים על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קָרַץ בְּעִינָיו (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוע בעיניהם ולרמוז דברי רכילותם שלא יצינו שאר השומעים: לא תעמוד על דם רעך. לראות צדקותו, ואחרי יכול להצילו, כגון טובע בנהר, וחיה או לסטים צדים עליו (ת"כ פרק ד, חסנהדרין עג): אני ה'. נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע: (17) ולא תשא עליו חטא. לא תלצין את פניו צדיקים (ערכין טז):

<p>18 Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.</p>	<p>18 לֹא־תִקֵּם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶהְבֵּתָ לְרֵעֶךָ כַּמִּוֶּדֶךָ אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>19 Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.</p>	<p>19 אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמָּתְדִי לֹא־תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שָׂדֶךָ לֹא־תִזְרַע כְּלָאִים וּבְגָד כְּלָאִים שַׁעֲטָנֹז לֹא יֵעָלֶה עָלֶיךָ:</p>
<p>20 And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.</p>	<p>20 וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁהָ שִׁכְבַּת־זָרַע וְהִוא שִׁפְחָה נִחְרַפֶּת לְאִישׁ וְהַפְּדָהּ לֹא נִפְדָּתָה אֹו חֲפָשָׁה לֹא נִתְּנָהּ בַּקֶּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוֹמְתוּ כִּי־לֹא חֲפָשָׁה:</p>
<p>21 And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.</p>	<p>21 וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אָשָׁם:</p>
<p>22 And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.</p>	<p>22 וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאָשָׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: (פ)</p>

(18) לא תקום. אמר לו השאילני מגלך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה, שנטר האיצה בלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג.). ואהבת לרעך כמוך. אמר ר' עקיבא זה כלל גדול בתורה (ת"כ שם יב):

(19) את חקתי תשמרו. ואלו הן זהמתך לא תרביע כלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד בלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לא תלבש ששעטנז גמר ופשתים יקדו (דברים כב, יא), יכול לא ילבש גיזי זמר ואניני פשתן, תלמוד לומר בגד, מנין לרבות הלבדים, למוד לומר שעטנז, דבר שהוא שווע טווי וגו', ואומר אני, נזון לשון דבר הנמלל ושוזר זה עם זה להצברו, מיטרי"ר בלע"ז, כמו סוויין לגאזי דאית צהון (מועד קטן יב:), שאנו מפרשין לשון כמוש, פליטטר"א, ולשון שעטנז פירש מנחם, מחצרת זמר ופשתים:

(20) נחרפת לאיש. מיעדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה כנענית שחזיה שפחה וחזיה בת חורין המאורסת לעבד עברי שמונת בשפחה הכתוב מדבר (כריתות יא.): והפדה לא נפדחה. פדויה ואינה פדויה, וסחם פדיון בכסף (ת"כ פרק ה, ג גיטין לט.): או חפשה. בשטר: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על בית דין לבקר את הדבר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא.) למדו מכאן שמי שהוא במלקות יהא בקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעשות וגו' (דברים כח, נח), והפלה ה' את מפתך וגו' (שם נט): כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושה קידושין, הא אם חופשה, קידושה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג.):

(22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המזיד כשוגג (כריתות ט.):

- 23 And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.
- 24 And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.
- 25 But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.
- 26 Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.
- 27 Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.
- 28 Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.
- שלישי וְכִי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל-עֵץ מֵאֵכָל וְעַרְלַתֶּם עֲרֻלָּתוֹ אֶת-פְּרִיָּו שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֻלָּים לֹא יֵאָכֵל:
- וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָּל-פְּרִיָּו קֹדֶשׁ הַלְלוּלִים לַיהוָה:
- וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֶת-פְּרִיָּו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- לֹא תֹאכְלוּ עַל-הַדָּם לֹא תִנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנֶנּוּ:
- לֹא תִקְפּוּ פְּאֵת רֹאשְׁכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאֵת זָקְנְךָ:
- וְשָׂרֵט לְנֶפֶשׁ לֹא תִתֵּן בְּבִשְׂרְכֶם וּכְתַבְתָּ קַעֲקָע לֹא תִתֵּן בְּכֶם אֲנִי יְהוָה:
- וְנִטְעַתֶּם כָּל אֵילָן לְאֹכֶל וְעַרְלַתְּ אֶת-פְּרִיָּו שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֻלָּים לֹא יֵאָכֵל:
- וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָּל-פְּרִיָּו קֹדֶשׁ הַלְלוּלִים לַיהוָה:
- וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֶת-פְּרִיָּו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- לֹא תֹאכְלוּ עַל-הַדָּם לֹא תִנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנֶנּוּ:
- לֹא תִקְפּוּ פְּאֵת רֹאשְׁכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאֵת זָקְנְךָ:
- וְשָׂרֵט לְנֶפֶשׁ לֹא תִתֵּן בְּבִשְׂרְכֶם וּכְתַבְתָּ קַעֲקָע לֹא תִתֵּן בְּכֶם אֲנִי יְהוָה:

(23) וערלתם ערלתו. ואטמתם אטימתו, יהא אטוס ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ח"כ פרש"א ג. ג.), יכול אם הזניעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, צהוייתו יהא (שם ד):

(24) יהיה כל פרי קדש. כמעשר שני (קידושין נד:) שכתוב בו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים:

(25) להוסיף לכם תבואתו. המזוה הזאת שחשמו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שזכרה אני מצדד לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מנטער בו חסם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה'. אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הצמחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרצה פנים נדרש צננהדרין, (סג.) אזוהרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזוהרה לאוכל מזהמת חולין טרם שחלא נפשה, ועוד הרצה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פתו נפלה מפיו, צדי הפסיקו צדך (סנהדרין סה:): לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להחמיל מלאכה, שעה פלונית קשה לנאח (סנהדרין סו.):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה צדעיו לאחוריו ואינו ולפדחתו (מכות כ:), ונמלא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחוריו אזניו עקרי שערו למעלה מצדעיו הרצה: פאת זקנך. סוף הזקן וגזוליו, והן חמש, שתיים בכל לחי, ולחי למעלה אצל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה בסנטרו מקום חצור שני הלחיים יחד (שם כ:):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין צמרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה וסקוע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו צמחט והוא משחיר לעולם (שם כא:): קעקע. לשון וְהִקַּע אֹזֶם (במדבר כה, ד), וְהִקַּעְנוּם (שמואל-ב כא, ו), תוחצין עץ צאריך ותולין אותם עליהם, ונמלאו מחוקין ותחוצין בקרקע, פורפו"יינט בלע"ז:

<p>29 Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.</p>	<p>אַל-תַּחַלֵּל אֶת-בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא-תִזְנֶנָּה הָאָרֶץ וּמָלְאָה הָאָרֶץ זִמָּה:</p> <p>לֹא תַחֲלִיל יֵת בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא תִזְנֶנָּה הָאָרֶץ אֲרֻעָא וְתַתְּמְלִי אֲרֻעָא עֵיצַת חֲטָאִין:</p>	<p>29 אַל-תַּחַלֵּל אֶת-בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא-תִזְנֶנָּה הָאָרֶץ וּמָלְאָה הָאָרֶץ זִמָּה:</p>
<p>30 Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.</p>	<p>יֵת יְוֹמֵי שַׁבָּתִי דִּילִי תִשְׁמְרוּן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהְיוּן דְּחִלִין אֲנָא יי:</p>	<p>30 אֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>31 Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.</p>	<p>לֹא תִתְּפֹנּוּן בְּתַר בְּדִין וּזְכוּרֵי לֹא תִתְּבַעֲנוּ לְטַמְּאָה בָּהֶם אֲנִי יְהוָה לְאִסְתָּאבָא בְּהוּן אֲנָא יי אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>31 אֶל-תִּתְּפֹנּוּ אֶל-תִּבְקָשׁוּ וְאֶל-תִּבְקָשׁוּ לְטַמְּאָה בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>32 Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.</p>	<p>מִן גְּדָם דְּסִבְר בְּאוֹרֵיתָא תְּקוּם וְתִתְּדַר אִפִּי סָבָא וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֵיךָ אֲנָא יי:</p>	<p>32 מִפְּנֵי שִׁיבָה תִקּוּם וְתִדְרָת פָּנָי זָקֵן וִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>
<p>33 And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.</p>	<p>וְאִרִי יִתְגַּיֵּיר עִמָּכֶן גֵּיזְרָא בְּאַרְעֵכֶן לֹא תִזְנוּן יְתִיָּה:</p>	<p>רצעי (שעי) 33 וְכִי-יִגְוֵר אִתְּךָ גֵּר בְּאַרְצְכֶם לֹא תִזְנוּ אֹתוֹ:</p>
<p>34 The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>כִּי-יָבֹא מִזְכּוֹן יְחִי לְכוֹן גֵּיזְרָא דִּיתְגַּיֵּיר עִמָּכֶן וְתִרְחַם לִיה בְּנִתְךָ אֲרִי דִּיִּרִין הִנֵּיתוּן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יי אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>34 כְּאֶזְרַח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם תִּגְרוּ תִגְרוּ אִתְּכֶם וְאִתְּבַת לֹא כְּמוֹד כִּי-גֵרִים הִיִּיתֶם בְּאַרְץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>35 Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.</p>	<p>לֹא תַעֲבֹדוּן שִׁקְרָא בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִכְלִיתָא:</p>	<p>35 לֹא-תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וּבְמִשׁוּרָה:</p>

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. צמוסר צמו פנויה לצאיה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו.). ולא תזנה הארץ. אם אהה עושה כן הארץ מזנה את פירותיה לעשותן צמקוס אחר ולא צארצכס, וכן הוא אומר ויִזְנֶנָּה ויִמְלְאוּ רָצִיעִים וגו' (ירמיה ג, ג):

(30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא צמקלו ולא צמנעלו וצאפונדו וצאצק שעל רגליו (יצמות ו.). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את צמותי תשמורו, אין צנין בית המקדש דוחה שצת (יצמות ו.):

(31) אל תפנו אל האובות. אזהרה לצעל אצ וידעוני (סנהדרין סה.). צעל אצ זה פיתוס המדצר משחיו, וידעוני מכנים עכס חיה ששמה ידוע לחוך פיו והעכס מדצר: אל תבקשו. להיות עסוקים צס, שאס תעסקו צס אתם מִשְׁמָאִין לפני ואני מחעצ אתכם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין צמי:

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ז. יצ קידושין לז:). והדרת פני זקן. איזהו הדור, לא יש צמקומו, ולא יסתור את דצריו. יכול יעצים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דצר זה מסור ללצו של עושהו שאין מכיר צו אלא הוא, וכל דצר המסור ללצ נאמר צו ויראת מאלהיך (סס):

(33) לא תזנו. אונאת דצרים, לא תאמר לו אמש היית עובד עבודת כוכבים, ועכשיו אהה צא ללמוד תורה שנתנה מפי הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שצך אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי צצר נאמר לא תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאס שיקר צמדה הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרוי

<p>36 Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.</p>	<p>מֵאֲזֵנֵי צֶדֶק אֲבִנֵי-צֶדֶק מִזְנָנָן דְּקִשׁוֹת מִתְקָלִין דְּקִשׁוֹת מְכִילִן דְּקִשׁוֹת וְהִינִן דְּקִשׁוֹת יְהוֹן לְכוֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֶיכוֹן דְּאַפְיָקִית יִתְכוֹן מֵאֲרָעָא דְּמִצְרַיִם:</p>	<p>36 מֵאֲזֵנֵי צֶדֶק אֲבִנֵי-צֶדֶק אִיפֹת צֶדֶק וְהִין צֶדֶק יְהִיָּה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:</p>
<p>37 And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.</p>	<p>וְתִטְרוּן יֵת כָּל קִימֵי וְיֵת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבִדוּן יְתֵהוֹן אֲנִי יְיָ:</p>	<p>37 וְשִׁמְרֶתֶם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>
<p>XX And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵהוּ:</p>	<p>חמישי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>2 Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.</p>	<p>וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גְּבֵר גְּבֵר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיּוֹרֵי־אֲדִי־תִגְיֹרוּן בִּישְׂרָאֵל דִּי־יִתֵּן מִזְרַעִיהּ לְמֹלֶךְ אֲחַקְטָלָא יִתְקַטֵּל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְגְּמוּנִיהּ בְּאֲבָנָא:</p>	<p>2 וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזְרָעוֹ לְמֹלֶךְ מוֹת יוּמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בְּאֲבָן:</p>
<p>3 I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.</p>	<p>וְאֲנִי אֶתֵּן יֵת רִימִי בְּאַנְשָׁא הַהוּא וְאַשְׁרֵי יִתִּיהּ מִגּוֹ עַמִּיהּ אֲרִי מִזְרַעִיהּ יִתֵּב לְמֹלֶךְ בְּדִיל לְסַאֲבָא יֵת מִקְדָּשִׁי וּלְאַחֲלָא יֵת שְׁמָא דְּקוֹדֶשִׁי:</p>	<p>3 וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת-פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכַּרְתִּי אוֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזְרָעוֹ נָתַן לְמֹלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת-מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת-שְׁם קֹדְשִׁי:</p>
<p>4 And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;</p>	<p>וְאִם מִכְּבֹּשׁ יִכְבְּשׁוּן עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יֵת עֵינֵיהוֹן מִן גּוֹבְרָא הַהוּא בְּדִי־הֵב מִזְרַעִיהּ לְמֹלֶךְ בְּדִיל דְּלֹא לְמַקְטֵל יִתִּיהּ:</p>	<p>4 וְאִם הָעָלָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת-עֵינֵיהֶם מִן-הָאִישׁ הַהוּא בַּתְּתוֹ מִזְרָעוֹ לְמֹלֶךְ לְבִלְתִּי הָמִית אוֹתוֹ:</p>

עול שנאוי ומשוקץ חרס ותועבה, וגורם לחמשה דברים האמורים דייין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל צורב, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (צ"מ סא: צבא צתרא פט:): במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיבש):

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצחנתי צמחים בין טפה של בכור לטפה שאינה של בכור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקלותיו צמח להונות את הצריות שאין מכירים בהם (צ"מ סא:):

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. צבית דין, ואם אין כח לבית דין, עס הארץ מסייעין אותם (ת"כ פרשת ד, 7): עם הארץ. עם שצגיננו נצראת הארץ, דבר אחר עס שעמדין לירש את הארץ על ידי מנות הללו (סס):

(3) אתן את בני. פגאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסקי צו (סס יצ): באיש. ולא בצבור, שאין כל הצבור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צו וצמו צאש (דברים יח, י), צן צנו וצן צמו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למולך (ת"כ פרשת ד, 7), זרע פסול מנין, ת"ל צמחו מזרעו למולך (סס ז. סנהדרין סד:): למען טמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יחללו את מקדשי (ויקרא כח, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו דבר אחד סוף שיעלימו דברים הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף

<p>then I will set My face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.</p>	<p>וְאֲשֵׁי אָנָּה יֵת רוֹגְזִי בְּגוֹבְרָא הָהוּא וּבְכָסְעָדוֹהִי וְאֲשֵׁי יִתְיָה וְיֵת כָּל דְּשָׁעַן בְּתִירוֹהִי לְמַטְעִי בְּתֵר מוֹלֶךְ מִגּוֹ עַמּוּהוֹן:</p>	<p>וְשִׁמְתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וּבְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־הַזָּנִים אַחֲרָיו לְזָנוֹת אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>
<p>And the soul that turneth unto the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאִנְשׁ דִּיתְפָּנַי בְּתֵר בְּדִין וּזְכוּרוֹ לְמַטְעִי בְּתִירוֹהוֹן וְאִתִּין יֵת רוֹגְזִי בְּאִנְשָׁא הָהוּא וְאֲשֵׁי יִתְיָה מִגּוֹ עַמּוּהָ:</p>	<p>וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנָה אֶל־הָאֵבֹת וְאֶל־הַיִּדְעֹנִים לְזָנוֹת אַחֲרֵיהֶם וְנִתְתִּי אֶת־פָּנַי בְּנֶפֶשׁ הַהוּא וּבְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the LORD your God.</p>	<p>וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּ קְדִישִׁין אֲרִי אָנָּה יְיָ אֱלֹהֵכֶון:</p>	<p>וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִייתֶם קְדָשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you.</p>	<p>וְתִשְׁמְרוּן יֵת קִמִּי וְתַעֲבְדוּן יִתְהוֹן אָנָּה יְיָ מְקַדְּשְׁכֶון:</p>	<p>וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>
<p>For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.</p>	<p>אֲרִי גֹבֵר גֹּבֵר דִּילוֹט יֵת אָבוּהִי וְיֵת אִמּוּהָ אֲתִקְטִיל יִתְקַטִּיל אָבוּהִי וְאִמּוּהָ לֹט קְטִילָא חַיִּיב:</p>	<p>כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלַל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלַל דָּמָיו בּוֹ:</p>
<p>And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.</p>	<p>וּגֹבֵר דִּיגוּף יֵת אֶתֶת גֹּבֵר דִּיגוּף יֵת אֶתֶת חֲבֵרִיָּה אֲתִקְטִיל יִתְקַטִּיל גִּיּוֹפָא וְגִיּוֹפָא:</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ רַעְהוֹ מוֹת־יוּמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת:</p>
<p>And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וּגֹבֵר דִּישְׁכּוּב יֵת אֶתֶת אָבוּהִי עֲרִיתָא דְּאָבוּהִי גָלִי אֲתִקְטִיל יִתְקַטִּיל תַּרְוֵיהוֹן קְטִילָא חַיִּיבִין:</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֲרוֹנָת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם:</p>

שעלימו סנהדרין גדולה:

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שזעזעו לט.). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמם שפחתו, יכול יהיו כל המשפחה בהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו בהכרת ולא כל המשפחה בהכרת אלא ציורין: לזנות אחרי המלך.

לזנות שאר עבודת אלילים שעבדה צדק (ח"כ שם טו), ואפילו אין זו עבודתה (סנהדרין סד:):
(7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים:

(9) אביו ואמו קלל. לזנות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה:): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו צו, דמיהם צם, ולמדנו מאזב וידעוני שנאמר צם צאצן ירגמו אותם דמיהם צם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דמו בראשו (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרס לעצמו שיהרג:

(10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נב:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנאף והנאפת. כל מיתה האמורה בתורה קסם, אינה אלא חנק:

12	And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.	וגבר דיִשְׁכּוּב ית פְּלִתִּיהּ אתְקַטְלָא וְתַקְטְלוּן תַּרְוִיּהוֹן תְּבֵלָא עֲבָדוּ קַטְלָא חֵיִיבִין:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תְּבַל עֲשׂוּ דְמֵיהֶם בָּם:	12
13	And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וגבר דיִשְׁכּוּב ית דְּכוּרָא מִשְׁכַּבֵּי אִשָּׁה תוֹעֵבָא עֲבָדוּ תַּרְוִיּהוֹן אתְקַטְלָא וְתַקְטְלוּן קַטְלָא חֵיִיבִין:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכַּבֵּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עֲשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:	13
14	And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.	וגבר דיִסַּב ית אִתְמָא וְיִת אִמָּה עֵיצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוּרָא יוֹקְדוֹן יְתִיהּ וְיִתְהוֹן וְלֹא תְהִי עֵיצַת חֲטָאִין בִּינֵינוּן:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשָּׁה וְאֶת־אִמָּהּ זָמָה הִוא בְּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהֵן וְלֹא־תִהְיֶה זָמָה בְּתוֹכְכֶם:	14
15	And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.	וגבר דיִתִּין שְׁכִיבִיתִיהּ בְּבִיעִרָא אתְקַטְלָא וְתַקְטִיל וְיִת בְּעִירָא תַקְטְלוּן:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכִבְתּוֹ בְּבִהֶמָּה מוֹת יוֹמָת וְאֶת־הַבְּהֶמָּה תַּהַרְגוּ:	15
16	And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וְאִתְמָא דְּתַקְרַב לָתָהּ כָּל בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בֵּיהּ וְתַקְטִיל יִת אִתְמָא וְיִת בְּעִירָא אתְקַטְלָא וְתַקְטְלוּן קַטְלָא חֵיִיבִין:	וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תַּקְרַב אֶל־כָּל־בְּהֶמָּה לְרַבְּעָה אֹתָהּ וְהִרְגָתָּ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבְּהֶמָּה מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:	16
17	And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.	וגבר דיִסַּב ית אֶחְתִּיתִיהּ בֵּת אָבוּהִי אֹד בֵּת אִמִּיהּ וְיַחְזִי ית עֲרִיתָהּ וְהִיא תַחְזִי יִת עֲרִיתִיהּ קִלְנָא הִוא וְיִשְׁתַּיְצוּן לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּהוֹן עֲרִית אֶחְתִּיתִיהּ גְּלִי חוּבִיָּהּ יִקְבִּיל:	וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אָחִתּוֹ בֵּת־אָבִיו אֹד בֵּת־אִמּוֹ וְרָאָהּ אֶת־עֲרוֹתָהּ וְהִיא תִרְאֶהָ אֶת־עֲרוֹתּוֹ חֲסֵד הִוא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֲרוֹת אֶחָתוֹ גְּלָה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:	17

(12) תבל עשו. גנאי. ליסנא אחרינא מזלזלין זרע האב בזרע הבן:

(13) משכבי אשה. מכנים כמכחול ששופרת (עי' סנהדרין נה):

(14) ישרפו אותו ואחריו. אי אתה יכול לומר אשמו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה זהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכוזבין כאן שיהיו לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומזה אהה, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:

(15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא בהמה מה חטאה, אלא מפני שצאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב תסקל. קל וחומר לאדם שידוע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחבירו לעבור עזירה. כיוצא בדבר אחת אומר אבד קאבדון את כל המקומות (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאינן רואין ואינן שומעין על שזאת תקלה על ידם אמרה חורה השחת, קרף וכלה, המטה את חבירו מדרכ חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה:

(17) חסד הוא. לשון ארמי תקפה (בראשית לד, יד), חסודא. ומדרשו (סנהדרין נח): אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לבנות עולמו ממנו, שנאמר עולם חסד יצנה (תהלים פט, ג):

<p>And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ דָּוָה וּגְלָהּ אֶת-עֲרוֹתֶיהָ אֶת-מִקְרָהּ הָעֵרָה וְהָיָה גִלְתָּהּ אֶת-מִקְוֵר דָּמֶיהָ וּנְכַרְתּוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>	<p>18</p>
<p>And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.</p>	<p>וְעֲרֹנֹת אֲחֹת אֹמֶךְ וְאֲחֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת-שְׂאֵרֵי הָעֵרָה עֲוֹנָם יִשָּׂאוּ:</p>	<p>19</p>
<p>And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-דִּדְתּוֹ עֲרֹנֹת דָּדוֹ גִּלְתָּה חֲטָאִם יִשָּׂאוּ עֲרִירִים יִמְתּוּ:</p>	<p>20</p>
<p>And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת-אִשְׁתּוֹ אֲחִיו נִדְּהָ הָיָה עֲרֹנֹת אֲחִיו גִּלְתָּה עֲרִירִים יִהְיוּ:</p>	<p>21</p>
<p>Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.</p>	<p>וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא-תִקְיֵא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֹתְכֶם שָׂמָה לְשִׁבְתָּ בָּהּ:</p>	<p>22</p>
<p>And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.</p>	<p>וְלֹא תִהְיוּ כְּמִלְכּוֹת הָעַמִּים אֲשֶׁר-אֲנִי מִשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת-כָּל-אֱלֹהֵי עֲשׂוּ וְאֶקֶץ בָּם:</p>	<p>עֲשִׂיעִי</p>

(18) הערה. גלה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והוי"ו יורדת במצבה לשם דבר, כמו זעורה, מגזרת וְלֹא קָם וְלֹא נָע (אסתר ה, ט), וכן אחוה מגזרת אח. והערה זו נחלקו בה רבותינו, (יצמות נה:); יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

(19) וערות אחות אומך. שנה הכתוב באזהרתו, לומר, שהזהר עליהן בין על אחות אביו ואמו מן האב, בין על אחיותיהן מן האם (שם נד:), אבל ערות אשת אחי אביו לא הזהר אלא על אשת אחי אביו מן האב:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא בעונש הליכת ערירי: ערירים. כתרומתו זָלָה וְלָד, ודומה לו וְלֹאנְכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי (בראשית טו, ב), יש לו בנים קוצרין, אין לו נים מת בלא בנים, לכן שָׁנָה בשני מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אם יהיו לו בשעת עזירה, לא יהיו לו כשימותו, לפי שקוצרין בחייו, ערירים יהיו, שאם אין לו בשעת עזירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה:):

(21) נדה הוא. השכיבה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד:); לאסור הערה בה כנדה שהערה מפורשת בה את מקורה הערה:

(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קָלַסְתִּי וְקָלַסְתִּי (בראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ בזמנו:

24 But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.

וְאָמַר לָכֶם אַתֶּם תִּירְשׁוּ אֶת־אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֶם לְרֶשֶׁת אֹתָהּ אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְיִדְבֵּשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים:

25 Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.

וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטָּמֵא לַטְּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקְצוּ אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לַטְּמֵא:

26 And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.

וְהִייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וְאַבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי:

27 A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.

וְאִישׁ אֹו־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְעֹנֵי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמֵיהֶם בָּם: (פ)

The Haftarah is Amos 9:7-9:15 on page ?? . Sepharadim read Ezekiel 20:2-20:20.

XXI And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֵימַר אֲמַר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא־יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ:

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר צין פרה לחמור, שהרי מוזדלין ונכרין הם, אלא צין טהורה לך לטמאה צין שנשחט רוצו של סימן, לנשחט חזיו, וכמה צין רוצו לחזיו מלא שיערה: אשר הבדלתי לכם לטמא. לאסור:

(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוזדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נכודנזר וחזיריו, רצי אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קצה בצער חזיר, אי אפשר לנבש כלאים, אבל יאמר אפשר, ומה אעשה ואצי שבשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, שמהא הבדלתכם מהם לשמי, פורש מן העצירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:

(27) כי יהיה בהם אויב וגו'. כאן נאמר בהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה צסקילה, מויד בלא התראה בהכרת, ושגגתם חטאת, וכן בכל חייבי מיתות שנאמר בהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא, א, א): בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין צמשמע: בני אהרן. ולא צנות אהרן (קידושין לה:): לא יטמא בעמיו. צעוד שהמת צתוך עמיו, ילא מת מלאה (ת"כ שם ג):

<p>except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;</p>	<p>אֶלְהֵינוּ לְקַרְבֵּיהֶּ דְּקָרִיב לִיהִי לְאִמִּיהִי וּלְאָבוֹהִי וּלְבָרִיהִי וּלְבָרְתִּיהִי וּלְאֶחָוִיהִי:</p>	<p>כִּי אִם-לְשֹׂאֲרָיו תִּקְרַב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנּוֹ וּלְבָתּוֹ וּלְאֶחָיו:</p>
<p>and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.</p>	<p>וּלְאֶחָתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקְרוּבָה וּלְאֶחָתּיהִי לִיהִי דְקָרִיבָא לִיהִי דְלֹא הָיָה לָהּ יִשְׁמָא:</p>	<p>וּלְאֶחָתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקְרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִשְׁמָא:</p>
<p>He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.</p>	<p>לֹא יִסְתַּאֵב בְּרִבָּא בְּעַמִּיהִי לְאֶחָלוּתִיהִי:</p>	<p>לֹא יִשְׁמָא בְּעַל בְּעַמּוֹ לְהַחֲלוֹ:</p>
<p>They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.</p>	<p>לֹא יִמְרְטוּן מְרַט בְּרִישָׁהוֹן וּפְתָא דְדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלָחוּן וּבִבְשָׂרָהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן חֲבֹל:</p>	<p>לֹא- (כ' יקרח) [ק' יקרחו] קִרְחָה בְּרֹאשָׁם וּפָאֵת זָקָנָם לֹא יִגְלָחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׁרְטוּ שְׂרָטָה:</p>
<p>They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.</p>	<p>קְדִישִׁין יִהְיוּ קָדָם אֱלֹהֵהוֹן וּלֹא יַחֲלוּן שְׁמָא דְאֱלֹהֵהוֹן אֲדִי יֵת קוֹרְבָנָא דִּי קוֹרְבָן אֱלֹהֵהוֹן אֲנִין מְקַרְבִּין וִיהוֹן קְדִישִׁין:</p>	<p>קְדָשִׁים יִהְיוּ לֹא־לֵהִיָּתָם וּלֹא יַחֲלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אֲשֵׁי יִהְיוּ לַחֵם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מְקַרְבִּים וְהָיוּ קְדָשׁ:</p>
<p>They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.</p>	<p>אִתְּתָא מְטַעֲנָא וּמַחֲלָא לֹא יִסְבוּן וְאִתְּתָא דְמַתְרַכָּא מִבְּעֻלָּה לֹא יִסְבוּן אֲדִי קְדִישׁ הוּא קָדָם אֱלֹהֵיהִי:</p>	<p>אִשָּׁה זִנָּה וַחֲלָלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁה לֹא יִקְחוּ כִּי-קְדָשׁ הוּא לֵאלֹהֵיוֹ:</p>

- (2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שם ד):
- (3) הקרובה. לרבות את הארוסה (שם יב. יצמות ס.). אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה ישמא. מנזה (ת"כ שם):
- (4) לא ישמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל בה בעודה עמו (שם טו. יצמות כב:), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל בשארו, בעוד שהיא בחוץ עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מנזה, ובאיוה שאר אמרתי, באותו שהיא להחלו, להתחלל הוא מכהונתו:
- (5) לא יקרח קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל צין עיניכם, (דברים יד, ה) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראש, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה זוה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש במשמע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ.). ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו זמלקט ויהיטני יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש בו השחמה והוא תער: ובבשרם לא ישרטו שרטה. לפי שנאמר בישראל (מכות כא.) וְשָׂרָט לְנֶפֶשׁ לֹא תִתֵּנוּ (שם כה.). יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרטה, לחייב על כל שריטה ושריטה, שמינה זו יתירה היא לדרוש, שהיה לו לכתוב לא ישרטו ואני יודע שהיא שרטה:
- (6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום בית דין בכך (ת"כ פרק א, ו):
- (7) זונה. שנבעלה בעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתיני או ממזר (יצמות סא:). חללה. שגולדה מן הפסולים שזכהוה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלושה מכהן הדיוט, וכן שנתחללה מן הכהונה על ידי ביאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז:).

8 Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.	וְתִקְדָּשְׁתָּהוּ אֲרִי יְת קוֹדֵשׁ אֱלֹהֶיךָ הוּא מְקַרֵּיב קֹדֶשׁ יְהִי לְךָ אֲרִי קֹדֶשׁ אֲנִי יי מְקַדְּשֶׁכֶּם:	8 וְקִדְּשְׁתּוֹ כִּי-אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מְקַרֵּיב קֹדֶשׁ יְהִי-לְךָ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֶׁכֶּם:
9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.	וּבֵת גִּבֹּר כָּהֵן אֲרִי תִתְחַל לְמַטְעֵי מְקַדְּשֵׁת אָבִיהָ הִיא מִתְחַלָּא בְּנוֹרָא תִתְקַד:	9 וּבֵת אִישׁ כָּהֵן כִּי תִחַל לְזִנוּת אֶת-אֲבִיהָ הִיא מִחַלְלַת בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (ס)
10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;	וְכֹהֵן הַגָּדוֹל מֵאָחָיו דִּיתַרְק עַל רִישֵׁיהָ מִשְׁחָא דְרִבּוּתָא וְדִקְרִיב יְת קוֹדֵשׁ בְּנִיָּה לְמַלְבָּשׁ יְת לְבוּשֵׁיָא יְת רִישֵׁיהָ לֹא יִרְבִּי פִירוּעַ וּלְבוּשׁוֹהִי לֹא יִבְזֹע:	10 וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאָחָיו אֲשֶׁר-יוֹצֵק עַל-רָאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת-יָדָיו לְלַבֵּשׁ אֶת-הַבְּגָדִים אֶת-רָאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹם:
11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;	וְעַל כָּל נִפְשֵׁת מִיָּתָא לֹא יֵיעוֹל לְאָבִיהִי וּלְאִמִּיהָ לֹא יִסְתַּאֵב:	11 וְעַל כָּל-נִפְשֵׁת מֵת לֹא יֵבֵא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:
12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.	וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יִפּוֹק וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהֵיהִי אֲרִי כָלִיל מִשְׁחָ רִבּוּתָא דְאֱלֹהִיהָ עָלָיוּ אֲנִי יְהוָה:	12 וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהֵיו כִּי נִזֵּר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:
13 And he shall take a wife in her virginity.	וְהוּא אֶתְתָּא בְּבִתּוּלָהָ יִסָּב:	יִשְׂרָאֵל וְהוּא אִשָּׁה בְּבִתּוּלָיָה יִקַּח:
14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.	אֲרָמְלָא וּמִתְרַקָּא וְחַלְלָא מִטְעֵיָא יְת אֱלִין לֹא יִסָּב אֱלִיהִן בְּתוּלָתָא מֵעַמִּיהָ יִסָּב אֶתְתָּא:	14 אֲלֻמָּנָה וּגְרוּשָׁה וְחַלְלָה זִנָּה אֶת-אִלָּהָ לֹא יִקַּח כִּי אִם-בְּתוּלָה מֵעַמּוֹ יִקַּח אִשָּׁה:
15 And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.	וְלֹא יַחֲלִיל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲרִי אֲנִי יי מְקַדְּשֵׁיהָ:	15 וְלֹא-יַחֲלִיל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)

(8) וקדשתי. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקחו ויסרהו עד שיגרש (יצמות פת): קדוש יהיה לך. נהוג

צו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולצורך ראשון צסעודה (גיטין נט: ת"כ):

(9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה זה זיקת זעל, וזמנה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא), והכל מודים שלא דבר הכתוב צפנויה: את אביה היא מחללת. חללה וזמנה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נג):

(10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרשתא ב, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כג):

(11) ועל כל נפש מת. צאהל המת: נפש מת. להציא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (נזיר לח):

לאביו ולאמו לא יטמא. לא צא אלא להחיר לו מת מזה (שם מז: ת"כ שם ד):

(12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד). שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו צריך לצאת מן המקדש אלא עובד עבודה: ולא

יחלל את מקדש. שאינו מחלל צדק את העבודה, שהחיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעבד אונן חלל:

(14) וחללה. שנולדה מפסולי כהונה:

<p>23 Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>אֶתְּ אֶל־הַפִּרְכֶּת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחְלִל אֶת־מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:</p> <p>בָּרֵם לְפָרוּכָתָא לֹא יִיעוֹל וּלְמִדְבָּחָא לֹא יִקְרַב אַרְי מוֹמָא בִּיהּ וְלֹא יַחְלִיל יְת מִקְדָּשִׁי אַרְי אֲנִי יְי מְקַדְּשֶׁהוּ:</p>	<p>23</p>
<p>24 So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)</p> <p>וּמְלִיל מִשָּׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>24</p>
<p>XXII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמְלִיל יְי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאָמַר:</p>	<p>XXII</p>
<p>2 Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשִׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחְלִלוּ אֶת־שְׁמִי קָדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:</p> <p>מְלִיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי וַיִּפְרְשׁוּן מִקְדָּשִׁי דְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחְלִיו יְת שְׁמָא דְּקוֹדְשִׁי דְּאַנְוֹן מִקְדָּשִׁין קְדָמִי אֲנִי יְי:</p>	<p>2</p>
<p>3 Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.</p>	<p>אָמַר אֱלֹהִים לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁוֹ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִכָּל־זֶרַעְכֶם אֶל־הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְשִׁמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:</p> <p>אִימַר לְהוֹן לְדֹרֵיכוֹן כָּל גָּבֵר דִּיקְרַב מִכָּל זֶרַעְכוֹן לְקוֹדְשִׁי דִּיקְדָּשׁוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָדָם יְי וְסֹאֻבְתִּיהּ עָלוּהִי וַיִּשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא הַהִוא מִן קְדָמִי אֲנִי יְי:</p>	<p>3</p>

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: וזמן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל בעל מוס, שמיני שהותרו לזר, שאכל משה בשר המלואים, אבל חזקה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מנינו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ט), כך מפורש בזבחים (קא):

(23) אך אל הפרכת. להזות שבע הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החינוך. ושניהם הוזכרו להכתב, ומפורש בת"כ (ס י): ולא יחלל את מקדשי. שאם עזר, עזרתו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המנוה הזאת: אל אהרן וגוי ואל כל בני ישראל. להזהיר בית דין על הכהנים (שם י).

(2) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשִׁי (יחזקאל יד, ז), קָדְשׁוֹ (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים בימי טומאתם. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לו ולא יחללו את שם קדשי, כרם המקרא ודרשה: אשר הם מקדישים לו. לרבות קדשי כהנים ענמן:

(3) כל איש אשר יקרב. אין קריבה זו אלא אכילה, וכן מנינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, בכל קדש לא חגע, (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדה רבותינו (זבחים לג:) מגזירה שזה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה בזה את אהרן שתי כריתות זו אל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש בת"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו במס' שבעות (י). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': ושומאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בצער הכתוב מדבר וטומאתו של בשר עליו, וצטור שאכל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך ממשמעו אתה למד, במי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזה האדם שיש לו טהרה בצטילה (זבחים מג:). ונכרתה וגוי. יכול מנזר זה לזר זה, יכרת ממקומו ויחייב במקום אחר, תלמוד לומר אני ה', בכל מקום אני:

<p>What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר מִזֶּרַע דָּאֲהֲרֹן וְהוּא סָגִיר אוֹ דְּאִיב בְּקֹדֶשׁ לֹא יִכּוֹל עַד דִּידְכִי וְדִיקָרָב בְּכָל טָמִי נִפְשָׁא אוֹ גִּבֹר דְּתַפּוּק מִנִּיהַ שְׂכַבְתָּ זָרַע:</p>	<p>אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אֲהֲרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בְּקֹדֶשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר בְּכָל-טֹמֵא-נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר-תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּ-זָרַע:</p>
<p>or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;</p>	<p>אוֹ גִּבֹר דִּיקָרָב בְּכָל רַחֲשָׂא דִּיסְתָּאב לִיהּ אוֹ בְּאִנְשָׂא דִּיסְתָּאב לִיהּ לְכָל סְאֻבְתִּיהּ:</p>	<p>אוֹ-אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל-שְׂרָץ אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ לְכָל טֹמֵאוֹ:</p>
<p>the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.</p>	<p>אִנְשׁ דִּיקָרָב בֵּיהּ וְיִהְיֶה מְסֻבָּב עַד רִמְשָׂא וְלֹא יִכּוֹל מִן קֹדֶשׁ אֶלְהִין אֲסַחֵי בִשְׂרִיהּ בְּמֵיָא:</p>	<p>נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע-בּוֹ וְטֹמְאָה עַד-הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן-הַקֹּדְשִׁים כִּי אִם-רָחַץ בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם:</p>
<p>And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.</p>	<p>וְכִמְיַעַל שְׁמֵשׁ וְיִדְכִי וּבִתֵּר כֵּן יִכּוֹל מִן קֹדֶשׁ אֶרֶץ לַחֲמִיתָהּ הוּא:</p>	<p>וְבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטִהַר וְאַחֲרָיִם מִן-הַקֹּדְשִׁים כִּי לַחֲמֹו הוּא:</p>
<p>That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.</p>	<p>נְבִילָא וְטִרְפָּה לֹא יֹאכַל לְטֹמְאָה-בֵּיהּ אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>נְבִילָה וְטִרְפָּה לֹא יֹאכַל לְטֹמְאָה-בֵּיהּ אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וְיִטְרוּן יֵת מִטְרַת מִימְרֵי וְלֹא יִקְבְּלוּן עֲלוֹהֵי חֻבָּא וְיָמוּתוּן בֵּיהּ אֶרֶץ יִחְלָנִיהּ אֲנִי יְיָ מְקַדְּשֶׁהוֹן:</p>	<p>וְשָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמְרֹתַי וְלֹא-יִשְׂאוּ עָלֵיו חֻטָּא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יִחְלָלוּ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:</p>
<p>There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.</p>	<p>וְכָל חִילּוּנִי לֹא יִכּוֹל קֹדֶשׁא תּוֹתָבָא דְּכֹהֲנָא וְאֶגִּירָא לֹא יִכּוֹל קֹדֶשׁא:</p>	<p>וְכָל-זָר לֹא-יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב כְּתֵן וְשָׂכִיר לֹא-יֹאכַל קֹדֶשׁ:</p>

- (4) בכל טמא נפש. צמי שנטמא צמת:
(5) בכל שרץ אשר יטמא לו. צמיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק 7, ד), צנעודה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר יטמא לו. צמיעורו לטמא, וזהו צמת: לכל טומאתו. לרבות נוגע בזב, וזהו, נדה, ויולדת:
(6) נפש אשר תגע בו. צמת מן הטמאים הללו:
(7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציטמות (עד): צמרומה, שמותר לאכלה צהער צהער: מן הקדשים ולא כל הקדשים:
(8) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צצית הצליעה, אסור לאכול בקדשים, ואריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, יאכל נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:
(9) ושמרו את משמרת. מלאכול תרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צידי שמים (סנהדרין פג.).
(10) לא יאכל קדש. צמרומה הכתוב מדבר, שכל הענין דבר צה (שם פג.): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דבוק, ואיזהו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היוכל, ואיזהו

<p>11 But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.</p>	<p>וְכִהֵן אֲרִי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כַּסְפִּיהָ הוּא יִיכּוֹל בִּיהָ וְיִלְדֵי בֵיתָהּ אֲנֹן יִיכָלוּ בִלְחֻמֶּיהָ:</p>	<p>11 וְכִהֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כַּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלְדֵי בֵיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בִלְחֻמּוֹ:</p>
<p>12 And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.</p>	<p>וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בְּתֻרֹמַת הַקֹּדְשִׁים לֹא תֹאכַל:</p>	<p>12 וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בְּתֻרֹמַת הַקֹּדְשִׁים לֹא תֹאכַל:</p>
<p>13 But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man</p>	<p>וּבֵת־כֹּהֵן אֲרִי תִהִי אֶרְמִלָּה וּמִתְרַכָּה וּבֶרֶךְ לִית לָהּ וּתְתוּב לְבֵית אָבוּהָ כִּדְבֻרֹתֶיהָ מִלְחָמָה דְּאָבוּהָ תִיכּוֹל וְכָל חִילּוּנֵי לֹא יִיכּוֹל בִּיהָ:</p>	<p>13 וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶרְמִלָּה וּגְרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וּשְׁבָהָה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כַּנְעוּרֶיהָ מִלְחָמָה אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ:</p>
<p>14 And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.</p>	<p>וּגְבֵר אֲרִי יִיכּוֹל קוֹדֶשָׁא בְּשָׁלוֹ וְיוֹסִיף חֲמִישִׁיהָ עֲלֻהֵי וְיִתֵּן לַכֹּהֵן יֵת קוֹדֶשָׁא:</p>	<p>14 וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְיִסַּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>15 And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;</p>	<p>וְלֹא יַחְלְלוּ יֵת קוֹדֶשֶׁי דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּיפְרָשׁוּן קֳדָם יי:</p>	<p>15 וְלֹא יַחְלְלוּ אֶת־קֹדְשֵׁי בָנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר־יְרִימוּ לַיהוָה:</p>
<p>16 and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וַיִּקְבְּלוּ עָלֵיהֶן עֲוִיָּין וְחֻבִּין בְּמִיכָלְהֶון בְּסוֹאָא יֵת קוֹדֶשֶׁיהֶון אֲרִי אֲנִי יי מְקַדְּשֶׁהֶון:</p>	<p>16 וְהִשִּׂיאוּ אוֹתָם עֲוֹן אֲשָׁמָה בְּאֹכְלֵם אֶת־קֹדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: (פ)</p>
<p>17 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>שְׁלִישִׁי וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לְאָמֹר:</p>

שְׂכִיר, זה קנני קנין שנים שיוצא בשש, צא הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול בתרומתו (יצמות ע.).
 (11) ובהן כי יקנה נפש. עבד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו בני השפחות, ואשת כהן אוכלת בתרומה
 מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נז:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צדיק וגו' בספרי (קרח יז):
 (12) לאיש זר. ללוי וישראל:

(13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה
 בתרומה כל זמן שהזרע קיים (יצמות פז:). וכל זר לא יאכל בו. לא צא אלא להוציא את האונן שמותר בתרומה,
 זרות אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח:):

(14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דבר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא
 פירות של חולין, והן נעשין תרומה (פסחים נז:):

(15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:

(16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון צאכלס את קדשיהם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, וגאסרו עליהם.
 ואונקלוס שתרגם בְּמִיכָלְהֶון בְּסוֹאָא, שלא לזרוך תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אתים שהיה רבי
 ישמעאל דורש בתורה שמדברים באלים עצמו, וכן ציוס מלאת ימי נזרו יציא אמו (במדבר ו, יג), הוא יציא את עצמו,
 וכן ויקצר אמו ציף (דברים לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש בספרי (נשא נז):

- Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them:
 18 Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their vows, or any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering;
- דִּבֶּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל־נִדְרֵיהֶם וְלְכָל־נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹה:
- that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beees, of the sheep, or of the goats.
 19
- לְרִצְוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בְּבֶקֶר בְּכֹשֶׁבִים וּבְעִזִּים:
- But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you.
 20
- כָּל אֲשֶׁר־בּו מוּם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי־לֹא לְרִצְוֹן יִהְיֶה לָכֶם:
- And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.
 21
- וְאִישׁ כִּי־יִקְרִיב זֶבַח־שְׁלָמִים לַיהוָה לִפְלֹא־נֶדֶר אֹו לְנִדְבָה בְּבֶקֶר אֹו בְצֹאן תָּמִים יִהְיֶה לְרִצְוֹן כָּל־מוּם לֹא יִהְיֶה־בּו:
- Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.
 22
- עֹרְתָ אֹו שְׁבוּר אֹו־חֲרוּץ אֹו־יִפְלֹת אֹו גֶרֶב אֹו יִלְפַת לֹא־תִקְרִיבוּ אֵלָה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה:
- Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.
 23
- וְשׁוֹר וְשֶׁה שְׁרוּעַ וְקָלוּט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֶדֶר לֹא יִרְצָה:

(18) נדריהם. הריעלי: נדבותם. הריזו (מגילה ט.).
 (19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצות אחס לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט צלע"ז. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אצל צעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל צמוס, אלא צמרון אצר:
 (21) לפלא נדר. להפריש צדיצורו:
 (22) עורת. שם דבר של מום, עורו צלשון נקצה, שלא יהא צו מום של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. רים של עין שנשדק או שנפגם (צכורות לח.), וכן שפתו שנשדקה או נפגמה (שם לט.). יבלת. ורוא"ה צלע"ז: גרב. מין חזוית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו וילפת שמשון (שופטים טז, כט), שאחווה צו עד יום מיתה, שאין לה רפואה (צכורות מא.). לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן, ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו:). ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרות:
 (23) שרוע. אצר גדול מחזירו (צכורות מ.). וקלוט. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אותו. לצדק הצית:

<p>24 That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.</p>	<p>24 וּמִעֹד וּכְתוּת וְנָתַתִּי וּדְמָרִים וּדְרָסִים וְדִשְׁלִיף וּכְרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ: וְדִגְוִיר לֹא תִקְרִיבוּ קָדָם יי וּבְאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲבֹדוּ:</p>
<p>25 Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.</p>	<p>25 וּמִיַּד בֶּן־נֶכֶד לֹא תִקְרִיבוּ אֶל־הֵיכָל אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֱלֹהֵי כִּי מִשְׁחָתָם מְכַל אֵלֵינוּ אֲרֵי חִבּוּלָהוֹן בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצֶנּוּ לָכֵן: (ס) לְרַעְיָא יְהוֹן לְכוּן:</p>
<p>26 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>26 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְאִמָּר:</p>
<p>27 When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>27 שׂוֹר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֹז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלָאָה יִרְצָה לִקְרֹבַן אִשָּׁה לַיהוָה: תוֹר אוֹ אָמֵר אוֹ עֹז אֲרֵי יִתְּלִיד וַיְהִי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתֵר אִמּוֹה וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וְלָהֳלָאָה יִתְרַעִי לִקְרִבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם יי:</p>
<p>28 And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.</p>	<p>28 וְשׂוֹר אוֹ־שֶׂה אִתּוֹ וְאֶת־בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד: וְתוֹרְתָא אוֹ שִׂיתָא לָהּ וְלִבְרָהּ לֹא תִכְסֹין בְּיוֹמָא חָד:</p>
<p>29 And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.</p>	<p>29 וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה וְאֲרֵי תִכְסֹין נִכְסֵת תּוֹדָתָא קָדָם יי לְרַעְיָא לְכוּן תִּכְסֹין:</p>
<p>30 On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.</p>	<p>30 בְּיוֹם תֵּחֲוֹא יֹאכֹל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: בְּיוֹמָא תֵּחֲוֹא יִתְאַכִּיל לָהּ תִּשְׁאַרְיוֹן מִנִּיהָ עַד צַפְרָא אָנָּא יי:</p>

ולנדר. למזבח: לא ירצה. איזה הקדש צא לרצות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, ו):
(24) ומעוד וכתות ונתוק וברות. צציס או צגיד: מעוד. צציו מעוכין ציד: כתות. כחשים יותר ממעוד (צכורות לט): נתוק. חלושין ציד עד שנפסקו חוטים שחלויים בהן, אבל נמונים הם צחוק הכים, והכים לא נחלש: וברות. כרותין צכלי ועודן צכים: ומעוד. תרגומו ודמרים, זה לשונו צארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקסים, כמו הצית הגדול קססים (עמוס ו, יא), קקיעות דקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ:): ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום צהמה וחיה ואפילו טמאה, לכך נאמר צארצכם, לרצות כל אשר צארצכם, שאי אפשר לומר לא נטוו על הסרוס אלא צארץ, שהרי סרוס חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נהגת צין צארץ צין צחוצה ארץ (קידושין לו):
(25) ומיד בין נכר. נכרי שהציא קרבן ציד כהן להקריצו לשמים. לא תקריבו. לו צעל מוס, ואף על פי שלא נאסרו צעלי מומים לקרבן צני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נהגת צבמה צבשדות, (תמורה ז) אבל על המזבח צבמשכן לא תקריבוה, אבל תמימה תקצלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרצות את הנכרים שגודרים נדרים ונדצות כישראל (חולין יג): משחתם. סבוליהון: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:
(27) כי יולד. פרט ליולא דופן (שם לה):
(28) אותו ואת בנו. נהג צנקצה, שאסור לשחוט האם והצן או הצת, ואינו נהג צוכרים, ומותר לשחוט האב והצן (ת"כ פרק ח, א חולין עח): אותו ואת בנו. אף צנו ואותו צמשמע (חולין פב):
(29) לרצונכם תזבחו. תחלת צזימתכם הזהירו שמהא לרצון לכם, ומהו הרצון:

31 And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם וְתִטְּרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן אַתֶּם אֲנִי יְהוָה: יְתְּהוֹן אֲנִי יי:	31 וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם וְתִטְּרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן אַתֶּם אֲנִי יְהוָה: יְתְּהוֹן אֲנִי יי:
32 And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תַחֲלֹל אֶת־שְׁם קִדְשִׁי וְלֹא תַחֲלֹל ית שְׁמִי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: יְתְּהוֹן אֲנִי יי מְקַדְּשְׁכֶם:	32 וְלֹא תַחֲלֹל אֶת־שְׁם קִדְשִׁי וְלֹא תַחֲלֹל ית שְׁמִי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: יְתְּהוֹן אֲנִי יי מְקַדְּשְׁכֶם:
33 that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לֹא־לֵהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)	33 הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לֹא־לֵהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)
XXIII And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְאָמֹר:	רביעי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְאָמֹר:
2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קִדְּשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי: וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קִדְּשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי:	2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קִדְּשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי: וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קִדְּשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי:
3 Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן מִקְרָא־קִדְּשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)	3 שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן מִקְרָא־קִדְּשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)
4 These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.	אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קִדְּשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם: אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קִדְּשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם: אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קִדְּשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם: אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קִדְּשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:	4 אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קִדְּשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם: אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קִדְּשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם: אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קִדְּשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם: אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קִדְּשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:

(30) ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, אל תשחטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם תחשבו צו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיטת קדשים (חולין ג.), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שמהא זביחתן על מנת לאכלן בזמן: ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, שאם לקבוע לה זמן אכילה, כזר כתיב וְגִשָּׁר וְצִחַ פִּזְחָה שְׁלֵמִיו וגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:

(31) ושמרחתם. זו המעשה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:

(32) ולא תחללו. לעבור על דְּבָרֵי מִזְדִּין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עצמן וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עצמו ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס שנאמר וְהֵן לֹא יָדִיעַ לְהוֹא לֶךְ מִלְּפָא וגו' (דניאל ג, יח), מצינו ולא מצינו ידיע להוי לך וגו':

(33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין בהם, שמעבדים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים:

(3) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות:

(4) אלה מועדי ה'. למעלה מדבר פְּעֻזָּה וְכָאן מדבר בקדוש החדש:

<p>5 In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD'S passover.</p>	<p>בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבַּיִם פֶּסַח לַיהוָה:</p>	<p>5 בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבַּיִם פֶּסַח לַיהוָה:</p>
<p>6 And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.</p>	<p>וּבַחֲמִישֶׁת עָשָׂר יוֹמָא לִירְחָא הָדִין חֲנֹא דְפִטִּירִיא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין פִּטִּירָא תִּיכְלוּן:</p>	<p>6 וּבַחֲמִישֶׁת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמִּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ:</p>
<p>7 In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>בְּיוֹמָא קֳדָמָא מְעֵרַע קֳדִישׁ יְהִי לְכוּן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן:</p>	<p>7 בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם כָּל־מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
<p>8 And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם קִירְבָּנָא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מְעֵרַע קֳדִישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן:</p>	<p>8 וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)</p>
<p>9 And the LORD spoke unto Moses saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:</p>	<p>9 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:</p>
<p>10 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר רִאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>10 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר רִאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>11 And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.</p>	<p>וַיִּזְנוּק אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְנוֹכְכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וַיִּזְנוּקוּ הַכֹּהֵן:</p>	<p>11 וַיִּזְנוּק אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְנוֹכְכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וַיִּזְנוּקוּ הַכֹּהֵן:</p>

(5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרבת קרבן ששמו פסח:
(8) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים צפרשת פנחס, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעבדין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, קצא אילים, ואם אין פרים ואילים, קצא כזשים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דבר הוא שזוב של ימים, שטיינ"א צלע"ו, וכן כל לשון שמונת, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת עבודה. אפילו מלאכות החשובות לכם עבודה ולזרך שיש חסרון כים צבטלה שלהן, כגון דבר האצד, כך הצנתי מחורת כהנים (פרשתא יז, ח), דקחני יכול אף חולו של מועד יהא אסור צמלאכת עבודה וכו':
(10) ראשית קצירכם. שמה ראשונה לקציר (מנחות עא.). עומר. עשירית האפה, כך היתה שמה, כמו וַיִּזְנוּקוּ הָעֹמֶר (שמות טז, יח):
(11) והניף. כל תנופה מוליך ומציא מעלה ומוריד, מוליך ומציא לעזור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעזור טללים רעים (מנחות סג.). לרצונכם. אם תקריבו כמספט זה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת צראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו.):

<p>12 And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD.</p>	<p>וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תְּמִיִּם בֶּן־שְׁנָתוֹ לַעֲלֹה לַיהוָה:</p>	<p>12 וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תְּמִיִּם בֶּן־שְׁנָתוֹ לַעֲלֹה לַיהוָה:</p>
<p>And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.</p>	<p>וּמִנְחָתָהּ שְׁנֵי עֲשָׂרֹנִין סֹלֶתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָ קֹדֶשׁ קָדֵם יִי לְאַתְקַבְּלָא בְּרִשְׁנָא וְנִסְכָּיהָ חֲמֵרָא רַבְעוֹת הֵינָא:</p>	<p>13 וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן אִשָּׁה לַיהוָה יֵית נִיחֹחַ וְנִסְכָּהּ יֵין רְבִיעִית הֵהִין:</p>
<p>And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.</p>	<p>וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הַבִּיאְכֶם אֶת־קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֲקֵת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)</p>	<p>14 וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הַבִּיאְכֶם אֶת־קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֲקֵת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)</p>
<p>And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;</p>	<p>וְתִמְנֹן לַכּוֹן מִבֵּתֵר יוֹמָא טְבָא מִיּוֹם אִיתּוֹאִיכוֹן יֵית עוֹמְרָא דְּאַרְמוּתָא שְׁבַע שְׁבוּעָן שְׁלֵמָן יִהְיוּן:</p>	<p>15 וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאְכֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה שְׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה:</p>
<p>even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.</p>	<p>עַד מִבֵּתֵר שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא תִּמְנֹן חֲמִשִּׁין יוֹמִין וְתִקְרְבוּן מִנְחָתָא חֲדָתָא קָדֵם יִי:</p>	<p>16 עַד מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:</p>
<p>Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.</p>	<p>מִמִּשְׁכְּנֵיכֶם תִּתְּנוּ לֶחֶם אֲרְמוּתָא תְּרֵמִין גְּרִיזָן תִּרְיִן עֲשָׂרֹנִין סֹלֶתָא יִהְיוּן חֲמִיעַ יִתְאַפִּין בְּפוּרִין קָדֵם יִי:</p>	<p>17 מִמִּשְׁבְּתֵיכֶם תִּבְיֹאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּי עֲשָׂרִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תִּתְּפִינָה בְּפוּרִים לַיהוָה:</p>

- (12) ועשיתם. כבש. חוצה לעומר הוא צא:
 (13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה הימה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט):
 (14) וקלי. קמח עשוי מכרמל רך שמייצגין אותו צמור: וכרמל. הן קליות שקורין גרניילי"ש: בכל משבתיכם. נחלקו צו חכמי ישראל (קידושין לו.), יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בחוצה לארץ, ויש אומרים, לא צא אלא ללמד שלא נטונו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה משכנשו וחלקו:
 (15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה:): תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצערב, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו.):
 (16) השבת השביעית. כתרומתו שצוּקָא שְׁצִיעָא: עד ממחרת השבת השביעית תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. ציוס החמשים מקריצוה. ואומר אני זהו מדרשו, אצל פשוטו עד ממחרת השבת השביעית שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרצה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים:

<p>And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעָה כִּבְשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֵשֶׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעָה כִּבְשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֵשֶׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>
<p>And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.</p>	<p>וְתַעֲבֹדוּן צִפִּיר בֶּר עֵזִין חֹד לְחַטָּאת וּתְרִין אֲמֹרִין בְּנֵי שָׁנָה לְנִכְסֹת קוֹדֶשֶׁת:</p>	<p>וְעֹשִׁיתֶם שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לְחַטָּאת וּשְׁנֵי כִבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבְחַת שְׁלָמִים:</p>
<p>And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.</p>	<p>וַיִּרִים כָּהֵנָּה יִתְּהוּן עַל לֶחֶם דָּבָרִיא אֲרָמָה קָדָם יי עַל תְּרִין אֲמֹרִין קוֹדֶשֶׁת יִתְּהוּן קָדָם יי לְכַהֵנָּה:</p>	<p>וְהִנִּיף תִּכְתֵּן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבְּכֻרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל-שְׁנֵי כִבְשִׂים קָדָשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לִכְתֵּן:</p>
<p>And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.</p>	<p>וְתַעֲרְעוּן בְּכָרֵן יוֹמָא הַדִּין מַעֲרַע קָדִישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן קִים עֲלֵם בְּכָל מוֹתְבִיכוֹן לְדָרִיכוֹן:</p>	<p>וּקְרֹאתֶם בְּעֶצְמוֹ הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא-קָדָשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלָאכַת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל-מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>
<p>And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>וּבְמַחְצֵדְכוֹן יֵת חֲצָא דְאֶרְעֵכוֹן לֹא תִשְׂצִי פְתָא דְחֻקְלָךְ בְּחֲצָדְךָ וּלְקִטָּא דְחֲצָדְךָ לֹא תִלְקִיט לְעִנְיִי וּלְגִיּוֹרֵי תִשְׁבּוּק יִתְּהוּן אֲנָא יי אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>וּבְקִצְרְכֶם אֶת-קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא-תִכְלֶה פֶּתֶא שְׂדֶךְ בְּקִצְרֶךְ וּלְקִט קִצִּירֶךְ לֹא תִלְקִיט לְעִנְיִי וּלְגִיר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)</p>

(17) ממושבבתיכם. ולא מחוצה לארץ (מנחות פג:). לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גזוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הזאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשמי הלחם (שם פד:):

(18) על הלחם. בגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל זהמה צפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וצ' עשרונים לאיל, ועשרון לכזש, וזו היא המנחה. והנסכים, חזי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכזש (במדבר טו, ד' ט"ז):

(19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כזשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכזשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבן בגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ו מנחות מה:):

(20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונית תנופה מחיים (מנחות סג.), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כזשים: קדש יהיו. לפי שלמלי יחיד קדשים קלים, הווק לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים:

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעצור עליהם שני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכחוש ליחס צאמנע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו צנה בית המקדש והקריב קרבנותיו בחוכו: תעזב. הנח לפניכם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

- 23 And the LORD spoke unto Moses, saying: חמישי ויִדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְאמֹר:
- 24 Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation. וידבר אל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ: 24
- 25 Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD. כָּל־מְלָאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֶשָּׁה לַיהוָה: (ס) 25
- 26 And the LORD spoke unto Moses, saying: ויִדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְאמֹר: 26
- 27 Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD. אֲךָ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֶשָּׁה לַיהוָה: 27
- 28 And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God. וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: 28
- 29 For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people. כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תַעֲנֶה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ: 29
- 30 And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people. וְכָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל־מְלָאכָה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְהֶאֱבַדְתִּי אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקִּרְבַּ עַמּוּהָ: 30
- 31 Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings. כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְתֵּיכֶם בְּכָל מִשְׁכְּתֵיכֶם: 31

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרצתחתיז אילי:

(25) והקרבתם אשה. המוספים האמורים שזומש הפקודים:

(27) אך. כל אכין ורקין שזחורה מיעוטין, מכפר הוא לשזים ואינו מכפר לשאינס שזים (שזועות יג.):

(30) והאבדתי. לפי שהוא אומר כרת ככל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדתי, למד על הכרת שאינו

אלא אבדן:

(31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו כלחזין הרבה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.):

<p>32 It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.</p>	<p>שִׁבְתָּ שַׁבָּתוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשֻׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד־עֶרֶב תִּשְׁבֹּתוּ שַׁבְּתֻכֶּם: (פ)</p>	<p>32</p>
<p>33 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יוֹם עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְאָמֹר:</p>	<p>33</p>
<p>34 Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִישֶׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:</p>	<p>34</p>
<p>35 On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>בְּיוֹם הַרְאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>	<p>35</p>
<p>36 Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אִשָּׁה לַיהוָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה עֲצֹרֶת הוּא כָּל־מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>	<p>36</p>
<p>37 These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;</p>	<p>אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהִקְרִיב אִשָּׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנֹסְכִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ:</p>	<p>37</p>

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו צכסות נקיה וצחפלה, וצשאר ימים טוֹזִים, צמאכל וצמשתה וצכסות נקיה וצחפלה:

(36) עצרת הוא. עזרתי אחסם אללי, כמלך שזימן את צניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר אמר, צני, צצקשה מכס עכצו עמי עוד יוס אחד, קשה עלי פרידכס: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכס, שאס לא תעשוה יש חסרון כיס צדצר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא אסור צמלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא:

(37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריצה עס העולה (מנחות מד:): דבר יום ביומו. חוק הקצוצ צחומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אס עצר יומו צטל קרצנו:

<p>beside the sabbaths of the LORD, 38 and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.</p>	<p>וְיָבֵד מִלִּבְדּוֹת יְהוָה בְּרֵד מִשְׁבִּיעַ דִּי וְיָבֵד וּמִלִּבְדּוֹת מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלִּבְדּוֹת מִמִּתְנַתְּכוֹן וְיָבֵד מִכָּל כָּל־נְדָרֵיכֶם וּמִלִּבְדּוֹת נְדָרֵיכֶם וְיָבֵד מִכָּל כָּל־נְדָבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ נְדָבְתְּכוֹן וְדִתְּנוּן קָדָם לַיהוָה:</p>	<p>38 וּמִלִּבְדּוֹת מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלִּבְדּוֹת מִמִּתְנַתְּכוֹן וְיָבֵד מִכָּל כָּל־נְדָרֵיכֶם וּמִלִּבְדּוֹת נְדָרֵיכֶם וְיָבֵד מִכָּל כָּל־נְדָבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ נְדָבְתְּכוֹן וְדִתְּנוּן קָדָם לַיהוָה:</p>
<p>Howbeit on the fifteenth day of 39 the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.</p>	<p>בְּרֵם בַּחֲמִישֶׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לִירְחָא שְׁבִיעָא בְּמִכְנָשְׁכוֹן יֵת עַל־תָּא דְאַרְעָא תִּיחְגֹּון יֵת חֲגָא קָדָם יְיָ שְׁבַע יוֹמִין בְּיוֹמָא קַדְמָאָה נִיחָא וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה נִיחָא:</p>	<p>39 אֵךְ בַּחֲמִישֶׁ עֶשְׂרָא יוֹם לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאת הָאָרֶץ תַּחֲגֹון אֶת־חַג־יְהוָה שְׁבַע יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שְׁבַתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שְׁבַתוֹן:</p>
<p>And ye shall take you on the first 40 day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.</p>	<p>וְתִסְבֹּון לְכוֹן בְּיוֹמָא קַדְמָאָה פִּירִי אֵילָנָא אֶתְרוּגִין לוּלָבִין וְהַדְסִין וְעַרְבִין דְּנַחַל וְתַחֲדוֹן קָדָם יְיָ אֶלְהֲכֹון שְׁבַע יוֹמִין:</p>	<p>40 וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנַף עֵץ־עֵבֶת וְעַרְבֵי־נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שְׁבַע יָמִים:</p>
<p>And ye shall keep it a feast unto 41 the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.</p>	<p>וְתִיחְגֹּון יְתִיה חֲגָא קָדָם יְיָ שְׁבַע יוֹמִין בְּשַׁתָּא קָיָם עָלֶם לְדִרְיֹכוֹן בִּירְחָא שְׁבִיעָאָה תִּיחְגֹּון יְתִיה:</p>	<p>41 וְחַגְתֶּם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שְׁבַע יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי תַחֲגֹון אֹתוֹ:</p>
<p>Ye shall dwell in booths seven 42 days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;</p>	<p>בְּמִטְלֵיא תַתְּבוֹן שְׁבַע יוֹמִין כָּל יִצְיָא בְּיִשְׂרָאֵל יִתְּבוֹן בְּמִטְלֵיא:</p>	<p>42 בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שְׁבַע יָמִים כָּל־הָאֲזָרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת:</p>
<p>that your generations may know 43 that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>בְּדִיל דִּידְעוֹן דְּרִיכֹון אֲרִי בְּמִטְלַת עֲנִי אוֹתִיבִית יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַפְקוֹתֵי יְתָחוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ אֶלְהֲכֹון:</p>	<p>43 לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַּסֻּכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>

(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצן שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה משלומין כל שצעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שזיעי זה צא בזמן אסיפה, מכאן שנזטו לַעֲבֹר את השנים שאם אין העצור, פעמים שהוא צא צאמלע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא צוה יציא צוה, יכול יהא מציאן כל שצעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד צמשמע, ולא יותר, ולמה נאמר שצעה, למשלומין (חגיגה ט).

(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עלו ופריו שוה (סוכה לה). הדר. הָדָר צאילנו משנה לשנה, וזהו אחריו (שם): כפת תמרים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (שם לז). וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדס, העשוי כמין קליעה (שם לז):

(42) האזרח. זה אזרח: בישראל. לרבות את הגרים (שם כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתי. ענני כבוד (סוכה יא:):

44	And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מַעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)	44
XXIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר: וַיֹּמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	סזיעי
2	'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.	צֹו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כֶּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:	2
3	Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.	מִחוּץ לַפָּרֹכֶת הָעֹדֶת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹף אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:	3
4	He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.	עַל הַמְּנֹרֶה הַטָּהוֹרָה יַעֲרֹף אֶת־הַנֵּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)	4
5	And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.	וְלָקַחְתָּ סֹלֶת וְאָפִיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂר חֻלּוֹת שְׁנֵי עָשָׂרִים וַיְהִי הַחֻלָּה הָאֶחָת:	5
6	And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.	וְשִׁמַּתְּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעֲרֻכּוֹת יָשַׁם הַמַּעֲרֻכָּת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה:	6
7	And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.	וְנָתַתְּ עַל־הַמַּעֲרֻכָּת לְבֹנָה זָכָה וְהִיְתָה לְלֶחֶם לְאֻזְכָּרָה אֲשֶׁה לַיהוָה:	7

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואתה תזוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש נורך המנורה, וכן משמע ואתה סופך לזוה את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הוית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים צמנחות (פו.) וצח"כ (פרשתא יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (צמדז כח ו), שאינה אלא מיום ליום:

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כב. ת"כ שס ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל צאי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת צדוריה, וממנה היה מחליל, וזה היה מקיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ת"כ שס יא), ושיערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקצעה להם (מנחות פט.):

(4) המנורה הטהרה. שהיא והז טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמהרה ומדשנה תחלה מן האפר: (6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זה טהור. דבר אחר על טהרו של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן (ת"כ פרק יח, ד): (7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני ציכי לצונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה.

<p>8 Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.</p>	<p>בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בֵּינוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד דְּשַׁבְּתָא יִסְדְּרִנְהָ קֳדָם יי תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים בְּרִית בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עֹלָם:</p>	<p>8</p>
<p>9 And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.'</p>	<p>וְהָיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְנִיכְלוּנֶיהָ בְּאֶתֶר קֳדִישׁ אֲרֵי קֳדָשׁ קוֹדֶשֶׁשׁ הוּא לַיהוָה חֶק־עוֹלָם: (ס)</p>	<p>9</p>
<p>10 And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.</p>	<p>וַיֵּצֵא בֶן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:</p>	<p>10</p>
<p>11 And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.</p>	<p>וַיִּקְבּ בֶן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיִּקְלָל וַיִּבְיֹאוּ אוֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לְמַטֵּה־דָן:</p>	<p>11</p>
<p>12 And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.</p>	<p>וַיִּנְיְחֻהוּ בַּמִּשְׁמֶר לִפְרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)</p>	<p>12</p>
<p>13 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמֹלִיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: לְאָמֹר:</p>	<p>13</p>

הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגבוה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמשלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא אזכרה למנחה: (9) והייתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן התבואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר: (10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יא, רבי לוי אומר מעולמו יא, רבי זכריה אומר מפרשה שלמעלה יא, לגלג ואמר, ציוס השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת לוונת של תשעה ימים, צחמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מצית דינו של משה יא מחוייב, צא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מצני דן אני, אמרו לו איש על דגלו צאחם לצית הצקס (צמדצר צ, צ) כחיצ, נכנס לצית דינו של משה ויאל מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר: וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה צו מטע אהלו: (11) ויקב. כתרגומו, וקריש שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו.), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שכן של ישראל שפרסמה הכחצו לזו לומר, שהיא לצדה היתה זונה: שלומית. קהות פטפטה שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטת דצדרים, שואלת בשלוס הכל: בת דברי. דצרנית היתה, מדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למשה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשצטו, כיולא צו אהליאצ בן אחיסמך למטה דן (שמות לא, ו), שצח לו שצח לאציו שצח לשצטו: (12) וינחהו. לצדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיחה, (סנהדרין עח:): שנאמר מפלגיה מות יומת (שמות שס יד), אצל לא פורש להם צאיו מיתה, לכך נאמר פי לא פרש מה יעשה לו (צמדצר טו, לד), אצל צמקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לא:

14	<p>'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.</p>	<p>אָפִיק ית דִּאֲרָגִיו לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וְיִסְמְכוּ כָּל דְּשָׁמְעוּ ית יְדִיהוֹן עַל רִישֵׁיהּ וְיִרְגְּמוּ יתִּיהּ כָּל כְּנָשְׁתָּא:</p>	<p>הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמִּחֲנֶה וְסִמְכוּ כָּל־הַשְּׁמָעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:</p>	14
15	<p>And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.</p>	<p>וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּמְלִיל לְמִמֹּר גָּבֵר גָּבֵר אֲרִי יִרְגְּיוּ קֹדֶם אֱלֹהֵיהּ וְיִקְבִּיל חֹבִבָּהּ:</p>	<p>וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלֵל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חַטָּאוֹ:</p>	15
16	<p>And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.</p>	<p>וְדִפְרִישׁ שְׁמָא דֵּי אַתְקַטְלָא יתְקַטִּיל מְרַגְם יִרְגְּמוּן בֵּיהּ כָּל כְּנָשְׁתָּא גֵּיּוֹרָא כִּנְצִיבָא בְּפָרְשֻׁתִּיהּ שְׁמָא יתְקַטִּיל:</p>	<p>וְנִקְבַּ שְׁם־יְהוָה מוֹת יוּמָת רָגוּם יִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כְּגֹר כְּאֶזְרָח בְּנִקְבו־שֵׁם יוּמָת:</p>	16
17	<p>And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.</p>	<p>וְגָבֵר אֲרִי יִקְטוֹל כָּל נַפְשָׁא דְּאִנְשָׁא אַתְקַטְלָא יתְקַטִּיל:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוּמָת:</p>	17
18	<p>And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.</p>	<p>וְדִיקְטוֹל נַפְשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נַפְשָׁא חֲלָף נַפְשָׁא:</p>	<p>וּמִכָּה נַפְשׁ־בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה נַפְשׁ תַּחַת נַפְשׁ:</p>	18
19	<p>And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:</p>	<p>וְגָבֵר אֲרִי יִתִּין מוּמָא בְּחִבְרִיהּ כְּמָא דְעֵבֵד כֵּן יִתְעַבִּיד לִיהּ:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ:</p>	19
20	<p>breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.</p>	<p>תִּבְרָא חֲלָף תִּבְרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שְׁנָא חֲלָף שְׁנָא כְּמָא דִּיהֵב מוּמָא בְּאִנְשָׁא כֵּן יִתִּיהֵב בֵּיהּ:</p>	<p>שֹׁבֵר תַּחַת שֹׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כְּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם כֵּן יִנָּתֵן בּוֹ:</p>	20
21	<p>And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.</p>	<p>וְדִיקְטוֹל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְדִיקְטוֹל אִנְשָׁא יתְקַטִּיל:</p>	<p>וּמִכָּה בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוּמָת:</p>	מפטיר

(14) השמעיים. אלו העדים: כל. להוציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך צראשך, ואין אנו נענשים צמיתתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלוש של אדם כמותו:

(15) ונשא חטאו. צכרת, כשאין התראה:

(16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל צכיו: ונקב. לשון קללה, כמו מִה אִקְצָב (צמדצר כג, ח. סנהדרין נו):

(17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:

(20) כן ינתן בו. פירשו רבותינו (צ"ק פד). שאינו נתינת מוס ממש, אלא תשלומי ממון שמין אותו כעבד, לכך כתוב בו לשון נתינה, דבר הנתון מיד ליד:

(21) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דְּצָר צהורה, וכאן דְּצָר צעושה צה צהורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה צה צהורה, שלא נאמר כאן נפש, וצמכה אציו ואמו דבר הכתוב, וצא להקישו למכה בהמה, מה מכה בהמה מחיים, אף מכה אציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב,

22 Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God. 22 מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם בְּהָרָא פְּאֻזְרָה יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: דִּינָא חֵד יְהִי לְכוֹן גֵּיּוֹרָא כְּנִצִּיבָא יְהִי אֲרִי אָנָּא יי אֱלֹהֵכוֹן:

23 And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses. 23 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת-הַמְקַלֵּל אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ אֲבָן וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ) וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲפִיקוּ יָת דְּאֻרְגִּיז לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וּרְגְמוּ יְתִיה בְּאִבְנָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדוּ כְּמָא דְּפָקִיד יי יָת מֹשֶׁה:

The Haftarah is Ezekiel 44:15-44:31 on page ??.

XXV And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying: 23ה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהָרָא סִינַי לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְּסִינַי לְמִימָר:

2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD. 2 דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נָתַן לָכֶם וּשְׁבַתְתָּהּ הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אֲרִי תִיעֲלוֹן לְאֶרֶץ דְּאָנָּא יְהִיב לְכוֹן וְתִשְׁמִיט אֶרֶץ אֲרֶעָא שְׁמִטָתָא קָדָם יי:

3 Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof. 3 שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כְּרֶמְךָ וְאָסַפְתָּ אוֹתָם-תְּבוֹאָתָהּ: שִׁית שָׁנִין תִּזְרַע חֲקֶלְךָ וְשִׁית שָׁנִין תִּכְסַּח כְּרֶמְךָ וְתִכְנֹשׁ יָת עֲלֻלָתָהּ:

4 But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard. 4 וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִת שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאֶרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכְרֶמְךָ לֹא תִזְמַר: וּבִשְׁתָּא שְׁבִיעִיתָא גִיחַ שְׁמִטָתָא יְהִי לְאֶרֶץ דְּתִשְׁמִיט קָדָם יי חֲקֶלְךָ לֹא תִזְרַע וְכְרֶמְךָ לֹא תִכְסַּח:

5 That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land. 5 אוֹת סְפִיחַ קִצְיֶרְךָ לֹא תִקְצֹר וְאוֹת-עֲנָבֵי נֹזְרֶךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאֶרֶץ: יָת כְּתִי חֲצִדְךָ לֹא תִחְצֹד וְיָת עֲנָבֵי שְׂבָקְךָ לֹא תִקְטֹף שְׁנַת שְׁמִטָתָא יְהִי לְאֶרֶעָא:

הוֹרֵךְ לומר זמכה שפטור, ומה צצהמה בצצלה, שאם אין חצלה אין תשלומין, אף מכה אציו ואמו אינו חייב עד שיעשה צה חצורה:

(22) אני ה' אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:

(23) ובני ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחייה, רגימה, ותלייה:

(1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אלל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה צת"כ (פרש"א א, א). ונראה לי שכן פירושה, לפי שלא מצוי שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב צמשה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וזה הכחוש ולמד כאן על כל דבור שנדצר למשה שמיני היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו ונשנו בערבות מואב:

(2) שבת לה'. לשם ה' כשם שנאמר בשבת צראשית:

(4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקוצצין זמורותיה, ותרגומו לֹא תִקְצֹחַ, ודומה לו קוצים פסוחים (ישעיה לג, יז), שְׂרָפָה צֹאשׁ פְּסוּחָה (תהלים פ, יז):

<p>And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: 6 for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;</p>	<p>וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם 6 וְלֹאכְלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ לְמִיכַל לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשָׂכִירְךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:</p>
<p>and for thy cattle, and for the 7 beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.</p>	<p>וּלְבְהֵמָתְךָ וּלְחַיָּה אֲשֶׁר בָּאֶרֶץ תְּהִיָּה כָּל-תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל: (ס)</p>
<p>And thou shalt number seven 8 sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.</p>	<p>וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שְׁנֵים שִׁבְעַת שָׁנִים שְׁנֵים שִׁבְעַת שָׁנִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁנִים אַרְבָּעִין וְתֵשַׁע שָׁנִים:</p>
<p>Then shalt thou make 9 proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.</p>	<p>וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אֶרְצְכֶם:</p>
<p>And ye shall hallow the fiftieth 10 year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.</p>	<p>וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִישִׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל-יֹשְׁבֵיהָ יוֹבֵל הוּא תְּהִיָּה לָכֶם וּשְׁבַתְּכֶם אִישׁ אֶל-אֶחָיו וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ:</p>

(5) את ספיד קצירך. אפילו לא זרעוה, והיא צמחה מן הזרע שנפל בה צעת הקציר, הוא קרוי ספיד: לא תקצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך צורך, אלא מן המופקר:

(6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתם עליך לא באכילה ולא בהנאה אסרתם אלא שלא תנהוג בהם כבעל הצית אלא הכל יהיו שוים זה אחת ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השבועות אחת אוכל, ואי אחת אוכל מן השומר (ת"כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאָכְלוּ אֲבִיגִי עִמָּךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי צעלים ועצדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שם ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שם ז):

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, בהמה לא כל שכן, שמונומיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש בהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הצית, פְּלֶה לחיה מן השדה פְּלֶה לבהמתך מן הצית (ת"כ. שם ח. תענית ו):

(8) שבתת שנים. שמיטות שנים, יכול יעשה שבע שנים רשופות שמיטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמיטה ושמיטה צומנה (ת"כ פרשתא ב, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמיטות עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמיטות למספר מ"ט:

(9) והעברת. לשון וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמִּצְנָה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ביום הכפורים, איני יודע שהוא צעשור לחדש, אם כן למה נאמר צעשור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דומה שבת בכל ארצכם, ואין תקיעת ראש השנה דומה שבת בכל ארצכם, אלא צבית דין בלבד (ת"כ שם ה):

(10) וקדשתם. (ת"כ פרק ב, א) צבית דין אף צבית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח): וקראתם דרור. לעצדים, בין נרצע, בין שלא פלו לו שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרור, כמדוייר

11	A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.	יובל הוא שנת החמשים יובל היא שנת חמשים שנה תהיה לכם לא תזרעו שנים תהי לכון לא תזרעו ולא תקצרו את-ספיתיה ולא תבצרו את-נזריה תקטפון ית שבקתא: ית עלתתה:	11
12	For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.	כי יובל הוא קדש תהיה ארי יובל היא קודשא לכם מן-השדה תאכלו תהי לכון מן הקלא תיכלון את-תבואתה: ית עלתתה:	12
13	In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.	בשנת היובל הזאת תשובו בשתא דיובל הדיא תשובו גבר לאחסנתיה: איש אל-אחוזתו:	13
14	And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.	וכי-תמכרו ממכר לעמיתך וארי תזבין זבנין לחברך או קנה מיד עמיתך אל-תונו איש את-אחיו: או תזבון מיד חברך לא תזבון גבר ית אחוהי: תזבון מן חברך במנין שני	שני
15	According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.	במספר שנים אחר היובל תמכר ממכר לעמיתך במספר שנים תבואת ימכר-לך: במנין שני אתר היובל תזבין מן חברך במנין שני עלתתא יזבין לך: שני-תבואת ימכר-לך:	15

זי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר בכל מקום שהוא רואה ואינו צרשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלח משאר שנים בנקיבת שם לה לצדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שם תקיעת שופר: ושבחתם איש אל אחוזתו. שהשדות חוזרות לבעליהן: ואיש אל משפחתו תשובו. לרצות את הנרצע (קידושין טו:):

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאיתא בראש השנה (ח:), ובת"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אל צור אתה מן המופקרים. כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר בזיוצל, נמלאו שתי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמיטה, ושנת החמשים יוצל:

(12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תלא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, זהויתה תהא (סוכה מ: ת"כ פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הצית, שאם קלה לחיה מן השדה, אתה צריך לצער מן הצית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר בזיוצל:

(13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי כבר נאמר ושבקתם איש אל אחוזתו, אלא לרצות, המוכר שדה ועמד בנו וגאלה, שחזרת לאציו בזיוצל:

(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם באת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרשת ג, ד ז"מ נח:):

(15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, ליישב המקרא על אופניו, על האונאה צא להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה דמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזה שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שמהא עומדת ביד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדה אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שתעמוד שתי שנים ביד הלוקח מיום ליום, ואפילו יש שלש תצואות באתן שתי שנים, כגון, שמכרה לו בקמותיה, ושני, אינו יוצא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצואות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:

16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה לְפֹם סְגִיּוֹת שְׁנִיָּא תִּסְגִּי מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעוֹט הַשָּׁנִים תִּמְעוֹט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאוֹת הוּא מִכֹּר לָךְ: זְבִינֹהֵי וּלְפֹם זְעִירוֹת שְׁנִיָּא תִּזְעַר זְבִינֹהֵי אֲרִי מִנֵּן עַל־לֶתָּא הוּא מְזַבִּין לָךְ:	16
17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.	וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עֲמִיתוֹ וְלֹא תוֹנוּן גֹּבֵר יֵת חֲבֵרִיהַ וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ אֲרִי אָנָּה יי אֱלֹהֵיכֶם:	17
18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וַיִּשְׁבְּתֶם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּחָה: וְתַעֲבֹדוּן יֵת קִימִי וְיֵת דִּינִי תִּטְרוּן וְתַעֲבֹדוּן יִתְהוֹן וְתִתְבֹּן עַל אֲרֶעָא לְרַחֲצֹן:	18
19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וְנָתְנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעָה וַיִּשְׁבְּתֶם לְבִטָּחָה עָלֶיהָ: וְתִתֵּן אֲרֶעָא אֶפְרָה וְתִיכְלוּן לְמִשְׁבַּע וְתִתְבֹּן לְרַחֲצֹן עָלֶיהָ:	שלישי (שני)
20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וְכִי תֹאמְרוּ מַה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאסְפָּה אֶת־תְּבוּאוֹתֵינוּ: וְאֲרִי תִימְרוּן מָה נִיכּוֹל בַּשָּׁתָּא שְׁבִיעִיתָא הָא לֹא נִזְרַע וְלֹא נִכְנֹשׁ יֵת עַל־לֶתָּא:	20
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשְׂתָּ אֶת־תְּבוּאָהּ לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים: וְאֶפְקִיד יֵת בְּרַכְתִּי לָכֶן בַּשָּׁתָּא שְׁתִּיתָא וְתַעֲבִיד יֵת עַל־לֶתָּא לְתֵלַת שָׁנִין:	21
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְיִזְרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְאָכַלְתֶּם מִן־תְּבוּאוֹהָ יָשֹׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד־בּוֹא תְּבוּאוֹתֶיהָ תֹאכְלוּ יָשֹׁן: וְתִזְרְעוּן יֵת שָׁתָּא תְּמִינִיתָא וְתִיכְלוּן מִן עַל־לֶתָּא עֲתִיקָא עַד שָׁתָּא תְּשִׁיעִיתָא עַד מִיעַל עַל־לֶתָּה תִיכְלוּן עֲתִיקָא:	22

(16) תרבה מקנתו. תמכרה בזיוקר: תמעט מקנתו. תמעט צדמיה:

(17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חבירו, ולא ישאלנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנחתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכן נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר צו ויראת מאלהיך (צ"מ נח):

(18) וישבתם על הארץ לבטח. שָׁצֵעוֹן שְׁמֵטָה יִשְׂרָאֵל גּוֹלִים, שְׁנֹאמַר אִזְ תִּרְלָה הָאָרֶץ אֶת שְׁצֻתָּהּ, וְהִרְלָתָ אֶת שְׁצֻתָּהּ (ויקרא כו, לד שצח לג), ושצעים שנה של גלות צל כנגד שצעים שמטות שצטלו היו:

(19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צלורת: ואכלתם לשבע. אף צורך המעים תהא צו צרכה:

(20) ולא נאסף. אל הבית: את תבואתו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הבאים מאלהים (פסחים נא):

(21) לשלש השנים. למקאת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית, שיזרעו בשמינית צמר חשון ויקצרו בניסן:

(22) עד השנה התשיעית. עד חג הסוכות של תשיעית שהיא עם בוא תבואתה של שמינית לתוך הבית, שכל ימות הקיץ היו בשדה צמרנות, ובתשרי הוא עם האסיף לבית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים, בששית שלפני

<p>23 And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.</p>	<p>וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְתָּת וְאַרְעָא לֹא תִזְדָּבֵן לְחִלּוּטִין כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים אֲרִי דִילִי אֲרָעָא אֲרִי דִי־יִרְיִן וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי: וְתוֹתְבִין אַתּוֹן קְדָמִי:</p>	<p>23 וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְתָּת כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי:</p>
<p>24 And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.</p>	<p>וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם פִּדְיוֹן תַּתְּנוּ לָאָרֶץ:</p>	<p>24 וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה פִּדְיוֹן תַּתְּנוּ לָאָרֶץ: (ס)</p>
<p>25 If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.</p>	<p>אֲרִי יִתְמַסְכֵּן אַחִיךָ וַיִּזְבֵּן מֵאֲחֻזַּתוֹ וַיֵּלֶךְ הַקָּרֵב דְּקָרִיב לִיה וַיַּפְדֹּק יֵת זְבִינֵי אַחִיו:</p>	<p>רביעי 25 כִּי־יִמּוֹךְ אַחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וַבֹּא גֹאֲלֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וְגָאֵל אֶת מִמָּכַר אַחִיו:</p>
<p>26 And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;</p>	<p>וְגִבֵּר אֲרִי לֹא יֵהִי לִיה פְּדִיק וְתִדְבִיק יְדִיה וַיִּשְׁכַּח כְּמֹסֶת פִּדְיוֹנוֹ:</p>	<p>26 וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהִשְׁיגָה יָדוֹ וּמָצָא כְּדִי גֹאֲלָתּוֹ:</p>
<p>27 then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.</p>	<p>וַיַּחְשִׁב יֵת שְׁנֵי זְבִינוֹהִי וַיָּתִיב יֵת מוֹתָרָא לְגִבֵּר דִּזְבִּין לִיה וַיָּתִיב לְאֲחֻזַּתוֹ:</p>	<p>27 וַיַּחְשֹׁב אֶת־שְׁנֵי מִמָּכָרוֹ וַיָּשִׁיב אֶת־הַתֶּעֱרֵף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לּוֹ וְשָׁב לְאֲחֻזָּתוֹ:</p>
<p>28 But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.</p>	<p>וְאִם לֹא אִשְׁפַּחַת יְדִיה כְּמֹסֶת דִּי־תִיב לִיה וַיִּהְיֶה זְבִינוֹהִי כִּדְּבִילָא וַיִּפּוֹק בִּיּוֹבִילָא וַיָּתִיב לְאֲחֻזַּתוֹ:</p>	<p>28 וְאִם לֹא־מָצָאָה יָדוֹ דִּי־הַשִּׁיב לּוֹ וְהָיָה מִמָּכָרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בִּיּוֹל וְשָׁב לְאֲחֻזָּתוֹ: (ס)</p>

השמיטה השביעית, שהן בטלן מעבודת קרקע שתי שנים רגילות השביעית והיוזל, ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן:

(23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלים ביוזל, שלא יהא הלוקח כוזבה (ת"כ שס ח): לצמחת.

לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ. (ת"כ) אל תרע עיניך זה (שס), שאינה שלך:

(24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לרבות בחים, ועצד עצרי (שס ט), ודבר זה מפורש בקידושין בפרק א' (דף כא). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב:

(25) כי ימוך אחיך ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחזתו. ולא כולה, למדה מורה דרך ארץ, שישיר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכב:

(26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שס ט"ז פרק ה, ב):

(27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוזל, כך וכך, ובכמה מכרתיה לך, כך וכך, עתיד היית להחזירה ביוזל, נמצאת קונה מספר התצאות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצא את דמיה מן החשבון, וטול את השאר, וזהו: והשיב את העודף. בדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנס ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל):

(28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצאין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוזל משמט בתחלתו (ת"כ שס ז):

<p>29 And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.</p>	<p>וְאִישׁ כִּי־יִמְכַר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהִיתָה גְּאֻלָּתוֹ עַד־תָּמָּה שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְּאֻלָּתוֹ:</p>	<p>חמישי (שלישי)</p>
<p>30 And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.</p>	<p>וְאִם לֹא־יִגְאָל עַד־מְלֹאת לוֹ שָׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר־בְּעִיר אֲשֶׁר־(כ) לֹא קָן לֹן חֲמָה לְצִמְיֹתָהּ לִקְנָה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו לֹא יֵצֵא בִּיבּוּל:</p>	<p>30</p>
<p>31 But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.</p>	<p>וּבְתֵי הַחֲצֵרִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֲמָה סָבִיב עַל־שָׂדֶה הָאָרֶץ יִחָשֹׁב גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־לּוֹ וּבִיבּוּל יֵצֵא:</p>	<p>31</p>
<p>32 But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.</p>	<p>וְעָרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם גְּאֻלָּת עוֹלָם תִּהְיֶה לַלְוִיִּם:</p>	<p>32</p>
<p>33 And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.</p>	<p>וְאֲשֶׁר יִגְאָל מִן־הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמְכַּר־בֵּית וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בִּיבּוּל כִּי בְתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הֵוא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>33</p>

(29) בית מושב עיר חומה. בית צחוק עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשתא ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, וצחוק שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, והצרך לפרש בזה שהוא חלוק, שאם רצה לגאלו בשנה ראשונה גאלה, ולאחר מכאן אינו גאלה: והיתה גאלתו. של בית: ימים. ימי שנה שלימה קרוים ימים, וכן תשע השערה אשנו ימים (בראשית כד, נה):

(30) וקם הבית וגו' לצמיתת. יצא מכחו של מוכר ועומד בכחו של קונה: (אשר לא חומה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין לז). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקצה היא, והצרך לכתוב לה, אלא מחוק שצריך לכתוב לא פנים, תקנו לו צמקסור זה נופל על זה): לא יצא ביבול. אמר רב ספרא (אף) אם פגע בו יובל צחוק שנחל לא יצא (שם לא):

(31) ובתי החצרים. כמרגמו פלסא, עיירות פחוסות מאין חומה, ויש הרבה צספר יהושע קצרים ופלסא (יהושע יג, כח). צספלקס וצטלקס (בראשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוכל, ויוצאין ציצול לצעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, ובה יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרק ו, ערכין לג): וציצול יצא. צחוס:

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גואל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנחונות להם בצלפס אמה צציות הערים, או אם מכרו בית בעיר חומה גואלין לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שם):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ויצא ציצול. אותו ממכר של בית, או של עיר, ויש צו ללוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כשאר צמי ערי חומה של ישראל, וגאלה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאלות עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכחוב אלא צלוקח ישראל שקנה בית בערי הלויים, אצל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט,

- 34 But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.
- 35 And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.
- 36 Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.
- 37 Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.
- 38 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.
- 39 And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.
- 34 וְשָׂדֵה מִגֵּרֶשׁ עֲרֵיהֶם לֹא יִמָּכַר כִּי-אַחֲזֶתָ עוֹלָם הוּא לָהֶם: (ס)
- 35 וְכִי-יִמְוֶה אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וַהֲחִזַּקְתָּ בּוֹ גֵּר וְתוֹשֵׁב וְחַי עִמָּךְ:
- 36 אַל-תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית וְיִרְאֶתָ מֵאֱלֹהֶיךָ וְחַי אָחִיךָ עִמָּךְ:
- 37 אֶת-כֶּסֶףךָ לֹא-תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ וּבִמְכֹרֶת לֹא-תִתֵּן אֶכְלֶךָ:
- 38 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֵלֹהִים: (ס)
- 39 וְכִי-יִמְוֶה אָחִיךָ עִמָּךְ וַיִּמָּכַר לָךְ לֹא תַפְלֹחַ בּוֹ עֲבָדָת עֲבָד:

ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מנחה אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציונל ואינו נחלס לסוף שנה כזית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם במקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מִכָּר גִּזְרָה, שאם הקדיש בן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזר אינה יוצאה לכהנים ציונל, כמו שנאמר בישראל ואם מִכָּר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אֲחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד (ויקרא כז, כ), אבל בן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחם שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מועת היד. למה זה דומה, למשאו ששל החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או תושב, ואיזהו תושב כל שקבל עליו שלא לעבוד עבודה אלילים ואוכל נבלות:

(36) נשך ותרבית. חד שווייהו רבנן, ולעצור עליו בשני לאוין (ב"מ ס:). ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך, או התולה מעותיו בזכרי כדי להלוותם לישראל ברבית, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו, לכך הוצרך לומר, ויראת מאלהיך (ב"מ נח:):

(38) אשר הוצאתי וגו'. והצנתי בין זכור לשאינו זכור, אף אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל ברבית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מנחות, אפילו הן כבדות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. שזכר שתקבלו מנחות: להיות לכם לאלהים. שכל הקִּדְרֵי צֶאֱרָץ יִשְׂרָאֵל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעובד עבודה אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כתובות קי:):

(39) עבודת עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר בה כעבד, שלא יוליך כליו אחריו לצית המרחץ, ולא ינעול לו מנעליו:

<p>As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.</p>	<p>כַּשְׂכִּיר כְּתוֹשֵׁב וְהָיָה עִמָּךְ עַד־שָׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ עַמָּךְ:</p>	<p>כַּשְׂכִּיר כְּתוֹשֵׁב וְהָיָה עִמָּךְ עַד־שָׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ עַמָּךְ:</p>
<p>Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.</p>	<p>וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב:</p>	<p>וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב:</p>
<p>For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.</p>	<p>כִּי־עַבְדֵי ה' אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרַת עֶבֶד:</p>	<p>כִּי־עַבְדֵי ה' אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרַת עֶבֶד:</p>
<p>Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.</p>	<p>לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וַיִּירָאֶת מֵאלֹהֶיךָ:</p>	<p>לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וַיִּירָאֶת מֵאלֹהֶיךָ:</p>
<p>And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.</p>	<p>וְעַבְדֶּיךָ וְאִמָּתֶיךָ אֲשֶׁר יְהִיוּ־לְךָ מֵאֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ עֶבֶד וְאִמָּה:</p>	<p>וְעַבְדֶּיךָ וְאִמָּתֶיךָ אֲשֶׁר יְהִיוּ־לְךָ מֵאֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ עֶבֶד וְאִמָּה:</p>
<p>Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.</p>	<p>וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַנִּגְרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאַרְצְכֶם וְהָיוּ לְכֶם לְאֻחֻזָּה:</p>	<p>וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַנִּגְרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאַרְצְכֶם וְהָיוּ לְכֶם לְאֻחֻזָּה:</p>
<p>And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.</p>	<p>וְהִתְנַחֲלֹתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אֲחֵרֵיכֶם לְרִשְׁתָּ אֻחֻזָּה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֲחֵיו לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ: (ס)</p>	<p>וְהִתְנַחֲלֹתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אֲחֵרֵיכֶם לְרִשְׁתָּ אֻחֻזָּה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֲחֵיו לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ: (ס)</p>

(40) כשכיר כתושב. עזודת קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהגו בו: עד שנת היבל. אם פגע צו יוצל לפני שש שנים היוצל מוציא:

(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר בניו מי מכר, אלא מכאן, שרצו חייב צמזמות בניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כג). ואל אחוזת אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין לזולזו בכך (מכות יג). אחוזת חזקת:

(42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא, א): לא ימכרו ממכרת עבד. בהכרזה, כאן יש עזד למכור, ולא יעמידנו על אצן הלקח:

(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לצורך, כדי לענוותו, אל תאמר לו הֵס לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עֲלֵךְ תחת הגפן, עד שאבוא, שמה תאמר אין מכיר בדבר אם לצורך אם לאו ואומר אני לו שהוא לצורך, הרי הדבר הזה מסור ללך, לכך נאמר ויראת:

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, בעבדי איני מושל, צו' אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא תִּסֶּהָ לְךָ נֶשְׁמָה (דברים כ, טז), אלא מי ישמשני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעבדים: אשר סביבתיכם. ולא שנתוך גבול ארצכם, שהרי זהם אמרתי, לא תחיה כל נשמה:

(45) וגם מבני התושבים. שצאו מסביבותיכם לישא נשים בארצכם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו כולל לא תחיה, אלא אתה מותר לקנותו בעבד (קידושין סז): מהם תקנו. אותם תקנו:

<p>And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,</p>	<p>וְכִי תִשִּׁיג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמָךְ אֶחָיד עִמּוֹ וְנִמְכַּר לְגֵר תוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעַקֵּר מִשְׁפַּחַת גֵּר:</p>	<p>וְכִי תִשִּׁיג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמָךְ אֶחָיד עִמּוֹ וְנִמְכַּר לְגֵר תוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעַקֵּר מִשְׁפַּחַת גֵּר: שביעי</p>
<p>after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;</p>	<p>אַחֲרֵי נִמְכַּר גֵּאֻלָּהּ תִּהְיֶה-לּוֹ אֶחָד מֵאֲחָיו יִגְאֻלֵּנוּ:</p>	<p>אַחֲרֵי נִמְכַּר גֵּאֻלָּהּ תִּהְיֶה-לּוֹ אֶחָד מֵאֲחָיו יִגְאֻלֵּנוּ: 48</p>
<p>or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.</p>	<p>אוֹ אֲחֻבּוֹתָיו אוֹ בֶר אֲחֻבּוֹתָיו יִפְרֹקֶנָּה אוֹ מִקְרִיב בְּשָׂרֶיהָ מִזֶּרְעֻתָּהּ יִפְרֹקֶנָּה אוֹ דֹתְדִבִּיק יָדֶיהָ וְיִתְפָּרֵיק:</p>	<p>אוֹ-דָדּוֹ אוֹ בֶן-דָּדּוֹ יִגְאֻלֵּנוּ אוֹ-מִשְׁאָר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאֻלֵּנוּ אוֹ-הַשִּׁנְיָה יָדּוֹ וְנִגְאֹל: 49</p>
<p>And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.</p>	<p>וַיַּחֲשִׁב עִם-קֹנָהּ מִשְׁנַת הַמִּכְרוֹ לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמִּכְרוֹ בַּמִּסְפָּר שָׁנִים כִּימֵי שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ:</p>	<p>וַיַּחֲשִׁב עִם-קֹנָהּ מִשְׁנַת הַמִּכְרוֹ לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמִּכְרוֹ בַּמִּסְפָּר שָׁנִים כִּימֵי שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ: 50</p>
<p>If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.</p>	<p>אִם עוֹד סְגִיּוֹת בְּשָׁנֶיָּא לְפִנְיָהּ יִתִּיב פּוֹרְקָנָהּ מִכֶּסֶף זִבְיֹנָהּ:</p>	<p>אִם-עוֹד רַבּוֹת בְּשָׁנִים לְפִיָּהּ יָשִׁיב גֵּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ: 51</p>
<p>And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.</p>	<p>וְאִם זָעִיר אֲשֶׁתָּאָר בְּשָׁנֶיָּא עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא וַיַּחֲשִׁיב לִיהָ כְּפֹם שְׁנֹתָיָהּ יִתִּיב יָת פּוֹרְקָנָהּ:</p>	<p>וְאִם-מְעַט נִשְׁאָר בְּשָׁנִים עַד-שְׁנַת הַיָּבֵל וַיַּחֲשִׁב-לָּהּ כְּפִי שְׁנֶיהָ יָשִׁיב אֶת-גֵּאֻלָּתוֹ: 52</p>

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו זהם לנחלה לזורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילום לבניכם, שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להביא נשיא בעמו ומלך במשרתיו שלא לרדות צפרן:

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כתרגומו עַל תּוֹשֵׁב, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מיגרם לו שיעשיר, דבוק עמך: ומך אחיד עמו. מיגרם לו שימון, דבוק עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכ"ס, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבודת אלילים עזמה (שם כ. ב"מ עא.), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עזים, ולשאוב מים:

(48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחם לְאִיָּמָע:

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עזמו לא קנאו אלא לעבדו עד היובל, שהרי ציובל יָאָ, כמו שנאמר למטה, ויָאָ בְּשָׁנָה הַיָּבֵל, ובנכרי שחמת ידך הכתוב מדבר, ואף על פי כן לא תבא עליו בעקיפין, מפני חלול השם (צ"ק קג.), אלא כשבא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היובל וקנאו בעשרים מנה, נמלא שקנה הנכרי עבודת שנה צמנה, ואם שהה זה אכלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו במספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה צמנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היובל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

53	As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.	כַּשְׂכִּיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא יִרְדְּנֻ בַּפֶּרֶךְ לְעֵינֶיךָ: כַּאֲמִיר שָׁנָא בְּשָׁנָא יְהִי עִמִּיהּ לֹא יִפְלַח בֵּיהּ בְּקִשְׁיוֹ לְעֵינֶךָ:	כַּשְׂכִּיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא יִרְדְּנֻ בַּפֶּרֶךְ לְעֵינֶיךָ:	53
54	And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.	וְאִם לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלֶּה וְיִצָּא בְּשָׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ: וְאִם לֹא יִתְפָּדֶה בְּאֵלֶּיךָ וְיִפְדֹּק בְּשָׁמַת דְּיִבְלֵא הוּא וּבְנֵיהּ עִמִּיהּ:	וְאִם לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלֶּה וְיִצָּא בְּשָׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ:	54
55	For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אֲרִי דִילִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדֵי עֲבָדֵי אֲנִי דְאִפִּיקֵי יְתָחוּן מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	מפטיר
XXVI	Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.	לֹא תַעֲשֶׂוּ לָכֶם אֱלִילִים וּפְסֵל וּמִצְבֵּה לֹא תִקְיֻמוּ לָכֶם וְאֲבָן מִשְׁפַּת לֹא תִתְּנוּ בְּאֶרְצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לֹא תַעֲבֹדוּן לְכוֹן טַעֲנוֹן וְצִילִם וְקִמָּא לֹא תִקְיֻמוּן לְכוֹן וְאֲבָן סִגְדָא לֹא תִתְּנוּן בְּאֶרְעֵכוֹן לְמִסְגַּד עֲלֶיהָ אֲרִי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	לֹא תַעֲשֶׂוּ לָכֶם אֱלִילִים וּפְסֵל וּמִצְבֵּה לֹא תִקְיֻמוּ לָכֶם וְאֲבָן מִשְׁפַּת לֹא תִתְּנוּ בְּאֶרְצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	XXVI
2	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ אֲנִי יְהוָה: (פ) יְת יומי שְׁבִיָּא דִילִי תִטְרוֹן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִתְּחוּן דְּחִלִין אֲנִי יְיָ:	אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ אֲנִי יְהוָה: (פ)	פסוקים 12
3	If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;	אִם בְּחֻמֵּי תִּהְיוּ וְיִתְּחֻמוּ תִּשְׁמְרוּן וְתַעֲבֹדוּן יְהוָה: אִם בְּחֻמֵּי תִהְיוּ וְיִתְּחֻמוּ תִשְׁמְרוּן וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם:	אִם בְּחֻמֵּי תִהְיוּ וְיִתְּחֻמוּ תִשְׁמְרוּן וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם:	בחקתי

The Haftarah is Jeremiah 32:6-32:27 on page ??.

- (53) לֹא יִרְדְּנוּ בַּפֶּרֶךְ לְעֵינֶיךָ. כלומר ואתה רואה:
 (54) וְאִם לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלֶּה. צֹלֶה הוּא נִגְאָל, וְאִינוּ נִגְאָל צֶשֶׁשׁ (קִידוּשִׁין טו:): (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב צְמוּמוֹת צְנוּי (קִידוּשִׁין כג.))
 (55) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. שְׁטָרֵי קוּדֶם: אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:
 (1) לֹא תַעֲשֶׂוּ לָכֶם אֱלִילִים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורצו מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורצו עובד עבודת אלילים אף אני כמותו, הואיל ורצו מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בחללה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכך סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דבר הנקנה מיד ליד) לא חזר בו, סוף מוכר אחותו, לא חזר בו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר בו, סוף לוח צרית, כל אלו האחרונות קשורות מן הראשונות, לא חזר בו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קִידוּשִׁין כ:). ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וְשִׁפְטִי כְּפִי (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע בצרפת אבנים: להשתחוות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחוה בפשוט ידים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כג.):
 (2) אֲנִי ה'. נאמן לשלם שכר:
 (3) אִם בְּחֻמֵּי תִלְכוּ. יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת מצוותי תשמרו הרי קיום המצוות אמור, הא מה אני מקיים אם בחקותי, תלכו שמהיו עמלים בתורה: ואת מצוותי תשמרו. הוו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א) וְלִמְדָם אֶתְּם וְשִׁמְרָתֶם לַעֲשֹׂתָם:

<p>then I will give your rains in 4 their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.</p>	<p>וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם בְּעִתָּם וְנָתַנָּה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן חֶקְלָא יִתֵּן אֲבִיהָ:</p>	<p>4 וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם בְּעִתָּם וְנָתַנָּה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן חֶקְלָא יִתֵּן אֲבִיהָ:</p>
<p>And your threshing shall reach 5 unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time; and ye shall eat your bread until ye have enough, and dwell in your land safely.</p>	<p>וַיַּעַרְע לָכֵן דִּישָׁא לְקִטְפָא וְקִטְפָא יַעַרְע לְאַפּוּקִי בֵר זֶרְעָא וְנִתְכַּלּוֹן לְחֶמְכֶם לְמִשְׁבַּע וְתַתְּבוֹן לְרוּחָצֵן בְּאַרְעֲכֹן:</p>	<p>5 וְהָשִׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת-בָּצִיר וּבָצִיר יִשָּׁיג אֶת-זֶרַע וְאָכַלְתֶּם לְחֶמְכֶם לְשִׁבַּע וַיִּשְׁבְּתֶם לִבְטָח בְּאַרְצְכֶם:</p>
<p>And I will give peace in the land, 6 and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.</p>	<p>וְאִתִּין שְׁלָמָא בְּאַרְעָא וְתִשְׁרֹן וְלִית דְּמִנִּיד וְאִבְטִיל חִיתָא בְּשִׂתָּא מִן אַרְעָא וְדִקְטָלִין בְּחֶרֶבָא לֹא יַעֲדוֹן בְּאַרְעֲכֹן:</p>	<p>שני וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וְשָׁכַבְתֶּם וְאִין מִחְרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן-הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא-תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם:</p>
<p>And ye shall chase your enemies, 7 and they shall fall before you by the sword.</p>	<p>וְתִרְדְּפוּן יָת בְּעָלֵי דְבָבִיכֹן וַיִּפְּלוּן גְּדָמִיכֹן לְחֶרֶבָא:</p>	<p>7 וְתִרְדְּפֶתֶם אֶת-אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לְפָנֵיכֶם לְחֶרֶב:</p>
<p>And five of you shall chase a 8 hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.</p>	<p>וַיִּרְדְּפוּן מֵנֶכֶן חֲמִשָּׁא לְמֵאָה וּמֵאָה מֵנֶכֶן לְרִבּוּתָא יַעֲרְקוּן וַיִּפְּלוּן בְּעָלֵי דְבָבִיכֹן גְּדָמִיכֹן לְחֶרֶבָא:</p>	<p>8 וְתִרְדְּפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רִבְבָה יִרְדְּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לְפָנֵיכֶם לְחֶרֶב:</p>
<p>And I will have respect unto you, 9 and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.</p>	<p>וְאִתְּפַנִּי בְּמִימְרֵי לְאַיְטְבָא לָכֵן וְאַפְשִׁי יִתְכּוֹן וְאַסְגִּי יִתְכּוֹן וְאִשִּׁים יָת קִימִי עִמְכֹן:</p>	<p>9 וּפָנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקִּימֹתִי אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם:</p>

- (4) בעתם. נשעה שאין דרך בני אדם לנאת, כגון (צלילי רגיעה. רש"י ישן) צלילי שזחות (תענית כג. ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ שס ו):
- (5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואתם עסוקים בו עד הציר, ובציר מעסקו עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשבע. אוכל קמח, והוא מתנזך צמעי (שס ז):
- (6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעזור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ב, ג):
- (7) לפניכם לחרב. איש צמר רעהו (שס):
- (8) וירדפו מכם. מן החלשים שצדק, ולא מן הגבורים שצדק (שס ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשוביהם בלשון רש"י צפרשת צראשית, לא היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם בישועה, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוה"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובב צ' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש צ', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שס): ונפלו איביכם וגו'. שהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:
- (9) ופנית אלכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיחא נח"כ (פרק ב, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורציה (שס ה): והרביתי אתכם. בקומה זקופה (שס):

<p>10 And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.</p>	<p>וְתִכְלֹן עֲתִיקָא דְעִתִּיק וְעֲתִיקָא מִן קֶדֶם חֲדָתָא תִּפְנוּן:</p>	<p>וְאִכְלִיתֶם יֶשֶׁן נוֹשֵׁן וְיֶשֶׁן מִפְּנֵי חֲדָשׁ תּוֹצִיאוּ:</p>	<p>שלישי (חמישי)</p>
<p>11 And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.</p>	<p>וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְאֶתִּין מִשְׁכְּנִי בִּינִיכֹן וְלֹא יִרְחִיק מִימָרִי יִתְכּוֹן:</p>	<p>וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא-תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם:</p>	<p>11</p>
<p>12 And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.</p>	<p>וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם:</p>	<p>וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם:</p>	<p>12</p>
<p>13 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.</p>	<p>אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּהִיט לַחֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עַלְכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמוֹת: (פ)</p>	<p>אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּהִיט לַחֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עַלְכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמוֹת: (פ)</p>	<p>ע"כ צחול</p>
<p>14 But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:</p>	<p>וְאִם-לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:</p>	<p>14</p>
<p>15 and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;</p>	<p>וְאִם בִּקְיָמִי תִקְוֹצוּן וְאִם יֵת דִּינִי תִרְחִיק נִפְשְׁכֹן בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְדִּי יֵת כָּל פְּקוּדֵי לְאִשְׁנוֹתְכֹן יֵת קִימִי:</p>	<p>וְאִם-בְּחֻקֹּתַי וְאִם אֶת-מִשְׁפָּטִי נִפְשְׁכֶם לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי לְהַפְרֹכֶם אֶת-בְּרִיתִי:</p>	<p>15</p>

והקימתי את בריתי אתכם. צרית חדשה, לא כצרית הראשונה שהפרתם אותה, אלא צרית חדשה שלא תופר, שנאמר וְקָרַעְתִּי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת גֵּית יְהוּדָה צָרִית תִּפְדָּשָׁה, (ירמיה לא, ל-לא), לא כצרית וגו' (ת"כ ס:).

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שם פרק ג, א"ב צ"ל): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, וצריכים אתם לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש לחוכן:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קצה צד. כל געילה לשון פליטת דבר הבצוע בדבר, כמו כי קָם נָגַעַל מִגֶּן גִּזְרִים (שמואל ב-א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צָחֶלֶב מצושל כדי להחליק מעליו מכת חץ או חנית שלא יקוצ העור:

(12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם צגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מודעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:

(13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו כי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: משת. כמין יתד בשני ראשי העול המעבדים המוסרה שלא תאל מראש השור ויתיר הקשר, כמו עֲשֵׂה לָךְ מוֹסְרוֹת וּמִטּוֹת (ירמיה כז, ב), קבלי"א בלע"ז: קוממויות. צקומה זקופה:

(14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים צתורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים צתורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצוני ומתכוין למרוד בו, וכן צנמרוד גָּצַר לָגִיד לְפָנַי ה' (צראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן צאנשי סדום קָעִים וְטָטְאִים לֵה' מֵאֵל (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלא תלמדו, לא תעשו, הרי שתי עזירות (ת"כ פרשחא ב, ג):

(15) ואם בחקתי תמאסו. מואס צאחרים העושים: משפטי תגעל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא צויתם, לכך נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל

- 16 I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.
- 17 And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.
- 18 And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.
- אֶף-אֲנִי אַעֲשֶׂה-נָאֵת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשַּׁחַת וְאֶת-הַקְדַּחַת מִכְלֹת עֵינַיִם וּמְדִיבַת נֶפֶשׁ וְזָרַעְתֶּם לָרִיק וְזָרְעֻכֶם וְאָכְלוּ אוֹיְבֵיכֶם:
- וְנִתַּתִּי פָנַי בְּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אוֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסַּתֶּם וְאִין-רֹדְף אֶתְכֶם:
- וְאִם-עַד-אֵלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסַּפְתִּי לִי-סִרְהָ אֶתְכֶם שִׁבְעַ עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:
- וְאִם-אֲנִי אַעֲבִיד דָּא לָכוֹן וְאִסְעַר עַלְיִכוֹן בִּיהוּלָתָא שַׁחַתָּא וְקַדְחָתָא מִחֻשְׁקִין עֵינִין וּמִפְחָן נֶפֶשׁ וְתִזְרְעוּן לְרִיקָנוּ וְזָרְעֻכוֹן וְיִכְלֻנִיָּה בְּעַלִּי דְּבִיכֻוֹן:
- וְנִתִּין רִיגְזִי בְכוֹן וְתִתְבְּרוּן קָדָם בְּעַלִּי דְּבִיכֻוֹן וְיִרְדּוּן בְּכוֹן שְׂנְאֵיכֻוֹן וְתִעְרְקוּן וְלִית דְּרִדִּיף יִתְבְּכוּן:
- וְאִם עַד אֵלִין לֹא תִקְבְּלוּן וְיִסַּפְתִּי לְמִימְרִי וְאִוְסִיף לְמִרְדִּי יִתְבְּכוּן שִׁבְעַ עַל חַוְבִּיכֻוֹן:

המלות: להפרכם את בריתי. כופר צעיקר. הרי שצד עצירות, הראשונה גוררת השנייה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במלות, כופר צעיקר:

(16) והפקדתי עליכם. וצויתי עליכם: שחפת. חולי שמספק את הצער, אנפולי"ש צלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומצעריו, כמו כי אֶשׁ קָדָהָא צֶאֱפִי (דברים לז, כז): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים נופות וכלות לראות שנקל ויגפא, וסוף שלא ירפא, וידאצו הנפשות של משפחתו צמותו. כל תאוה שאינה צאה ותוחלת ממוסכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תזמח, ואם תזמח, ואכלוהו אויביכם:

(17) ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו בכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא צחק, וכן אף אני אֶלֶף עֲשֶׂם בְּקָרִי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אתכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אצלכם, אציא אחרת ואסמכנה לה: בהלל. מכה המזהלת את הצריות, ואיזו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אצל צשרו שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחק, או עתים שהוא נשחק אצל נוח ואינו מקדיח, תלמוד לומר ואת הקדחת, תלמוד שהוא מקדיח, או עתים שהוא מקדיח וסבור הוא בעצמו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו סבור בעצמו שיחיה אצל אחרים סבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיבת נפש: וזרעתם לריק וזרעכם. זרעה ואינה מזמחת, ומעטה מה אויביכם צאים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויביכם, הא כיצד, זרעה שנה ראשונה, ואינה מזמחת, שנה שניה מזמחת ואויבים צאים ומוצאים תבואה לימי המלור, ושצפנים מתים ברעז שלא לקטו תבואה אשחקד. ד"א וזרעתם לריק וזרעכם, כנגד הצנים והצנות הכחוז מדבר, שאתה עמל בהם ומגדלן, והחטא בא ומכלה אותם, שנאמר אֶשְׂרַר טַפְסְתִּי וְרָצִיתִי אֲצִי כֶלֶם (איכה ג, כז): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר בטובה ופניתי אליכם, כך נאמר ברעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעבדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני אויביכם. שיהא המות הורג אתכם מצפנים, ובעלי דְּבִיכֻוֹן מקיפין אתכם מצחצח (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וצכס, שצבעה שאומות העולם עוצדי אלילים עומדים על ישראל אינם מצקשים אלא מה שצגלוי, שנאמר וְהָיָה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מְדִין וְעָמְלָק וְיָגִי קָדָם וְגו' (שופטים ו, ג). ויִסְתְּנוּ עֲלֵיהֶם וַיִּשְׁחִיתוּ אֶת יְצוֹל הָאָרֶץ (שם ד). אצל צבעה שאעמיד עליכם מכס וצכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וַאֲשֶׁר אֶכְלֹו שְׂאֵר עַמִּי וְעוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם הִפְסִיטוּ וְגו' (מיכה ג, ג. ת"כ שם): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מצלי כח:

(18) ואם עד אלה. ואם צעוד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שצד פורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):

<p>19 And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.</p>	<p>וַאֲתַפֵּר יֵת יְקָר תּוֹקֶפְכוֹן וְאֶתִין יֵת שְׁמַיָּא דְּעֵלְיוֹכוֹן תְּקִיפִין כְּבָרוּלָא מְלֹאחֲתָא מִטָּרָא וְאַרְעָא דְּתַחוּתִיכוֹן חֲסִינָא כְּנַחֲשָׁא מְלֻמָּעָבָד פִּירִין:</p>	<p>19 וּשְׁבַרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֲזֹכֶם וְנַתַּתִּי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבָרוֹל וְאֶת־אֲרָצְכֶם כְּנַחֲשָׁה:</p>
<p>20 And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.</p>	<p>וַיִּסּוּף לְרִיקָנוּ חֵילְכוֹן וְלֹא תֵתִין אֲרַעְכוֹן יֵת עַל־לֵתָהּ וְאֵילֶן חֲקֵלָא לֹא יֵתִין אֲבִיהּ:</p>	<p>20 וְתֵם לְרִיק כְּחֹכֶם וְלֹא־תֵתֶן אֲרָצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יֵתֶן פִּרְיוֹ:</p>
<p>21 And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.</p>	<p>וְאִם תִּהְיוּ קִדְמִי בְּקִשְׁיוֹ וְלֹא תִיבּוֹן לְקַבֵּלָא לְמִימְרִי וְאֹסִיף לְאַיְתָאָה עֲלֵיכוֹן מִחָא שְׁבַע כְּחוּבֵיכוֹן:</p>	<p>21 וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תֹאבּוּ לִשְׁמֹעַ לִי וַיֹּסֶפְתִּי עֲלֵיכֶם מִכָּה שְׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>22 And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.</p>	<p>וְאֶשְׁלַח בֵּכוֹן יֵת חַיַּת בְּרָא וְתַחְבִּיל יִתְכוֹן וְתִשְׁיִצִי יֵת בְּעִירְכוֹן וְתִזְעַר יִתְכוֹן וַיִּצְדֹּן אוֹרְחֵתְכוֹן:</p>	<p>22 וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָהּ אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמּוּ דֶּרֶכֵיכֶם:</p>
<p>23 And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּאַלְוִין לֹא תִתְּרֹדוֹן לְמִימְרִי וְתִהְיוּ קִדְמִי בְּקִשְׁיוֹ:</p>	<p>23 וְאִם־בְּאַלְהָ לֹא תִוָּסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי:</p>

(19) ושבֵרתי את גאון עֲזֹכֶם. זה בית המקדש, וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדשי גאון עֲזֹכֶם (יחזקאל כד, כא): ונתתי את שמיכם כְּבָרוֹל ואת ארצכם כְּנַחֲשָׁה. זו קשה משל משה ששם הוא אומר וְאֵי שְׁמַיָּא עָלָא על לאֲשָׁף נְחֹשֶׁת וגו' (דברים כח, כג), שיהיו השמים מויעין כדרך שהנחשת מויעה, והארץ אינה מויעה כדרך שאין הברזל מויע, והיא משמרת פירותיה, אבל כאן השמים לא יהיו מויעין כדרך שאין הברזל מויע, והיא חורב בעולם, והארץ תהא מויעה כדרך שהנחשת מויעה, והיא מאבדת פירותיה:

(20) ותם לריק כְּחֹכֶם. הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסח שלא עדר ובשעת הקציר בא שדפון ומלקה אותו אין צדק כלום, אבל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסח ועדר ובא שדפון ומלקה אותו, הרי שניו של זה קהות (ת"כ ס"ד): ולא תתן ארצכם את יבולָהּ. אף מה שאתה מוציל לה בשעת הזרע (ס"ט): ועץ הארץ. אפילו מן הארץ יהא לקוי, שלא יחניט פירותיו בשעת ההנטה (ס"ט): לא יתן. משמש למעלה ולמטה, אע"פ ואפרי: לא יתן פִּירֵיו. כשהוא מפרה מְשִׁיר פירותיו, הרי שתי קללות, ויש אן שבע פורעניות:

(21) ואם תלכו עִמִּי קָרִי. רבותינו אמרו עראי, במקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי צמנות. ומנחם פירש לשון מניעה, וכן הקר לְבָלָהּ (משלי כה, יז), וכן יְקָר רֹחַ (משלי יז, כז), וקרוז לשון זה לתרגומו של אונוקלוס, לשון קושי, שמקשים לבסוף להמנע מהתקרב אלי: שבע כחטאיתכם. שבע פורעניות אחרים במספר שבע כחטאיתכם:

(22) והשלחתיו. לשון גירוי: ושכלה אתכם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה צדק, בהמה שאין דרכה צדק מנין, תלמוד לומר וְשָׁן צִהֲמָה אֲשֶׁלְחֶם (דברים לב, כד), הרי שחיס, ומנין שחיה ממיתה בגשיכתה, תלמוד לומר עַם שְׁמַת וְחֵלִי עָפָר (ס"ט). מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כבר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את בהמותכם. מצחון: והמעטיה אתכם. מצפנים: ונשמו דרכיכם. שצילים גדולים ושצילים קטנים, הרי שבע פורעניות, שן בהמה, ושן חיה, חמת וזחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעטה, ונשמו: (23) לא תוֹסְרוּ לִי. לשון אלי:

<p>24 then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.</p>	<p>וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם: וְאֶחָד אֶף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָשָׁיו וְאֶלְמִי יִתְכוֹן אֶף אֲנִי שִׁבְעַ עַל חֻבֵּיכֶם:</p>	<p>24 וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>25 And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.</p>	<p>וְאִתִּי עֲלֵיכֶם דֶּקְטָלִין בְּחֶרֶב אֶף וְיִתְפָּרְעוּן מִנְּכֶם פֹּרַעַנּוּתָא עַל דְּעִבְרַתוֹן עַל אוֹרֵיתָא וְתִתְכַנְשׁוּן לְקִרְוֵיכֶם וְאֶגְרִי מוֹתָנָא בִּינֵיכֶם וְתִתְמַסְרוּן בְּיַד שֹׁנְאָה:</p>	<p>25 וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם־בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם אֶל־עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד־אֹיֵב: וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם־בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם אֶל־עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד־אֹיֵב:</p>
<p>26 When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.</p>	<p>בְּדֹאֲתֵבֶר לְכוּן סַעִיד מִיכְלָא וְיִיפְּזוּן עֶשֶׂר נָשִׁין לְחֶמְכֶם בְּתַנּוּרָא חַד וְיִתִּיבוּן לְחֶמְכֶם בְּמִתְקָלָא וְתִשְׂבְּעוּן וְלֹא תִשְׂבְּעוּן:</p>	<p>26 בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה־לֶחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לְחֶמְכֶם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לְחֶמְכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֶתֶם וְלֹא תִשְׂבְּעוּ: (ס)</p>
<p>27 And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּדֹא לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרִי וְתִהְיֶינָה קִדְמִי בְּקָשָׁיו:</p>	<p>27 וְאִם־בְּזֹאת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי:</p>
<p>28 then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.</p>	<p>וְאֶחָד עִמָּכֶם בְּתַקּוּף רָגִז וְאֶרְדִּי יִתְכוֹן אִתְּךָ אֲנִי שִׁבְעַ עַל חֻבֵּיכֶם:</p>	<p>28 וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחֵמַת־קָרִי וְיִסְרַתִּי אֶתְכֶם אִתְּךָ אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>29 And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.</p>	<p>וְתִיכְלוּן בָּסֶר בְּנֵיכֶם וּבָסֶר בְּתִיכְלוּן תִּיכְלוּן:</p>	<p>29 וְאָכְלֶתֶם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנִתֵיכֶם תֹּאכְלוּ:</p>
<p>30 And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.</p>	<p>וְאֶשְׁרִיץ יָת בְּמִתְכוֹן וְאֶקְצִיץ יָת חֲנֻסִּים וְאֶתִּין יָת פְּגָרֵיכֶם עַל פְּגוּר טַעֲוִיתְכוֹן וְיִרְחִיק מִימְרִי יִתְכוֹן:</p>	<p>30 וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־בְּמִתֵּיכֶם וְהִכַּרְתִּי אֶת־חֲנֻמֵּיכֶם וְנָתַתִּי אֶת־פְּגָרֵיכֶם עַל־פְּגָרֵי גִּלְלֵיכֶם וְנִגְעַלָּה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:</p>

(25) נקם ברית. ויש נקם שאינו צדק, כדרך שאר נקמות, וזה סמוי עיניו של זדקיהו. דבר אחר נקם צדק, נקמת צדק אשר עזרתם. כל הנזכר חרב שצמקרא, היא מלחמת חיילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל תוך הערים מפני המזל: ושלחתי דבר בתוכם. וע"י הדבר, ונתתם צד האויבים הנזכרים עליכם, לפי שאין מלינים את המלחמה צדושים, וכשהם מולאים את המלחמה לקצרו נתנים צד אויב:

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מה, יז): בשבירי לכם מטה לחם. אשצור לכם כל מסעד אוכל, והם חצי רעב: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמה המזל נרצח ונעשית פת נפולה ומשתצרת צנור, והן יושבות ושוקלות את השצרים לחלקם צנייהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה צמך המעיס בלחם. הריז' פורעניות, חרב, מזל, דבר, שצר מטה לחם, חוסר עזים, פת נפולה, מארה צמעים. ונתתם אינה מן המניין שהיא המצרה:

(30) במיתכם. מגללים וצדקיות: חמנים. מין עזות אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צמחה קריוון חמנים: ונתתי את פגריכם. קפוחי רעז היו, ומולאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו

<p>And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.</p>	<p>וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם חָרָבָה וְהִשְׁמֹתִי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֶרְיֹחַ בְּרִיחַ נִיחֻחְכֶם:</p>	<p>וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם חָרָבָה וְהִשְׁמֹתִי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֶרְיֹחַ בְּרִיחַ נִיחֻחְכֶם:</p>
<p>And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.</p>	<p>וְהִשְׁמַתִּי אֶת־הָאָרֶץ וְיָצְאוּ עָלֶיהָ דְּבִיבוֹן דִּיתְבִּין בָּהּ:</p>	<p>וְהִשְׁמַתִּי אֶת־הָאָרֶץ וְיָצְאוּ עָלֶיהָ אֲיִבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:</p>
<p>And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.</p>	<p>וְיִתְכּוֹן אֲבֹדֶר בֵּינִי עַמִּמִּיא וְאֶגְרִי בְּתִרְיֹכֹן דְּקִטְלִין בְּחֶרְבָא וְתִהִי אֶרְעֹכֹן צָדִיא וְקִרְיֹכֹן יִהְיוּ חָרָבָא:</p>	<p>וְאַתְכֶם אֲזַרְהָ בְּגוֹלִים וְהִרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם חָרָב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חָרָבָה:</p>
<p>Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.</p>	<p>אֲזִי תִרְצָה הָאָרֶץ בְּכִין תִּרְעִי אֶרְעָא יֵת שְׁמַטָּהא כָּל יוֹמִין דְּצִדִּיאָת וְאַתּוֹן בְּאֶרֶע בְּעָלִי דְּבִיבוֹן בְּכִין תִּשְׁמִיט אֶרְעָא וְתִרְעִי יֵת שְׁמַטָּהא:</p>	<p>אֲזִי תִרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֲיִבֵיכֶם אֲזִי תִשְׁבֹּת הָאָרֶץ וְתִרְצָת אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ:</p>
<p>As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.</p>	<p>כָּל יוֹמִין דְּצִדִּיאָת תִּשְׁמִיט יֵת דְּלֹא שְׁמַטָּת בְּשַׁמְטִיכוֹן כֹּד תְּוִיתוֹן יִתְבִּין עָלֶיהָ:</p>	<p>כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָמָה תִּשְׁבֹּת אֶת אֶשֶׁר לֹא־שָׁבַתָה בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתְכֶם עָלֶיהָ:</p>

נצקעת ונופל עליה: וגעלה נפשי אחכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדם, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדם אומר, הא מה אני מקיים חרבה, מעובר וש: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרצנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרצנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדולות, שיירות של ישראל שהיו מתקדשות ונועדות לזבא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת צמר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי שמים, כריתת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצירניות יפלו החמנים שצראשי הגנות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה ארבע, חרבן ערים, שממון מקדש מן הגדולות, ולא אריח קרצנות, הרי שבע:

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימלאו האויצים נחת רוח בצרצס, שתהא שוממה מיושציה:

(33) ואחכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאדם הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה בצצירתה: והריקתי. כששולף החרב מתרוקן הנדן. ומדרשו חרב הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאדם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שממה. שלא תמהרו לשבז לחוכה, ומחוך כך עריכם יהיו חרבה, נראות לכם חרצות, שצעה שאדם גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרצים, כך שנויה צת"כ (פרק ו, א):

(34) אז תרצה. תפיים את כעס המקום, שבעס על שמטותיה: והרצת. למלך את שצותיה:

(35) כל ימי השממה. לשון העשיות, ומ"ס דגש במקום כפל שממה: את אשר לא שבתה. שבעים שנה של גלות צבל הן היו כנגד ע' שנות השממה ויוכל שהיו צנים שהכעיסו ישראל צארצס לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ומשעים היו שני עונס משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השצבים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השצבים עד חרצות ירושלים, הוא שנאמר ביחזקאל ואפס שצב על צדך השממלי וגו' (יחזקאל ד, ד), וכלית את אלה וצצק על צדך הימני שניתי ארצעים יוס וצצאת את עון צית יהודה (שם ו), ונצואה זו נאמרה ליחזקאל צנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות צדקיהו, הרי ארצעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תצוצה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים וששים, כמו שאמרו צאגדת חלק (סנהדרין קג), ושל ארון שמים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לצדקיהו. לא וחצוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויוצלות שצעה, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ' יוצלות הרי לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים

- 36 And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.
- 37 And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.
- 38 And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.
- 39 And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.
- 40 And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.
- 41 I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;
- וְהִנְשָׂאֲרִים בְּכֶם וְהִבֵּאתִי מִרְדָּ בְּלִבְכֶם בְּאַרְצֵת אֹיְבֵיהֶם וְרִדְּבָ אִתָּם מוֹל עֲלֵה נִדְּבָ וְנָסוּ מִגִּסְת־חֶרֶב וְנָפְלוּ וְאֵין רֹדֵף:
- וְיִתְקְלוּ גִבֹר בְּאַחֵיהֶי כִּד מִן קֶדֶם דְּקִטְלִין בְּחֶרֶב וְיִפְּלוּ וְלֹא תִהְיֶי לָכֹון תְּקוּמָה קֶדֶם בְּעַלִי דְבִבִּיכֹון:
- וְיִתְּכֹדוּן בְּיַי עַמְמִיָּא וְתִגְמַר יִתְכֹון אֶרֶע בְּעַלִי דְבִבִּיכֹון:
- וְהִנְשָׂאֲרִים בְּכֶם יִמְקוּ בְּעוֹנֵם בְּאַרְצֵת אֹיְבֵיכֶם וְאֶף בְּעוֹנֵת אֲבֹתָם אִתָּם יִמְקוּ:
- וְיִנְדֹון יֵת חוֹבִיהוֹן וְיֵת חוֹבֵי אֲבֹהֵתְהוֹן בְּשִׁקְרָהוֹן דְּשִׁקְרוּ בְּמִימְרֵי וְאֶף דִּהְלִיכוּ קֶדְמִי בְּקִשְׁיוֹ:
- אֶף-אֲנִי אֵלֶךְ עִמָּם בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי אִתָּם בְּאַרְץ אֹיְבֵיהֶם אוֹ-אֲזִ יִכְנַע לְבָבָם הָעֶרְל וְאֲזִ יִרְצוּ אֶת-עוֹנָם:
- אֶף-אֲנִי אֵלֶךְ עִמָּם בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי אִתָּם בְּאַרְץ אֹיְבֵיהֶם אוֹ-אֲזִ יִכְנַע לְבָבָם הָעֶרְל וְאֲזִ יִרְצוּ אֶת-עוֹנָם:

ושש שנה חמש שמיטות, הרי שבעים חסר אחת, ועוד שנה יתירה שנכנסה בשמטה המשלמת לשבעים. (נ"א ואותו יוצל שגלו שלא נגמר בעונם נחשז להם) ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים, וכן הוא אומר בדברי הימים עד ג'ק'ה ה'ק'ד' א'ת שְׁמֹותֶיהָ וגו', לְמַלְאוֹת שְׁבַעִים שָׁנָה (דברים הימים צ"ל, כא):

(36) והבאתי מרדך. פחד ורך לזכ מ"ם של מרד יסוד נופל הוא, כמו מ"ם של מועד ושל מוקש: ונסו מגסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכה על עלה אחר ומקשקש ומזיג קול, וכן תרגומו קל טרפא דשקף, לשון חבטה, שדופת קדים (בראשית מא, ו), שְׁקִיפֹן קְדוֹם, לשון משקוף, מקום חבטה הדלת וכן תרגומו של חצורה (שמות כא, כה), מִשְׁקוּפִי:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירו לנוס יכשלו זה זזה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא בלצטס פחד וכל שעה סבורים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערביין זה לזה (שבועות לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשהיו פזורים מהיו אזודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו המתים בגולה:

(39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאזוזים מעשה אבותיהם בדיהם (שם פרק ח, צ סנהדרין

כז): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו פִּמְקָה צְחִירֵין (זכרי' יד, יצ), נִמְקוּ חֲצוּרֵי (תהלים לח, ו):

(41) והבאתי אתם. אני בעצמי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו בין האומות עובדי

<p>42 then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.</p>	<p>וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר:</p>	<p>42 וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר:</p>
<p>43 For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.</p>	<p>וְהָאָרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם וְתָרַן אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֹנֶם יָעַן וּבִיעָן בְּמִשְׁפָּטֵי מֶאֱסוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעְלָה נַפְשָׁם:</p>	<p>43 וְהָאָרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם וְתָרַן אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֹנֶם יָעַן וּבִיעָן בְּמִשְׁפָּטֵי מֶאֱסוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעְלָה נַפְשָׁם:</p>
<p>44 And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.</p>	<p>וְאֶף־גַּם־זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא־מֵאַסְתִּים וְלֹא־גָעַלְתִּים לְכָל־תָּמָּה לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:</p>	<p>44 וְאֶף־גַּם־זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא־מֵאַסְתִּים וְלֹא־גָעַלְתִּים לְכָל־תָּמָּה לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:</p>
<p>45 But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.</p>	<p>וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁימָה אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי חֲגֻזִים לְהוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>45 וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁימָה אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי חֲגֻזִים לְהוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>46 These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.</p>	<p>אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרוֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינֹו וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה:</p>	<p>46 אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרוֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינֹו וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה:</p>
<p>XXVII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לַלַּיְלָה:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לַלַּיְלָה:</p>

אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירן לתחת כנפי, שנאמר וְהָעֵלָה עַל רוֹמְקָם הָיוּ לֹא תִהְיֶה וְגו' (יחזקאל כ, לז), הִי אֲנִי וְגו' אִם לֹא בָּרַךְ עָקְבָה וְגו' (שם לג. ת"כ שם ה): או אז יכנע. כמו אז נודע פִּי שֹׁר נִגַח הוּא (שמות כה, לו), אִם אִז יכנע. לשון אחר אולי, שִׁמָּא אִז יכנע לְבָבָם וְגו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם ביסורייהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקוב. בחמשה מקומות נכתב מלא, ואליהו חסר בחמשה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיצוא ויבשר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקוב. למה נמנו אחרונים, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לכן, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה זכירה ביצחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומונח על המזבח:

(43) יען וביען. גמול, ובגמול אשר במשפטי מאסו:

(44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, בהיותם צורך אויביהם, לא מאסתם לכלותם ולהפך בריתי אשר אתם:

(45) ברית ראשונים. של שבטים:

(46) והתורה. אחת בכתב ואחת בעל פה, מגיד שכולם נתנו למשה בסיני:

<p>Speak unto the children of Israel, 2 and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,</p>	<p>מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן גִּבֹּר אָרִי יִפְרִישׁ נָדָר בְּפִוְרְסָן נִפְשָׁתָא קֳדָם יי':</p>	<p>דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ 2 אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֹא נָדָר בְּעֶרְכָּךְ נִפְשָׁת לַיהוָה:</p>
<p>3 then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.</p>	<p>וְיִהְיֶה פִּוְרְסָנִיָּה דְדַכְרָא מִבֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וְעַד בֶּר שְׁתֵּין שָׁנִין וְיִהְיֶה פִּוְרְסָנִיָּה חֲמִשִּׁין סִלְעִין דְּכֶסֶף בְּסִלְעֵי קוֹדֶשָׁא:</p>	<p>3 וְיִהְיֶה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן-שְׁשִׁים שָׁנָה וְיִהְיֶה עֶרְכָּךְ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>4 And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.</p>	<p>וְאִם נִזְקָבָתָא הִיא וְיִהְיֶה פִּרְסָנָה תְּלָתִין סִלְעִין:</p>	<p>4 וְאִם-נִזְקָבָה הִוא וְיִהְיֶה עֶרְכָּךְ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:</p>
<p>5 And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּר חֲמִישׁ שָׁנִין וְעַד בֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וְיִהְיֶה פִּוְרְסָנִיָּה דְדַכְרָא עֶסְרִין סִלְעִין וְלִנְזֻקָבָתָא עֶשֶׂר סִלְעִין:</p>	<p>5 וְאִם מִבֶּן-חֲמִשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן-עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיִהְיֶה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶלִים וְלִנְזָבָה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:</p>
<p>6 And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מִבֶּר יָרְחָא וְעַד בֶּר חֲמִישׁ שָׁנִין וְיִהְיֶה פִּוְרְסָנִיָּה דְדַכְרָא חֲמִישׁ סִלְעִין דְּכֶסֶף וְלִנְזֻקָבָתָא פִּוְרְסָנִיָּה תְּלַת סִלְעִין דְּכֶסֶף:</p>	<p>6 וְאִם מִבֶּן-חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן-חֲמִשׁ שָׁנִים וְיִהְיֶה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שֶׁקֶלִים כֶּסֶף וְלִנְזָבָה עֶרְכָּךְ שְׁלֹשָׁת שֶׁקֶלִים כֶּסֶף:</p>
<p>7 And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּר שְׁתֵּין שָׁנִין וְלַעֲלָא אִם דַּכְרָא וְיִהְיֶה פִּוְרְסָנִיָּה חֲמִישׁ עֶשֶׂר סִלְעִין וְלִנְזֻקָבָתָא עֶשֶׂר סִלְעִין:</p>	<p>7 וְאִם מִבֶּן-שְׁשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה אִם-זָכָר וְיִהְיֶה עֶרְכָּךְ חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר שֶׁקֶל וְלִנְזָבָה עֶשְ�רֵת שֶׁקֶלִים:</p>
<p>8 But if he be too poor for thy valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.</p>	<p>וְאִם מִסְכֵּן הוּא מִפִּוְרְסָנִיָּה וְיִקְיַמְנִיָּה קֳדָם כֹּהֵנָא וְיִפְרוֹס יְתִיבָה כֹּהֵנָא עַל פּוֹם דְּתַדְבִּיק יָד נָדָרָא יִפְרִסְנִיָּה כֹּהֵנָא:</p>	<p>8 וְאִם-מְאֵד הוּא מִעֶרְכָּךְ וְהָעֲמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהָעֲרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל-פִּי אֲשֶׁר תִּשְׁלַח יָד הַנָּדָר יַעֲרִיכֵנו הַכֹּהֵן: (ס)</p>

- (2) כי יפלא. יפריש צפוי: בערכך נפש. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו תלויה בו, עלי:
 (3) והיה ערכך וגו'. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוב עליו
 צפרסה זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפ"י, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:
 (5) ואם מבן חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין צדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הוה שהוא צן
 חמש שנים עלי:
 (7) ואם מבן ששים שנה וגו'. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת בהזדקנו
 יותר משלש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שלש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט). סָבָא צְבִיתָא פָּחָא צְבִיתָא,
 סָבָא צְבִיתָא סִימָא צְבִיתָא וְסִימָא טָבָא צְבִיתָא:
 (8) ואם מזך הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של
 מעריך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה
 חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג):

<p>9 And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.</p>	<p>וְאִם־בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קֶרֶבֶן לַיהוָה כָּל־אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃</p>	<p>9 וְאִם־בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קֶרֶבֶן לַיהוָה כָּל־אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃</p>
<p>10 He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.</p>	<p>לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יַעֲבֹר טוֹב בְּרָע אֶל־רָע וְרָע בְּטוֹב וְאִם־הֵמָּר יִמֹּר בְּהֵמָה בְּבֵהֶמָה וְהָיָה־הוא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃</p>	<p>10 לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא־יִמֹּר אֶתֹּ טוֹב בְּרָע אֶל־רָע בְּטוֹב וְאִם־הֵמָּר יִמֹּר בְּהֵמָה בְּבֵהֶמָה וְהָיָה־הוא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃</p>
<p>11 And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.</p>	<p>וְאִם־כָּל־בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא־יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קֶרֶבֶן לַיהוָה וְהָעֹמִיד אֶת־הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃</p>	<p>11 וְאִם־כָּל־בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא־יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קֶרֶבֶן לַיהוָה וְהָעֹמִיד אֶת־הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃</p>
<p>12 And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.</p>	<p>וְהָעֹרִיף הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֹרֶכָּהּ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה׃</p>	<p>12 וְהָעֹרִיף הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֹרֶכָּהּ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה׃</p>
<p>13 But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.</p>	<p>וְאִם־מִפְּרָק יִפְרָקֶנָּה וְיוֹסִיף חֲמִישֶׁתָּהּ עַל־עֲרֶכְכָּהּ׃</p>	<p>13 וְאִם־גָּאֹל יִגָּאֶלְנָהּ וְיוֹסֵף חֲמִישֶׁתָּהּ עַל־עֲרֶכְכָּהּ׃</p>
<p>14 And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.</p>	<p>וְגִבֹּר אָרִי יִקְדִּישׁ יֵת בֵּיתָהּ קֹדֶשׁא קָדָם יְיָ וְיִפְרָסְנִיָּה כְּהֵנָּה בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּמֵאֵה דִּיפְרוֹס יִתִּיה כְּהֵנָּה כֵּן יָקוּם׃</p>	<p>14 וְאִישׁ כִּי־יִקְדֹּשׁ אֶת־בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָעֹרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּאֲשֶׁר יַעֲרִיף אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם׃</p>
<p>15 And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.</p>	<p>וְאִם־דֹּאקְדִּישׁ יִפְרוֹק יֵת בֵּיתָהּ וְיוֹסִיף חֲמִישָׁה כֶּסֶף פּוֹרָסְנִיָּה עָלָוָהּ וְהָיָה לִיהִ׃</p>	<p>15 וְאִם־הַמִּקְדִּישׁ יִגָּאֹל אֶת־בֵּיתוֹ וְיוֹסֵף חֲמִישִׁית כֶּסֶף־עֲרֶכְכָּהּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ׃</p>
<p>16 And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.</p>	<p>וְאִם־מִחֶקֶל יִקְדִּישׁ גִּבֹּר קָדָם יְיָ וְהָיָה פּוֹרָסְנִיָּה לַפֹּה זֶרְעִיהָ בֵּית זֶרַע כּוֹר שְׁעָרִין בְּחֲמִשִּׁין סָלְעִין דָּכָסָף׃</p>	<p>וְאִם־מִשְׁעָה אֶחָדָתוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֲרֶכְכָּהּ לִפִּי זֶרַע זֶרַע חֲמֹר שְׁעָרִים בְּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף׃</p>

חמישי (שבעי)

- (9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דצרי קיימין, ותמכר ללרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אותו האזר:
- (10) טוב ברע. חס צעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוֹב צטוֹב, ורע זרע (תמורה ט):
- (11) ואם כל בהמה טמאה. צעלת מוס הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים תמימים יולאין לחולין בפדיון, אלא א"כ הוממו (שם לז: ת"כ פרשתא ד, א):
- (12) כערכך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:
- (13) ואם גאל וגאלנה. צעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן צמקדיש בית, וכן צמקדיש את השדה, וכן צפדיון מעשר שני, הצעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם ז):
- (16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שווייה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית

- 17 If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand. **אם־משנת היבל יקדיש שדהו כְּעֶרְכָּךְ יָקוּם:** **אם משתא דיובילא יקדיש חקליה כְּפּוֹרְסָנִיָּה יָקוּם:**
- 18 But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation. **וְאם־אֲחֵר הַיָּבֵל יקדיש שְׁדֵהוּ וְחָשַׁב־לוֹ הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרִית עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנִגְרַע מִעֶרְכָּךְ:** **וְאם בְּתֵר יוֹבִילָא יקדיש חקליה וְיַחֲשִׁיב לִיה כְּהֵנָּה יֵת כֶּסֶף עַל פּוֹם שְׁנֵי דְאִשְׁתֹּאֲרָא עַד שְׁתֵּא דִּיּוֹבִילָא וְיִתְמַנַּע מִפּוֹרְסָנִיָּה:**
- 19 And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him. **וְאם־גָּאֵל יִגְאֹל אֶת־הַשְּׂדֵה הַמִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְיֹסֵף חֲמִשִּׁית כֶּסֶף־עֶרְכָּךְ עָלָיו וְקָם לוֹ:** **וְאם מִפְּרָק יִפְרוֹק יֵת חַקְלָא דְאִקְדָּשׁ יִתִּיה וְיֹסִיף חֲוִמֵּשׁ כֶּסֶף פּוֹרְסָנִיָּה עָלָוֵהּ וְיָקוּם לִיה:**
- 20 And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more. **וְאם־לֹא יִגְאֹל אֶת־הַשְּׂדֵה וְאם־מִכַּר אֶת־הַשְּׂדֵה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד:** **וְאם לֹא יִפְרוֹק יֵת חַקְלָא וְאם זָבִין יֵת חַקְלָא לְגַבֵּר אַחֲרָן לֹא יִתְפָּרֵק עוֹד:**
- 21 But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's. **וְהָיָה הַשְּׂדֵה בְּצֵאתוֹ בַּיָּבֵל קָדֵשׁ לַיהוָה כְּשֵׂדָה הַחֶרֶם לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ:** **וְהָיָה חַקְלָא בְּמַפְקִיָּה בְּיוֹבִילָא קוֹדֶשָׁא קָדָם יְיָ בְּחַקֵּל חֶרֶמָא לְכַהֲנָא תִּהְיֶה אֲחֻזָּתִיהָ:**
- 22 And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession; **וְאם אֶת־שְׂדֵה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשְׂדֵּה אֲחֻזָּתוֹ יקדיש לַיהוָה:** **וְאם יֵת חַקֵּל זְבִינוּהִי דְלֹא מִחַקֵּל אֲחֻזָּתִיהָ יקדיש קָדָם יְיָ:**

כור שעורים בחמשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה צתחלת היוכל, ואם צא לגאלה צאמנעו נותן לפי המסבון, סלע ופונדיון לשנה (ערכין כה:), לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוכל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה דמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוכל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוכל פוגע בו ומתחלקת ביניהם (שם כה:), זהו המשפט האמור במקדיש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדיש וגר. אם משעברה שנת היוכל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כעך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היבל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוכל ונשתה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוכל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולו, והשקל ארבעים ושמנה פונדיון, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שספר פונדיון אחד לכולו, ואמרו רבותינו (בכורות ג.) שאותו פונדיון קלצון לפרוקרט, והצא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוכל: ונגרע מערכך. מנין השנים שמשנת היוכל, עד שנת הפדיון:

(19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת: (20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגזר (ערכין כה:): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשונו ציד המקדיש:

(21) והיה השדה בצאתו ביבל. מיד הלוקחו מן הגזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ציובל: קדש לה. לא שישוץ להקדש צדק הבית ליד הגזר, אלא כשדה החרם הנמון לכהנים, שנאמר כָּל חֶרֶם זֵינֶיךָ לָךְ יְהוָה (צמדבר יח, יד), אף זו מתחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כה:):

(22) ואם את שדה מקנתו וגר. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא מתחלק לכהנים ציובל, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוכל, שהרי ציובל היטה עמידה לצאת מידו ולשוץ לצעלים, לפיכך, אם צא לגאלה,

23	then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.	וַיַּחְשֹׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת מַכְסַּת הָעֶרְכָּךָ עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וַנִּתֵּן אֶת־הָעֶרְכָּךָ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:	23
24	In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.	בְּשֵׁנַת הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשְׁרֵי קִנְיָהּ מֵאִתּוֹ לְאִשְׁרֵי־לֹא אֲחֻזַּת הָאָרֶץ:	24
25	And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.	וְכָל־עֶרְכָּךָ יִהְיֶה בַשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל:	25
26	Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.	אֶדְ-בְּכוֹר אֲשֶׁר־יִבְכֹּר לַיהוָה בְּבִהְמָה לֹא־יִקְדֹּשׁ אִישׁ אֶתּוֹ אִם־שׂוֹר אִם־שֶׂה לַיהוָה הוּא:	26
27	And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.	וְאִם בְּבִהְמָה טְמֵאָה וּפְדָהּ בְּעֶרְכָּךָ וַיִּסַּף חֲמִשָּׁתוֹ עָלָיו וְאִם־לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכָּךָ:	27
28	Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.	אֶדְ-כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל־אֲשֶׁר־לּוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכַר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל־חֵרֶם קֹדֶשׁ־קֳדָשִׁים הוּא לַיהוָה:	28

יגאל חללים הללו הקדושים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גוצר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגוצר, לכך הולך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירשת אבות, וזהו בעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו):

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב צו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכאן הוסיפו שחם, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע:

(26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

(27) ואם בבהמה הטמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הבכור, שאין לומר בבכור בהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון בהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש בהמה טמאה לצדק הצית (מנחות קא): ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י בעלים (ת"כ פרק ג, צ): ונמכר בערכך. לאחרים:

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח), יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני

29	None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.	כָּל־חֶרֶם אֲשֶׁר יִחָרֵם כָּל חֶרֶם דִּיתְחַרֵּם מִן מִן־הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה מוֹת אִנְשָׁא לֹא יִתְפָּרֵיק אֶתְקַטְלָא יוֹמָת: יִתְקַטֵּל:	שזיעי
30	And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S; it is holy unto the LORD.	וְכָל־מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע וְכָל מַעֲשֵׂר אֲדָעָא מִזֶּרַעָא הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קוֹדֶשָׁא קָדָם יי: הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:	30
31	And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.	וְאִם מִפְּרֵק יִפְרוֹק גִּבֹּר מִמַּעֲשֵׂרָהּ חֲמִישִׁיהּ יוֹסִיף חֲמִשִּׁיתוֹ יֹסֶף עָלָיו:	31
32	And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.	וְכָל־מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הַעֲשִׂירִי יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לַיהוָה:	מפטיר
33	He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.	לֹא יִבְקֹר בֵּין־טוֹב לָרַע וְלֹא יִמְרֹנֵנּוּ וְאִם־הִמָּר יִמְרֹנֵנּוּ וְהָיָה־הוּא וְתוֹמְרוֹתָיו יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל:	33
34	These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.	אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:	עח פסוקים

The Haftarah is Jeremiah 16:19-17:14 on page ??.

מקיים כל חרם בישראל לך יהיה (צמדצר יח, יד), צחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן, לדצרי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה צסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לצדק הבית, מפרש מקרא זה, צחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח:), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גזוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לצדק הבית, מביא ראיה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששנינו צמסכת ערכין (כח:), אס נדר, נותן דמיהם, ואס נדצה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שס כח:). (29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היואל ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שס ו. ת"כ שס ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך: (30) וכל מעשר הארץ. צמעשר שני הכחוצ מדצר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש וינער: לה' הוא. קנאו השם ומשולחנו זה לך לעלות ולאכול צירושלים, כמו שנאמר וְאֶכְלֶתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ מַעֲשֵׂר דְגָנְךָ תִּירְשְׁךָ וגו' (דצרים יד, כג קידושין נג:). (31) צממעשרו. ולא צמעשר צצירו, הפודה מעשר של צצירו אין מוסיף חומש (שס כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו צצכילה צכל מקום, והמעות יעלה ויאכל צירושלים, כמו שכתוב וְנִתְּנָה צָצָקָךָ וגו': (32) תחת השבט. כצצא לעשרן מוציאן צפתח זה אחר זה, והעשירי מכה צצצט צצועה צצקרא להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (צכורות נח:). יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והצצר נאכל לצעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מצינו שיהא צצרו ניתן לכהנים: (33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וְכָל מִצְרָה נְדָרִיקָם (שס יצ, יא), יכול יהא צורר ומוציא את היפה, תלמוד לומר לא יצקר צין טוב לרע, צין חס צין צעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריצ צעל מוס, אלא יאכל צמורת מעשר, ואסור ליגזז וליעצד (צכורות יד:).

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי
בְּאֶהֱל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי
בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחֲתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר
שְׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל־יָצֵא
צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאוֹתָם
אֹתָהּ וְאֶהְרֹן:

וְאִתְּכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאָנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמִדוּ
אִתְּכֶם לְרֹאוּבֵן אֶלִּיזוּר בֶּן־שְׂדִיאוּר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדַּי:

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן־עֲמִינָדָב:

לְיִשְׁשָׁכָר נֹתָנָאל בֶּן־צוּעָר:

לְזִבְלוֹן אֱלִיאָב בֶּן־חֶלֶן:

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֶלִּישַׁמָּה
בֶּן־עֲמִיהוּד לְמָנַשֶׁה גַּמְלִיאֵל
בֶּן־פְּדָהצוּר:

לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישַׁדַּי:

לְאַשֶׁר פַּגִּיעָאֵל בֶּן־עֶכְרָן:

לְגָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָה בֶּן־עֵינָן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) (ק' קרואי) הַעֲדָה
נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אֲלָפֵי
יִשְׂרָאֵל הֵם:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאָנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְבְּיוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

1:1 AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the second month, in the second year after the were come out of the land of Egypt, saying:

2 'Take ye the sum of all the congregation of the children of Israel, by their families, by their fathers' houses, according to the number of names, every male, by their polls;

3 from twenty years old and upward, all that are able to go forth to war in Israel: ye shall number them by their hosts, even thou and Aaron.

4 And with you there shall be a man of every tribe, every one head of his fathers' house.

וֵי And these are the names of the men that shall stand with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.

6 Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

7 Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

8 Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

9 Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

10 Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of Pedahzur.

11 Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.

12 Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

13 Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

14 Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

15 Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

16 These were the elect of the congregation, the princes of the tribes of their fathers; they were the heads of the thousands of Israel.

וְיִשְׂרָאֵל And Moses and Aaron took these men that are pointed out by name.

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיִּתְּלֻדּוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים
שָׁנָה וָמוֹעֵלָה לְגִלְגָּלָתָם:

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

18 And they assembled all the congregation
together on the first day of the second month,
and they declared their pedigrees after their
families, by their fathers' houses, according to
the number of names, from twenty years old and
upward, by their polls.

19 As the LORD commanded Moses, so did he
number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרות שמות

ישעיהו כ"ז-כ"ח:י"ג

Isaiah 27:6-28:13

הַבָּאִים יִשְׂרָאֵל יִעָקֵב יִצְיִן וּפְרַח
יִשְׂרָאֵל וּמָלְאוּ פְּנֵי-תֵבֶל תְּנוּבָה: (פ)

XXVII:6

In days to come shall Jacob take root, Israel shall blossom and bud; And the face of the world shall be filled with fruitage.

הַכֹּמֶקֶת מָכְהוּ הִכְּהוּ אִם-כְּתֵרֵג הִרְגִּיו
הִרְגִּי:

7

Hath He smitten him as He smote those that smote him? Or is he slain according to the slaughter of them that were slain by Him?

בְּסֹאסָאָה בְּשִׁלְחָה תִּרְיֹבְנָה הִגָּה
בְּרוּחוֹ תִקְשָׁה בְּיוֹם קָדִים:

8

In full measure, when Thou sendest her away, Thou dost contend with her; He hath removed her with His rough blast in the day of the east wind.

לָכֵן בּוֹזֹאת יִכָּפֵר עֲוֹן-יַעֲקֹב וְזֶה
כָּל-פְּרִי הַסֵּר חֲטָאָתוֹ בְּשׁוּמוֹ
כָּל-אַבְנֵי מִזְבֵּחַ כְּאַבְנֵי-גֹר מִנְפָצוֹת
לֹא-יִקָּמוּ אֲשֵׁרִים וַחֲמָנִים:

9

Therefore by this shall the iniquity of Jacob be expiated, And this is all the fruit of taking away his sin: When he maketh all the stones of the altar as chalkstones that are beaten in pieces, So that the Asherim and the sun-images shall rise no more.

כִּי עִיר בְּצוּרָה בְּדָד נִוָּה מִשְׁלַח וְנִעְזָב
כַּמְדָּבָר שֵׁם יִרְעָה עֵגֶל וְשֵׁם יִרְבֵּץ
וְכֹלָה סַעֲפִיָּה:

10

For the fortified city is solitary, A habitation abandoned and forsaken, like the wilderness; There shall the calf feed, and there shall he lie down, And consume the branches thereof.

בִּיבֹשׁ קִצִּירָהּ תִשְׁכַּרְנָה נָשִׁים בָּאוֹת
מֵאִירוֹת אוֹתָהּ כִּי לֹא עִם-בִּינּוֹת הוּא
עַל-כֵּן לֹא-יִרְחַמְנֵנוּ עֲשֵׂהוּ וַיִּצְרוּ לֹא
יִחַנְּנוּ: (פ)

11

When the boughs thereof are withered, They shall be broken off; The women shall come, and set them on fire; For it is a people of no understanding; Therefore He that made them will not have compassion upon them, And He that formed them will not be gracious unto them.

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִחַבֵּט יְהוָה מִשְׁבֵּלֹת
הַנָּהָר עַד-נַחַל מִצְרָיִם וְאַתֶּם תִּלָּקְטוּ
לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)

12

And it shall come to pass in that day, That the LORD will beat off [His fruit] From the flood of the River unto the Brook of Egypt, And ye shall be gathered one by one, O ye children of Israel.

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל
וּבְאוּ הָאֲבָדִים בְּאַרְצֵי אֲשׁוּר וְהַנִּדְחִים
בְּאַרְצֵי מִצְרָיִם וְהִשְׁתַּחֲוּ לַיהוָה בְּהַר
הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם: (פ)

13

And it shall come to pass in that day, That a great horn shall be blown; And they shall come that were lost in the land of Assyria, And they that were dispersed in the land of Egypt; And they shall worship the LORD in the holy mountain at Jerusalem.

הוּי עֲטָרַת גְּאוֹת שְׂכָרֵי אֶפְרַיִם וְצִיץ
נָבֵל צִבְי תִפְאֶרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל-רֹאשׁ
גִּיא-שְׁמָנִים הִלּוּמֵי יֵין:

XXVIII:1

Woe to the crown of pride of the drunkards of Ephraim, And to the fading flower of his glorious beauty, Which is on the head of the fat valley of them that are smitten down with wine!

הִנֵּה חֲזַק וְאַמִּץ לְאַדְנִי כְּזֶרֶם בָּרָד
שֶׁעַר קָטַב כְּזֶרֶם מַיִם כְּבִירִים שֹׁטְפִים
הַנִּיחַ לָאָרֶץ בִּיד:

2

Behold, the Lord hath a mighty and strong one,
As a storm of hail, a tempest of destruction, As a
storm of mighty waters overflowing, That casteth
down to the earth with violence.

בְּרִגְלֵיהֶם תִּרְמָסְנָה עֲטֹרַת גִּאוֹת שְׂכֹרֵי
אֶפְרַיִם:

3

The crown of pride of the drunkards of Ephraim
Shall be trodden under foot;

וְהַיִּתָּה צִיצֵת נָבֶל צִבִּי תִפְאֶרְתּוֹ אֲשֶׁר
עַל־רֹאשׁ גֵּיא שְׁמָנִים כְּבִכּוּרָה בְּטָרֶם
לְמִץ אֲשֶׁר יֵרָאֶה הָרֹאֶה אוֹתָהּ בְּעוֹדָה
בְּכַפּוֹ יִבְלַעְנָה: (ס)

4

And the fading flower of his glorious beauty,
Which is on the head of the fat valley, Shall be as
the first-ripe fig before the summer, Which when
one looketh upon it, While it is yet in his hand
he eateth it up.

בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה צְבָאוֹת
לְעֲטֹרַת צִבִּי וְלַצִּפּוּרֶת תִּפְאֶרֶת
לְשֹׂאֵר עַמּוֹ:

5

In that day shall the LORD of hosts be For a
crown of glory, and for a diadem of beauty, Unto
the residue of His people;

וְלִרְוַח מִשְׁפָּט לִיּוֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּט
וְלִגְבוּרָה מְשִׁיבִי מִלְחָמָה
שְׁעָרָה: (ס)

6

And for a spirit of judgment to him that sitteth
in judgment, And for strength to them that turn
back the battle at the gate.

וְגַם־אֵלֶּה בִּנְיָן שָׁגוּ וּבִשְׁכָּר תָּעוּ כֹּהֵן
וְנָבִיא שָׁגוּ בִשְׁכָּר נִבְלָעוּ מִן־הַנִּין תָּעוּ
מִן־הַשְׁכָּר שָׁגוּ בָרָאָה פָּקוּ פְּלִילִיָּה:

7

But these also reel through wine, And stagger
through strong drink; The priest and the prophet
reel through strong drink, They are confused
because of wine, They stagger because of strong
drink; They reel in vision, they totter in
judgment.

כִּי כָּל־שֻׁלְחָנוֹת מְלֵאוֹ קִיא צֹאֵה בְּלִי
מְקוֹם: (פ)

8

For all tables are full of filthy vomit, and no place
is clean.

אֶת־מִי יוֹרֶה דַּעַה וְאֶת־מִי יִבִּין שְׁמוּעָה
גְּמוּלִי מִחֶלֶב עֵתִיקִי מִשְׁדֵּיִם:

9

Whom shall one teach knowledge? And whom
shall one make to understand the message? Them
that are weaned from the milk, Them that are
drawn from the breasts?

כִּי צֹו לְצֹו צֹו לְצֹו קוֹ לְקוֹ קוֹ לְקוֹ זְעִיר
שֵׁם זְעִיר שֵׁם:

10

For it is precept by precept, precept by precept,
Line by line, line by line; Here a little, there a
little.

כִּי בִלְעָנִי שִׁפְהָ וּבִלְשׁוֹן אַחֲרֵת יִדְבֹּר
אֶל־הָעָם הַזֶּה:

11

For with stammering lips and with a strange
tongue Shall it be spoken to this people;

אֲשֶׁר אָמַר אֲלֵיהֶם זֹאת הַמְנוּחָה הַנִּיחוּ
לְעוֹף וְזֹאת הַמְרַגְּשָׁה וְלֹא אָבּוּא שְׁמוּעָה:

12

To whom it was said: 'This is the rest, Give ye rest
to the weary; And this is the refreshing'; Yet they
would not hear.

וְהָיָה לָהֶם דִּבְר־יְהוָה צֹו לְצֹו צֹו
לְצֹו קוֹ לְקוֹ קוֹ לְקוֹ זְעִיר שֵׁם זְעִיר
שֵׁם לְמַעַן יִלְכּוּ וְכָשְׁלוּ אַחֲוֹר וְנִשְׁבְּרוּ
וְנִקְשְׁוּ וְנִלְכְּדוּ: (פ)

13

And so the word of the LORD is unto them
Precept by precept, precept by precept, Line by
line, line by line; Here a little, there a little; That
they may go, and fall backward, and be broken,
And snared, and taken.

יִשְׁעִיהוּ כ"ט:כ"ג-כ"ג

Isaiah 29:22-23

לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־בֵּית יַעֲקֹב
אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־אֲבֹרָתָם לֹא־עֲתָה יִבוֹשׁ
יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יִחְוָרוּ:

XXIX:22

Therefore thus saith the LORD, who redeemed Abraham, concerning the house of Jacob: Jacob shall not now be ashamed, Neither shall his face now wax pale;

כִּי בִרְאֹתוֹ יִלְדְּיוֹ מַעֲשֵׂה יָדַי בְּקִרְבּוֹ
יִקְדְּשׁוּ שְׁמִי וְהִקְדִּישׁוּ אֶת־קִדְשׁ יַעֲקֹב
וְאֶת־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ:

23

When he seeth his children, the work of My hands, in the midst of him, That they sanctify My name; yea, they shall sanctify the Holy One of Jacob, And shall stand in awe of the God of Israel.

הפטרות וארא

יחזקאל כ"ח:כ"ה-כ"ט:כ"א

Ezekiel 28:25-29:21

כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱדַנִּי יְהוָה בְּקִבְצִי אֶת־בֵּית
יִשְׂרָאֵל מִן־הָעַמִּים אֲשֶׁר נָפְצוּ כִּם
וְנִקְדְּשָׁתִי בָּם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם וְיָשְׁבוּ
עַל־אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדִּי
לְיַעֲקֹב:

XXVIII:25

Thus saith the Lord God: When I shall have gathered the house of Israel from the peoples among whom they are scattered, and shall be sanctified in them in the sight of the nations, then shall they dwell in their own land which I gave to My servant Jacob.

וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ לְבֵטַח וּבָנוּ בָתִּים וְנִטְעוּ
כִרְמִים וְיָשְׁבוּ לְבֵטַח בַּעֲשׂוֹתִי שְׁפָטִים
בְּכָל הַשְּׂאֲטִים אֲתֵם מִסְכִּיבוֹתָם וְיָדְעוּ
כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם: (פ)

26

And they shall dwell safely therein, and shall build houses, and plant vineyards; yea, they shall dwell safely; when I have executed judgments upon all those that have them in disdain round about them; and they shall know that I am the LORD their God.

בַּשָּׁנָה הָעֲשָׂרִית בַּעֲשָׂרֵי בִשְׁנָיִם עָשָׂר
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה דְּבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXIX:1

In the tenth year, in the tenth month, in the twelfth day of the month, the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן־אָדָם שֵׁים פָּנֶיךָ עַל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ
מִצְרָיִם וְהִנְבֵּא עָלָיו וְעַל־מִצְרָיִם
כָּלָה:

2

'Son of man, set thy face against Pharaoh king of Egypt, and prophesy against him, and against all Egypt;

דַּבֵּר וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱדַנִּי יְהוָה
הִנְנִי עָלֶיךָ פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרָיִם חֲתָנִים
הַגָּדוֹל הָרֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאֲרָיו אֲשֶׁר אָמַר
לִי יְאֲרִי וְאֲנִי עָשִׂיתִנִּי:

3

speak, and say: Thus saith the Lord God: Behold, I am against thee, Pharaoh King of Egypt, The great dragon that lieth In the midst of his rivers, That hath said: My river is mine own, And I have made it for myself.

וְנָתַתִּי (כ' חַחִים) [ק' חַחִים] בְּלַחְיֶיךָ
וְהִדְבַקְתִּי דָגַת־יְאֲרֶיךָ בְּשִׁשְׁשִׁיתָיִךָ
וְהַעֲלִיתִיךָ מִתּוֹךְ יְאֲרֶיךָ וְאֵת כָּל־דָּגַת
יְאֲרֶיךָ בְּשִׁשְׁשִׁיתָיִךָ תִּדְבֹּק:

4

And I will put hooks in thy jaws, and I will cause the fish of thy rivers to stick unto thy scales; and I will bring thee up out of the midst of thy rivers, and all the fish of thy rivers shall stick unto thy scales.

וְנִטְשְׁתִּיךָ הַמִּדְבָּרָה אוֹתָךְ וְאֵת
כָּל־דָּגַת יְאֲרֶיךָ עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל
לֹא תִאָּסֵף וְלֹא תִקְבָּץ לְחַיַּת הָאָרֶץ
וְלַעוֹף הַשָּׁמַיִם נָתַתִּיךָ לְאִכְלָה:

5

And I will cast thee into the wilderness, Thee and all the fish of thy rivers; Thou shalt fall upon the open field; Thou shalt not be brought together, nor gathered; To the beasts of the earth and to the fowls of the heaven Have I given thee for food.

וַיֵּדְעוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְהוָה
יַעַן הָיוּתָם מִשְׁעַנְתַּי לְבֵית יִשְׂרָאֵל:

6 And all the inhabitants of Egypt shall know That I am the LORD, Because they have been a staff of reed To the house of Israel.

בְּתִפְשָׁם בְּךָ (כ' בכפך) [ק' בכף]
תִּרְוִץ וּבִקְעָתָה לָהֶם כָּל-כַּתְּף
וּבְהִשָּׁעָנָם עָלֶיךָ תִּשָּׁבֵר וְהִעֲמַדְתָּ
לָהֶם כָּל-מַתָּנִים: (ס)

7 When they take hold of thee with the hand, thou dost break, And rend all their shoulders; And when they lean upon thee, thou breakest, And makest all their loins to be at a stand.

לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה הִנְנִי
מְבִיא עָלֶיךָ חֶרֶב וְהִכְרַתִּי מִמֶּנּוּ אָדָם
וּבְהִמָּה:

8 Therefore thus saith the Lord GOD: Behold, I will bring a sword upon thee, and will cut off from thee man and beast.

וְהִיְתָה אֶרֶץ-מִצְרַיִם לְשָׂמָמָה וְחֶרֶבָה
וַיֵּדְעוּ כִּי-אֲנִי יְהוָה יַעַן אָמַר יְאֹר לִי
וְאֲנִי עָשִׂיתִי:

9 And the land of Egypt shall be desolate and waste, and they shall know that I am the LORD; because he hath said: The river is mine, and I have made it.

לָכֵן הִנְנִי אֵלֶיךָ וְאֶל-יְאֹרֶיךָ וְנִתְּתִי
אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם לְחֶרֶבוֹת חֶרֶב
שְׂמָמָה מִמִּגְדֹּל סֹנֵה וְעַד-גְּבוּל כּוּשׁ:

10 Therefore, behold, I am against thee, and against thy rivers, and I will make the land of Egypt utterly waste and desolate, from Migdol to Syene even unto the border of Ethiopia.

לֹא תַעֲבֹר-בָּהּ רֶגֶל אָדָם וְרֶגֶל בְּהֵמָה
לֹא תַעֲבֹר-בָּהּ וְלֹא תִשָּׁב אַרְבָּעִים
שָׁנָה:

11 No foot of man shall pass through it, nor foot of beast shall pass through it, neither shall it be inhabited forty years.

וְנִתְּתִי אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂמָמָה בְּתוֹךְ
אֶרְצוֹת נִשְׁמוֹת וְעָרֶיהָ בְּתוֹךְ עָרִים
מִחֶרֶבוֹת תַּהְיֶינָן שְׂמָמָה אַרְבָּעִים שָׁנָה
וְהַפְצֵיתִי אֶת-מִצְרַיִם בְּגוֹלָם וְזֵרִיתִים
בְּאֶרְצוֹת: (ס)

12 And I will make the land of Egypt desolate in the midst of the countries that are desolate, and her cities among the cities that are laid waste shall be desolate forty years; and I will scatter the Egyptians among the nations, and will disperse them through the countries.

כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה מֵאֵין אַרְבָּעִים
שָׁנָה אֶקְבֹּץ אֶת-מִצְרַיִם מִן-הָעַמִּים
אֲשֶׁר-נִפְצְצוּ שָׂמָה:

13 For thus saith the Lord GOD: At the end of forty years will I gather the Egyptians from the peoples whither they were scattered;

וְשִׁבֹּתִי אֶת-שִׁבּוֹת מִצְרַיִם וְהִשְׁבֹּתִי
אֹתָם אֶרֶץ פַּתְרוֹס עַל-אֶרֶץ מְכוֹרָתָם
וְהָיוּ שָׁם מַמְלָכָה שְׁפִלָּה:

14 and I will turn the captivity of Egypt, and will cause them to return into the land of Pathros, into the land of their origin; and they shall be there a lowly kingdom.

מִן-הַמַּמְלָכוֹת תִּהְיֶה שְׁפִלָּה
וְלֹא-תִתְנַשֵּׂא עוֹד עַל-הַגּוֹיִם
וְהִמְעַטְתִּים לְבִלְתִּי רְדוֹת בְּגוֹיִם:

15 It shall be the lowliest of the kingdoms, neither shall it any more lift itself up above the nations; and I will diminish them, that they shall no more rule over the nations.

וְלֹא יִהְיֶה-עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְמִבְטָח
מִזְכִּיר עוֹן בְּפִנוּתָם אַחֲרֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי
אֲנִי אֲדֹנָי יְהוָה: (פ)

16 And it shall be no more the confidence of the house of Israel, bringing iniquity to remembrance, when they turn after them; and they shall know that I am the Lord GOD.'

וַיְהִי בַעֲשָׂרִים וְשֶׁבַע שָׁנָה בְּרֵאשֹׁן
בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְּבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

17

And it came to pass in the seven and twentieth
year, in the first month, in the first day of the
month, the word of the LORD came unto me,
saying:

בֶּן־אָדָם נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
הָעֵבִיד אֶת־חֵילוֹ עֲבָדָה גְּדוֹלָה
אֶל־צָר כָּל־רֹאשׁ מִקָּרָח וְכָל־כְּתֹף
מִרוּטָה וְשָׂכָר לֹא־הָיָה לוֹ וּלְחֵילוֹ
מִצָּר עַל־הָעֲבָדָה אֲשֶׁר־עָבַד
עָלֶיהָ: (ס)

18

'Son of man, Nebuchadrezzar king of Babylon
caused his army to serve a great service against
Tyre; every head was made bald, and every
shoulder was peeled; yet had he no wages, nor his
army, from Tyre, for the service that he had
served against it;

לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן
לְנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־אֶרֶץ
מִצְרַיִם וְנִשְׂא הַמָּנָה וְשָׁלַל שְׁלָלָהּ וַיִּבְזֵן
בָּזָה וְהִיתָה שְׂכָר לְחֵילוֹ:

19

Therefore thus saith the Lord GOD: Behold, I will
give the land of Egypt unto Nebuchadrezzar king
of Babylon; and he shall carry off her abundance,
and take her spoil, and take her prey; and it shall
be the wages for his army.

פָּעַלְתִּיו אֲשֶׁר־עָבַד בָּהּ נֹתַתִּי לוֹ
אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר עָשׂוּ לִי נָאֻם
אֲדֹנָי יְהוָה:

20

I have given him the land of Egypt as his hire for
which he served, because they wrought for Me,
saith the Lord GOD.

בַּיּוֹם הַהוּא אֲצַמִּית קֶרֶן לְבֵית יִשְׂרָאֵל
וְלֹךְ אֲתֵן פֶּתַח־חַיֹּן פֶּה בְּתוֹכָם וַיָּדְעוּ
כִּי־אֲנִי יְהוָה: (פ)

21

In that day will I cause a horn to shoot up unto
the house of Israel, and I will give thee the
opening of the mouth in the midst of them; and
they shall know that I am the LORD.'

הפטרות בא

ירמיהו מ"ו:י"ג-כ"ח

Jeremiah 46:13-28

הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ
הַנָּבִיא לָבוֹא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל
לְהַכּוֹת אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם:

XLVI:13

The word that the LORD spoke to Jeremiah the
prophet, how that Nebuchadrezzar king of
Babylon should come and smite the land of
Egypt.

הִגִּידוּ בְּמִצְרַיִם וּבְשִׁמְעִיּוֹ בְּמִגְדּוֹל
וּבְשִׁמְעִיּוֹ בְּנֹף וּבְתַחְפָּנְחָס אָמְרוּ
הַתִּנְצֵב וְהַכֵּן לָךְ כִּי־אֲכָלָה חֲרֵב
סְבִיבֶיךָ:

14

Declare ye in Egypt, and announce in Migdol,
And announce in Noph and in Tahpanhes; Say ye:
'Stand forth, and prepare thee, For the sword
hath devoured round about thee.'

מָדוּעַ נִסְתַּח אַבְרִיָּה לֹא עָמַד כִּי יְהוָה
הִדְפּוֹ:

15

Why is thy strong one overthrown? He stood not,
because the LORD did thrust him down.

הָרַבָּה כּוֹשֵׁל גַּם־נָפַל אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
וַיֹּאמְרוּ קוּמָהוּ וְנִשְׁבָּה אֶל־עַמָּנוּ
וְאֶל־אֶרֶץ מוֹלֶדְתָּנוּ מִפְּנֵי חֲרֵב הַיּוֹנָה:

16

He made many to stumble; Yea, they fell one
upon another, And said: 'Arise, and let us return
to our own people, And to the land of our birth,
From the oppressing sword.'

קָרְאוּ שֵׁם פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם שְׁאוֹן
הָעֵבִיר הַמוּעֵד:

17

They cried there: 'Pharaoh king of Egypt is but a
noise; He hath let the appointed time pass by.'

חִי־אֲנִי נָא־הַמֶּלֶךְ יִהְיֶה צָבָאוֹת שְׁמוֹ
כִּי כְתוּב בְּהָרִים וּכְכַרְמֶל בָּיָם
יָבוֹא:

18

As I live, saith the King, Whose name is the LORD of hosts, Surely like Tabor among the mountains, And like Carmel by the sea, so shall he come.

כְּלִי גֹלָה עָשִׂי לָךְ יוֹשֶׁבֶת בַּת־מִצְרַיִם
כִּי־נָךְ לְשִׁמְמָה תִּהְיֶה וְנִצָּתָה מֵאִין
יֹושֵׁב: (ס)

19

O thou daughter that dwellest in Egypt, Furnish thyself to go into captivity; For Noph shall become a desolation, And shall be laid waste, without inhabitant.

עֲגֹלָה יִפְה־פִּיָּה מִצְרַיִם קַרְץ מִצְפּוֹן
בָּא בָּא:

20

Egypt is a very fair heifer; But the gadfly out of the north is come, it is come.

גַּם־שְׂכָרֶיהָ בְּקֶרְפָּה פְּעֻלֶּי מִרְבֵּק
כִּי־גַם־תִּמָּה חֲפָנֵי נָסוּ וַיִּחַדּוּ לֹא עָמְדוּ
כִּי יוֹם אִידֶם בָּא עֲלֵיהֶם עַת פִּקְדָתָם:

21

Also her mercenaries in the midst of her Are like calves of the stall, For they also are turned back, they are fled away together, They did not stand; For the day of their calamity is come upon them, The time of their visitation.

קוֹלָה כְּנָחֵשׁ יִלָּךְ כִּי־בַתּוּל יִלְכוּ
וּבְקֶרֶד מוֹת בָּאוּ לָהּ כַּחֲטָבֵי עֲצִים:

22

The sound thereof shall go like the serpent's; For they march with an army, And come against her with axes, As hewers of wood.

כָּרְתוּ יַעְרָהּ נָא־יִהְיֶה כִּי לֹא יִתְקַר
כִּי רַבּוּ מֵאַרְבֶּה וְאִין לָהֶם מִסְפָּר:

23

They cut down her forest, saith the LORD, Though it cannot be searched; Because they are more than the locusts, And are innumerable.

הַבִּישָׁה בַּת־מִצְרַיִם נִתְּנָה בְּיַד
עַם־צָפוֹן:

24

The daughter of Egypt is put to shame; She is delivered into the hand of the people of the north.

אָמַר יִהְיֶה צָבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
הִנְנִי פּוֹקֵד אֶל־אֱמוֹן מִנָּא וְעַל־פְּרֹעֶה
וְעַל־מִצְרַיִם וְעַל־אֱלֹהֵיהֶם וְעַל־מְלָכֶיהָ
וְעַל־פְּרֹעֶה וְעַל־הַבֹּטְחִים בּוֹ:

25

The LORD of hosts, the God of Israel, saith: Behold, I will punish Amon of No, and Pharaoh, and Egypt, with her gods, and her kings; even Pharaoh, and them that trust in him;

וְנִתְּנִים בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד־עַבְדָּיו
וְאַחֲרֵי־כֵן תִּשְׁכֵּן כִּי־מִיָּקֶדֶם
נָא־יִהְיֶה: (פ)

26

and I will deliver them into the hand of those that seek their lives, and into the hand of Nebuchadrezzar king of Babylon, and into the hand of his servants; and afterwards it shall be inhabited, as in the days of old, saith the LORD.

וְאַתָּה אֶל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב
וְאַל־תִּתַּח יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשְׁעֶךָ
מִרְחוֹק וְאַתָּה־זֹרְעָה מֵאֶרֶץ שְׁבִיִּם וְשָׁב
יַעֲקֹב וְשָׁקֵט וְשָׁאֵן וְאִין מַחְרִיד:

27

But fear not thou, O Jacob My servant, Neither be dismayed, O Israel; For, lo, I will save thee from afar, And thy seed from the land of their captivity; And Jacob shall again be quiet and at ease, And none shall make him afraid.

אָתָּה אֶל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נָא־יִהְיֶה
כִּי אִתָּךְ אָנִי כִּי אַעֲשֶׂה כָלָה
בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ שָׁמָּה
וְאַתָּה לֹא־אַעֲשֶׂה כָלָה וְיִסְרְתִּיךָ
לְמִשְׁפָּט וְנִקָּה לֹא אֶנְקֶד: (פ)

28

Fear not thou, O Jacob My servant, saith the LORD, For I am with thee; For I will make a full end of all the nations whither I have driven thee, But I will not make a full end of thee; And I will correct thee in measure, But will not utterly destroy thee.

הפטרת בשלח

סופטים ד':ד'-ה':ל"א

Judges 4:4-5:31

וַדְּבוֹרָה אִשָּׁה וְנָבִיאָה אֵשֶׁת לְפִדְיָהוּ
הָיָא שֹׁפְטָה אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּעֵת הַהִיא:

IV:4

Now Deborah, a prophetess, the wife of Lappidoth, she judged Israel at that time.

וְהָיָא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת־תְּמָר דְּבוֹרָה בֵּין
הָרָמָה וּבֵין בֵּית־אֵל בְּתַר אֶפְרַיִם
וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִמְשָׁפֶט:

5

And she sat under the palm-tree of Deborah between Ramah and Beth-el in the hill-country of Ephraim; and the children of Israel came up to her for judgment.

וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְבָרַק בֶּן־אֲבִינוֹם
מִקְדֵּשׁ נַפְתָּלִי וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲלֹא צִנְחָה
יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל לָךְ וּמִשְׁכַּת בְּתַר
תְּבוֹר וְלָקַחְתָּ עִמָּךְ עֶשְׂרֵת אֲלָפִים אִישׁ
מִבְּנֵי נַפְתָּלִי וּמִבְּנֵי זְבֻלֹן:

6

And she sent and called Barak the son of Abinoam out of Kedesh-naphtali, and said unto him: 'Hath not the LORD, the God of Israel, commanded, saying: Go and draw toward mount Tabor, and take with thee ten thousand men of the children of Naphtali and of the children of Zebulun?

וּמִשְׁכַּתִּי אֵלַיךְ אֶל־נָחַל קִישׁוֹן
אֶת־סִיסְרָא שַׂר־צָבָא וּבִין וְאֶת־רֶכֶבּוֹ
וְאֶת־הַמּוֹנֶה וַנִּתְּתִיהוּ בְיָדְךָ:

7

And I will draw unto thee to the brook Kishon Sisera, the captain of Jabin's army, with his chariots and his multitude; and I will deliver him into thy hand.

וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרַק אִם־תֵּלַכְּכִי עִמִּי
וְהִלַּכְתִּי וְאִם־לֹא תֵלַכְּכִי עִמִּי לֹא אֵלַךְ:

8

And Barak said unto her: 'If thou wilt go with me, then I will go; but if thou wilt not go with me, I will not go.'

וַתֹּאמֶר הֲלֹךְ אִלַּיךְ עִמָּךְ אָפֶס כִּי
לֹא תִהְיֶה תִפְאָרְתְּךָ עַל־הַדָּרֶךְ אֲשֶׁר
אַתָּה הוֹלֵךְ כִּי בִיד־אִשָּׁה יִמָּכַר
יְהוָה אֶת־סִיסְרָא וַתָּקָם דְּבוֹרָה וַתֵּלֶךְ
עִם־בָּרַק קְדָשָׁה:

9

And she said: 'I will surely go with thee; notwithstanding the journey that thou takest shall not be for thy honour; for the LORD will give Sisera over into the hand of a woman.' And Deborah arose, and went with Barak to Kedesh.

וַיִּזְעַק בָּרַק אֶת־זְבֻלָּן וְאֶת־נַפְתָּלִי
קְדָשָׁה וַיַּעַל בְּרַגְלָיו עֶשְׂרֵת אֲלָפֵי אִישׁ
וַתַּעַל עִמּוֹ דְּבוֹרָה:

10

And Barak called Zebulun and Naphtali together to Kedesh; and there went up ten thousand men at his feet; and Deborah went up with him.

וַחֲבֵר הַקֵּינִי נִפְרָד מִקְּנוֹן מִבְּנֵי חֶבֶב
חֲתָן מֹשֶׁה נָיִט אֶהְלֹו עַד־אֵילֹון
(כ' בְּצַעֲנַיִם) [ק' בְּצַעֲנַנִּים] אֲשֶׁר
אֶת־קְדֵשׁ:

II

Now Heber the Kenite had severed himself from the Kenites, even from the children of Hobab the father-in-law of Moses, and had pitched his tent as far as Elon-bezaananim, which is by Kedesh.

וַיַּגִּדּוּ לְסִיסְרָא כִּי עָלָה בָרַק
בֶּן־אֲבִינוֹם הַר־תְּבוֹר:

12

And they told Sisera that Barak the son of Abinoam was gone up to mount Tabor.

וַיִּזְעַק סִיסְרָא אֶת־כָּל־רֶכֶבּוֹ תִשָּׁע
מֵאוֹת רֶכֶב בְּרִזָּל וְאֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר
אִתּוֹ מִחֶרֶשֶׁת הַגּוֹיִם אֶל־נָחַל קִישׁוֹן:

13

And Sisera gathered together all his chariots, even nine hundred chariots of iron, and all the people that were with him, from Harosheth-goiim, unto the brook Kishon.

וַתֹּאמֶר דְּבֹרָה אֶל-בָּרָק כּוּם כִּי זֶה
הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֶת-סִסְרָא בְיָדְךָ
הֲלֹא יְהוָה יֵצֵא לְפָנֶיךָ וַיִּרְדּוּ בָרַק מֵהָר
תְּבוֹר וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים אִישׁ אַחֲרָיו:

14 And Deborah said unto Barak: 'Up; for this is the day in which the LORD hath delivered Sisera into thy hand; is not the LORD gone out before thee?' So Barak went down from mount Tabor, and ten thousand men after him.

וַיִּהְיֶה וַיִּדְּמֶה יְהוָה אֶת-סִסְרָא
וְאֶת-כָּל-הָרֶכֶב וְאֶת-כָּל-הַמַּחֲנֶה
לְפִי-חֶרֶב לְפָנֵי בָרַק וַיִּרְדּוּ סִסְרָא
מֵעַל הַמָּרְכָבָה וַיֵּנֶס בְּרוּגְלָיו:

15 And the LORD discomfited Sisera, and all his chariots, and all his host, with the edge of the sword before Barak; and Sisera alighted from his chariot, and fled away on his feet.

וַיִּבְרַק רֹדֶף אַחֲרֵי הָרֶכֶב וְאַחֲרֵי
הַמַּחֲנֶה עַד חֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם וַיִּפֹּל
כָּל-מַחֲנֶה סִסְרָא לְפִי-חֶרֶב לֹא נִשְׁאַר
עַד-אֶחָד:

16 But Barak pursued after the chariots, and after the host, unto Harosheth-goiim; and all the host of Sisera fell by the edge of the sword; there was not a man left.

וְסִסְרָא נָס בְּרוּגְלָיו אֶל-אֹהֶל יַעֲל
אִשֶּׁת חֶבֶר הַקֵּינִי כִּי שָׁלוֹם בֵּין יַבִּין
מֶלֶךְ-חֲצוֹר וּבֵין בֵּית חֶבֶר הַקֵּינִי:

17 Howbeit Sisera fled away on his feet to the tent of Jael the wife of Heber the Kenite; for there was peace between Jabin the king of Hazor and the house of Heber the Kenite.

וַתֵּצֵא יַעֲל לִקְרֹאת סִסְרָא וַתֹּאמֶר
אֵלָיו סוּרָה אֲדֹנָי סוּרָה אֵלַי אֶל-תִּירָא
וַיָּסֶר אֵלֶיהָ הָאֹהֶל וַתִּכְסֶּהוּ
בְּשִׁמְכָהּ:

18 And Jael went out to meet Sisera, and said unto him: 'Turn in, my lord, turn in to me; fear not.' And he turned in unto her into the tent, and she covered him with a rug.

וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִשְׁקִינִינָא מְעַט-מַיִם
כִּי צָמָאנִי וַתִּפְתָּח אֶת-נְאוֹד הַחֶלֶב
וַתִּשְׁקֶהוּ וַתִּכְסֶּהוּ:

19 And he said unto her: 'Give me, I pray thee, a little water to drink; for I am thirsty.' And she opened a bottle of milk, and gave him drink, and covered him.

וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עֲמִד פֶּתַח הָאֹהֶל וְהָיָה
אִם-אִישׁ יָבֹא וּשְׁאַלְךָ וְאָמַר הִישָׁפָה
אִישׁ וְאָמַרְתְּ אֵין:

20 And he said unto her: 'Stand in the door of the tent, and it shall be, when any man doth come and inquire of thee, and say: Is there any man here? that thou shalt say: No.'

וַתִּקַּח יַעֲל אִשֶּׁת-חֶבֶר אֶת-יִתְד הָאֹהֶל
וַתִּשֶׂם אֶת-הַמַּסְבֵּכַת בְּיָדָהּ וַתִּבּוֹא אֵלָיו
בְּלֵאט וַתִּתְקַע אֶת-יִתְדוֹ בְּרַקְתּוֹ
וַתִּצָּנַח בְּאָרֶץ וְהוּא-נֹרָדִם וַיָּעַף וַיָּמָת:

21 Then Jael Heber's wife took a tent-pin, and took a hammer in her hand, and went softly unto him, and smote the pin into his temples, and it pierced through into the ground; for he was in a deep sleep; so he swooned and died.

וַהֲגִה בָרַק רֹדֶף אֶת-סִסְרָא וַתֵּצֵא
יַעֲל לִקְרֹאתוֹ וַתֹּאמֶר לוֹ לָדָּ וְאַרְאֶךָ
אֶת-הָאִישׁ אֲשֶׁר-אַתָּה מִבְקֵשׁ וַיָּבֹא
אֵלֶיהָ וַהֲגִה סִסְרָא נָפֵל מֵת וְהַיִּתְד
בְּרַקְתּוֹ:

22 And, behold, as Barak pursued Sisera, Jael came out to meet him, and said unto him: 'Come, and I will show thee the man whom thou seekest.' And he came unto her; and, behold, Sisera lay dead, and the tent-pin was in his temples.

וַיִּכְנַע אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יַבִּין
מֶלֶךְ-כְּנָעַן לְפָנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

23 So God subdued on that day Jabin the king of Canaan before the children of Israel.

וַתֵּלֶךְ יַד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הַלּוֹד וְקָשָׁה עַל יָבִין מֶלֶךְ־כְּנָעַן עַד אֲשֶׁר הִכְרִיתוּ אֹת יָבִין מֶלֶךְ־כְּנָעַן: (פ)	24	And the hand of the children of Israel prevailed more and more against Jabin the king of Canaan, until they had destroyed Jabin king of Canaan.
וַתִּשָּׂא דְבוֹרָה וּבָרַק בֶּן־אֲבִינוֹם (ס) בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר: (ס)	V:1	Then sang Deborah and Barak the son of Abinoam on that day, saying:
כַּפְרַע פָּרְעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל (ס) בְּהִתְנַדֵּב עִם בָּרְכוּ יְהוָה: (ס)	2	When men let grow their hair in Israel, When the people offer themselves willingly, Bless ye the LORD.
שְׁמַעוּ מְלָכִים הִאֲזִינוּ רֹאשִׁים (ס) אֲנֹכִי לַיהוָה אֲנֹכִי אֲשִׁירָה (ס) אֲזַמֵּר לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: (ס)	3	Hear, O ye kings; give ear, O ye princes; I, unto the LORD will I sing; I will sing praise to the LORD, the God of Israel.
יְהוָה בְּצֵאתְךָ מִשֵּׁעִיר (ס) בְּצֻעְדְּךָ מִשִּׁבְתָּה אֲדֹם (ס) אֶרֶץ רָעָשָׁה גַּם־שָׁמַיִם נָטְפוּ (ס) גַּם־עָבִים נָטְפוּ מַיִם: (ס)	4	LORD, when Thou didst go forth out of Seir, When Thou didst march out of the field of Edom, The earth trembled, the heavens also dropped, Yea, the clouds dropped water.
הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי יְהוָה (ס) זֶה סִינִי מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: (ס)	5	The mountains quaked at the presence of the LORD, Even yon Sinai at the presence of the LORD, the God of Israel.
בַּיָּמִי שָׁמְגַר בֶּן־עֲנַת (ס) בַּיָּמִי יָעַל חֲדָלוּ אֶרְחוֹת (ס) וְהִלְכִי נְתִיבוֹת יִלְכּוּ אֶרְחוֹת עַקְלָמְלוֹת: (ס)	6	In the days of Shamgar the son of Anath, In the days of Jael, the highways ceased, And the travellers walked through byways.
חֲדָלוּ פָּרָזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל חֲדָלוּ (ס) עַד שִׁקְמָתִי דְבוֹרָה שִׁקְמָתִי אִם בְּיִשְׂרָאֵל: (ס)	7	The rulers ceased in Israel, they ceased, Until that thou didst arise, Deborah, That thou didst arise a mother in Israel. .
יִבְחָרוּ אֱלֹהִים חֲדָשִׁים אִזּוֹ לָחֶם שְׁעָרִים (ס) מִגֶּן אִם־יִרְאָה וְרִמָּח (ס) בְּאַרְבָּעִים אֶלֶף בְּיִשְׂרָאֵל: (ס)	8	They chose new gods; Then was war in the gates; Was there a shield or spear seen Among forty thousand in Israel?
לִבִּי לַחֲזֻקֵּי יִשְׂרָאֵל (ס) הִמָּתְנַדְּבִים בָּעַם בָּרְכוּ יְהוָה: (ס)	9	My heart is toward the governors of Israel, That offered themselves willingly among the people. Bless ye the LORD.
רֹכְבֵי אֲתָנוֹת צֹחֲרוֹת (ס) יֹשְׁבֵי עַל־מִדְיָן וְהִלְכִי עַל־דֶּדֶךְ שִׁיחוּ: (ס)	10	Ye that ride on white asses, Ye that sit on rich cloths, And ye that walk by the way, tell of it;
מִקּוֹל מַחְצִצִּים בֵּין מַשְׁאָבִים (ס) שֹׁם יִתְנוּ צִדְקוֹת יְהוָה (ס) צִדְקַת פְּרוֹזוֹנִי בְּיִשְׂרָאֵל (ס) אִזּוֹ יִרְדּוּ לַשְּׁעָרִים עִם־יְהוָה: (ס)	11	Louder than the voice of archers, by the watering-troughs! There shall they rehearse the righteous acts of the LORD, Even the righteous acts of His rulers in Israel. Then the people of the LORD went down to the gates.

עוֹרֵי עוֹרֵי דְבוּרָה (ס) עוֹרֵי עוֹרֵי
דְּבַר־יִשָּׁר (ס) קוֹם בָּרַק וְשִׁבְהָ
שְׁבִיחַ בֶּן־אֲבִינוֹם: (ס)

12 Awake, awake, Deborah; Awake, awake, utter a song; Arise, Barak, and lead thy captivity captive, thou son of Abinoam.

אִזְ יָרַד שְׁלִיד לְאֲדִירִים עִם (ס)
יְהוָה יִרְד־לִי בַּגְבוּרִים: (ס)

13 Then made He a remnant to have dominion over the nobles and the people; The LORD made me have dominion over the mighty.

מִנִּי אֶפְרַיִם שָׁרָשָׁם בְּעַמְלֶק (ס)
אֲחֵרִיד בְּנִימִין בְּעַמְמִיד (ס) מִנִּי
מָכִיר יִרְדּוּ מִחֻקִּים (ס) וּמִזְבוֹלָן
מִשְׁכֵּם בְּשֹׁבֵט סֶפֶר: (ס)

14 Out of Ephraim came they whose root is in Amalek; After thee, Benjamin, among thy peoples; Out of Machir came down governors, And out of Zebulun they that handle the marshal's staff.

וְיִשָּׁרִי בִישָׁשְׁכָר עִם־דְּבֹרָה (ס)
וְיִשָּׁשְׁכָר בֶּן בָּרַק בְּעַמֶּמָּה שְׁלַח
בְּרַגְלָיו (ס) בַּפְּלָגוֹת רְאוּבֵן גְּדֹלִים
חֻק־קִי־לֵב: (ס)

15 And the princes of Issachar were with Deborah; As was Issachar, so was Barak; Into the valley they rushed forth at his feet. Among the divisions of Reuben There were great resolves of heart.

לָמָּה יִשְׁבֹּתָ בֵּין הַמִּשְׁפָּתִים (ס)
לִשְׁמֹעַ שְׂרָקוֹת עֲדָרִים (ס) לַפְּלָגוֹת
רְאוּבֵן גְּדֹלִים חֻק־רִי־לֵב: (ס)

16 Why satest thou among the sheep-folds, To hear the pipings for the flocks? At the divisions of Reuben There were great searchings of heart.

גִּלְעָד בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן שָׁכֹן (ס) וְדָן
לָמָּה יָגוּר אֲנִיּוֹת (ס) אֲשֶׁר יֵשֵׁב לְחוּף
יָמִים (ס) וְעַל מִפְרָצָיו יִשְׁכֹּן: (ס)

17 Gilead abode beyond the Jordan; And Dan, why doth he sojourn by the ships? Asher dwelt at the shore of the sea, And abideth by its bays.

זְבֻלוֹן עִם חֲרָף נִפְשׁוּ (ס) לָמוֹת
וְנִפְתָּלִי עַל מְרוֹמֵי שָׂדֶה: (ס)

18 Zebulun is a people that jeopardized their lives unto the death, And Naphtali, upon the high places of the field.

בָּאוּ מְלָכִים נִלְחָמוּ (ס) אִזְ נִלְחָמוּ
מִלְכֵי כְנָעַן (ס) בַּתְּעַנָּךְ עַל־מֵי
מִגִּדּוֹ (ס) בָּצַע כֶּסֶף לֹא לָקְחוּ: (ס)

19 The kings came, they fought; Then fought the kings of Canaan, In Taanach by the waters of Megiddo; They took no gain of money.

מִן־שָׁמַיִם נִלְחָמוּ (ס) הַכּוֹכָבִים
מִמְּסֻלוֹתָם נִלְחָמוּ עִם־סִיסְרָא: (ס)

20 They fought from heaven, The stars in their courses fought against Sisera.

נָחַל קִישׁוֹן גָּרַפָם (ס) נָחַל קְדוּמִים
נָחַל קִישׁוֹן (ס) תִּדְרֹכֵי נִפְשִׁי
עַז: (ס)

21 The brook Kishon swept them away, That ancient brook, the brook Kishon. O my soul, tread them down with strength.

אִזְ הִלְמוּ עֲקֵב־סוּס (ס) מִדְּהָרוֹת
דְּהָרוֹת אֲבִירָיו: (ס)

22 Then did the horsehoofs stamp By reason of the prancings, the prancings of their mighty ones.

אֲרוּ מְרוֹז אָמַר מִלְאָךְ יְהוָה אֲרוּ
אֲרוּר יִשְׁבִּיהָ (ס) כִּי לֹא־בָאוּ
לְעֹזֶרֶת יְהוָה (ס) לְעֹזֶרֶת יְהוָה
בַּגְבוּרִים: (ס)

23 'Curse ye Meroz', said the angel of the LORD, 'Curse ye bitterly the inhabitants thereof, Because they came not to the help of the LORD, To the help of the LORD against the mighty.'

24	תְּבָרֶךְ מִנָּשִׁים יֵלֵל אִשֶּׁת חֵבֶר הַקֵּינִי (ס) מִנָּשִׁים בָּאֵהָל תְּבָרֶךְ: (ס)	Blessed above women shall Jael be, The wife of Heber the Kenite, Above women in the tent shall she be blessed.
25	מִים שָׁאֵל חֶלֶב נָתַנָּה (ס) בְּסִפֵּל אֲדִירִים הִקְרִיבָה חֲמָאָה: (ס)	Water he asked, milk she gave him; In a lordly bowl she brought him curd.
26	יָדָהּ לִיתֵּד תִּשְׁלַחָנָה (ס) וַיִּמְיֶנָה לְהַלְמוֹת עַמָּלִים (ס) וְהִלְמָה סִיסְרָא מַחֲקָה רֹאשׁוֹ (ס) וּמַחֲצָה וַחֲלָפָה רַקְתּוֹ: (ס)	Her hand she put to the tent-pin, And her right hand to the workmen's hammer; And with the hammer she smote Sisera, she smote through his head, Yea, she pierced and struck through his temples.
27	בֵּין רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפַל שָׁכַב (ס) בֵּין רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפַל (ס) בֶּאֱשֶׁר כָּרַע שָׁם נָפַל שָׁדוּד: (ס)	At her feet he sunk, he fell, he lay; At her feet he sunk, he fell; Where he sunk, there he fell down dead.
28	בְּעַד חַלְלוֹן נִשְׁקָפָה וַתִּבְבֵּב אֵם סִיסְרָא בְּעַד הָאֶשְׁנָב (ס) מִדּוּעַ בִּשְׁשׁ רֶכֶב לָבוֹא (ס) מִדּוּעַ אַחֲרָיו פַּעֲמֵי מִרְכַּבוֹתָיו: (ס)	Through the window she looked forth, and peered, The mother of Sisera, through the lattice: 'Why is his chariot so long in coming? Why tarry the wheels of his chariots?
29	חֲכָמוֹת שְׂרוּתֶיהָ תַעֲנִינָה (ס) אַף־הִיא תָּשִׁיב אֲמָרֶיהָ לָהּ: (ס)	The wisest of her princesses answer her, Yea, she returneth answer to herself:
30	הֲלֹא יִמְצְאוּ וַיַּחֲלְקוּ שָׁלָל (ס) רַחֵם רַחֲמָתִים לְרֹאשׁ גִּבֹּר (ס) שָׁלָל צָבָעִים לְסִיסְרָא (ס) שָׁלָל צָבָעִים רַקְמָה (ס) צָבָע רַקְמָתִים לְצִוְאָרִי שָׁלָל: (ס)	'Are they not finding, are they not dividing the spoil? A damsel, two damsels to every man; To Sisera a spoil of dyed garments, A spoil of dyed garments of embroidery, Two dyed garments of broidery for the neck of every spoiler?'
31	כֵּן יֵאָבְדוּ כָּל־אֹיְבֵיךָ יְהוָה יִהְיֶה וְאֵהָבִיו כִּצָּאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ (ס) וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה: (פ)	So perish all Thine enemies, O LORD; But they that love Him be as the sun when he goeth forth in his might. And the land had rest forty years.

הפטרת יתרו

Isaiah 6:1-7:6	יִשְׁעִיהוּ ו':א'-ז':ו'	
VI:1	בְּשָׁנַת־מוֹת הַמֶּלֶךְ עֲזִיָּהוּ וְאֶרְאָה אֶת־אֲדֹנָי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא רָם וְנִשְׂא וְשׁוּלָיו מִלְּאִים אֶת־הַהִיכָל:	In the year that king Uzziah died I saw the Lord sitting upon a throne high and lifted up, and His train filled the temple.
2	שָׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לֹו שֵׁשׁ כְּנָפִים שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאֶחָד בְּשִׁתִּים יְכִסֶּה פָּנָיו וּבְשִׁתִּים יְכִסֶּה רַגְלָיו וּבְשִׁתִּים יַעֲוֹפֶה:	Above Him stood the seraphim; each one had six wings: with twain he covered his face and with twain he covered his feet, and with twain he did fly.

וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וַאֲמַר קָדוֹשׁ ׀ קָדוֹשׁ
קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֵא כָל־הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ:

3 And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is the LORD of hosts; The whole earth is full of His glory.

וַיִּנְעֻזוּ אַמּוֹת הַסָּפִים מִקּוֹל הַקּוֹרֵא
וַהֲבִית יִמְלֵא עָשָׁן:

4 And the posts of the door were moved at the voice of them that called, and the house was filled with smoke.

וַאֲמַר אֲוִי־לִי כִי־נִדְמִיתִי כִּי אִישׁ
טָמֵא־שִׁפְתַּיִם אֲנִכִּי וּבִתְנוֹךְ עִם־טָמֵא
שִׁפְתַּיִם אֲנִכִּי יוֹשֵׁב כִּי אֶת־הַמֶּלֶךְ יְהוָה
צְבָאוֹת רָאוּ עֵינַי:

5 Then said I: Woe is me! for I am undone; Because I am a man of unclean lips, And I dwell in the midst of a people of unclean lips; For mine eyes have seen the King, The LORD of hosts.

וַיַּעַף אֵלַי אֶחָד מִן־הַשֶּׁרָפִים וּבְיָדוֹ
רִצְפָה בְּמִלְקָחִים לָקַח מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ:

6 Then flew unto me one of the seraphim, with a glowing stone in his hand, which he had taken with the tongs from off the altar;

וַיִּגַּע עַל־פִּי וַיֹּאמֶר הִנֵּה נֹגַע זֶה
עַל־שִׁפְתֶיךָ וְסֵר עֲוֹנֶךָ וַחֲטֹאתֶךָ
תִּכָּפֵּר:

7 and he touched my mouth with it, and said: Lo, this hath touched thy lips; And thine iniquity is taken away, And thy sin expiated.

וַאֲשָׁמַע אֶת־קוֹל אֲדֹנָי אֲמַר אֶת־מִי
אֶשְׁלַח וּמִי יֵלֶךְ־לִנִּי וַאֲמַר הֲנִנִּי
שְׁלַחֲנִי:

8 And I heard the voice of the Lord, saying: Whom shall I send, And who will go for us? Then I said: 'Here am I; send me.'

וַיֹּאמֶר לֹךְ וַאֲמַרְתָּ לָעָם הַזֶּה
שְׁמַעוּ שְׁמוּעַ וְאַל־תִּבְנִינוּ וּרְאוּ רְאוּ
וְאַל־תִּדְעוּ:

9 And He said: 'Go, and tell this people: Hear ye indeed, but understand not; and see ye indeed, but perceive not.

הַשְׁמֵן לִב־הָעָם הַזֶּה וַאֲזַנֵּי הַכֹּהֵן
וְעֵינֵי הָשָׁע פֶּן־יִרְאוּ בְּעֵינָיו וּבְאָזְנֵי
יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ יָבִין וְשָׁב וִרְפָא לוֹ:

10 Make the heart of this people fat, and make their ears heavy, and shut their eyes; lest they, seeing with their eyes, and hearing with their ears, and understanding with their heart, return, and be healed.'

וַאֲמַר עַד־מָתִי אֲדֹנָי וַיֹּאמֶר עַד אֲשֶׁר
אִם־שָׂאוּ עָרִים מֵאֵין יוֹשֵׁב וּבֵתִים מֵאֵין
אָדָם וְהָאֲדָמָה תִּשָּׂאָה שְׁמָמָה:

11 Then said I: 'Lord, how long?' And He answered: 'Until cities be waste without inhabitant, and houses without man, And the land become utterly waste,

וְרַחֵק יִהְיֶה אֶת־הָאָדָם וְרַבָּה הֶעְזוּבָה
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

12 And the LORD have removed men far away, and the forsaken places be many in the midst of the land.

וְעוֹד בָּהּ עֲשֻׂרִיָּה וְשָׂבָה וְהִיתָה לְבָעֵר
כָּאֵלֶּה וּכְאֵלֹן אֲשֶׁר בִּשְׁלֹכְתָּ מִצִּבְתּוֹ
בָּם זֶרַע קֹדֶשׁ מִצִּבְתָּהּ: (פ)

13 And if there be yet a tenth in it, it shall again be eaten up; as a terebinth, and as an oak, whose stock remaineth, when they cast their leaves, so the holy seed shall be the stock thereof.'

וַיְהִי בַיָּמִי אֲחָז בֶּן־יוֹתָם בֶּן־עֲזִיָּהוּ
מֶלֶךְ יְהוּדָה עָלָה רְצִין מֶלֶךְ־אַרָם
וּפְקַח בֶּן־רִמְלִיָּהוּ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
יְרוּשָׁלַם לְמַלְחָמָה עָלֶיהָ וְלֹא יָכַל
לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ:

VII:11

And it came to pass in the days of Ahaz the son of Jotham, the son of Uzziah, king of Judah, that Rezin the king of Aram, and Pekah the son of Remaliah, king of Israel, went up to Jerusalem to war against it; but could not prevail against it.

וַיִּגְדַּל לְבַיִת דָּוִד לֵאמֹר נָחָה אֲרָם
עַל־אֶפְרַיִם וַיָּנֻעַ לְבָבוֹ וּלְבַב עַמּוֹ
כַּנּוּעַ עֲצִי־יָעַר מִפְּנֵי־רוּחַ: (ס)

2

And it was told the house of David, saying: 'Aram is confederate with Ephraim.' And his heart was moved, and the heart of his people, as the trees of the forest are moved with the wind.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יִשְׁעִיָּהוּ צֵא־נָא
לִקְרֹאת אֲחָז אֶתְּהָ וּשְׂאֵר יָשׁוּב בֶּנְיָד
אֶל־קֶצֶה תַעֲלֶה הַבֵּרֶכֶה הָעֲלִיזָה
אֶל־מִסְלַת שְׂדֵה כֹּבֵס:

3

Then said the LORD unto Isaiah: 'Go forth now to meet Ahaz, thou, and Shear-jashub thy son, at the end of the conduit of the upper pool, in the highway of the fullers' field;

וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הַשְׁמֵר וְהִשְׁקֵט אֶל־תִּירָא
וּלְבָבְךָ אֶל־יֶרֶךְ מִשְׁנֵי זַנְבוֹת הָאוּרִים
הָעֲשָׂנִים הָאֵלֶּה בְּחַר־יָאֵר רְצִין וְאֲרָם
וּבֶן־רִמְלִיָּהוּ:

4

and say unto him: Keep calm, and be quiet; fear not, neither let thy heart be faint, because of these two tails of smoking firebrands, for the fierce anger of Rezin and Aram, and of the son of Remaliah.

יֵעַן כִּי־יַעַן עָלֶיךָ אֲרָם רָעָה אֶפְרַיִם
וּבֶן־רִמְלִיָּהוּ לֵאמֹר:

5

Because Aram hath counselled evil against thee, Ephraim also, and the son of Remaliah, saying:

נַעֲלֶה בִיהוּדָה וְנִקְיָצְנָה וְנִבְקַעְנָה
אֵלֵינוּ וְנִמְלִיךְ מֶלֶךְ בְּתוֹכָהּ אֶת
בֶּן־טַבְּעָל: (פ)

6

Let us go up against Judah, and vex it, and let us make a breach therein for us, and set up a king in the midst of it, even the son of Tabeel;

יַשְׁעִיָּהוּ ט':ה'-ו'

Isaiah 9:5-6

כִּי־יֵלֵד יִלְד־לָנוּ בֶּן נָתַן־לָנוּ וְנִתְּחִי
הַמְּשָׁרָה עַל־שִׁכְמוֹ וְיִקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא
יֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אָבִי־עַד שַׁר־שָׁלוֹם:

IX:5

For a child is born unto us, a son is given unto us; and the government is upon his shoulder; and his name is called Pele-joez-el-gibbor Abi-ad-sar-shalom;

(כ' לם רבה) [ק' לַמְּרִבָּה] הַמְּשָׁרָה
וְלִשְׁלוֹם אֵין־קֵץ עַל־פֶּסַע דָּוִד
וְעַל־מַמְלַכְתּוֹ לְהַכְיִן אֶתְּהָ וּלְסַעְדָּהּ
בְּמִשְׁפָּט וּבְצִדְקָה מִעַתָּה וְעַד־עוֹלָם
קִנְיָת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה־זֹאת: (פ)

6

That the government may be increased, and of peace there be no end, upon the throne of David, and upon his kingdom, to establish it, and to uphold it through justice and through righteousness From henceforth even for ever. The zeal of the LORD of hosts doth perform this.

הפטרות משפטים

ירמיהו ל"ד:ח'-כ"ז

Jeremiah 34:8-22

הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת
יְהוָה אַחֲרֵי כִּדּוֹת הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ
בְּרִית אֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם
לִקְרֹא לָהֶם דְּרוֹר:

XXXIV:8

The word that came unto Jeremiah from the LORD, after that the king Zedekiah had made a covenant with all the people that were at Jerusalem, to proclaim liberty unto them;

לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ
אֶת־שִׁפְחוֹתוֹ הָעִבְרִי וְהָעִבְרִיָּה חֲפָשִׁים
לְבִלְתִּי עֲבָד־בָּם בִּיהוּדִי אֲחִיהוּ אִישׁ:

9

that every man should let his manservant, and every man his maidservant, being a Hebrew man or a Hebrew woman, go free; that none should make bondmen of them, even of a Jew his brother;

וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם
אֲשֶׁר־בָּאוּ בְּבְרִית לְשַׁלַּח אִישׁ
אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחוֹתוֹ חֲפָשִׁים
לְבִלְתִּי עֲבָד־בָּם עוֹד וַיִּשְׁמְעוּ
וַיִּשְׁלַחוּ:

10

and all the princes and all the people hearkened, that had entered into the covenant to let every one his man-servant, and every one his maid-servant, go free, and not to make bondmen of them any more; they hearkened, and let them go;

וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי־כֵן וַיַּשְׁכּוּ אֶת־הָעֲבָדִים
וְאֶת־הַשִּׁפְחוֹת אֲשֶׁר שָׁלְחוּ חֲפָשִׁים
(כ' וַיַּכְבִּישׁוּם) [ק' וַיַּכְבִּישׁוּם] לַעֲבָדִים
וּלְשִׁפְחוֹת: (פ)

11

but afterwards they turned, and caused the servants and the handmaids, whom they had let go free, to return, and brought them into subjection for servants and for handmaids;

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת
יְהוָה לֵאמֹר:

12

therefore the word of the LORD came to Jeremiah from the LORD, saying:

כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲנֹכִי
כָּרַתִּי בְרִית אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם
הוֹצֵאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית
עֲבָדִים לֵאמֹר:

13

Thus saith the LORD, the God of Israel: I made a covenant with your fathers in the day that I brought them forth out of the land of Egypt, out of the house of bondage, saying:

מִקֵּץ שִׁבְעַת שָׁנִים תִּשְׁלַח אִישׁ אֶת־אֲחִיו
הָעִבְרִי אֲשֶׁר־יִמָּכַר לָךְ וְעַבְדְּךָ שֵׁשׁ
שָׁנִים וְשִׁלַּחְתּוֹ חֲפָשִׁי מִעִמָּךְ וְלֹא־שָׁמְעוּ
אֲבוֹתֵיכֶם אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם:

14

'At the end of seven years ye shall let go every man his brother that is a Hebrew, that hath been sold unto thee, and hath served thee six years, thou shalt let him go free from thee'; but your fathers hearkened not unto Me, neither inclined their ear.

וַתָּשׁוּבוּ אַתֶּם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ אֶת־הַיִּשָּׁר
בְּעֵינֵי לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְרֵעֵהוּ
וַתַּכְרִתוּ בְרִית לִפְנֵי בֵּית אֲשֶׁר־נִקְרָא
שְׁמִי עָלָיו:

15

And ye were now turned, and had done that which is right in Mine eyes, in proclaiming liberty every man to his neighbour; and ye had made a covenant before Me in the house whereon My name is called;

וַתָּשׁוּבוּ וַתַּחֲלִילוּ אֶת־שְׁמִי וַתָּשׁוּבוּ
אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחוֹתוֹ
אֲשֶׁר־שָׁלַחְתֶּם חֲפָשִׁים לְנַפְשָׁם
וַתַּכְבִּישׁוּ אֹתָם לְהִנִּיחַ לָכֶם לַעֲבָדִים
וּלְשִׁפְחוֹת: (ס)

16

but ye turned and profaned My name, and caused every man his servant, and every man his handmaid, whom ye had let go free at their pleasure, to return; and ye brought them into subjection, to be unto you for servants and for handmaids.

לִכְן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֲתֶם לֹא־שָׁמַעְתֶּם
אֵלַי לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְאָחִיו וְאִישׁ
לְרֵעֵהוּ הִנְנִי קֹרֵא לָכֶם דְּרוֹר
נָא־יְהוָה אֶל־הַחֶרֶב אֶל־הַדָּבָר
וְאֶל־הָרָעָב וְנָתַתִּי אֶתְכֶם (כ)
לְזוּעָה] [ק' לְזוּעָה לְכָל מַמְלָכוֹת
הָאָרֶץ:

17

Therefore thus saith the LORD: Ye have not hearkened unto Me, to proclaim liberty, every man to his brother, and every man to his neighbour; behold, I proclaim for you a liberty, saith the LORD, unto the sword, unto the pestilence, and unto the famine; and I will make you a horror unto all the kingdoms of the earth.

וְנָתַתִּי אֶת־הָאֲנָשִׁים אֶת־בְּרִיתִי
אֲשֶׁר לֹא־הִקְיִמוּ אֶת־דְּבָרִי
הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרְתוּ לִפְנֵי הָעֵגֹל אֲשֶׁר
כָּרְתוּ לְשָׁנִים וַיַּעֲבְרוּ בֵּין בְּתָרָיו:

18

And I will give the men that have transgressed My covenant, that have not performed the words of the covenant which they made before Me, when they cut the calf in twain and passed between the parts thereof;

שְׁרֵי יְהוּדָה וְשָׂרֵי יְרוּשָׁלַם הַסֹּרְסִים
וְהַכֹּהֲנִים וְכָל עַם הָאָרֶץ הַעֲבָרִים בֵּין
בְּתָרֵי הָעֵגֹל:

19

the princes of Judah, and the princes of Jerusalem, the officers, and the priests, and all the people of the land, that passed between the parts of the calf; .

וְנָתַתִּי אוֹתָם בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם וּבְיַד
מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְהִיתָה נְבִלָתָם לְמֶאֱכָל
לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֶמַת הָאָרֶץ:

20

I will even give them into the hand of their enemies, and into the hand of them that seek their life; and their dead bodies shall be for food unto the fowls of the heaven, and to the beasts of the earth.

וְאֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרָיו
אֶתֵּן בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם
וּבְיַד חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל הָעֹלִים מֵעֲלֵיכֶם:

21

And Zedekiah king of Judah and his princes will I give into the hand of their enemies, and into the hand of them that seek their life, and into the hand of the king of Babylon's army, that are gone up from you.

הִנְנִי מְצִוָּה נָא־יְהוָה וְהִשְׁבַּתִּים
אֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְנִלְחַמוּ עָלֶיהָ
וְלָכְדוּהָ וְשָׂרְפָהּ בָּאֵשׁ וְאֶת־עָרֵי
יְהוּדָה אֶתֵּן שָׁמָּה מֵאִין יָשָׁב: (פ)

22

Behold, I will command, saith the LORD, and cause them to return to this city; and they shall fight against it, and take it, and burn it with fire; and I will make the cities of Judah a desolation, without inhabitant.

ירמיהו ל"ג:ה-כ"ו

Jeremiah 33:25-26

כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־לֹא בְרִיתִי יוֹמָם
וּלְיָלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא־שָׁמַתִּי:

XXXIII:25

Thus saith the LORD: If My covenant be not with day and night, if I have not appointed the ordinances of heaven and earth;

גַּם־זָרַע יַעֲקֹב וְדוֹד עַבְדִּי אֲמָאֵס
מִקַּחַת מִזְרַעוֹ מִשְׁלִים אֶל־זָרַע
אֲבָרָהָם יִשְׁחַק וַיַּעֲקֹב בִּי־ (כ)
אֲשׁוּב] [ק' אֲשִׁיב אֶת־שְׁבוּתָם
וְרַחֲמָתִים: (פ)

26

then will I also cast away the seed of Jacob, and of David My servant, so that I will not take of his seed to be rulers over the seed of Abraham, Isaac, and Jacob; for I will cause their captivity to return, and will have compassion on them.'

הפטרות תרומה

מלכים א' ח:כ"ו-כ"ז

I Kings 5:26-6:13

וַיְהִי־הָזֶה נָתַן חֶכְמָה לְשִׁלֹּמֹה כַּאֲשֶׁר דָּבַר־לוֹ יְיָהִי שָׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שִׁלֹּמֹה וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם:

V:26

And the LORD gave Solomon wisdom, as He promised him; and there was peace between Hiram and Solomon; and they two made a league together.

וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ שִׁלֹּמֹה מִסּ מְכַל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הַמָּס שְׁלָשִׁים אֶלֶף אִישׁ:

27

And king Solomon raised a levy out of all Israel; and the levy was thirty thousand men.

וַיִּשְׁלַחֵם לְבָנוֹנָה עֶשְׂרֵת אֲלָפִים בַּחֹדֶשׁ חֲלִיפֹת חֹדֶשׁ יִהְיוּ בַלְבָּנוֹן שְׁנָיִם חֳדָשִׁים בְּבֵיתוֹ וְאַדְנִירָם עַל־הַמָּס: (ס)

28

And he sent them to Lebanon, ten thousand a month by courses: a month they were in Lebanon, and two months at home; and Adoniram was over the levy.

וַיְהִי לְשִׁלֹּמֹה שְׁבַעִים אֶלֶף נֹשֵׂא סִבָּל וּשְׁמֹנִים אֶלֶף חֹצֵב בְּהָר:

29

And Solomon had threescore and ten thousand that bore burdens, and fourscore thousand that were hewers in the mountains;

לְבַד מְשָׁרֵי הַנֹּצָצִים לְשִׁלֹּמֹה אֲשֶׁר עַל־הַמֶּלָּאכָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָרָרִים בָּעָם הָעֹשִׂים בַּמֶּלָּאכָה: (ס)

30

besides Solomon's chief officers that were over the work, three thousand and three hundred, who bore rule over the people that wrought in the work.

וַיִּצְוֵה הַמֶּלֶךְ וַיִּסָּעוּ אַבְנִים גְּדֹלוֹת אַבְנִים יְקָרוֹת לִיסֹד הַבַּיִת אַבְנֵי גִזִּית:

31

And the king commanded, and they quarried great stones, costly stones, to lay the foundation of the house with hewn stone.

וַיִּפְסְלוּ בְנֵי שִׁלֹּמֹה וּבְנֵי חִירָם וְהַגְּבָלִים וַיְכִינוּ הָעֵצִים וְהָאֲבָנִים לַבְנוֹת הַבַּיִת: (פ)

32

And Solomon's builders and Hiram's builders and the Gebalites did fashion them, and prepared the timber and the stones to build the house.

וַיְהִי בְשָׁמוֹנִים שָׁנָה וָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם בְּשָׁנָה הָרְבִיעִית בַּחֹדֶשׁ זֹה הוּא הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לַמֶּלֶךְ שִׁלֹּמֹה עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן הַבַּיִת לַיהוָה:

VI:1

And it came to pass in the four hundred and eightieth year after the children of Israel were come out of the land of Egypt, in the fourth year of Solomon's reign over Israel, in the month Ziv, which is the second month, that he began to build the house of the LORD.

וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שִׁלֹּמֹה לַיהוָה שְׁשִׁים־אַמָּה אָרְכוֹ וְעֶשְׂרִים רָחְבוֹ וּשְׁלָשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ:

2

And the house which king Solomon built for the LORD, the length thereof was threescore cubits, and the breadth thereof twenty cubits, and the height thereof thirty cubits.

וְהָאוֹלָם עַל־פְּנֵי הַיֵּכַל הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכוֹ עַל־פְּנֵי רָחֵב הַבַּיִת עֶשֶׂר בָּאֲמָה רָחְבוֹ עַל־פְּנֵי הַבַּיִת:

3

And the porch before the atemple of the house, twenty cubits was the length thereof, according to the breadth of the house; and ten cubits was the breadth thereof before the house.

וַיַּעַשׂ לַבַּיִת חַלּוֹנֵי שְׁקָפִים אֲטוּמִים:

4

And for the house he made windows broad within, and narrow without.

וַיִּבֶן עַל־קִיר הַבַּיִת (כ' יצוע) [ק' יציע] סָבִיב אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת סָבִיב לַהֵיכָל וּלְדָבִיר וַיַּעַשׂ צִלְעוֹת סָבִיב:

5

And against the wall of the house he built a side-structure round about, against the walls of the house round about, both of the temple and of the sanctuary; and he made side-chambers round about;

(כ' היצוע) [ק' היציע] תתחתנה חמש
באמה רחבה ותתיכנה שש באמה
רחבה והשלישית שבע באמה רחבה
כי מגרעות נתן לבית סביב חוצה
לבלתי אחז בקירות הבית:

6

the nethermost story of the side-structure was five cubits broad, and the middle was six cubits broad, and the third was seven cubits broad; for on the outside he made rebatements in the wall of the house round about, that the beams should not have hold in the walls of the house.—

והבית בהבנתו אבן-שלמה מסע
נבנה ומקבות והגרן כל-כלי ברזל
לא-נשמע בבית בהבנתו:

7

For the house, when it was in building, was built of stone made ready at the quarry; and there was neither hammer nor axe nor any tool of iron heard in the house, while it was in building.—

פתח הצלע התיכנה אל-כתף הבית
הימנית וכלולים יעלו על-התיכנה
ומן-התיכנה אל-השלישים:

8

The door for the lowest row of chambers was in the right side of the house and they went up by winding stairs into the middle row, and out of the middle into the third.

ויבן את-הבית ויכלהו ויספן
את-הבית גבים ושררת בארזים:

9

So he built the house, and finished it; and he covered in the house with planks of cedar over beams.

ויבן את- (כ' היצוע) [ק' היציע]
על-כל-הבית חמש אמות קומתו
ויאחז את-הבית בעצי ארזים: (פ)

10

And he built the stories of the side-structure against all the house, each five cubits high; and they rested on the house with timber of cedar.

ויחי דבר-יהוה אל-שלמה לאמר:

11

And the word of the LORD came to Solomon, saying:

הבית הזה אשר-אתה בנה אם-תלך
בחקתי ואת-משפטי תעשה ושמרת
את-כל-מצותי ללכת בהם והקמתי
את-דברי אתך אשר דברתי אל-דוד
אביד:

12

'As for this house which thou art building, if thou wilt walk in My statutes, and execute Mine ordinances, and keep all My commandments to walk in them; then will I establish My word with thee, which I spoke unto David thy father;

ושכנתי בתוך בני ישראל ולא אעזב
את-עמי ישראל: (פ)

13

in that I will dwell therein among the children of Israel, and will not forsake My people Israel.'

הפטרת תצוה

יחזקאל מ"ג:י"ז-כ"ז

Ezekiel 43:10-27

אתה בן-אדם הגד את-בית-ישראל
את-הבית ויפלאו מעונותיהם ומדרו
את-תכנית:

XLIII:10

Thou, son of man, show the house to the house of Israel, that they may be ashamed of their iniquities; and let them measure accurately.

וְאִם־נִכְלְמוּ מִכָּל־אֲשֶׁר־עָשׂוּ צוֹרַת
הַבַּיִת וְתַכּוֹנֹתָיו וּמוֹצְאָיו וּמוֹבְאָיו
וְכָל־צוּרָתוֹ וְאֵת כָּל־חֻקָּתָיו
וְכָל־צוּרָתוֹ וְכָל־תּוֹרָתוֹ הוֹדַע
אוֹתָם וּכְתַב לְעֵינֵיהֶם וַיִּשְׁמְרוּ
אֶת־כָּל־צוּרָתוֹ וְאֶת־כָּל־חֻקָּתָיו וַעֲשׂוּ
אוֹתָם:

II

And if they be ashamed of all that they have done, make known unto them the form of the house, and the fashion thereof, and the goings out thereof, and the comings in thereof, and all the forms thereof, and all the ordinances thereof, and all the forms thereof, and all the laws thereof, and write it in their sight; that they may keep the whole form thereof, and all the ordinances thereof, and do them.

זֹאת תֹּזַקַת הַבַּיִת עַל־רֹאשׁ הָהָר
כָּל־גִּבְלוֹ סָבִיב | סָבִיב קָדָשׁ קְדָשִׁים
הִנֵּה־זֹאת תֹּזַקַת הַבַּיִת:

12

This is the law of the house: upon the top of the mountain the whole limit thereof round about shall be most holy. Behold, this is the law of the house.

וְאֵלֶּה מִדּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בָּאֲמֹת אַמָּה
וּטְפַח וְחִיק הָאֲמָה וְאֲמָה־רֹחַב וּגְבוּלָהּ
אֶל־שַׁפְתָּהּ סָבִיב זֶרֶת הָאֲחֵד וְזֶה גֹב
הַמִּזְבֵּחַ:

13

And these are the measures of the altar by cubits—the cubit is a cubit and a handbreadth: the bottom shall be a cubit, and the breadth a cubit, and the border thereof by the edge thereof round about a span; and this shall be the base of the altar.

וּמִחִיק הָאָרֶץ עַד־הָעֶזְרָה הַתַּחְתּוֹנָה
שְׁתֵּים אַמּוֹת וּרְחַב אַמָּה אַחַת
וּמִהָעֶזְרָה הַקְּטָנָה עַד־הָעֶזְרָה
הַגְּדוּלָּה אַרְבַּע אַמּוֹת וּרְחַב הָאֲמָה:

14

And from the bottom upon the ground to the lower settle shall be two cubits, and the breadth one cubit; and from the lesser settle to the greater settle shall be four cubits, and the breadth a cubit.

וְהַהֲרָאֵל אַרְבַּע אַמּוֹת (כ)
וּמִהָאֲרָאֵל (ק) וּמִהָאֲרִיאֵל וְלִמְעַלָּה
הַקֶּרְנוֹת אַרְבַּע:

15

And the hearth shall be four cubits; and from the hearth and upward there shall be four horns.

(כ) וְהָאֲרָאֵל (ק) וְהָאֲרִיאֵל שְׁתֵּים
עָשָׂרָה אַרְבַּע בְּשֵׁתִים עָשָׂרָה רֹחַב
רְבֹוע אֶל אַרְבַּעַת רִבְעָיו:

16

And the hearth shall be twelve cubits long by twelve broad, square in the four sides thereof.

וְהָעֶזְרָה אַרְבַּע עָשָׂרָה אַרְבַּע בְּאֲרַבַּע
עָשָׂרָה רֹחַב אֶל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהָ
וְהַגְּבוּל סָבִיב אוֹתָהּ חֲצִי הָאֲמָה
וְהַחִיק־לָהּ אֲמָה סָבִיב וּמַעַלְתָּהּ פְּנוֹת
קָדִים:

17

And the settle shall be fourteen cubits long by fourteen broad in the four sides thereof; and the border about it shall be half a cubit; and the bottom thereof shall be a cubit about; and the steps thereof shall look toward the east.

וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה אֱלֹהֵי חֻקֹּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם
הַעֲשׂוֹתוֹ לְהַעֲלֹת עָלָיו עֹלָה וּלְזַרֵק
עָלָיו דָּם:

18

And He said unto me: 'Son of man, thus saith the Lord GOD: These are the ordinances of the altar in the day when they shall make it, to offer burnt-offerings thereon, and to dash blood against it.

וְנָתַתָּה אֶל־הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר־הֵם
מִזֶּרַע צָדוֹק הַקְּרִבִּים אֵלַי נָאִם אֲדֹנָי
יְהוִה לְשִׁרְתִּי פֶר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת:

19

Thou shalt give to the priests the Levites that are of the seed of Zadok, who are near unto Me, to minister unto Me, saith the Lord GOD, a young bullock for a sin-offering.

וְלָקַחְתָּ מִדָּמָו וְנָתַתָּה עַל־אַרְבַּע
קַרְנֵתָיו וְאֶל־אַרְבַּע פְּנֹת הָעֲזֹרָה
וְאֶל־הַגְּבוּל סָבִיב וַחֲטַאת אוֹתוֹ
וּכְפַרְתָּהוּ:

20 And thou shalt take of the blood thereof, and put it on the four horns of it, and on the four corners of the settle, and upon the border round about; thus shalt thou purify it and make atonement for it.

וְלָקַחְתָּ אֶת הַפָּר הַחֲטָאת וּשְׂרָפוֹ
בַּמָּקֶדֶד הַבַּיִת מִחוּץ לַמִּקְדָּשׁ:

21 Thou shalt also take the bullock of the sin-offering, and it shall be burnt in the appointed place of the house, without the sanctuary.

וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי תִקְרִיב שְׁעִיר־עִזִּים תָּמִים
לְחֲטָאת וַחֲטָאוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר
חֲטָאוּ בַּפָּר:

22 And on the second day thou shalt offer a he-goat without blemish for a sin-offering; and they shall purify the altar, as they did purify it with the bullock.

בְּכָל־יְמֵי מַחֲטָא תִקְרִיב פָּר בֶּן־בָּקָר
תָּמִים וְאֵיל מִן־הַצֹּאן תָּמִים:

23 When thou hast made an end of purifying it, thou shalt offer a young bullock without blemish, and a ram out of the flock without blemish.

וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי יְהוָה וְהִשְׁלִיכוּ
הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהִעֲלוּ אוֹתָם
עֹלָה לַיהוָה:

24 And thou shalt present them before the LORD, and the priests shall cast salt upon them, and they shall offer them up for a burnt-offering unto the LORD.

שִׁבְעַת יָמִים תַּעֲשֶׂה שְׁעִיר־חֲטָאת לַיּוֹם
וּפָר בֶּן־בָּקָר וְאֵיל מִן־הַצֹּאן תָּמִימִים
יַעֲשֶׂוּ:

25 Seven days shalt thou prepare every day a goat for a sin-offering; they shall also prepare a young bullock, and a ram out of the flock, without blemish.

שִׁבְעַת יָמִים יְכַפְּרוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְטָהְרוּ
אוֹתוֹ וּמִלְאוּ יָדָיו:

26 Seven days shall they make atonement for the altar and cleanse it; so shall they consecrate it.

וַיִּכְלוּ אֶת־הַיָּמִים (ס) וְהָיָה
בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלָאָה יַעֲשֶׂוּ
הַכֹּהֲנִים עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־עֹלוֹתֵיכֶם
וְאֶת־שְׁלֵמֵיכֶם וְרִצְאָתִי אֶתְכֶם נֹאם
אֲדֹנָי יְהוָה: (ס)

27 And when they have accomplished the days, it shall be that upon the eighth day, and forward, the priests shall make your burnt-offerings upon the altar, and your peace-offerings; and I will accept you, saith the Lord God.

הפטרות כי תשא

מלכים א' י"ח-ל"ט

I Kings 18:1-39

וַיְהִי יָמִים רַבִּים וַיְדַבֵּר־יְהוָה הִיא
אֶל־אֱלֹהֵיו בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית לֵאמֹר לֵךְ
הֲרָאָה אֶל־אֲחָאָב וְאִתְּנָה מָטָר עַל־פְּנֵי
הָאָדָמָה:

XVIII:1

And it came to pass after many days, that the word of the LORD came to Elijah, in the third year, saying: 'Go, show thyself unto Ahab, and I will send rain upon the land.'

וַיֵּלֶךְ אֵלָיו וַיִּהְיֶה לְהִרְאוֹת אֶל־אֲחָאָב
וְהָרָעַב חָזַק בְּשָׁמְרוֹן:

2

And Elijah went to show himself unto Ahab. And the famine was sore in Samaria.

וַיִּקְרָא אֲחָאָב אֶל־עַבְדֵּיהֶו אֲשֶׁר
עַל־הַבַּיִת וְעַבְדֵּיהֶו הָיָה יִרְאָה אֶת־יְהוָה
מְאֹד:

3

And Ahab called Obadiah, who was over the household.—Now Obadiah feared the LORD greatly;

וַיְהִי בַּהֲכָרִית אֵיזָבֵל אֶת נְבִיאֵי יְהוָה
וַיִּקַּח עֲבָדָיו מֵאָה נְבִיאִים וַיִּחְבֵּאֵם
חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמְעָרָה וַיִּכְלֹקֵם לֶחֶם
וּמַיִם:

4

for it was so, when Jezebel cut off the prophets of the LORD, that Obadiah took a hundred prophets, and hid them fifty in a cave, and fed them with bread and water.—

וַיֹּאמֶר אַחְאָב אֶל-עֲבָדָיו לֵךְ בָּאָרֶץ
אֶל-כָּל-מַעְיְנֵי הַמַּיִם וְאֶל כָּל-הַנַּחֲלִים
אוּלְיוּ נִמְצָא חֲצִיר וַנַּחֲיָהּ סוּס וַנִּפְרֹד
וְלֹא נִכְרִית מִהַבְהֶמָה:

5

And Ahab said unto Obadiah: 'Go through the land, unto all the springs of water, and unto all the brooks; peradventure we may find grass and save the horses and mules alive, that we lose not all the beasts.'

וַיַּחֲלֲקוּ לָהֶם אֶת-הָאָרֶץ לְעֵבֶר-בָּהּ
אַחָאָב הָלַךְ בְּדֶרֶךְ אֶחָד לְבָדּוֹ
וְעֲבָדֵיהוּ הָלַךְ בְּדֶרֶךְ-אַחַד לְבָדּוֹ:

6

So they divided the land between them to pass throughout it: Ahab went one way by himself, and Obadiah went another way by himself.

וַיְהִי עֲבָדֵיהוּ בְּדֶרֶךְ וַהֲנֵה אֵלָיו
לִקְרָאתוֹ וַיִּכְרְהוּ וַיִּפֹּל עַל-פָּנָיו וַיֹּאמֶר
הֲאֵתָה זֶה אֲדֹנָי אֱלֹהֶיךָ:

7

And as Obadiah was in the way, behold, Elijah met him; and he knew him, and fell on his face, and said: 'Is it thou, my lord Elijah?'

וַיֹּאמֶר לוֹ אֲנִי לֵךְ אָמַר לְאֲדֹנֶיךָ הִנֵּה
אֵלָיו:

8

And he answered him: 'It is I; go, tell thy lord: Behold, Elijah is here.'

וַיֹּאמֶר מַה חָטָאתִי כִּי-אַתָּה נָתַן
אֶת-עֲבָדֶיךָ בְּיַד-אַחְאָב לְחַמִּיתָנִי:

9

And he said: 'Wherein have I sinned, that thou wouldest deliver thy servant into the hand of Ahab, to slay me?'

תֵּיוָהּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אִם-יִשְׁגֹּוי וּמִמְלָכָה
אֲשֶׁר לֹא-שָׁלַח אֲדֹנָי שָׁם לְבַקֶּשְׁךָ
וְאָמְרוּ אֵין וַהֲשִׁבִיעַ אֶת-הַמִּמְלָכָה
וְאֶת-הַגֹּוי כִּי לֹא יִמָּצָאָהּ:

10

As the LORD thy God liveth, there is no nation or kingdom, whither my lord hath not sent to seek thee; and when they said: He is not here, he took an oath of the kingdom and nation, that they found thee not.

וְעַתָּה אַתָּה אָמַר לֵךְ אָמַר לְאֲדֹנֶיךָ
הִנֵּה אֵלָיו:

11

And now thou sayest: Go, tell thy lord: Behold, Elijah is here.

וְהִי' אָנֹכִי אֵלֶיךָ מֵאִתָּךְ וְרוּחַ יְהוָה
יִשְׁאָף עַל אֲשֶׁר לֹא-אֲדַע וּבָאתִי
לְהִגִּיד לְאַחְאָב וְלֹא יִמָּצָאָהּ וַהֲרָגֵנִי
וְעֲבָדֶיךָ יִרְאוּ אֶת-יְהוָה מִנְעָרָי:

12

And it will come to pass, as soon as I am gone from thee, that the spirit of the LORD will carry thee whither I know not; and so when I come and tell Ahab, and he cannot find thee, he will slay me; but I thy servant fear the LORD from my youth.

הֲלֹא-הִגַּד לְאֲדֹנָי אֶת אֲשֶׁר-עָשִׂיתִי
בַּהֲרֹג אֵיזָבֵל אֶת נְבִיאֵי יְהוָה וְאַחְבָּא
מִנְבִּיאֵי יְהוָה מֵאָה אִישׁ חֲמִשִּׁים
חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמְעָרָה וַאֲכַלְכֵּם לֶחֶם
וּמַיִם:

13

Was it not told my lord what I did when Jezebel slew the prophets of the LORD, how I hid a hundred men of the LORD'S prophets by fifty in a cave, and fed them with bread and water?

וְעַתָּה אַתָּה אָמַר לֵךְ אָמַר לְאֲדֹנֶיךָ
הִנֵּה אֵלָיו וַהֲרָגֵנִי: (ס)

14

And now thou sayest: Go, tell thy lord: Behold, Elijah is here; and he will slay me.'

וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶוּ חַי יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר
עֲמַדְתִּי לִפְנֵי כִי הַיּוֹם אֶרְאֶה אֵלָיו:

15 And Elijah said: 'As the LORD of hosts liveth, before whom I stand, I will surely show myself unto him to-day.'

וַיֵּלֶךְ עֹבַדְיָהוּ לִקְרֹאת אַחָב וַיֵּגַד־לּוֹ
וַיֵּלֶךְ אַחָב לִקְרֹאת אֵלֵיהֶוּ:

16 So Obadiah went to meet Ahab, and told him; and Ahab went to meet Elijah.

וַיְהִי כִּרְאוֹת אַחָב אֶת־אֵלֵיהֶוּ וַיֹּאמֶר
אַחָב אֵלָיו הֲאַתָּה זֶה עֹבֵר יִשְׂרָאֵל:

17 And it came to pass, when Ahab saw Elijah, that Ahab said unto him: 'Is it thou, thou troubler of Israel?'

וַיֹּאמֶר לֹא עָבַרְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל
כִּי אִם־אַתָּה וּבֵית אָבִיךָ בַּעֲזֹבְכֶם
אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וּתְלַךְ אַחֲרֵי הַבְּעָלִים:

18 And he answered: 'I have not troubled Israel; but thou, and thy father's house, in that ye have forsaken the commandments of the LORD, and thou hast followed the Baalim.

וְעַתָּה שְׁלַח קִבְץ אֵלַי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל
אֶל־הָר הַכַּרְמֶל וְאֶת־נְבִיאֵי הַבְּעַל
אַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים וּנְבִיאֵי הָאֲשֵׁרָה
אַרְבַּע מֵאוֹת אֲכַלִּי שֻׁלְחַן אִיצְבָּל:

19 Now therefore send, and gather to me all Israel unto mount Carmel, and the prophets of Baal four hundred and fifty, and the prophets of the Asherah four hundred, that eat at Jezebel's table.'

וַיִּשְׁלַח אַחָב בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבֹּץ
אֶת־הַנְּבִיאִים אֶל־הָר הַכַּרְמֶל:

20 And Ahab sent unto all the children of Israel, and gathered the prophets together unto mount Carmel.

וַיֵּגֶשׁ אֵלֵיהֶוּ אֶל־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר
עַד־מָתַי אַתֶּם פּוֹסְחִים עַל־שְׁתֵּי
הַסַּעֲפִים אִם־יְהוָה הָאֱלֹהִים לָכֵן
אֲחֲרָיו וְאִם־הַבְּעַל לָכֵן אַחֲרָיו
וְלֹא־עָנּוּ הָעָם אֹתוֹ דָּבָר:

21 And Elijah came near unto all the people, and said: 'How long halt ye between two opinions? if the LORD be God, follow Him; but if Baal, follow him.' And the people answered him not a word.

וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶוּ אֶל־הָעָם אֲנִי נֹתַרְתִּי
נְבִיא לַיהוָה לְבָדִי וּנְבִיאֵי הַבְּעַל
אַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים אִישׁ:

22 Then said Elijah unto the people: 'I, even I only, am left a prophet of the LORD; but Baal's prophets are four hundred and fifty men.

וַיִּתְּנוּ־לָנוּ שְׁנַיִם פָּרִים וַיִּבְחָרוּ
לָהֶם הַפָּר הָאֶחָד וַיִּנְתְּחוּהוּ וַיְשִׁימוּ
עַל־הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא יָשִׁימוּ וְאֲנִי אֶעֱשֶׂהוּ
אֶת־הַפָּר הָאֶחָד וְנִתְתִּי עַל־הָעֵצִים
וְאֵשׁ לֹא אֲשִׁים:

23 Let them therefore give us two bullocks; and let them choose one bullock for themselves, and cut it in pieces, and lay it on the wood, and put no fire under; and I will dress the other bullock, and lay it on the wood, and put no fire under.

וַקְרָאתֶם בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וְאֲנִי אֶקְרָא
בְּשֵׁם־יְהוָה וְהָיָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־יַעֲנֶה
בָּאֵשׁ הוּא הָאֱלֹהִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם
וַיֹּאמְרוּ טוֹב הַדָּבָר:

24 And call ye on the name of your god, and I will call on the name of the LORD; and the God that answereth by fire, let him be God.' And all the people answered and said: 'It is well spoken.'

וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם לִנְבִיאֵי הַבַּעַל בְּחִירוֹ
לָכֶם הַפָּר הָאֶחָד וַעֲשׂוּ רֹאשֹׁנָה כִּי
אַתֶּם הַרְבֵּים וְקִרְאוּ בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם
וְאֵשׁ לֹא תִשְׂמִינּוּ:

25 And Elijah said unto the prophets of Baal:
'Choose you one bullock for yourselves, and dress
it first; for ye are many; and call on the name of
your god, but put no fire under.'

וַיִּקְחוּ אֶת-הַפָּר אֲשֶׁר-נָתַן לָהֶם
וַיַּעֲשׂוּ וַיִּקְרְאוּ בְּשֵׁם-הַבַּעַל מִבֹּקֶר
וְעַד-הַצֹּהָרִים לֵאמֹר הַבַּעַל עֲנֵנוּ וְאִין
קוֹל וְאִין עֲנָה וַיִּפְסְחוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ
אֲשֶׁר עָשָׂה:

26 And they took the bullock which was given
them, and they dressed it, and called on the name
of Baal from morning even until noon, saying:
'O Baal, answer us.' But there was no voice, nor
any that answered. And they danced in halting
wise about the altar which was made.

וַיְהִי בַצֹּהָרִים וַיַּחֲתֵּל בָּתָּם אֵלֵיהֶם
וַיֹּאמֶר קְרְאוּ בְּקוֹל-גָּדוֹל כִּי-אֱלֹהִים
הוּא כִּי שֵׁיחַ וְכִי-שֵׁיג לוֹ וְכִי-יִדְרֹךְ לוֹ
אוֹלֵי יָשָׁן הוּא וַיִּקְצֹץ:

27 And it came to pass at noon, that Elijah mocked
them, and said: 'Cry aloud; for he is a god; either
he is musing, or he is gone aside, or he is in a
journey, or peradventure he sleepeth, and must be
awaked.'

וַיִּקְרְאוּ בְּקוֹל גָּדוֹל וַיִּתְגַּדְּדוּ כַּמִּשְׁפָּטָם
בַּחֲרָבוֹת וּבִרְמָחִים עַד-שִׁפְךַּ דָּמָם
עֲלֵיהֶם:

28 And they cried aloud, and cut themselves after
their manner with swords and lances, till the
blood gushed out upon them.

וַיְהִי כַעֲבֹר הַצֹּהָרִים וַיִּתְנַבְּאוּ עַד
לַעֲלוֹת הַמִּנְחָה וְאִין-קוֹל וְאִין-עֲנָה
וְאִין קָשָׁב:

29 And it was so, when midday was past, that they
prophesied until the time of the offering of the
evening offering; but their was neither voice, nor
any to answer, nor any that regarded.

וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם לְכָל-הָעָם גִּשּׁוּ אֵלַי
וַיִּגֹּשּׁוּ כָל-הָעָם אֵלָיו וַיִּרְפָּא אֶת-מִזְבֵּחַ
יְהוָה הַהֲרוּס:

30 And Elijah said unto all the people: 'Come near
unto me'; and all the people came near unto him.
And he repaired the altar of the LORD that was
thrown down.

וַיִּקַּח אֵלֵיהֶם שְׁתֵּים עָשָׂר אֲבָנִים
כַּמִּסְפָּר שְׁבָטֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיָה
דְּבַר-יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יְהוָה
שְׁמֶךָ:

31 And Elijah took twelve stones, according to the
number of the tribes of the sons of Jacob, unto
whom the word of the LORD came, saying: 'Israel
shall be thy name.'

וַיִּבְנֶה אֶת-הָאֲבָנִים מִזְבֵּחַ בְּשֵׁם יְהוָה
וַיַּעַשׂ תַּעֲלָה כְּבִית סְאִתִּים זָרַע סָבִיב
לַמִּזְבֵּחַ:

32 And with the stones he built an altar in the name
of the LORD; and he made a trench about the
altar, as great as would contain two measures of
seed.

וַיַּעֲרֹךְ אֶת-הָעֵצִים וַיִּנְתַּח אֶת-הַפָּר
וַיִּשֶׂם עַל-הָעֵצִים:

33 And he put the wood in order, and cut the
bullock in pieces, and laid it on the wood.

וַיֹּאמֶר מָלְאוּ אַרְבָּעָה כַּדִּים מַיִם וַיִּצְקוּ
עַל-הָעֵלָה וְעַל-הָעֵצִים וַיֹּאמֶר שְׁנֹו
וַיִּשְׁנֹו וַיֹּאמֶר שְׁלֹשׁוּ וַיִּשְׁלֹשׁוּ:

34 And he said: 'Fill four jars with water, and pour it
on the burnt-offering, and on the wood.' And he
said: 'Do it the second time'; and they did it the
second time. And he said: 'Do it the third time';
and they did it the third time.

וַיִּלְכּוּ הַמַּיִם סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ וְגַם
אֶת-הַתַּעֲלָה מָלְאוּ-מַיִם:

35 And the water ran round about the altar; and he
filled the trench also with water.

וַיְהִי בַעֲלֹת הַמִּנְחָה וַיֵּלֶךְ אֵלֶיהָ
הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵהֶם
יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל הַיּוֹם וַיָּדַע כִּי־אַתָּה
אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל וְאֲנִי עַבְדְּךָ (כ)
וּבְדַבְרֶיךָ [ק' וּבְדַבְרֶיךָ] עָשִׂיתִי אֵת
כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:

36

And it came to pass at the time of the offering of the evening offering, that Elijah the prophet came near, and said: 'O LORD, the God of Abraham, of Isaac, and of Israel, let it be known this day that Thou art God in Israel, and that I am Thy servant, and that I have done all these things at Thy word.

עֲנֵנִי יְהוָה עֲנֵנִי וַיִּדְעוּ הָעָם הַזֶּה
כִּי־אַתָּה יְהוָה הָאֱלֹהִים וְאַתָּה הִסַּבְתָּ
אֶת־לִבָּם אַחֲרָנִית:

37

Hear me, O LORD, hear me, that this people may know that Thou, LORD, art God, for Thou didst turn their heart backward.'

וַתִּפֹּל אֵשׁ־יְהוָה וַתֹּאכַל אֶת־הָעֹלָה
וְאֶת־הָעֵצִים וְאֶת־הָאֲבָנִים וְאֶת־הָעֶפֶר
וְאֶת־הַמָּיִם אֲשֶׁר־בַּתְּעֹלָה לַחֲכָה:

38

Then the fire of the LORD fell, and consumed the burnt-offering, and the wood, and the stones, and the dust, and licked up the water that was in the trench.

וַיֵּרָא כָל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם
וַיֹּאמְרוּ יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים יְהוָה הוּא
הָאֱלֹהִים:

39

And when all the people saw it, they fell on their faces; and they said: 'The LORD, He is God; the LORD, He is God.'

הפטרת ויקהל

מלכים א' ז' מ'-נ'

I Kings 7:40-50

וַיַּעַשׂ חִירֹם אֶת־הַכִּירֹת וְאֶת־הַיָּעִים
וְאֶת־הַמִּזְרְקֹת וַיַּכֵּל חִירֹם לַעֲשׂוֹת
אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה:

VII:40

And Hiram made the pots, and the shovels, and the basins. So Hiram made an end of doing all the work that he wrought for king Solomon in the house of the LORD:

עַמֻּדִים שְׁנַיִם וּגְלִית הַכַּתְרֹת
אֲשֶׁר־עַל־רֹאשׁ הָעַמֻּדִים שְׁתֵּי
וַחֲשֻׁבְכוֹת שְׁתֵּי לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי
גְלוֹת הַכַּתְרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ
הָעַמֻּדִים:

41

the two pillars, and the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars; and the two networks to cover the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars;

וְאֶת־הָרִמָּנִים אַרְבַּע מֵאוֹת לְשְׁתֵּי
הַשְּׁבָכוֹת שְׁנֵי־טוּרִים רִמָּנִים לְשִׁבְכָה
הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גְלוֹת הַכַּתְרֹת
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָעַמֻּדִים:

42

and the four hundred pomegranates for the two networks, two rows of pomegranates for each network, to cover the two bowls of the capitals that were upon the top of the pillars;

וְאֶת־הַמְּכֻנוֹת עָשָׂר וְאֶת־הַכִּירֹת
עֲשָׂרָה עַל־הַמְּכֻנוֹת:

43

and the ten bases, and the ten lavers on the bases;

וְאֶת־הַיָּם הָאֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר
שְׁנַיִם עָשָׂר תַּחַת הַיָּם:

44

and the one sea, and the twelve oxen under the sea;

וְאֶת־הַסִּירֹת וְאֶת־הַמְּזֻקָּתֹת וְאֶת־כָּל־הַכֵּלִים
(כ' האהל) [ק' האלה] אֲשֶׁר עָשָׂה
חִירָם לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה נְחֹשֶׁת
מְמָרָט:

45

and the pots, and the shovels, and the basins; even
all these vessels, which Hiram made for king
Solomon, in the house of the LORD, were of
burnished brass.

בְּכֶפֶר הַיַּרְדֵּן יָצַקָם הַמֶּלֶךְ בַּמַּעֲבָה
הָאֲדָמָה בֵּין סֻכּוֹת וּבֵין צָרֶתָן:

46

In the plain of the Jordan did the king cast them,
in the clay ground between Succoth and
Zarethan.

וַיֵּנַח שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־הַכֵּלִים מְרֹב
מְאֹד מְאֹד לֹא נִחְקַר מִשְׁקַל הַנְּחֹשֶׁת:

47

And Solomon left all the vessels unweighed,
because they were exceeding many; the weight of
the brass could not be found out.

וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר בֵּית
יְהוָה אֶת־מִזְבֵּחַ הַזָּהָב וְאֶת־הַשְּׁלֶחֶן
אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם הַפָּנִים זָהָב:

48

And Solomon made all the vessels that were in
the house of the LORD: the golden altar, and the
table whereupon the showbread was, of gold;

וְאֶת־הַמְּנֹרֹת חֲמֵשׁ מִיְמִין וְחֲמֵשׁ
מִשְׁמָאוֹל לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוֹר
וְהַפֶּרֶחַ וְהַנֶּרֶת וְהַמְּלָקָחוֹם זָהָב:

49

and the candlesticks, five on the right side, and
five on the left, before the Sanctuary, of pure
gold; and the flowers, and the lamps, and the
tongs, of gold;

וְהַסְּפֹת וְהַמְּזֻמָּרוֹת וְהַמְּזֻרְקָתֹת
וְהַכַּפֹּת וְהַמַּחֲתֹת זָהָב סָגוֹר וְהַפִּתּוֹת
לְדִלְתוֹת הַבַּיִת הַפְּנִימִי לְקֹדֶשׁ
הַקֹּדְשִׁים לְדִלְתֵי הַבַּיִת לְהִיכָל
זָהָב: (פ)

50

and the cups, and the snuffers, and the basins, and
the pans, and the fire-pans, of pure gold; and the
hinges, both for the doors of the inner house, the
most holy place, and for the doors of the house,
that is, of the temple, of gold.

הפטרת פקודי

מלכים א' ז': א-ח-כ"א

I Kings 7:51-8:21

וְהַשְׁלֵם כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה
אֶת־קֹדְשֵׁי דָוִד אָבִיו אֶת־הַכֶּסֶף
וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַכֵּלִים נָתַן בְּאֲצִרוֹת
בֵּית יְהוָה: (פ)

VII:51

Thus all the work that king Solomon wrought in
the house of the LORD was finished. And
Solomon brought in the things which David his
father had dedicated, the silver, and the gold, and
the vessels, and put them in the treasuries of the
house of the LORD.

אָז יָקָהָל שְׁלֹמֹה אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת־כָּל־רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת נְשִׂאֵי
הָאֲבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה יְרוּשָׁלַם לְהַעֲלוֹת אֶת־אָרוֹן
בְּרִית־יְהוָה מֵעִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן:

VIII:1

Then Solomon assembled the elders of Israel, and
all the heads of the tribes, the princes of the
fathers' houses of the children of Israel, unto
king Solomon in Jerusalem, to bring up the ark
of the covenant of the LORD out of the city of
David, which is Zion.

וַיִּקָּהְלוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כָּל־אִישׁ
יִשְׂרָאֵל בַּיָּרֵחַ הָאֵתָנִים בְּחָג הוּא
הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי:

2

And all the men of Israel assembled themselves
unto king Solomon at the feast, in the month
Ethaniam, which is the seventh month.

וַיָּבֹאוּ כָּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׂאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־הָאָרוֹן:	3	And all the elders of Israel came, and the priests took up the ark.
וַיַּעֲלוּ אֶת־אָרוֹן יְהוָה וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־כָּל־כֵּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּאֹהֶל וַיַּעֲלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם:	4	And they brought up the ark of the LORD, and the tent of meeting, and all the holy vessels that were in the Tent; even these did the priests and the Levites bring up.
וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל־עֵדַת יִשְׂרָאֵל הַנוֹעֲדִים עָלָיו אָתּוּ לִפְנֵי הָאָרוֹן מִזִּבְחִים צֹאן וּבָקָר אֲשֶׁר לֹא־יִסְפְּרוּ וְלֹא יִמְנוּ מֵרֹב:	5	And king Solomon and all the congregation of Israel, that were assembled unto him, were with him before the ark, sacrificing sheep and oxen, that could not be told nor numbered for multitude.
וַיָּבֹאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־אָרוֹן בְּרִית־יְהוָה אֶל־מְקוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר הַבַּיִת אֶל־קֹדֶשׁ הַקֹּדָשִׁים אֶל־תַּחַת כַּנְּפֵי הַכְּרוּבִים:	6	And the priests brought in the ark of the covenant of the LORD unto its place, into the Sanctuary of the house, to the most holy place, even under the wings of the cherubim.
כִּי הַכְּרוּבִים פָּרְשִׁים כַּנְּפִים אֶל־מְקוֹם הָאָרוֹן וַיִּסְכּוּ הַכְּרוּבִים עַל־הָאָרוֹן וְעַל־בַּדָּיו מִלְּמַעְלָה:	7	For the cherubim spread forth their wings over the place of the ark, and the cherubim covered the ark and the staves thereof above.
וַיֵּאָרְכוּ הַבַּדִּים וַיֵּרְאוּ רֵאשֵׁי הַבַּדִּים מִן־הַקֹּדֶשׁ עַל־פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יֵרְאוּ הַחוּצָה וַיְהִי שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה:	8	And the staves were so long that the ends of the staves were seen from the holy place, even before the Sanctuary; but they could not be seen without; and there they are unto this day.
אֵין בָּאָרוֹן דָּבָר שֵׁנִי לַחֲתוּת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר הִנֵּחַ שָׁם מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם מִצִּרְיָה:	9	There was nothing in the ark save the two tables of stone which Moses put there at Horeb, when the LORD made a covenant with the children of Israel when they came out of the land of Egypt.
וַיְהִי בְצֵאת הַכֹּהֲנִים מִן־הַקֹּדֶשׁ וְהֶעָנָן מָלֵא אֶת־בֵּית יְהוָה:	10	And it came to pass, when the priests were come out of the holy place, that the cloud filled the house of the LORD,
וְלֹא־יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשֶׁרֶת מִפְּנֵי הָעָנָן כִּי־מָלֵא כְבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית יְהוָה: (פ)	11	so that the priests could not stand to minister by reason of the cloud; for the glory of the LORD filled the house of the LORD.
אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לְשָׁכֹן בְּעֲרֵפָל:	12	Then spoke Solomon: The LORD hath said that He would dwell in the thick darkness.
בָּנֵה בְנִיתִי בֵּית זִכָּר לְךָ מָכֹון לְשִׁכְתֶּךָ עוֹלָמִים:	13	I have surely built Thee a house of habitation, A place for Thee to dwell in for ever.
וַיִּסַּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו וַיְבָרֵךְ אֶת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל עָמַד:	14	And the king turned his face about, and blessed all the congregation of Israel; and all the congregation of Israel stood.

וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּפִיו אֵת דָּוִד אָבִי וּבְיָדוֹ מָלֵא
לְאֹמֶר:

15

And he said: 'Blessed be the LORD, the God of Israel, who spoke with His mouth unto David my father, and hath with His hand fulfilled it, saying:

מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי
אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם לֹא־בָחַרְתִּי
בְּעִיר מִכָּל שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל לְבָנוֹת בַּיִת
לַיהוָה שְׁמִי שָׁם וְאָבַחְתָּ בְּדָוִד לַיהוָה
עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל:

16

Since the day that I brought forth My people Israel out of Egypt, I chose no city out of all the tribes of Israel to build a house, that My name might be there; but I chose David to be over My people Israel.

וַיְהִי עַם־לִבָּב דָּוִד אָבִי לְבָנוֹת בַּיִת
לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

17

Now it was in the heart of David my father to build a house for the name of the LORD, the God of Israel.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי יֵעַן אֲשֶׁר
הָיָה עַם־לִבְבְּךָ לְבָנוֹת בַּיִת לְשְׁמִי
הִשִּׁיבְתָּ כִּי הָיָה עַם־לִבְבְּךָ:

18

But the LORD said unto David my father: Whereas it was in thy heart to build a house for My name, thou didst well that it was in thy heart;

כָּךְ אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי אִם־בְּנֶה
הַיָּצֵא מִחֻלְצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת
לְשְׁמִי:

19

nevertheless thou shalt not build the house; but thy son that shall come forth out of thy loins, he shall build the house for My name.

וַיָּקָם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר וְאָקָם
תַּחַת דָּוִד אָבִי וְאָשָׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל
כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וְאָבְנָה הַבַּיִת לְשֵׁם
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

20

And the LORD hath established His word that He spoke; for I am risen up in the room of David my father, and sit on the throne of Israel, as the LORD promised, and have built the house for the name of the LORD, the God of Israel.

וְאֲשֶׁם שָׁם מְקוֹם לְאֹרֹן אֲשֶׁר־שָׁם
בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־אֲבוֹתֵינוּ
בְּהוֹצִיאָם אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: (ס)

21

And there have I set a place for the ark, wherein is the covenant of the LORD, which He made with our fathers, when He brought them out of the land of Egypt.'

מפטיר לשבת ראש חודש

נמדנר כ"ח:ט'–ט"ו

Numbers 28:9-15

וביום השבת שני-כבשים בני-שנה
תמימם ושני עשרונים סלת מנחה
בלולה בשמן ונסכו:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עלת שבת בשבתו על-עלת התמיד
ונסכה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

ובראשי חדשיכם תקריבו עליה
ליתנה פרים בני-בקר שנים ואיל
אחד כבשים בני-שנה שבעה תמימם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

ושלשה עשרונים סלת מנחה בלולה
בשמן לפר האחד ושני עשרונים סלת
מנחה בלולה בשמן לאיל האחד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

ועשרון עשרון סלת מנחה בלולה
בשמן לכבש האחד עליה בית ניחח
אשה ליתנה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

ונסביהם חצי תהין יהיה לפר
ושלישת תהין לאיל ורביעת תהין
לכבש יין זאת עלת חדש בחדשו
לחדשי השנה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

ושעיר עזים אחד לחטאת ליתנה
על-עלת התמיד יעשה ונסכו: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

ישעיהו ס"ו:א'–כ"ד

Isaiah 66:1-24

כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ
תהם רגלי איה בית אשר תבנו לי
ואיה מקום מנוחתי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

ואת-כל-אלה יבי עשתה ויהיו
כל-אלה נאם-יהוה ואל-זה אפיט
אל-עני ונכה-רוח וחרד על-דברי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שֹׁחֵט הַשּׁוֹר מִכַּחֲאִישׁ זֹבַח הַשֶּׁה
עָרַף כָּלֵב מַעֲלָה מִנֶּחֱלָה דָם־חַיִּיר
מִזִּכִּיר לְבָנָה מִבֶּרֶךְ אֹן גַּם־הִמָּה
בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם וּבִשְׂקֻצֵיהֶם נַפְשָׁם
חִפְצָה:

3 He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

גַּם־אֲנִי אֲבַחֵר בְּתַעֲלָלֵיהֶם וּמְגֹרֶתָם
אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאִין עֹנָה
דְּבַרְתִּי וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי
וּבְאֲשֶׁר לֹא־חִפְצָתִי בָחֲרוּ: (ס)

4 Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

שָׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה תַּחֲרָדִים אֶל־דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אַחֲיֶכֶם שְׂנְאִיכֶם מִנְדִּיכֶם לְמַעַן
שְׁמִי יִכְבֵּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם
וְהֵם יִבְשׁוּ:

5 Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

קוֹל שְׁאוֹן מְעִיר קוֹל מִהִיכָל קוֹל יְהוָה
מִשְׁלֵם גְּמוּלָה לְאֹיְבָיו:

6 Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

בְּטָרִם תַּחֲוִיל יִלְדָה בְּטָרִם יָבֹא חֶבֶל
לָהּ וְהַמְלִיטָה זָכָר:

7 Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

מִי־שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאַלֶּה
הַיּוֹחֵל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם־יִוָּלֵד גּוֹי
פַּעַם אַחַת כִּי־תֵלֵד גַּם־יִלְדָה צִיּוֹן
אֶת־בְּנֶיהָ:

8 Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a land born in one day? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר
יְהוָה אִם־אֲנִי הַמוֹלִיד וְעָצַרְתִּי אֶמֶר
אֶל־הָיִד: (ס)

9 Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

שִׂמְחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ
כָּל־אֲהַבָּיהָ שִׂישׁוּ אִתָּהּ מְשׁוֹשׁ
כָּל־הַמְתַּאבְּלִים עָלֶיהָ:

10 Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׂד תִּנְחַמֶּיהָ
לְמַעַן תִּמְצְאוּ וְהִתְעַנְּגֶתֶם מִזֵּי כְבוֹדָהּ: (ס)

11 That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

כִּי־כֵהוּ אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה־אֶלֶיָּהּ
כְּנָהָר שְׁלֹום וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם
וַיִּנָּקֶתָם עַל־צֶד תִּנְשָׂאוּ וְעַל־בְּרָכִים
תִּשָּׂעֻשְׁעוּ:

12 For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִנְחַמְנוּ כֵּן אֲנִכִּי
אֲנַחֲמֶכֶם וּבִירֹשָׁלַם תִּנְחַמּוּ:

13 As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

וְרֵאִיתֶם וְשִׁשׁ לְבַבְכֶּם וְעֲצָמוֹתֵיכֶם
כִּדְשָׁא תִפְרַחְנָה וְנוֹדַעַה יַד־יְהוָה
אֶת־עַבְדָּיו וְזַעַם אֶת־אֹיְבָיו: (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the LORD shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסּוּפָה
מִרְכָּבָתָיו לְהָשִׁיב בַּחֲמָה אִפּוֹ וְגַעְרָתוֹ
בְּלִתְבִּי־אֵשׁ:

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

כִּי בָאֵשׁ יִתְנַה נִשְׁפָּט וּבַחֶרֶב
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ חֲלָלִי יְהוָה:

16 For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.

הַמְתַּקְדָּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגִּזְזוֹת
אַחֵר (כ' אַחַד) [ק' אַחַת] בְּתוֹךְ אֲכָלִי
בָּשָׂר תַּחְזִיר וְתִשְׁקֹץ וְהָעֶכְבֵּר יַחְדּוֹ
יִסְפוּ נַאֲם־יְהוָה:

17 They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

וְאֲנִי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה
לִקְבֹץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְתִלְשְׁנוֹת וּבָאוּ
וְרָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי:

18 For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵהֶם
פְּלִיטִים אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלֹד
מִזְכֵּי קֶשֶׁת תִּבְל וַיּוֹן הַאֲיִים הָרַחֲקִים
אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֶת־שְׁמִיעִי וְלֹא־רָאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם:

19 And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לַיהוָה בְּסוּסִים וּבִרְכָב
וּבִצְבִים וּבַפָּרָדִים וּבַבָּרְכּוֹת עַל
הַר קֹדְשִׁי יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה בָּאֲשֶׁר
יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכֵלִי
טָהוֹר בֵּית יְהוָה:

20 And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the LORD, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the LORD.

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלוֹיִם אָמַר
יְהוָה:

21 And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the LORD.

כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֲמָדִים לִפְנֵי
נַאֲם־יְהוָה כֵּן יַעֲמֹד זֶרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם:

22 For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

וְהָיָה מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדֵּי שָׁבַת
בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת
לִפְנֵי אָמַר יְהוָה:

23 And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וְרָאוּ בַּפְּגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים
בִּי כִי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא
תִכְבֶּה וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל-בָּשָׂר: וְהָיָה
מִדִּי חֹדֶשׁ בַּחֲדָשׁוֹ וּמִדִּי שַׁבָּת בַּשַּׁבָּת
יָבוֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֹר יְהוָה

24

And they shall go forth, and look Upon the
carcasses of the men that have rebelled against
Me; For their worm shall not die, Neither shall
their fire be quenched; And they shall be an
abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

סמואל א כ:י"ח-מ"ג

I Samuel 20:18-42

וַיֹּאמֶר-לוֹ יְהוֹנָתָן מֶתֶר חֹדֶשׁ וּנְפַקְדָּתָ
כִּי יִפְקֹד מוֹשְׁבֶדָּה:

XX:18

And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the
new moon; and thou wilt be missed, thy seat will
be empty.

וְשִׁלַּשְׁתָּ תַּחַד מָאֹד וּבָאתָ אֶל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה
וַיִּשְׁבֶּתָ אֶצְלֵי הָאֵבֶן הָאֵזֶל:

19

And in the third day thou shalt hide thyself well,
and come to the place where thou didst hide
thyself in the day of work, and shalt remain by
the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלַשֶּׁת תַּחַד הַחֲצִים צִדָּה אֹרֶה
לְשַׁלַּח-לִי לְמַטְרָה:

20

And I will shoot three arrows to the side-ward, as
though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת-הַנֶּעֱר לְךָ מֵצֵא
אֶת-הַחֲצִים אִם-אָמַר אֲמֹר לְנֶעֱר
הִנֵּה הַחֲצִים מִמֶּנִּי וְהִנֵּה קָחְנוּ וּבָאָה
כִּי-שָׁלוֹם לְךָ וְאִין דָּבָר חַיִּי-יְהוָה:

21

And, behold, I will send the lad: Go, find the
arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows
are on this side of thee; take them, and come; for
there is peace to thee and no hurt, as the LORD
liveth.

וְאִם-כֵּה אֲמַר לְעֵלָם הִנֵּה הַחֲצִים
מִמֶּנִּי וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שְׁלַחְתָּ יְהוָה:

22

But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows
are beyond thee; go thy way; for the LORD hath
sent thee away.

וְהִדְבַּר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה
יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד-עוֹלָם: (ס)

23

And as touching the matter which I and thou
have spoken of, behold, the LORD is between me
and thee for ever.'

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיָּשָׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' עַל) [ק' אֶל-] לֶאֱכֹל:

24

So David hid himself in the field; and when the
new moon was come, the king sat him down to
the meal to eat.

וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבֹו כַּפְּעָם כַּפְּעָם
אֶל-מוֹשְׁבֵי הַקִּיר וַיָּקֶם יְהוֹנָתָן וַיָּשָׁב
אֲבִנֶר מֵצֵד שְׂאוֹל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד:

25

And the king sat upon his seat, as at other times,
even upon the seat by the wall; and Jonathan
stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's
place was empty.

וְלֹא-דִבֶּר שְׂאוֹל מֵאֲמָוָה בְּיוֹם הַהוּא
כִּי אָמַר מִקְרָה הוּא בָלְתִי טָהוֹר הוּא
כִּי-לֹא טָהוֹר: (ס)

26

Nevertheless Saul spoke not any thing that day;
for he thought: 'Something hath befallen him,
he is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחֳרַת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפְקֹד
מְקוֹם דָּוִד (פ) וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל
אֶל-יְהוֹנָתָן בְּנֹו מְדֹעַ לֹא-בָא בֶן-יִשִּׁי
גַם-תָּמוּל גַּם-הַיּוֹם אֶל-הַלֶּחֶם:

27

And it came to pass on the morrow after the new
moon, which was the second day, that David's
place was empty; and Saul said unto Jonathan his
son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to
the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל
דָּוִד מִעַמּוּדֵי עַד־בֵּית לָחֶם:

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי נָא כִּי זִבְחַ מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בָּעִיר וְהוּא צְוֹה־לִּי אָחִי וְעַתָּה
אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָהּ נָא
וְאֶרְאֶה אֶת־אָחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא
אֶל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיִּחַר־אַף שָׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר
לֹא בֶן־נָעוּת הַמַּרְדּוּת הִלּוּא יָדַעְתִּי
כִּי־בָחַר אֶתְּהָ לְבֶן־יִשְׁי לְבִשְׁתֶּךָ
וּלְבִשְׁת עֶרְוַת אִמִּי:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשְׁי חַי
עַל־הָאֲדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתְּהָ וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מוֹת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר
אֵלָיו לָמָּה יוֹמַת מָה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּטֵּל שָׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכּוֹתוֹ
וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הָיָא מִעַם אָבִיו
לְהָמִית אֶת־דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מִעַם הַשֻּׁלְחָן בְּחַר־יָאָר
וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַחֲדָשׁ הַשֵּׁנִי לָחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה
לְמוֹעֵד דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנָעֲרוֹ רֹץ מָצָא נָא אֶת־הַחֲצִיִּים
אֲשֶׁר אֲנֹכִי מוֹרֶה הַנָּעַר רֹץ וְהוּא־יִרְהַ
הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנָּעַר עַד־מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה
יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנָּעַר
וַיֹּאמֶר הֲלֹא הַחֲצִי מִמָּוֶה וְהִלָּאֶה:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנָּעַר מִהֲרָה
חֻשָּׁה אֶל־תַּעֲמֹד וּלְקַטְט נָעַר יְהוֹנָתָן
אֶת־[כ'] הַחֲצִי[ק'] תַּחֲצִיִּים וַיָּבֹא
אֶל־אֲדֹנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וַתֵּנֶעַר לֹא-יָדָע מְאוּמָה אֶדְי יְהוֹנָתָן
וְדָוִד יָדָעוּ אֶת-הַדָּבָר: (ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת-כְּלָיו אֶל-הַנֶּעֶר
אֲשֶׁר-לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּיָהּ הָעִיר:

40 And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

וְהֵנָּעַר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֲצֶל הַנֶּגֶב וַיִּפֹּל
לְאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
וַיִּשָּׁקוּ אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ
אֶת-רֵעֵהוּ עַד-דָּוִד הִגְדִּיל:

41 And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זֶרְעִי וּבֵין
זֶרְעֶךָ עַד-עוֹלָם: (פ)

42 And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

מפטיר לפרשת זכור

דברים כ"ה: י"ז-י"ט

Deuteronomy 25:17-19

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עַמְלֶק בְּדֶרֶךְ
בְּצֹאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּנָּגֵב בְּךָ
כָּל-הַנְּחֻשִׁים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עִיֵּף
וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים:

18 how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹא
מִכָּל-אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
יְהוָה-אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ
תִּמְחָח אֶת-זִכְרֵ עַמְלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא
תִשְׁכַּח: (פ)

19 Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטר פרשת זכור

שמואל א ט"ו: ז'-ל"ד

I Samuel 15:2-34

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פִּקְדֹתִי אֶת
אֲשֶׁר-עָשָׂה עַמְלֶק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-שָׁם
לוֹ בְּדֶרֶךְ בְּעֹלְתוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2 Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָהּ אֶת-עַמְלֶק
וְהַחֲרַמְתָּם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְלֹא
תַחֲמַל עָלָיו וְהִמַּתָּה מֵאִישׁ עַד-אִשָּׁה
מֵעַלְלִל וְעַד-יוֹנֵק מִשׁוֹר וְעַד-שֶׁה מִגָּמֶל
וְעַד-חֲמוֹר: (ס)

3 Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.' .

<p>וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטַלַּיִם מֵאַתִּים אֶלֶף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים אֶת־אִישׁ יְהוּדָה:</p>	<p>4 And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.</p>
<p>וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עַמְלֶק וַיֵּרֶב בַּנָּחַל:</p>	<p>5 And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.</p>
<p>וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־הַקִּינִי לִכּוּ סְרוּ רִדּוּ מִתּוֹךְ עַמְלָקִי כִּן־אֶסְפְּדָ עִמּוֹ וְאַתֶּם עָשִׂיתֶם חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֻלּוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיִּסַּר קִינֵי מִתּוֹךְ עַמְלָק:</p>	<p>6 And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.</p>
<p>וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת־עַמְלָק מִחַוִּילָה בּוֹאֵךְ שׁוּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם:</p>	<p>7 And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.</p>
<p>וַיִּתְּפֹשׂ אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ־עַמְלָק חַי וְאֶת־כָּל־הָעָם הַחֲרִים לְפִי־חֶרֶב:</p>	<p>8 And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.</p>
<p>וַיַּחַמַּל שָׁאוּל וְהָעָם עַל־אַגַּג וְעַל־מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל־הַכְּרִים וְעַל־כָּל־הַטּוֹב וְלֹא אָבּוּ הַחֲרִימָם וְכָל־הַמְּלֹאכָה נִמְבֹּזָה וְנִמָּס אֹתָהּ הַחֲרִימוּ: (פ)</p>	<p>9 But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.</p>
<p>וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:</p>	<p>10 Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:</p>
<p>נִחַמְתִּי כִּי־הִמְלַכְתִּי אֶת־שָׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי־שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת־דְּבָרִי לֹא הָקִים וַיִּחַר לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל־יְהוָה כָּל־הַלַּיְלָה:</p>	<p>11 'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.</p>
<p>וַיִּשְׁכֶּם שְׁמוּאֵל לִקְרֹאת שָׁאוּל בַּבֹּקֶר וַיִּגְדַּל לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא־שָׁאוּל הַכְּרִמָּלָה וְהִנֵּה מִצִּיב לֹז יָד וַיִּסָּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל:</p>	<p>12 And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'</p>
<p>וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁאוּל בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הִקִּימְתִּי אֶת־דְּבַר יְהוָה:</p>	<p>13 And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'</p>
<p>וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל־הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנִי וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אֲנֹכִי שֹׁמֵעַ:</p>	<p>14 And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'</p>

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מִזֵּמְלִקֵי הַבְּיָאוֹם אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר
לְמַעַן זִבְחַת לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת-הַיּוֹתֵר
הִחָרַמְנוּ: (פ)

15

And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל הֲרָף וְאִנִּידָה
לְךָ אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה
(כ' וַיֹּאמְרוּ) [ק' וַיֹּאמֶר] לוֹ דִּבֶּר: (ס)

16

Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קָטָן אַתָּה
בְּעֵינָיִךְ רֹאשׁ שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה
וַיִּמְשַׁחְךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

17

And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

וַיִּשְׁלַחְךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לְךָ
וְהִחָרַמְתָּה אֶת-הַחֹטְאִים אֶת-עַמְלֹק
וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כְּלוֹתָם אֹתָם:

18

and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא-שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתֵּעַשׂ
אֶל-הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה:
(ס)

19

Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וְאַלֶּךְ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר-שָׁלַחְנִי
יְהוָה וְאָבִיא אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֹק
וְאֶת-עַמְלֹק הִחָרַמְתִּי:

20

And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מִהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֹאשִׁית
הַחֵרֶם לְזִבְחַת לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם בְּגִלְגָּל:
(ס)

21

But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפִץ לַיהוָה בְּעֹלֹת
וּזְבָחִים כְּשֶׁמֶע בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמֵעַ
מִזְבֵּחַ טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:

22

And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חַטָּאת-קֶסֶם מְרִי וְאָנוּן וּתְרָפִים
הַפְּעֵר יַעַן מְאַסְתָּ אֶת-דְּבַר יְהוָה
וַיִּמְאַסְךָ מִמֶּלֶךְ: (ס)

23

For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.'

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל חָטָאתִי
כִּי-עָבַרְתִּי אֶת-פִּי-יְהוָה וְאֶת-דְּבָרֶיךָ
כִּי יִרְאתִי אֶת-הָעָם וְאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם:

24

And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת-חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמָּי
וְאַשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה:

25

Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל לֹא
אָשׁוּב עִמָּךְ כִּי מָאַסְתָּה אֶת-דְּבַר
יְהוָה וַיִּמְאַסֶּךָ יְהוָה מִהֲיוֹת מֶלֶךְ
עַל-יִשְׂרָאֵל: (ס)

26

And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.'

וַיִּסָּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיִּחַזַּק
בְּכַנְף-מַעֲלִילוֹ וַיִּקְרַע: (ס)

27

And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קְרַע יְהוָה
אֶת-מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם
וַנִּתְּנָה לְרֵעֶךָ הַטּוֹב מִמֶּךָ: (ס)

28

And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.'

וְגַם גִּצְחַ יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנְחַם
כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחַם:

29

And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'

וַיֹּאמֶר חֲטֵאתִי עִתָּה כִּבְדֹּנִי נָא נִגְדִּי
זִמְנִי-עִמִּי וְנִגְדִּי יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

30

Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
שָׁאוּל לַיהוָה: (ס)

31

So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת-אַגָּג
מֶלֶךְ עַמְלֹק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגָּג מֵעַדְנָת
וַיֹּאמֶר אַגָּג אֲכֹן סָר מִרְ-הַמּוֹת: (ס)

32

Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁבְלָה נָשִׁים
חֲרִבָּה בֶן-תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמָּךְ וַיִּשְׁפֹּךְ
שְׁמוּאֵל אֶת-אַגָּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל:
(ס)

33

And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל חֲרָמָתָה וּשְׁאוּל עָלָה
אֶל-בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל:

34

Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

מפטיר לפרשת פרה

נמדצר י"ט:א'-כ"ג

Numbers 19:1-22

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
לֵאמֹר:

XIX:1

And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה
לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ
אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר
אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עֹל:

2

This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתְּנָהּ אֵלֶיהָ אֶל-אֱלֶעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא
אֹתָהּ אֶל-מַחֲוֶיךָ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ
לִפְנָיו:

3

And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אֱלֶעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ
וְהִזָּה אֶל-זִכַּח פָּנָיו אֶת-הַדָּם מִדָּמָהּ
שִׁבְעַת פְּעָמִים:

4

And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרַף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עוֹרָהּ
וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרָשָׁה
יִשָּׂרַף:

5

And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרְזוֹ וְאִזְבִּיחַ וּשְׁנֵי
תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹד שְׂרָפַת
הַפָּרָה:

6

And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
וְאַחֲרָיָהּ יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן
עַד-הָעֶרֶב:

7

Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהַשָּׂרֵף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:

8

And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִסְפוּ אִישׁ טְהוֹר אֶת אֲפֹרַת הַפָּרָה
וְהָיִיתָ מַחֲוֶיךָ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טְהוֹר
וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמַרְתָּ
לְמִי נִדָּה חֲטָאת הוּא:

9

And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכַבֵּס הָאִסְף אֶת-אֲפֹרַת הַפָּרָה
אֶת-בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהָיְתָה
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת
עוֹלָם:

10

And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל-נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא
שִׁבְעַת יָמִים:

11

He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוּא יִתְחַטֵּא-בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי וְיִטְהַר וְאִם-לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:

12

the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל-הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם
אֲשֶׁר-יָמוּת וְלֹא יִתְחַטֵּא אֶת-מִשְׁכַּן
יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו
טָמֵא יְהִי עוֹד טָמְאָתוֹ בּוֹ:

13

Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זאת התורה אדם כי ימות באהל
כל הבא אל האהל וכל אשר באהל
יטמא שבעת ימים:

14

This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל
עליו טמא הוא:

15

And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וכל אשר יגע על פני השדה
בחלל חרב או במת או בעצם אדם
או בקבר יטמא שבעת ימים:

16

And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

ולקחו לטמא מעפר שרפת החטא
ונתן עליו מים חיים אל כלי:

17

And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

ולקח אזוב וטבל במים איש טהור
והזה על האהל ועל כל הכלים
ועל הנפשות אשר היו שם ועל הנגע
בעצם או בחלל או במת או בקבר:

18

And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

והזה טהור על הטמא ביום השלישי
וביום השביעי וחתאו ביום השביעי
וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב:

19

And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

ואיש אשר יטמא ולא יתחטא
ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל
כי את מקדש יהוה טמא מי נדה
לא זרק עליו טמא הוא:

20

But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

והיתה להם לחקת עולם ומזה
מי הנדה וכבס בגדיו והנגעל במי
הנדה יטמא עד הערב:

21

And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש
הנגעת תטמא עד הערב: (פ)

22

And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטרת פרשת פרה

יחזקאל ל"ו:ט"ז-ל"ח

Ezekiel 36:16-38

ויהי דבר יהוה אלי לאמר:

XXXVI:16

Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בן אדם בית ישראל ישבים
על אדמתם ויטמאו אותה בדרךם
ובעלילותם כטמאת הנדה היתה
דרךם לפני:

17

'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל־הַדָּם
אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ עַל־הָאָרֶץ וּבִגְלוּלֵיהֶם
טָמְאוּהָ:

18

Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפִּיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאֶרְצוֹת
כְּדַרְכָּם וְכַעֲלִילוֹתָם שְׁפָטִיתִים:

19

and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם
וַיַּחֲלִלוּ אֶת־שְׁמִי קֹדֶשִׁי בְּאֵמֹר לָהֶם
עַם־יְהוָה אֱלֹהֵה וּמֵאֶרֶץ יֵצְאוּ:

20

And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחֱמַל עַל־שְׁמִי קֹדֶשִׁי אֲשֶׁר חָלְלָהוּ
בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה:
(פ)

21

But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לֵכֵן אֵמַר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה
בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־לְשֵׁם־קֹדֶשִׁי אֲשֶׁר
חָלְלָתֶם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם:

22

Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדְשָׁתִי אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלְלִי
בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר חָלְלָתֶם בְּתוֹכָם וַיִּדְּעוּ
הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה נֹאֵם אֲדֹנָי יְהוָה
בְּהַקְדִּישִׁי בְּכֶם לְעֵינֵיהֶם:

23

And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלָקַחְתִּי אֹתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם וּקְבַצְתִּי
אֹתְכֶם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי אֹתְכֶם
אֶל־אֲדֹמַתְכֶם:

24

For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזִרְקָתִי עֲלֵיכֶם מֵי־טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם
מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם
אֶטְהַר אֹתְכֶם:

25

And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת־לֵב הָאֶבֶן
מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

26

A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת־רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת
אֲשֶׁר־בַּחֲקִי תֵלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

27

And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיִּשְׁבְּתֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבוֹתֵיכֶם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

28

And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם
וְקָרָאתִי אֶל־הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ
וְלֹא־אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב:

29

And I will save you from all your uncleannesses;
and I will call for the corn, and will increase it,
and lay no famine upon you.

וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרֵי הָעֵץ וְתִגְבַּת הַשָּׂדֶה
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרֶפֶת רָעָב
בְּגוֹיִם:

30

And I will multiply the fruit of the tree, and the
increase of the field, that ye may receive no more
the reproach of famine among the nations.

וְזָכַרְתֶּם אֶת־דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים
וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים
וּנְקַטְתֶּם בְּפִנְיֵיכֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיכֶם
וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

31

Then shall ye remember your evil ways, and your
doings that were not good; and ye shall loathe
yourselves in your own sight for your iniquities
and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עוֹשֶׂה נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה
יִנְדַּע לָכֶם בּוֹשׁוּ וְהִכְלָמוּ מִדַּרְכֵיכֶם
בֵּית יִשְׂרָאֵל: (ס)

32

Not for your sake do I this, saith the Lord GOD,
be it known unto you; be ashamed and
confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּיוֹם שִׁחַרְי אֶתְכֶם
מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הָעָרִים
וּנְבָנוּ הַחֲרָבוֹת:

33

Thus saith the Lord GOD: In the day that I
cleanse you from all your iniquities, I will cause
the cities to be inhabited, and the waste places
shall be builded.

וְהָאָרֶץ הַנִּשְׁמָה תִּעֲבֹד תַּחַת אֲשֶׁר
הִיְתָה שְׁמָמָה לְעֵינַי כָּל־עוֹבֵר:

34

And the land that was desolate shall be tilled,
whereas it was a desolation in the sight of all that
passed by.

וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלְזוֹל הַנִּשְׁמָה הִיְתָה
כְּגֹן־עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת וְהַנִּשְׁמוֹת
וְהַנִּהְרָסוֹת בְּצוּרוֹת יִשָּׁבוּ:

35

And they shall say: This land that was desolate is
become like the garden of Eden; and the waste
and desolate and ruined cities are fortified and
inhabited.

וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרְוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם
כִּי־אֲנִי יְהוִה בְּנִיתִי הַנִּהְרָסוֹת נִטְעֵתִי
הַנִּשְׁמָה אֲנִי יְהוִה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי:
(ס)

36

Then the nations that are left round about you
shall know that I the LORD have builded the
ruined places, and planted that which was
desolate; I the LORD have spoken it, and I will do
it.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עוֹד זֹאת אֲדַרְשׁ
לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרָבָה
אֲתֶם כְּצֹאן אָדָם:

37

Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be
inquired of by the house of Israel, to do it for
them; I will increase them with men like a flock.

כְּצֹאן קָדָשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם
בְּמוֹעֲדֶיהָ כֵּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרָבוֹת
מְלֵאוֹת צֹאן אָדָם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוִה:
(פ)

38

As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem
in her appointed seasons, so shall the waste cities
be filled with flocks of men; and they shall know
that I am the LORD.'

מפטיר לפרשת החודש

שמות י"ז:א'-כ'

Exodus 12:1-20

וַיֹּאמֶר יְהוִה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

XII:1

And the LORD spoke unto Moses and Aaron
in the land of Egypt, saying:

החֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רִאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֶם לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה:

2 'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

דִּבְרוּ אֶל-כָּל-עֵדֶת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בַּעֲשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּיקְחוּ לָהֶם אִישׁ
שֶׂה לְבֵית-אָבֹתָ שֶׂה לְבֵית:

3 Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם-יִמְעַט הַבֵּית מִהֵיכָל מִשְׁחֵה וְלָקַח
הוּא וּשְׂכֵנֹו הַקָּרֹב אֶל-בֵּיתוֹ בְּמִסְכָּת
נִפְשֹׁתָ אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ תִּכְסּוּ עַל-הַשֶּׂה:

4 and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

שֶׂה תָּמִים זָכָר בֶּן-שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן-הַכֹּבָשִׁים וּמִן-הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5 Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחַטּוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל
עֵדֶת-יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֶרְבִים:

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקַחוּ מִן-הַדָּם וַנִּתְּנוּ עַל-שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת
וְעַל-הַמִּשְׁקוֹף עַל הַתְּבֵאוֹת אֲשֶׁר-יֹאכְלוּ
אוֹתוֹ בָּהֶם:

7 And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וְיֹאכְלוּ אֶת-הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה
צֹלִי-אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל-מֵרָרִים יֹאכְלֻהוּ:

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אֶל-תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשָׁל מִבָּשָׁל
בְּמַיִם כִּי אִם-צֹלִי-אֵשׁ רִאשׁוֹ
עַל-כִּרְעָיו וְעַל-קִרְבּוֹ:

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא-תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר וְהִנָּתַר
מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ:

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכָכָה תֹאכְלוּ אוֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָרִים
נְעָלֵיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלָכֶם בְּיָדְכֶם
וְיֹאכְלֻתֶם אוֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פָּסַח הוּא
לִיהְיוֹה:

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ-מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהַכֵּיתִי כָל-בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם
מֵאָדָם וְעַד-בְּהֵמָה וּבְכָל-אֱלֹהֵי
מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל הַתְּבֵאוֹת אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרֹאִיתִי אֶת-הַדָּם וּפָסַחְתִּי
עֲלֵכֶם וְלֹא-יְהִיָּה בְכֶם נֹגֵף לְמִשְׁחִית
בְּהַפְתִּי בָאָרֶץ מִצְרַיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה חַיִּים הַזֶּה לָכֶם לְזִכָּרוֹן וְחֻגְתֶּם
אֹתוֹ חֹג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם
תִּחְגְּגוּהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial,
and ye shall keep it a feast to the LORD;
throughout your generations ye shall keep it a
feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֶדְ בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר מִבְּתֵיכֶם
כִּי כָל-אֹכֵל חֲמִץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד-יוֹם
הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit
the first day ye shall put away leaven out of your
houses; for whosoever eateth leavened bread from
the first day until the seventh day, that soul shall
be cut off from Israel.

וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ וְהָיָה לָכֶם
כָּל-מְלָאכָה לֹא-יַעֲשֶׂה בָהֶם אֵד אִשֶּׁר
יֹאכֵל לְכָל-נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה
לָכֶם:

16 And in the first day there shall be to you a holy
convocation, and in the seventh day a holy
convocation; no manner of work shall be done in
them, save that which every man must eat, that
only may be done by you.

וּשְׁמֹרְתֶם אֶת-הַמִּצּוֹת כִּי בַעֲצֵם הַיּוֹם
הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת-עַבְדֹּתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם וּשְׁמֹרְתֶם אֶת-הַיּוֹם הַזֶּה
לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened
bread; for in this selfsame day have I brought
your hosts out of the land of Egypt; therefore
shall ye observe this day throughout your
generations by an ordinance for ever.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
בְּעָרֵב תֹּאכְלוּ מִצַּת עַד יוֹם הָאֶחָד
וְעֹשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the
month at even, ye shall eat unleavened bread,
until the one and twentieth day of the month at
even.

שִׁבְעַת יָמִים שָׂאֵר לֹא יִמָּצָא בְּבֵתֵיכֶם
כִּי כָל-אֹכֵל מִחֲמִצָּת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מֵעֵדֶת יִשְׂרָאֵל בֹּגֵר וּבְאִזְרָח
הָאֶרֶץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your
houses; for whosoever eateth that which is
leavened, that soul shall be cut off from the
congregation of Israel, whether he be a sojourner,
or one that is born in the land.

כָּל-מִחֲמִצָּת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל
מוֹשְׁבֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your
habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפטרות פרשת החודש

The Maftir for Parashat HaHodesh is Exodus 12:1-20.

יחזקאל מ"ה:ט"ז-מ"ו:י"ח

Ezekiel 45:16-46:18

כָּל הָעָם הָאֶרֶץ יִהְיוּ אֶל-הַתְּרוּמָה
הַזֹּאת לְנָשִׂאִי בִישְׂרָאֵל:

XLV:16

All the people of the land shall give this offering
for the prince in Israel.

וְעַל-הַנִּשְׂאִי יִהְיֶה הָעוֹלֹת וְהַמִּנְחָה
וְהַזֹּסֶף בַּחֲגִים וּבַחֲדָשִׁים וּבַשַּׁבָּתוֹת
בְּכָל-מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא-יַעֲשֶׂה
אֶת-הַחֲטָאת וְאֶת-הַמִּנְחָה וְאֶת-הָעוֹלָה
וְאֶת-הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעֵד
בֵּית-יִשְׂרָאֵל: (ס)

כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּרִאשׁוֹן בָּאֶתֶד
לַחֲדָשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ-בֶּן-בָּקָר תָּמִים
וְחִטָּאת אֶת-הַמִּקְדָּשׁ:

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָם הַחֲטָאת וְנָתַן
אֶל-מְזוֹזֹת הַבַּיִת וְאֶל-אַרְבַּע פְּנֹת
הָעֲזָרָה לְמִזְבֵּחַ וְעַל-מְזוֹזֹת שַׁעַר
הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בַשַּׁבָּעָה בַּחֲדָשׁ מֵאִישׁ שָׂגָה
וּמִפֶּתִי וּכְפַרְתֶּם אֶת-הַבַּיִת:

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ
יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים
מִצּוֹת יֵאָכַל:

וְעָשָׂה הַנָּשִׂא בַּיּוֹם הַהוּא בְּעֵדוֹ וּבְעֵד
כָּל-עַם הָאָרֶץ פֶּר בָּקָר חֲטָאת:

וּשְׁבַעַת יְמֵי-הַחֹג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעַת אֵילִים תָּמִימִם
לְיוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחֲטָאת שְׁעִיר
עִזִּים לְיוֹם:

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וְשֶׁמֶן הָיִן לְאֵיפָה:

בַּשְּׁבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ בְּחֹג
יַעֲשֶׂה כָאֵלָּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחֲטָאת
כַּעֲלָה וְכַמִּנְחָה וְכַשֶּׁמֶן: (ס)

כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שַׁעַר הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת יִפְתָּח וּבַיּוֹם
הַחֲדָשׁ יִפְתָּח:

17 And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings, to make atonement for the house of Israel.

18 Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

19 And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

20 And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.

21 In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

22 And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

23 And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.

24 And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.

25 In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.

XLVI:1 Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.

וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשָּׁעַר מִחוּץ
וְעָמַד עַל־מְזוּזַת הַשָּׁעַר וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת־עוֹלֹתָו וְאֶת־שְׁלָמָיו וַהֲשִׁתַּחֲוָה
עַל־מִפְתָּן הַשָּׁעַר וַיֵּצֵא וַהֲשָׁעַר
לֹא־יִסָּגֵר עַד־הָעֶרֶב:

וַהֲשִׁתַּחֲוּוּ עִם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשָּׁעַר
הַהוּא בַשַּׁבָּתוֹת וּבְחֻדְשֵׁים לִפְנֵי יְהוָה:

וַהֲעֵלָה אֲשֶׁר־יִקְרֹב הַנָּשִׂיא לַיהוָה
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שֵׁשֶׁה כִּבְשִׂים תְּמִימִם
וְאֵיל תְּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וּלְכִבְשִׂים מִנְחָה
מִתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (ס)

וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פָּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימָה
וְשֵׁשֶׁת כִּבְשִׂים וְאֵיל תְּמִימָה יִהְיוּ:

וְאֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וּלְכִבְשִׂים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן
לְאֵיפָה:

וּבִבְּוֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשָּׁעַר יָבוֹא
וּבִדְרוֹכּוֹ יֵצֵא:

וּבִבְּוֹא עִם־הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה
בְּמוֹעֲדִים הֵבֵא דֶּרֶךְ־שָׁעַר צָפוֹן
לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶּרֶךְ־שָׁעַר נֹגֵב וְהֵבֵא
דֶּרֶךְ־שָׁעַר נֹגֵב יֵצֵא דֶּרֶךְ־שָׁעַר צָפוֹנָה
לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשָּׁעַר אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ כִּי
נִכְחוֹ (כ' יֵצֵאוּ) [ק' יֵצֵא]:

וַהֲנָשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבֹאֵם יָבוֹא וּבִצְאוֹתָם
יֵצְאוּ:

וּבַחֲגִים וּבְמוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה
אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל וּלְכִבְשִׂים
מִתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (פ)

וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נִדְבָה נְדָבָה עוֹלָה
אוֹ־שְׁלָמִים נִדְבָה לַיהוָה וּפֶתַח
לֹא אֶת־הַשָּׁעַר תִּפְתָּח קָדִים וְעָשָׂה
אֶת־עוֹלֹתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וַיִּסָּגֵר אֶת־הַשָּׁעַר
אַחֲרֵי צֵאתוֹ:

And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.

Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.

And the burnt-offering that the prince shall offer unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;

and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;

and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.

And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.

But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate; and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the north gate; he shall not return by the way of the gate whereby he came in, but shall go forth straight before him.

And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.

And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

And when the prince shall prepare a freewill-offering, a burnt-offering or peace-offerings as a freewill-offering unto the LORD, one shall open for him the gate that looketh toward the east, and he shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and after his going forth one shall shut the gate.

וְכִבֵּשׁ בֶּן־שָׁנָה תָּמִים תַּעֲשֶׂה עֹלָה
לַיהוָה בִּבְקָר בִּבְקָר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ:

13

And thou shalt prepare a lamb of the first year without blemish for a burnt-offering unto the LORD daily; morning by morning shalt thou prepare it.

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בִּבְקָר בִּבְקָר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשִׁמֵּן שְׁלִישִׁית הֶהָיִן
לֶחֶם אֶת־הַסֶּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֲקֹת
עוֹלָם תָּמִיד:

14

And thou shalt prepare a meal-offering with it morning by morning, the sixth part of an ephah, and the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour: a meal-offering unto the LORD continually by a perpetual ordinance.

(כ' ועשו) [ק' יַעֲשׂוּ] אֶת־הַכֶּבֶשׂ
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשֶּׁמֶן בִּבְקָר בִּבְקָר
עוֹלֹת תָּמִיד: (ס)

15

Thus shall they prepare the lamb, and the meal-offering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂא
מִתְּנָה לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבָנָיו
תִּהְיֶה אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: (ס)

16

Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאֶחָד מֵעֲבָדָיו
וְהָיְתָה לוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת
לְנָשִׂא אֵד נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה:

17

But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall return to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂא מִנַּחֲלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנָּחַל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִפְצְצוּ עָמִי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

18

Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.'

הפטרת שבת הגדול

מלאכי ג': ד'-כ"ד

Malachi 3:4-24

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִית:

III:4

Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as in ancient years.

וְקָרַבְתִּי אֲלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהָיִיתִי
עַד מְהֵרָה בְּמִכְשָׁפִים וּבִמְנַאפִּים
וּבְנֹשְׁבָעִים לְשָׁקֵר וּבַעֲשָׁקִי
שָׂכַר־שָׂכִיר אֶלְמָנָה וַיְתוֹם וּמִטִּי־גֵר
וְלֹא יֵרָאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

5

And I will come near to you to judgment; and I will be a swift witness against the sorcerers, and against the adulterers, and against false swearers; and against those that oppress the hireling in his wages, The widow, and the fatherless, and that turn aside the stranger from his right, and fear not Me, Saith the LORD of hosts.

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שֹׁנֵיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִעֲקֹב
לֹא כָלִיתֶם:

6

For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סָרְתֶּם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאִשְׁכָּה אֲלֵיכֶם
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמְרָתֶם בְּמֶה
נָשׁוּב:

7

From the days of your fathers ye have turned aside from Mine ordinances, and have not kept them. Return unto Me, and I will return unto you, Saith the LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

הִיקָבַע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאַמַּרְתֶּם בְּמִה קֹבַעְנוּךְ הַמַּעֲשֶׂה
וְהַתְרוּמָה:

8 Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say:
'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and
heave-offerings.

בְּמִאֲרָה אַתֶּם גָּאֲרִים וְאֹתִי אַתֶּם
קֹבְעִים הַגּוֹי כָּלּוֹ:

9 Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even
this whole nation.

הָבִיאוּ אֶת-כָּל-הַמַּעֲשֶׂה אֶל-בֵּית
הָאוֹזֵר וַיְהִי טָרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֲנוּנֵי
נָא בָּזֹאת אָמַר יְהוָה יִהְיֶה צָבָאוֹת אִם-לֹא
אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אֲרֻבוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהִרִיקֹתִי לָכֶם בִּרְכָה עַד-בְּלִי-דֵי:

10 Bring ye the whole tithe into the store-house,
that there may be food in My house, and try Me
now herewith, Saith the LORD of hosts, if I will
not open you the windows of heaven, and pour
you out a blessing, that there shall be more than
sufficiency. .

וְגַעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֶל וּלֹא-יִשָּׁחַת לָכֶם
אֶת-פְּרִי הָאֲדָמָה וּלֹא-תִשְׁכַּל לָכֶם
הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת:

11 And I will rebuke the devourer for your good,
and he shall not destroy the fruits of your land;
Neither shall your vine cast its fruit before the
time in the field, Saith the LORD of hosts.

וְאִשְׁרוּ אַתְּכֶם כָּל-הַגּוֹיִם כִּי-תִהְיוּ
אַתֶּם אֶרֶץ חֶפְץ אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת:
(פ)

12 And all nations shall call you happy; For ye shall
be a delightful land, Saith the LORD of hosts.

חֲזִקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה
וְאַמַּרְתֶּם מִה-נִדְּבַרְנוּ עָלַיךָ:

13 Your words have been all too strong against Me,
Saith the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we
spoken against thee?'

אִמַּרְתֶּם שׁוּא עֲבַד אֱלֹהִים וּמִה-בָּצַע
כִּי שָׁמַרְנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְכִי הִלְכְנוּ
קִדְרָנִית מִפְּנֵי יְהוָה צָבָאוֹת:

14 Ye have said: 'It is vain to serve God; and what
profit is it that we have kept His charge, and that
we have walked mournfully because of the LORD
of hosts?'

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאֻשְׁרִים זָדִים גַּם-נִבְנוּ
עֲשֵׂי רָשָׁעָה גַם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

15 And now we call the proud happy; yea, they that
work wickedness are built up; yea, they try God,
and are delivered.'

אִז נִדְּבָרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לִפְנֵי לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

16 Then they that feared the LORD Spoke one with
another; and the LORD hearkened, and heard,
and a book of remembrance was written before
Him, for them that feared the LORD, and that
thought upon His name.

וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר
אֲנִי עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר
יִחְמַל אִישׁ עַל-בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts,
in the day that I do make, even Mine own
treasure; and I will spare them, as a man spareth
His own son that serveth him.

וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֶבֶד אֱלֹהִים לְאִשֶּׁר לֹא עָבָדוֹ: (פ)

18 Then shall ye again discern between the
righteous and the wicked, between him that
serveth God and him that serveth Him not.

כִּי-הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר כְּתוּר וְהָיוּ
כָּל-זָדִים וְכָל-עֹשֶׂה רָשָׁעָה קֵשׁ וְלֹהֵט
אַתֶּם הַיּוֹם הַבֹּא אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת
אֲשֶׁר לֹא-יֵעָזֵב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעֹנָף:

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a
furnace; and all the proud, and all that work
wickedness, shall be stubble; and the day that
cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of
hosts, that it shall leave them neither root nor
branch.

וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה
וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ וַיֵּצְאתֶם וּפְשָׁתֶם
בְּעֶגְלֵי מִרְבֵּק:

20

But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעִסְוֹתֶם רָשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֶפֶר תַּחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

21

And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זְכֹרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
אוֹתוֹ בְּחֶרֶב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים
וּמִשְׁפָּטִים:

22

Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנִכִּי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֵלֶיהָ הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

23

Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְלִב
בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהִכִּיתִי
אֶת־הָאָרֶץ חָרֵם: הִנֵּה אֲנִכִּי שׁוֹלַח לָכֶם
אֶת אֵלֶיהָ הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה
הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24

And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction.
<small>[Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]</small>